

KULLAHALVÖNS NATUR

**NATURVÅRDSPLAN FÖR HÖGANÄS KOMMUN
2017-2026**

DEL B - OMRÅDESBESKRIVNINGAR

INNEHÅLL

Läsanvisningar	6
----------------	---

HAVET

001 Öresund, hårdbottnar Viken-Mölle	9
002 Öresunds djupare delar	15
003 Kusthav utmed Kullaberg till Svanshall	19
004 Grundbottnarna i inre Skälderviken	23
005 Skäldervikens djupare delar	26

VATTENDRAG

006 Niagara(Döshulta-)bäcken	31
007 Skälebäcken	34
008 Vattenmöllebäcken	37
009 Görslövsån med biflöden	39
010 Oderbäcken	43

FRÅN STRAND TILL BERG

011 Viken, kust syd om hamnen	48
012 Viken, strand väst om hamnen	52
013 Viken, kust mot Lerberget	55
014 Viken, skogslundar i Svanebäck	60
015 Viken, del av Brännan 38:1	64
016 Lerberget, naturmark S-SO rondellen	66
017 Lerberget, torräng i dess centrala del	68
018 Lerberget, kust mot Höganäs	70
019 Lerbergsskogen	74
020 Lerberget, naturmark i dess östra del	78
021 Höganäs, Äsperödsskogen	81
022 Höganäs, naturmark i dess östra del	85
023 Höganäs, Steglinge kyrkogård	90
024 Höganäs, GC-vägen mot Mjöhult	92
025 Väsby, skog vid Alströmerbunken	95
026 Höganäs, Littorinavallen i f d Folkparken	97
027 Höganäs, naturmark i centrum	99
028 Höganäs, Ärtan och Bönan	102
029 Höganäs, lövskog öst om Tjörred	107
030 Höganäs, lövsumpskog öst om Tjörred	110
031 Höganäs, naturmark inom Tjörred	113
032 Margreteberg, naturmark norr om badplatsen	116
033 Margreteberg, kust mot Strandbaden	119
034 Strandbaden, Trollskogen	124
035 Strandbaden, naturreservatet Kullens Havsbad	128
036 Strandbaden, naturmark i tätort	134
037 Nyhamnsläge, GC-väg mot Mölle	137
038 Lerhamns fälad	140
039 Mölle fälad	145
040 Krapperup	151

041 Backarna vid Bräcke kvarn	156
042 Zackows mosse med Killekärr	159
043 Möllehässle, skog syd om camping	163
044 Mölle, beteshage syd Ryhuset	166
045 Mölle, skog S-SO Gylleröd	168
046 Mölle, skog norr och väst om kapellet	170
047 Mölle, Fågelviken	174
048 Mölle, strand vid Tångnejan	177
049 Mölle, klippstrand vid Norra Strandvägen	179
050 Mölle, Carl XII skansar	183
051 Mölle, skog norr om Solviksvägen	186
052 Kullaberg	188
053 Arild, Strandhagens naturreservat	204
054 Arild, lövsumpskog norr om Flundrap	207
055 Arild, landskapet mellan Flundrap och Stubbarp	210
056 Arild, landskapet norr om Stubbarps byaväg	213
057 Arild, landskapet österut mot Stenedal	216
058 Krapperup, skog i Bränneslyckan	218
059 Brunnby, ekdunge på Trullshög	221
060 Lunnabjärs naturreservat	224
061 Brunnby, Görse(Gjörse)källa	227
062 Brunnby, Prästaskogen	231
063 Fjälastorp, Sankt Arilds golfbana och skogar	235
064 Arild, kust vid Klötesvägen	239
065 Nabbens naturreservat	242
066 Skäret	248
067 Skäret, betesmark syd om hamnen	251
068 Bölsåkra-Tranekärrs naturreservat	253
069 Bölsåkra 2:6, betesmark	258
070 Tranekärr, skog väst om Vasabäcks gård	261
071 Fjälastorp, landskapet mot Södåkra	264
072 Svanshall, skog i Halladammen	267
073 Svanshall, kust mot Rekekroken	269
074 Balja skog	272
075 Rekekroken, naturmark väst om Norra Kustvägen	275
076 Jonstorp, Gerdas äng	278
077 Jonstorp, lövsumpskog NNV kyrkan	280
078 Jonstorp, Littorinavall och skogar	283
079 Jonstorp, östra med skogar och Halsarevet	286
080 Jonstorp, Surkenabben och betesmarker	289
081 Farhult, betesmarker västerut mot Görslövsån	294
082 Farhult, skog V-SV kyrkan	299
083 Farhult, kyrka med skog och landskap öst om	302
084 Björkeröd, skog i Bäckaskog	305
085 Farhultsbaden	307
086 Farhult, kust mot Norra Häljaröd	311
087 Farhult, skogsdungar syd om	316
088 Rönnen, kust och betesmarker	318

089 Viaköp, skog på Stora Snörröd 1:2	323
090 Björkeröd, skog på Björkeröd 1:10	325
091 Mjöhult, skog på Mjöhult 1:110	327
092 Mjöhult, Nybomosse	329
093 Hulta, Fåglamossen	333
094 Södra Danhult, f d lertäkt	335
095 Görslövsåns mader	339
096 Röglå, naturmark inom f d gropen	344
097 Brandstorp, skogsdungar NO om	347
098 Buskeröd, skog NO om Tranebacken	350
099 Gödstorp, betesmark vid "Sju lergravar"	352
100 Klappe, skog inom Västra Klappe 13:1	354

LÄSANVISNINGAR

OMRÅDENA

STRUKTUR

Områdesbeskrivningarna börjar med hav, därefter vattendrag och sist land, där sistnämnda omfattar flest objekt. Redovisningen av landområden börjar i syd vid Viken och följer sedan kusten norrut mot Kullaberg, österut utmed Skälderviken och sist inåt land.

Varje område inleds med fakta om eventuell skyddsstatus, riksintresse, program, ägande och/eller motsvarande. Därefter ges en beskrivning av objektet om dess geologi, eventuell skogshistoria, naturtyper, kärlväxter, mossor, lavar, svampar, insekter, fåglar m fl. när uppgifter finns. Respektive område visualiseras med minst en representativ miljöbild och en karta med aktuellt område rödmarkerat.

Om möjligt ges bevarandemål för området. Om marken inte omfattas av något områdesskydd och är privatägd är målen mer generella och övergripande. Finns områdesskydd hänvisas det till dess syften. Är marken kommunal är målen mer detaljerade. Status i den fysiska planeringen ges. Därefter ges en lägesbeskrivning av eventuella hot samt diskuteras problem och framtidsutsikter för områdets naturvärden.

KOMMENTARER

Saknas uppgifter helt för en artgrupp utelämnas denna. Arters namn i områdesbeskrivningarna följer den botaniska standarden, vilket innebär att det vetenskapliga namnet (latin) är kursiverat. Om ett artnamn upprepas inom ett och samma område utelämnas det vetenskapliga namnet.

FÖRKORTNINGAR

ALLMÄNT

För att korta ned texten och undvika upprepning används förkortningar. Dessa är:

m fl. – med flera

m m. – med mera

f d – före detta

RÖDLISTADE ARTER

För att veta var naturvårdsinsatser behövs måste det till kunskap om vilka arter som minskar i antal och/eller i utbredning, ett underlag som sammanställs av ArtDatabanken (SLU) vart femte år till en nationell rödlista för hotade arter. Underlaget baseras på IUCN:s (Internationella naturvårdsunionen) kriterier. Naturvårdsplanen utgår från 2015 års lista.

Rödlistan kategoriserar arter i

- Nationellt utdöd ^{RE}
- Akut hotad ^{CR}
- Starkt hotad ^{EN}
- Sårbar ^{VU}
- Nära hotad ^{NT}
- Kunskapsbrist ^{DD}

Bokstavskombinationerna ^{RE}, ^{CR}, ^{EN}, ^{VU}, ^{NT} och ^{DD} är förkortningar av de engelska orden för de olika kategorierna, vilka används i områdesbeskrivningarna direkt efter att en rödlistad art namngetts.

Förkortningen ^{SH} används på motsvarande sätt som ovan om Skånes ornitologiska förening (Skof) angett arten vara hotad i den skånska fågelfaunan.

SIGNALARTER

Signalarter är arter som indikerar höga naturvärden på en lokal. Det kan vara kärlväxter, mossor, lavar, svampar eller insekter. Det anges med ^{signalart} direkt efter artnamnet. Begreppet används här främst inom skog.

FREDADE ARTER

Ordet ^{fridlyst} efter en djur- eller växtart anger att arten är fredad. Omfattningen av skyddet skiljer sig från art till art då det finns olika grad av fredning, på vilket framgår av artskyddsförordningen. Fredade arter är betecknade med N eller n i bilaga 1 eller är uppräknade i bilaga 2 till artskyddsförordningen. Samtliga vilda fåglar samt grod- och kräldjur är fridlysta varför informationen efter artnamnet utelämnas. Utöver det finns vissa regler i förordningen om fiskerinäringen.

NATURA 2000

I och med Sveriges medlemskap i EU kompletterades vår naturvårdslagstiftning med habitat- och fågeldirektiven.

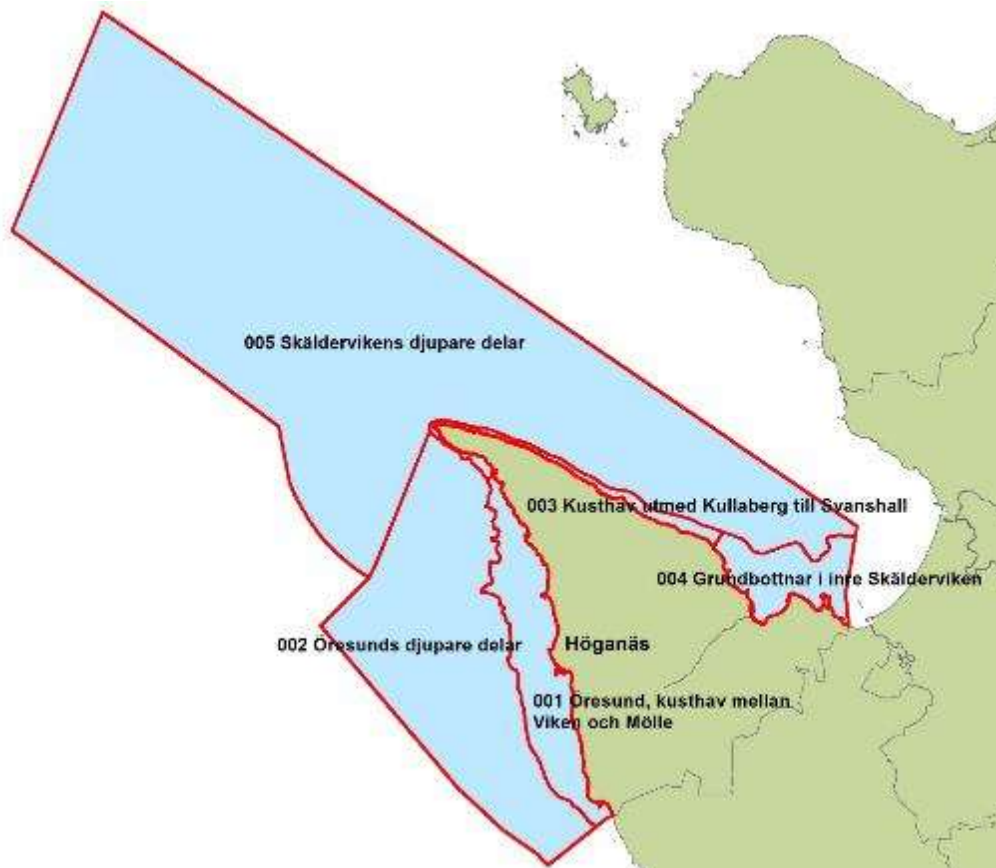
Habitatdirektivet omfattar skyddet av naturtyper av unionsintresse och enskilda arter. Där naturtyper enligt habitatdirektivets bilaga 1 finns definierade (oftast inom reservat) anges naturtypen och tillhörande kod (fyra siffror) kursiverat. Fågeldirektivet berör skyddet av fåglar och dess häcknings-, födosöks- och rastningsområden. Där naturtypen upprepas inom ett och samma område, anges inte koden på nytt.

SCI är ett område inom nätverket Natura 2000, och som i samråd med Sverige har godkänts av EU-kommissionen. SCI är en förkortning av ”Site of Community Interest”.

SPA är ett område inom nätverket Natura 2000, och som genom regeringsbeslut förklarats vara särskilt skyddsområde, främst fågel. SPA är en förkortning av ”Special Protection Area”.

HAVET

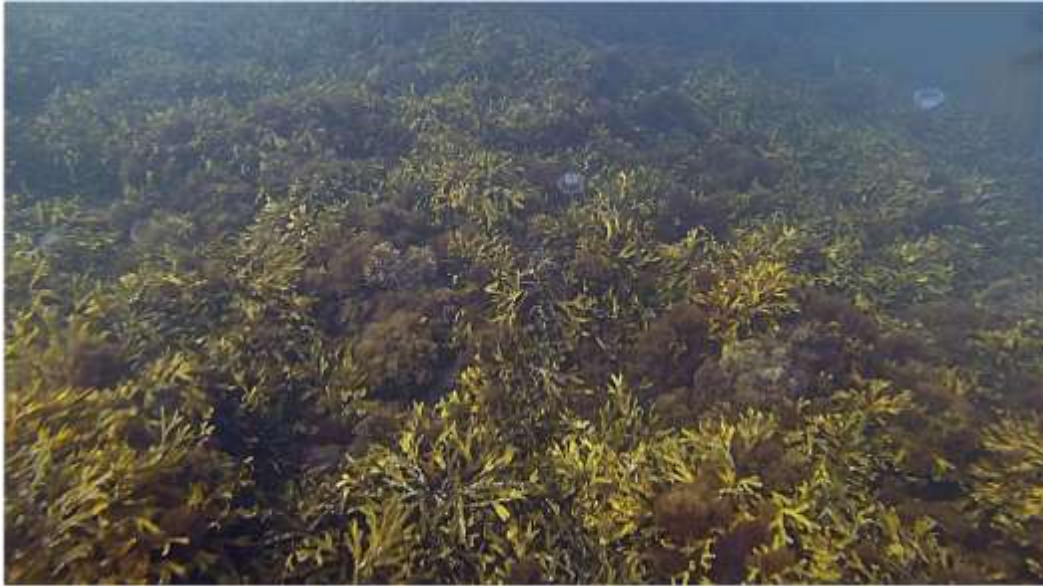
Områdesbeskrivningen av havet inom Höganäs kommun är indelat i fem delområden.
Se vidare i texten

001 ÖRESUND, HÅRDBOTTNAR VIKEN-MÖLLE

- Strandskydd
- Riksintresse a) kustzon och b) friluftsliv
- Regionalt naturvårdsprogram, marint

BESKRIVNING¹

Omfattar blockrika morän- och sandbottnar på djupen 0-15 meter längs utmed Öresundskusten, från Lerhamn till kommungränsen mot Helsingborgs kommun. Området har kartlagts genom videokartering under 2013-2014.

Sågtång *Fucus serratus* (källa: Peter Göransson, Helsingborg)

Naturtyper enligt Natura 2000

Enligt EU:s klassning av naturtyper inom Natura 2000 domineras området av *geogena rev 1174* med 69 % följt av *sublittoral sandbank fri från vegetation 1113* med 24 % och *sublittoral sandbank med i huvudsak makroalgsvegetation 1112* med 4 %.

Sandbottnar fria från vegetation fanns fläckvis inom hela djupintervallet. *Biogent rev 1171* med blåmusslor *Mytilus edulis* och *sublittoral sandbank dominerad av bandtång 1111* förekom sparsamt och utgör endast någon procent av området. *Biogent rev* observerades ofta tillsammans med vegetation och är säkert underrepresenterad eftersom det kraftiga vegetationstäcket döljer en stor mängd musslor.

Naturtyperna är mycket ojämnt geografiskt utbredda över området. *Geogena rev*, har relativt liten utbredning utanför Viken, stor utbredning mellan Viken och Höganäs, för att nå sin maximala utbredning mellan Höganäs och Nyhamnsläge. Utanför Lerhamn och Mölle avtar utbredningen åter och här finns den största utbredning av *sublittoral sandbankar*.

Sublittoral sandbankar med bandtång observerades ner till 5 meters djup norr om Höganäs och utanför Strandbaden men kan troligen förekomma på fler ställen längs kusten på grunda sandbottnar. Kraftiga vattenrörelser försvårar dess etablering.

Bottenvegetation

Förekomsten av makroalger är omfattande utmed hela Öresundskusten och täcker mer än 70 % av hårdbottnarna (*geogena rev*).

---

¹ Naturtypskartering av hårdbottnar i Höganäs kommun 2013 och 2014. Peter Göransson 2014. Råå

Makroalgsvegetation uppvisar komplexa men ofta väl synliga vegetationsmönster med brun- och rödalgsbälten samt tareskogar. Vegetationen kan indelas i följande algsamhällen.

I det grundaste djupintervallet och ner till ca 5 meters djup dominerar fintrådiga brunalger som trådslick *Pilayella littoralis*, molnslick *Ectocarpus siliculosus* och sudare *Chorda filum*. Dessa förekommer främst i områden med något lägre vattenrörelser än i omgivningen. Vanliga på grunt vatten är även brunalger som tång *Fucus* vilka ökar i förekomst ner till 5-6 meters djup varefter de avtar ned till ungefär 10 meter. *Fucus* följer de geogena rens utbredning där blåstång *Fucus vesiculosus* förekommer i något grundare vatten och sågtång *Fucus serratus* i den djupare delen.

I de djupare delarna av brunalgsbältet ökar rödalger för att så småningom dominera. Ökningen sker snabbt från 4 meter och har sin kulmen vid ca 6 meters djup. Dominerar gör ettåriga fintrådiga arter ur släktena rödslickar *Polysiphonia* och släkten *Ceramium* som också är påväxtarter. Perenna bladformiga arter är exempelvis rödalger ribbeblad *Delesseria sanguinea*, ekblading *Phycodrys rubens*, gaffelnervblad *Membranoptera alata*, söl *Palmaria palmata*, kilrödblåd *Coccolytus truncatus*, karragenalg *Chondrus crispus*, rödris *Rhodomela confervoides* och kräkel *Furcellaria lumbricalis*. Förekomsten avtar sedan endast långsamt med djupet ned till 16 meter där all vegetation vanligen upphör.

Laminaria med rödalger på blockbotten (Foto: Peter Göransson, Helsingborg)

De stora brunalgerna fingertare *Laminaria digitata* och skräppetare *Saccharina latissima* finns i de djupare delarna av de geogena rens.

Stora och kraftiga bestånd av fingertare finns omkring 10 meters djup. När vegetation började glesna för att snart upphöra är det nästan alltid skräppetare som ses då det är kallvattenart och därför trivs i det svala djupaste vattnet.

Vegetationskarteringen 2013 kompletterades med bottenkrap år 2014 utmed tre transekter. Den visade att i grundare vatten dominerade sågtång, kräkel och rödris. Längre ned bland rödalger var det mest av ribbeblad, kilrödblåd och rödslickar. I områden med storbladiga brunalger dominerade finger- och skräppetare tillsammans med ekblading, ribbeblad och kilrödblåd.

Bottenfauna

Med de bottenkrap som togs 2014 medföljde en del djur. Bland tång *Fucus* hittades främst blåmussla, strandkrabba *Carcinus maenas* och vanlig strandsnäcka *Littorina littorea*. I bottenhugget bland rödalger var sjöstjärna *Asterias rubens*, blåmussla och spiralmask *Spirorbis spirorbis* vanliga. På tarearterna förekom ofta mossdjuret *Membranipora membranacea* medan mossdjuret *Electra pilosa* var vanligare på kilrödblåd.

- 1111 Sublittoral sandbank med vegetation dominerad av ålgräs/marina kärlväxter
- 1171 Biogent rev, mussel eller ostronbank
- 1112 Sublittoral sandbank med i huvudsak makroalgsvegetation
- 1113 Sublittoral sandbank fri från vegetation
- 1174 Geogent rev 0-30 meter (berg/blocks substrat)

I många fall växer dessa tillsammans med kraftiga rödalgbestånd eller är överväxta av dessa varför det kan vara svårt att helt säkert urskilja vilka eller vilken art det var frågan om. Noggrannare studier av bottenfaunan har inte gjorts men artsammansättningen kan förväntas ha stora likheter med den inom naturreservatet Grollegrund i Helsingborgs

kommun. Undersökningarna där har visat på hög artrikedom. Utöver det finns muntliga uppgifter från utmed Öresund om hummer *Homarus gammarus*.

Det *geogena revet* är inte homogent och ibland övergår det i sand och grusbotten.

I mjukbottnar på 2 - 16 meter finns *Macoma* – samhället som domineras av östersjömussla *Macoma baltica*. I grövre sandbottnar på 10 – 20 meter hittas *Venus* – samhället med musslor av släktet *Venus* och i mjukbottnar på 12 till 20 meters djup *Abra* - samhället med musslorna *Abra alba* resp. *A. nitida*.

Tareskog med blåmusslor (Foto: Peter Göransson, Helsingborg)

Fisk

För att få en uppfattning av de fiskarter som finns här kan tidigare provfiske i det marina naturreservatet Grollegrund användas där 22 arter fångades, som torsk *Gadus morhua*^{VU}, stensnultra *Ctenlobarus rupestris*, rötsimpa *Acanthocottus scorpius*, skäggsimpa *Agonus cataphractus*, skärsnultra *Crenilabrus melops*, grässnultra *Centrolabrus exoletus*, paddtorsk *Raniceps ranius*, stenbit *Cyclopterus lumpus*^{NT}, större kantnål *Syngnatus acus*, större havsnål *Entelurus aequoreus* m fl.

I övergångszonen mellan kraftigt utbildad vegetation och ren mjukbotten fångades vid ovanstående tillfälle även sill *Clupea harengus*, skrubbskädda *Platichthys flesus* och rödspätta *Pleuronectes platessa*. Även en individ av den ovanliga småfläckiga rödhajen *Scyliorhinus canicula* påträffades.

Tilläggs kan att kompletterande bottenkräpan år 2014 inom Höganäs kommun fångades oxsimpa *Taurulus bubalis*.

Skogarna av makroalger på de *geogena reven* är viktiga för många smådjur som i sin tur utgör föda för många fiskarter varav flera är kommersiellt viktiga arter.

Fåglar

Utmed hela kuststräckan rastar och övervintrar sjöfågel. Här ses ejder *Somateria mollissima*^{VU}, doppingar *Podicipedidae*, svanar *Cygnus*, gräsand *Anas platyrhynchos*, bläsand *Anas penelope*, sjöorre *Melanitta nigra*, knipa *Bucephala clangula*, storskrake *Mergus merganser*, tärnor *Sterninae*, havstrut *Larus marinus*, gråtrut *Larus argentatus* m fl.

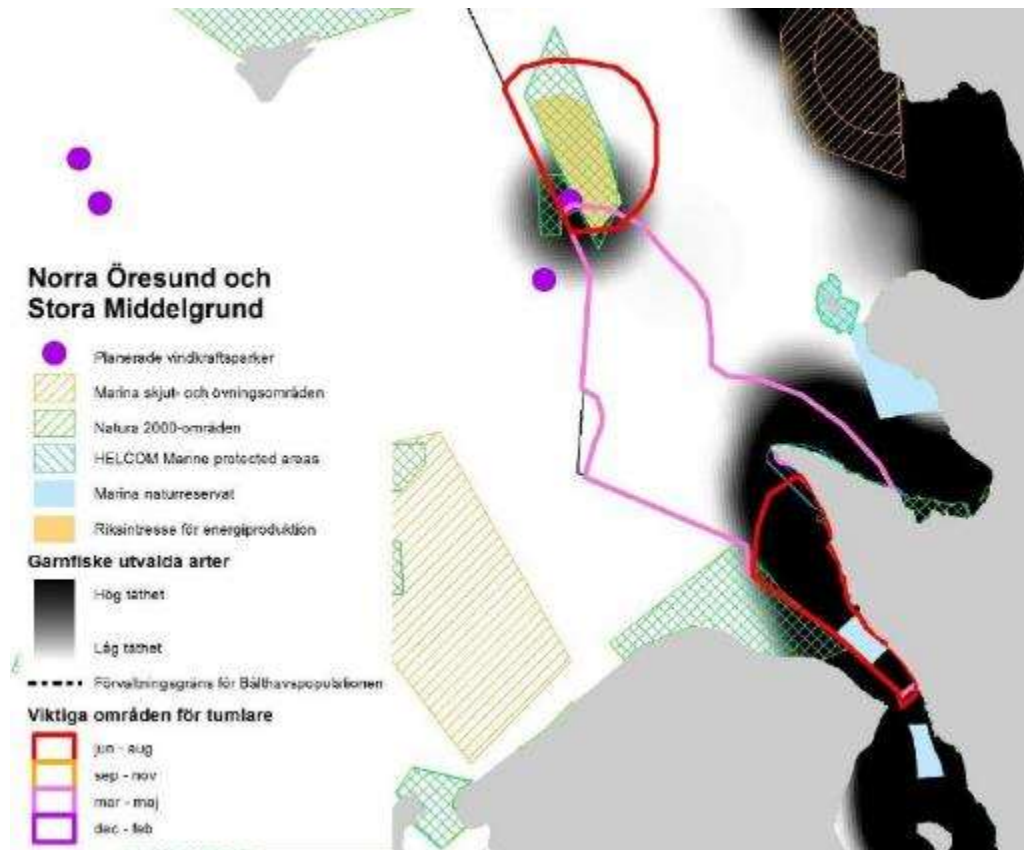
Där det finns *biogena rev*, dvs. bestånd med blåmussla, ses ofta ejder i större antal vilka dyker och äter av musslorna.

Marina däggdjur

Havsområdet har under 2015 identifierats som skyddsvärt område för tumlare *Phocoena phocoena*^{VU} fridlyst. Beståndet är som störst i området under juni-augusti². Under maj-juli månad föds kalvarna varför de då är som känsligt för störningar.

Knubbsäl *Phoca vitulina* fridlyst ses frekvent men är stationär närmast på Hallands Väderö.

Källa: Carlström, J & Carlén, I. 2015. Skyddsvärda områden för tumlare i svenska vatten. AquaBiota Report 2015:02.

BEVARANDEMÅL

De geogena reven ska även fortsättningsvis ha stor täckningsgrad med makroalger. De stora brunalgerna *Fucus* och *Laminaria digitata* ska inte minska i djupled, andelen fintrådiga alger ska inte utgöra ett hot mot makroalgernas utbredning och skräppetare *Saccharina latissima* ska inte minska i omfattning.

Området ska vara viktigt för knubbsäl, ejder, tumlare och kommersiellt viktiga fiskarter som torsk och stenbit. Bottenfaunan bör vara opåverkad av syrebrist och trålning. Fisket ska inte utgöra ett hot mot tumlaren.

FYSISK PLANERING

Kommunen har inte angett några anspråk på ändrad markanvändning i översiktsplanen.

SITUATIONEN NU OCH I FRAMTID

Havsområdet har högt ekologiskt värde, stor biodiversitet, god representation av Natura 2000 naturtyper, utgör ett viktigt lek- och uppväxtområde för fisk och är viktig för tumlare.

Hela havsområdet ingår i riksintressena friluftslivet och kustzon. Endast mindre delar i anslutning till reservaten kusheden Nyhamnsläge – Lerhamn (Lerhamn fålad) och Möllehässle (Mölle fålad) omfattas av riksintresset naturvård och ingår i Protected Sites

² Carlström, J & Carlén, I. 2015. Skyddsvärda områden för tumlare i svenska vatten. AquaBiota Report 2015:02.

HELCOM (BSPA). Det kustnära havet utanför reservatet Nyhamnsläge – Strandbaden (Kullens Havsbad) ingår i Natura 2000. Havet omfattas av utökat strandskydd ut till 300 m från land.

Då havsområdet är identifierat som skyddsvärt för tumlare bör området utses som Natura 2000 för arten. Restriktioner och/eller skyddsåtgärder bedöms behövas inom garnfisket, användningen av ekolod och undervattensbuller. Bifångst av tumlare är inte acceptabelt. Värdekärnor med specifikt höga naturvärden knutna till bottenmiljöerna bör identifieras.

Friluftslivet är intensivt under sommaren men delvis även under sen vår och tidig höst, och utgörs av bad, fritidsbåtar, kitesurfing, kajakpaddling, vattenskoter med flera. De sociala och kulturella banden med tätorterna är starka. Delar av området är av riksintresse för yrkesfisket, område 54, Knölhaken Kullen, som är lekområde för torsk samt fångstområde för torsk, ål med flera arter. Husbehovsfisket är frekvent. Stormaskiga bottensatta nät innebär en särskilt stor risk för bifångst av tumlare.

Väster om området finns starkt fartygstrafikerade farleder. Dessa och ankringsområdet utanför Kullens Havsbad samt inseglingstrännan till Höganäs hamn utgör riksintressen för sjöfarten (farledsklass 2).

Det finns motstående intressen mellan fiske, sjöfart, friluftsliv och natur. Specifika konfliktzoner är garnfiske - bifångst av tumlare, sjöfart, fritidsbåtar - undervattensbuller, fiske – ekolod (tumlare) samt störningar under fåglars häckningstid. Stormaskiga bottensatta nät innebär en särskilt stor risk för bifångst av tumlare.

Öresund har av Vattenmyndigheten för södra Östersjön (Kalmar) klassats att ha ”måttlig ekologisk status”. Skälet är främst den återkommande syrebristen i och på djupbottenarna och de vintertid höga fosforvärdena. Ovanför haloklinen (skiktningen i salthalt) är situationen bättre, dvs. 0-10 (15) meters djup. Vissa år sker en negativ stor algblomning och kraftigt påväxt av fintrådiga alger på tången.

Ändrat klimat kan medföra att värmekrävande arter flyttar in och kallvattenarter ut samt ändrade vandringsmönster hos fisk. Skräppetare *Saccharina latissima* är en art som missgynnas med stigande vattentemperatur.

002 ÖRESUNDS DJUPARE DELAR

- Riksintresse a) kustzon och b) friluftsliv
- Regionalt naturvårdsprogram, marint

BESKRIVNING

Omfattar havsmiljön i Öresund under 15 meters djup ut till territorialgränsen, från de *geogena reven* med övergången i sand- och grusbotten till de djupare leriga mjukbottenarna. Avgränsningen mot Kattegatt följer föreskriften FIFS 2004:36 och inbegriper havsområdet syd om linjen Gilbjerg Hoved och Kullens fyr.

Bottenfauna^{3 4}

I sand- och grusbotten på 10 – 20 meters djup hittas *Venus* – samhället, med musslor av släktet *Venus*. I föregående men även i de mer leriga botten-sedimenten finns *Abra* - samhället, med musslan *Abra alba* resp. *A. nitida* på ett djup 12 till 20 (30) meter.

Plattfisk, eremitkrabbor och simkrabba (källa: Länsstyrelsen i Skåne län)

Ormsjärnor *Amphiura* dominerar på djupare botten, från 20 meter och nedåt i Öresund, Kattegatt, Skagerack och Nordsjön. Karaktärsarter här är havsborstmaskarna *Pholoe baltica* och *Anobothrus gracilis*, islandsmussla *Arctica islandica* och skaftmussla *Nuculana pernula* samt slätbukig trådormstjärna *Amphiura filiformis* och vitfläckig fransormstjärna *Ophiura albida*.

Om djupbottenarna utgörs av sandig lera finns hjärtsjöborre *Echinocardium cordatum*. På lerig gyttja påträffas fjällig trådormstjärna *Amphiura chiajei* och lysjöborre *Brissoopsis lyrifera*.

Amphiura kan ha en hög täthet med hundratals individer per kvadratmeter. Djuren lever nere i sedimentet med armarna utsträckta upp i vattnet där den söker föda. Släktet är en viktig födokälla för flera fiskarter, som flatfisk, kolja *Melanogrammus aeglefinus*, torsk *Gadus morhua*, havsborstmaskar, guldmus *Aphrodita aculeata* och havskräfta *Nephrops norvegicus* där de senare är typiska för djupare och leriga botten.

Ett annat släkte som gett namn på ett djursamhälle, och som har minskat kraftigt de senaste hundra åren och är idag försvinnande, är *Haploopsis* - samhället. *Haploopsis* är ett kräftdjur som lever inuti lerrör på 25 meter och djupare. Släktet har mycket begränsad utbredning i Skandinaviska vatten och finns här med arterna *Haploopsis tenuis* och *H. tubicola*.

³ Öresunds bottenfauna. Öresundsvattensamarbetet. Peter Göransson, Lars Anker m fl. 2002. Köpenhamn

⁴ Öresunds vattenvårdsförbund. Årsrapporter 2012-2014 om bottenfauna. Toxicon AB.

De åtföljs nästan alltid av musselkräftan *Philomedes brenda* och ormstjärnan *Ophiura robusta* (Peter Göransson, Helsingborg).

Erfarenheterna från de årliga provtagningarna på Öresunds vattenvårdsförbunds kontrollstation ÖVF 1:3 väst om Höganäs tyder på att slätbukig trådormstjärna *Amphiura filiformis*, vanlig sjöstjärna *Asterias rubens* och hjärtsjöborren *Echinocardium cordatum* dominerar biomassan. Havet är där 23 meter djupt och botten relativt artrik.

Trolig neptunisnäcka *Neptunea antiqua* och sjöpenna *Pennatulula* (källa: Länsstyrelsen i Skåne län)

Mollusker är en känslig artgrupp då de inte kan fly undan syrebrist. De är därmed goda indikatorer på bottenens hälsotillstånd. På ÖVF 1:3 har påträffats musselarter som *Abra alba*, *Abra nitida*, islandsmusslan *Arctica islandica*, *Mysella bidentata*, *Tellinomya ferruginosa*, *Thyasira flexuosa*, korgmusslor *Corbula gibba*, nötmusslorna *Ennucula tenuis*, *Nucula nitidosa*, tandmusslor *Nuculana minuta*, hjärtmusslor *Parvicardium minimum*, *Acanthocardia echinata* och liten knivmussla *Phaxas pellucida*. Antalet snäckarter är begränsat till nätsnäcka *Nassarius pygmaeus*. Övriga djurarter att nämna är masksjögurkor *Labidoplax buskii*, *Leptosynapta inhaerens*, fläksniglar *Philine scabra*, gälmaskmollusken *Chaetoderma nitidulum* och hästskomask *Phoronis muelleri*.

Fisk⁵

Uppgifter saknas om djupområdet utanför kommunen. Arter av fisk och bottenarter kan däremot förväntas ha stora likheter med Skäldervikens yttre havsområden.

I sydöstra Kattgatt har vid kartering av bottenarna setts glasbult *Crystallogobius linearis*, fläckig sjökock *Callionymus maculatus* samt flatfiskar som sandskädda *Limanda limanda*, skrubbskädda *Platichthys flesus* och rödspätta *Pleuronectes platessa*. Även arter som kolja *Melanogrammus aeglefinus* och torsk *Gadus morhua* lever i anslutning till bottenmiljöerna. Torsken leker här på mer än 20 meters djup under mars-april.

Pelagiska och/eller vandrande arter är sill *Clupea harengus*, makrill *Scomber scombrus*, näbbgädda *Belone belone* m fl.

⁵ Kartering av bottenfaunan i sydöstra Kattgatt 2014. Länsstyrelsen i Skåne län 2015. Malmö

Däggdjur

Havsområdet har under 2015 identifierats som skyddsvärt område för tumlare *Phocoena phocoena*^{VU} frilyst. Beståndet är som störst i området under juni-augusti⁶. Under maj-juli månad föds kalvarna varför de då är som känsligt för störningar.

BEVARANDEMÅL

Havsområdet bör ha hög biodiversitet och utgör ett viktigt lek- och uppväxtområde för fisk. Bottenmiljöerna bör inte utsättas för syrebrist och ha ”god” status enligt BQI (Benthic Quality Index) som är en mätparameter på bottenfaunan. Målet är god ekologisk status till 2027.

Då havsområdet är identifierat som skyddsvärt för tumlare bör området utses som Natura 2000 för arten. Restriktioner och/eller skyddsåtgärder bedöms behövas inom garnfisket, användningen av ekolod och undervattensbuller, det senare med hastighetsbegränsningar och förbud mot vattenskoter. Bifångst av tumlare är inte acceptabelt.

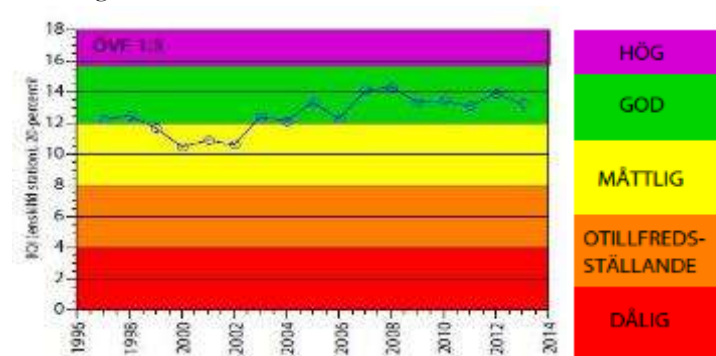
Området ska vara viktigt för knubbsäl, ejder och kommersiellt viktiga fiskarter som torsk och stenbit. Fisket bör inte utgöra ett hot mot tumlaren.

FYSISK PLANERING

Kommunen har inte angett några anspråk på ändrad markanvändning i översiktsplanen.

SITUATIONEN NU OCH I FRAMTID⁷

Havsområdet har högt ekologiskt värde, stor biodiversitet och utgör ett viktigt lek- och uppväxtområde för fisk. Området är dåligt undersökt i modern tid men vid jämförelser med sydöstra Kattegatt och Helsingborgs kommun kan här förväntas finnas OSPAR⁸ habitat med sjöpenor *Pennatulacea*, hästmussla *Modiolus modiolus* och grävande megafauna. Havet är ett viktigt område för tumlare.

Källa: ÖVF rapport 2014:4 Bottenfauna och sediment, Toxicon AB

Återkommande kontroll av Öresunds vattenvårdsförbunds bottenfaunastation i norra Öresund uppvisar ”god” status och ett högt art- och individantal under hela undersökningsperioden (1997-2013). Mätningar av syrehalten i närliggande bottenmiljöer uppvisar däremot återkommande syrebrist under sensommar – höst.

Vattenmyndigheten har klassat Öresund att ha ”måttlig ekologisk status” vilket bygger på en helhetsavvägning som inkluderar all annan mätdata. Mycket har förbättrats sedan 1970-80 talen men närsaltsbelastningen är fortfarande för hög, vilket leder till ökad planktonproduktion som i slutändan ger brist på syre vid nedbrytning i bottenmiljön. Det finns inget som tyder på väsentlig förändring till det bättre.

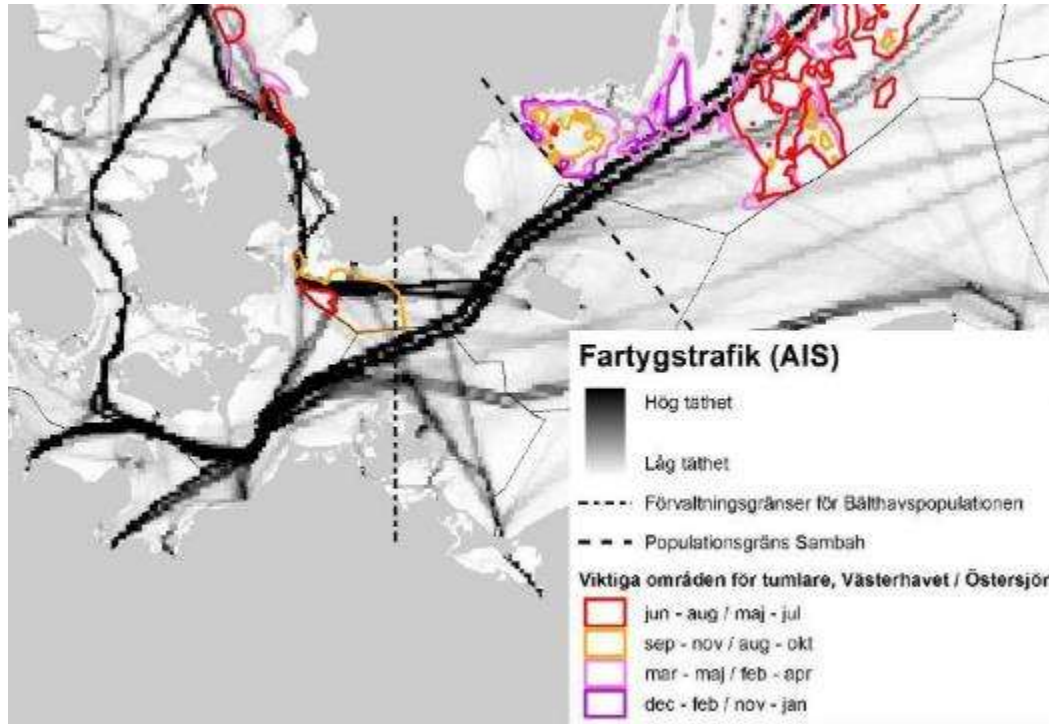
⁶ Carlström, J & Carlén, I. 2015. Skyddsvärda områden för tumlare i svenska vatten. AquaBiota Report 2015:02.

⁷ ÖVF rapport 2014:4. Undersökningar i Öresund 2013 – Bottenfauna och sediment. Toxicon AB

⁸ OSPAR står för Oslo-Paris konventionen, vilken syftar att skydda marina miljöer i nordvästra Atlanten.

Inom Öresund är allt fiske med trål och snurrevad förbjudet, med undantag för området norr om en linje från Ellekilde Hage till Lerberget där fiske får bedrivas på svenska sidan med trål intill fyra nautiska mil (snurrevad intill tre nautiska mil) från kusten och på danska sidan med trål och snurrevad intill tre nautiska mil från kusten. Det aktuella området kallas "Kilen". Trålförbudet har mycket stor positiv betydelse i åldersfördelningen hos fisken. Öresund är ett av Svenska vatten där produktiviteten är bäst.

Källa: Carlström, J & Carlén, I. 2015. Skyddsvärda områden för tumlare i svenska vatten. AquaBiota Report 2015:02.

Inom havsområdet finns flera motstående intressen, som fiske, sjöfart, friluftsliv och biologiska värden. Området är skyddsvärt för tumlare. Konfliktzoner är trålning – störd bottenfauna (Kilen), garnfiske - bifångst av tumlare, fartygstrafik – undervattensbuller, olyckor och nedskräpning samt ekolod – störning i tumlarens kommunikation. Stormaskiga bottensatta nät innebär en särskilt stor risk för bifångst av tumlare.

Området genomkorsas av en mycket starkt trafikerad farled som är ett av två huvudstråk för fartygstrafiken in till Östersjön. Mer än 37 000 kommersiella fartyg (oljetankers, containerfartyg, passagerarfärjor och fiskebåtar) passerar Öresund varje år (Sjöfartsverket). Farlederna är därför av riksintresse för sjöfarten. Friluftslivet utgörs av trafik med fritidsbåtar och är betydande under främst sommaren men även under sen vår och tidig höst.

Riksintresset för yrkesfiske omfattar en delar av område 54, Knölhaken Kullen, som är lekområde för torsk samt fångstområde för torsk, ål med flera arter. Fisket bedöms som intensivt.

003 KUSTHAV UTMED KULLABERG TILL SVANSHALL

- Naturreservaten västra och östra Kullaberg kompletterades dels år 1986 med marint reservat på 190 resp. 102 hektar, 0-300 meter från land och dels år 1994 med beträdnadsförbud 1 mars-15 juli 50 meter ut i vattnet.
- Natura 2000 (Kullaberg SE0430092 SCI respektive SPA och delvis Skäldervikens östra klippkust SE0430099 SCI)
- Strandskydd
- Riksintresse a) kustzon och b) friluftsliv
- Regionalt naturvårdsprogram, marint

BESKRIVNING

Området omfattar havet utanför Kullaberg och österut till Svanshall ned till (10) 15 – 20 (25) meter där berget övergår i mjukbotten. Endast begränsade delar av havsområdet utmed Kullaberg har undersökts.

Sjöpungar *Cionia* på 15-18 meters djup utanför Palnatokes skränt, västra Kullaberg. Foto: Magnus Karlsson

Naturtyper enligt Natura 2000

Enligt EU:s klassning av naturtyper inom Natura 2000 domineras havet utanför Kullaberg av *geogena rev 1174*. Endast den mest kustnära delen utmed Nabbens reservat och Bölsåkra-Tranekärr naturreservat har definierats som *rev 1170* men naturtypen fortsätter även längre ut.

Bottenvegetation⁹

De *geogena reven 1174* är kraftigt beväxna med makroalger och uppvisar ungefär samma artsammansättning som utmed Öresundskusten, men med vissa skillnader mellan nord- resp. sydsida.

Väst om Ransvik

Här är det berg ned till 18 meter djup där mjukbotten börjar. I det ytnära vattnet är det mestadels grönalger *Chlorophyta*, brunalgerna sågtång *Fucus serratus*, sudare *Chorda filum*, rödalgerna havsris *Ahnfeltia plicata* och fjäderslick *Polysiphonia fucoides*.

⁹ Beskrivning av lokalerna Ransvik och Visitgrottan här är hämtade från Toxicon AB:s undersökningar 1997.

På ca fyra meters djup dominerade sågtång tillsammans med bl.a. rödalger havsris, kräkel *Furcellaria lumbricalis* och karragenalg *Chondrus crispus*.

Vid sex meter sågs mest av brunalgen skräppetare *Saccharina latissima*, tillsammans med rödalger blåtonat rödblåd *Phyllophora pseudoceranoides* och rosenslick *Polysiphonia stricta*. Skräppetare och blåtonat rödblåd fortsatte att dominera vid tio meter men inslaget av rödalger ribbeblad *Delesseria sanguinea* och ekblading *Phycodrys rubens* ökade.

Vid 14 meter dominerade ekblading och ribbeblad tillsammans med skräppetare och fingertare *Laminaria digitata*, medan ekblading helt dominerade i den djupaste delen.

Visitgrottan

Berget fortsätter här ned till ca 14 meters djup där mjukbotten börjar. I det yttnära vattnet är det mestadels grönalgen bergborsting *Cladophora rupestris*, brunalger sågtång och sudare, samt rödalger havsris, kräkel och rödris *Rhodomela confervoides*. Vid fyra meter dominerade sågtång tillsammans med rödalger grovsläke *Ceramium virgatum* och kräkel. Fingertare dominerade helt vid sju meter, men även kräkel, grovsläke och ribbeblad var framträdande.

Vid tio meter fortsatte dominansen av fingertare tillsammans med ribbeblad, ekblading och rödblåd, men vid 12 meter ökade rödalger ekblading och ribbeblad för att helt dominera på den djupaste delen.

Bottenfauna¹⁰

Kullaberg med närområde utgör gränsen för många arter då vattnet längre söderut in i Öresund blir för bräckt. Västkusten slutar här. Utmed berget kan atlantiska arter som hummer *Homarus gammarus*, kattfisk *Anarhichas lupus*, död mans hand *Alcyonium digitatum* m fl. påträffas, varför platser som Ablahamn, Paradishamn är populära och ofta besökta av dykare.

Spongier på 15-18 meters djup utanför Palnatokes skränt, västra Kullaberg. Foto: Magnus Karlsson

Väst om Ransvik

Från havsytan och några meter ned finns en del kräftdjur av släktet *Gammarus*, slät havstulpan *Amphibalanus improvisus* och *Balanus crenatus*. Här och hela vägen ned till mjukbotten dominerade biomassan av blåmussla *Mytilus edulis* följt av vanlig strandsnäcka *Littorina littorea* på fyra och sex meter – här även som mest av den vanliga sjöstjärnan *Asterias rubens*.

¹⁰ Beskrivning av lokalerna Ransvik och Visitgrottan här är hämtade från Toxicon AB:s undersökningar 1997.

Vid tio meter hittas strandkrabba *Carcinus maenas* och nere på 14 meter utgjorde valthornsnäckan *Buccinum undatum*, eremitkrabbor *Pagurus bernhardus* och nätsjöpunng *Corella parallelogramma* viktiga inslag i biomassan. På största djupet 18 meter var hästmusslan *Modiolus modiolus* den dominerande musslan tillsammans med tångsjöborre *Psammechinus miliaris* och vitfläckig fransormstjärna *Ophiura albida*.

Visitgrottan

Blåmusslan dominerade biomassan ned till sju meters djup. Vid tio meter och djupare ersatte vanlig strandsnäcka och vanliga sjöstjärna dominansen. Som djupast vid 14 meter utgjorde även anemoner av släktet *Urticina* och tångsjöborre viktiga inslag. Här påträffades också stora antal av den märkliga spökräkan *Jaxea nocturna*.

Fisk

Det saknas uppgifter och en heltäckande inventering av bergets fiskbestånd. Berget är en sydlig utpost för västkustens kattfisk *Anarhichas lupus*. I övrigt bör både bottenlevande fiskar och pelagiska och/eller vandrande arter likna artsammansättningen som inom Öresunds *geogena rev* och djupare delar.

Fåglar

Omkring Kullaberg rastar mycket ejder *Somateria mollissima*^{VU}, mindre av doppingar *Podicipedidae*, alkor *Alcidae*, en hel del dykänder *Aythya*/*Mergina*, tärnor *Sterninae*, havstrut *Larus marinus*, gråtrut *Larus argentatus* m fl.

Marina däggdjur

Havsområdet har identifierats som skyddsvärt område för tumlare *Phocoena phocoena*^{VU} fridlyst. Beståndet är som störst i området under mars-maj¹¹. Under maj-juli månad föds kalvarna och perioden mars-maj överlappar varför aktuellt område troligen även används för tumlarna att kalva. De knobbsälar *Phoca vitulina*^{fridlyst} som ses hör närmast till bestånden på Hallands Väderö.

BEVARANDEMÅL

Området ska även fortsättningsvis vara viktigt för sjöfågel, tumlare, bottenfauna och bottenlevande fisk. Fisket ska inte utgöra ett hot mot tumlaren.

Målet god ekologisk status ska vara uppnått 2027. Brunalgerna *Fucus* och *Laminaria digitata* bör inte minska i djupled, andelen fintrådiga alger ska inte utgöra ett hot mot makroalgernas utbredning och skräppetare *Saccharina latissima* ska inte minska i omfattning..

FYSISK PLANERING

Översiktsplanen anger inga anspråk annat än de som redovisas i naturvårdsplanen.

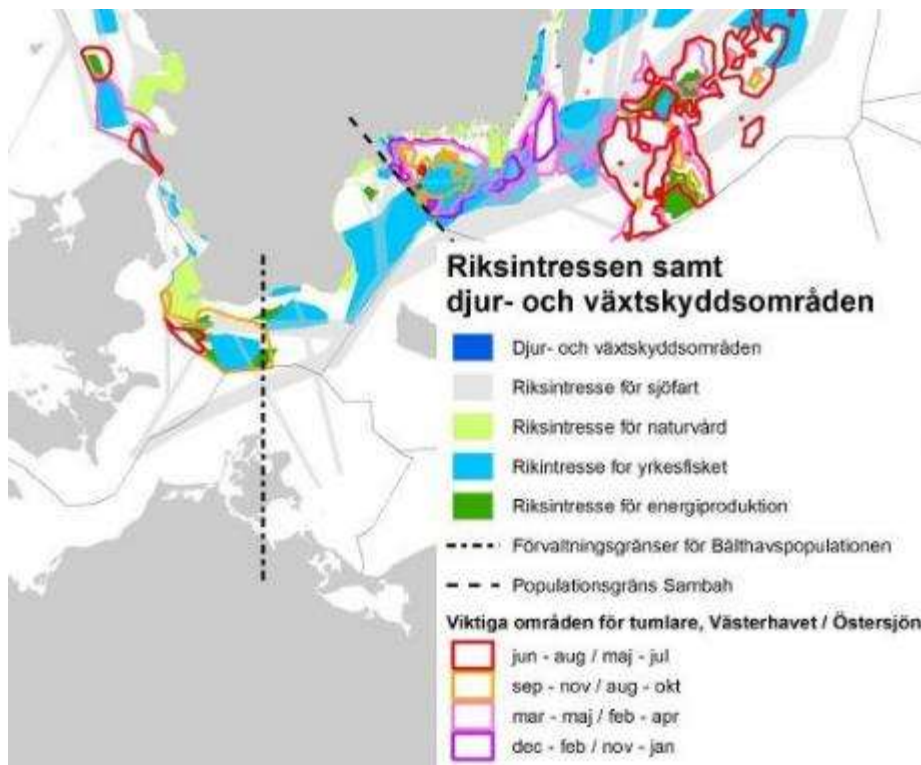
SITUATIONEN NU OCH I FRAMTID

Havsområdet har högt ekologiskt värde, hög biodiversitet, god representation av Natura 2000 naturtyper och är ett viktigt område för tumlare. Årligen återkommande kontroller av makroalger vid Tussans badplats i Arild uppvisar ”hög status” och god artrikedom, vilket bestyrker dess kvalitéer. Hela området, med något undantag, omfattas av utökat strandskydd till 300 m från land.

Friluftslivet, här i form av fritidsbåtar, är betydande och då särskilt vid Kullaberg, under sommaren men delvis även under sen vår och tidig höst. Området sydväst om Kullaberg är av riksintresse för yrkesfisket, område 54, Knölhaken Kullen. Husbehovsfisket är frekvent. Väster om området finns starkt fartygstrafikerad farled som är av riksintresse. Risken för olyckor är stor och eventuell fartygsolycka med olja kan få förödande konsekvenser.

---

¹¹ Carlström, J & Carlén, I. 2015. Skyddsvärda områden för tumlare i svenska vatten. AquaBiota Report 2015:02.

Källa: Carlström, J & Carlén, I. 2015. Skyddsvärda områden för tumlare i svenska vatten. AquaBiota Report 2015:02.

Inom havsområdet finns motstående intressen mellan fiske, friluftsliv och natur. Specifika konfliktzoner är garnfiske - bifångst av tumlare, friluftsliv – undervattensbuller och ekolod (tumlare) samt störningar under fåglars häckningstid. Stormmaskiga bottensatta nät innebär en särskilt stor risk för bifångst av tumlare.

I dagsläget omfattas enbart Kullabergs marina reservatet av Natura 2000. Då hela havsområdet är identifierat som skyddsvärt för tumlaren bör det området utökas väsentligt. Restriktioner och/eller skyddsåtgärder bedöms behövas inom garnfisket, användningen av ekolod och undervattensbuller. Bifångst av tumlare är inte acceptabelt. Med avseende på bottenfaunan bör värdekärnor med specifikt höga naturvärden identifieras.

Ändrat klimat kan medföra att värmekrävande arter flyttar in och kallvattenarter ut samt ändrade vandringsmönster hos fisk. Skräppetare *Saccharina latissima* är en kallvattenart och känslig för höga vattentemperaturer. Under varma somrar har den försvunnit men sedan återkommit. Finns det en långsiktig trend? Så även att det finns en trend där fintrådiga alger ökar och att makroalger minskar men med en förbättring 2013. De två nämnda problemen bör uppmärksammas särskilt framöver.

004 GRUNDBOTTNARNA I INRE SKÄLDERVIKEN

- Natura 2000 (Jonstorp-Vegeåns mynning SE0430147)
- Naturreservatet Jonstorp-Vegeåns mynning
- Strandskydd
- RAMSAR-område sedan 2001
- Riksintresse för a) naturvård och b) kustzon
- Nationell Bevarandeplan för Odlingslandskapet
- Regionalt naturvårdsprogram, marint

BESKRIVNING

Havsbottnarna i inre delen av Skälderviken, som här omfattar hav ned till 10 meters djup, är långgrunda och sandiga till grusiga med spridda block. På något djupare vatten finns stråk med sten.

Vattenståndsfluktuationerna är stora över året, så även tillförseln av sött vatten och närsalter från vattendragen Rönneå, Vegeå, Görslövsån, Oderbäcken m fl.

Foto: Fredrik Lundgren. Toxicon rapport 056-15. Toxicon AB. Härslöv november 2015

Naturtyper enligt Natura 2000¹²

Närmast Vegeå, Görslövsån och Oderbäcken utlopp finns naturtypen *estuarier 1130*, grundbottnar som utsetts för kraftiga variationer i vattenstånd, salthalt och närsalter. Djurlivet är här komplext, har hög biomassa och innehåller arter från både limniska och marina miljöer. Om *estuarier* mer eller mindre avskiljs från havet genom sandbankar skapas *laguner 1150*, vilken är egen naturtyp.

Områden där sand- och lerbottnar blottläggs ut till lägsta lågvattenstånd, definieras som naturtypen *blottade ler- och sandbottnar 1140*. På lite djupare vatten dominerar *sublittoral sandbankar 1110* och om sten finns *rev 1170*.

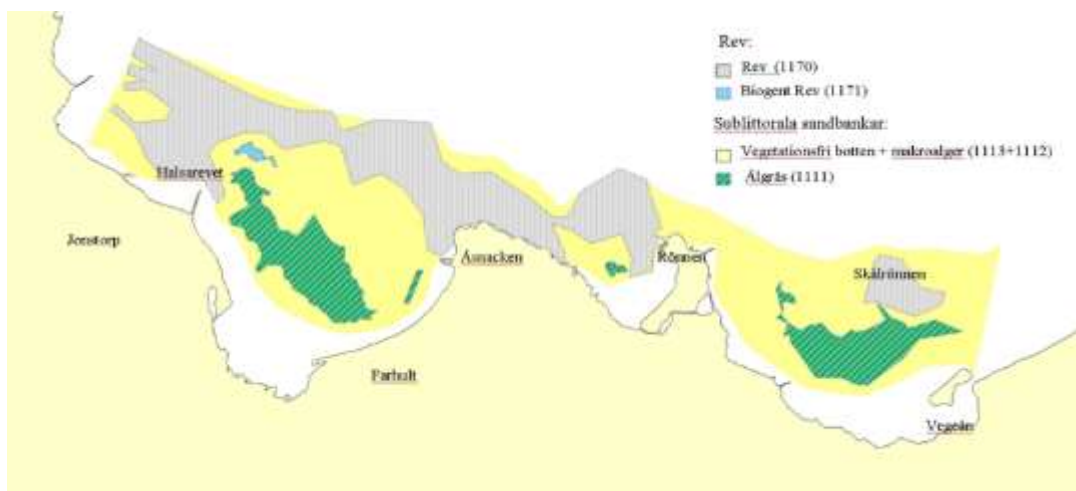
Bottenvegetation

De *ler- och sandbottnar 1140* som återkommande blottläggs är oftast fria från vegetation men rika på blågröna alger och kiselalger.

---

¹² Uppgift om naturtyp, se skötselplan för naturreservatet Jonstorp-Vegeåns mynning, antagen 2014, länsstyrelsen i Skåne län.

Sublittoral sandbankar 1110 kan antingen vara fria från vegetation, ha inslag av makroalger eller/och hysa kärlväxter som bandtång (ålgrens) *Zostera marina*, borstnate *Stuckenia pectinata* och natingar *Ruppia*. En inventering gjord på uppdrag av Länsstyrelsen 2007 påvisar förekomsten av tre glesa ångar av bandtång (se karta nedan).

Natura 2000-naturtyper i havet. Karta hämtad från rapporten: Inventering av Natura 2000-områden i Skälderviken 2008:59. De riktigt grunda områdena omfattas inte av denna inventering.

På något djupare vatten, ned mot 6 meter, dominerar *rev 1170* av sten, men gränsen mot de *sublittoral sandbankarna* är diffus. Vanliga arter här är kräkel *Furcellaria lumbricalis* och sågtång *Fucus serratus* med påväxt av rödslickar *Polysiphonia* och släken *Ceramium*.

Bottenfauna

I *estuarier* finns bland annat stora mängder havsborstmaskar, små kräftdjur och blötdjur. Inventeringar¹³ utanför Vegeåns mynning har visat att havsborstmasken *Hediste diversicolor* dominerar infaunan i sandbottenarna tillsammans med slammärlan *Corophium volutator*. Vid botten påträffades bland annat skarpsill *Sprattus sprattus*, pungräka *Neomysis integer* och skrubbskädda *Platichthys flesus*.

Ångarna med bandtång ger skydd, substrat och föda åt en rik fauna av ryggradslösa djur och fiskyngel. För fisk som sill *Clupea harengus*, flatfisk och torsk *Gadus morhua* är Skälderviken ett viktigt fortplantnings- och uppväxtområde. Utöver det dämpar även större bestånd av bandtång vågkraften och skyddar härigenom strandzonen mot erosion.

Makroalgerna i reven är viktiga skydd och uppväxt för fisk. NO om Halsarevet finns även ett *biogent rev* av blåmussla *Mytilus edulis* med inslag av vanlig sandmussla *Mya arenaria*.

Fåglar

De ler- och sandbottnar som friläggs vid lågvatten är viktiga rast- och födeställen för främst vadarfåglar. Det *biogena revet* är viktigt för rastande och övervintrande sjöfågel som ejder *Somateria molissima*^{VU}.

Marina däggdjur

Havsområdet har inte pekats ut som viktigt område för tumlare *Phocoena phocoena*^{fridlyst},¹⁴ Knubbsäl *Phoca vitulina*^{fridlyst} ses regelbundet, som exempelvis på Rönner och Själrönnen (Helsingborgs kommun) men är stationär närmast på Hallands Väderö. Området är mycket viktigt för kustfågel.

¹³ Larsson, Jakob och Peterson, Olof. 2008. Inventering av grunda botten i Helsingborgs kommun, sommaren 2008. Miljönämnden i Helsingborg.

¹⁴ Carlström, J & Carlén, I. 2015. Skyddsvärda områden för tumlare i svenska vatten. AquaBiota Report 2015:02.

BEVARANDEMÅL

Merparten av inre Skäldervikens grundområden ingår sedan augusti 2014 i reservatet Jonstorp-Vegeåns mynning.

Syftet med reservatet är att:

- Bevara grunda havsområden med sandbottnar, revlar, bankar, rev, ängar med bandtång med ett rikt marint djurliv och trygga områdets förutsättningar som uppväxtmiljö, skydd och som livsmiljö för fisk, samt bevara havsområdets och strändernas naturliga dynamik.
- Bevara och utveckla livskraftiga populationer av de fågelarter som av regeringen har rapporterats förekomma i enlighet med bilaga 1 i Rådets direktiv 2009/147/EG om bevarande av vilda fåglar (fågeldirektivet).
Vadarfåglar och andra kustfåglar som är beroende av området som häckningsmiljö samt för rastning och övervintring ska särskilt prioriteras i fråga om åtgärder, skötsel och uppföljning.
- Bevara och utveckla, samt ge dem förutsättningar för att utveckla, livskraftiga populationer för de förekommande arter som är upptagna i bilaga 2 i Rådets direktiv 92/43/EEG om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (art- och habitatdirektivet) såsom t ex tumlare. Dessa arter ska särskilt prioriteras i fråga om åtgärder, skötsel och uppföljning.
- Långsiktigt bevara och utveckla biotoper som utgör en komplett och god livsmiljö för förekommande fridlysta eller nationellt rödlistade växt- och djurarter, arter och biotoper som omfattas av nationellt åtgärdsprogram, samt livsmiljötyper som av regeringen har rapporterats förekomma i enlighet med bilaga 1 i Rådets direktiv 92/43/EEG om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (art- och habitatdirektivet).
- Bevara och åskådliggöra intressanta geomorfologiska formationer såsom klapperstensfält, strandhak, laguner och marskland.

Läs mer på http://www.lansstyrelsen.se/skane/Sv/djur-och-natur/skyddad-natur/naturresevat/hoganas/jonstorp_vegeans_mynning/Pages/default.aspx

FYSISK PLANERING

Kommunen har inte angett några anspråk på ändrad markanvändning i översiktsplanen.

SITUATIONEN NU OCH I FRAMTID

Havsområdet har högt ekologiskt värde och god representation av Natura 2000 naturtyper. Havet är sedan 2014 marint naturresevat där delar omfattas av beträdnadsförbud med olika begränsningstider. Hela området, med något undantag, omfattas av utökat strandskydd till 300 m från land. Friluftslivet är måttligt.

Med undantag för länsstyrelsens inventering 2007 av Natura 2000 områden och Helsingborgs kommuns inventering av Vegeåns estuarium är ganska lite känt. Infaunan i grundbottnarna mellan Jonstorp och Farhult bör undersökas.

Långsiktigt kan klimatet medföra havshöjning med kraftigt ändrad geomorfologi.

005 SKÄLDERVIKENS DJUPARE DELAR

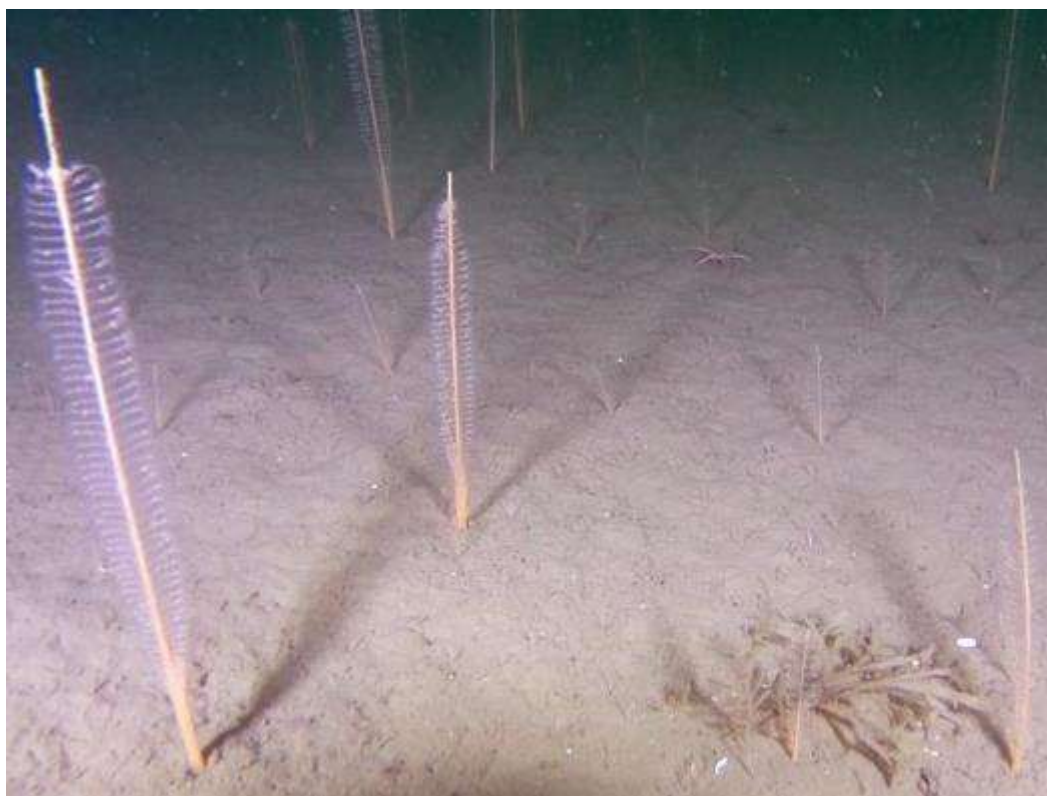
- Riksintresse för sjöfart, kustzon, friluftsliv, delvis yrkesfiske och naturvård
- Regionalt marint naturvårdsprogram

BESKRIVNING

Området omfattar Skäldervikens centrala och yttre del med djupen (10) 15 – 30 (35) meter. Bottenarna domineras av homogena mjukbottnar och ligger till större delen av tiden under salthaltskiktningen (haloklinen).

Bottenfaunan¹⁵

Länsstyrelsen i Skåne län har låtit videokartera de sydliga delarna av sydöstra Kattegatts botten under september–oktober 2014 och kompletterat med kvantitativa bottenhugg. Syfte var att kartera förekomsten av marina OSPAR¹⁶-habitat med sjöpenor *Pennatulacea* och grävande megafauna samt hästmusselbankar *Modiolus modiolus*.

Liten piprensare (källa: Länsstyrelsen i Skåne län)

Resultatet av karteringen visar att djupbottenarna domineras av sjöpenor och grävande megafauna. Hästmusselbankar påträffades inte. Kräftdjuret *Haploops*, som tidigare hade sin huvudutbredning i sydöstra Kattegatt, återfanns inte. Sjöpenor var fläckvis vanliga och utgjordes främst av liten piprensare *Virgularia mirabilis*. I de djupare delarna förekom även sjöfjäder *Pennatula phosphorea* och havskräfta *Nephrops norvegicus*.

Mjukbottenfaunan är mycket likartad i hela området och tillhör *Amphiura*-samhället (ormstjärnor) som också hyser flera stora grävande arter.

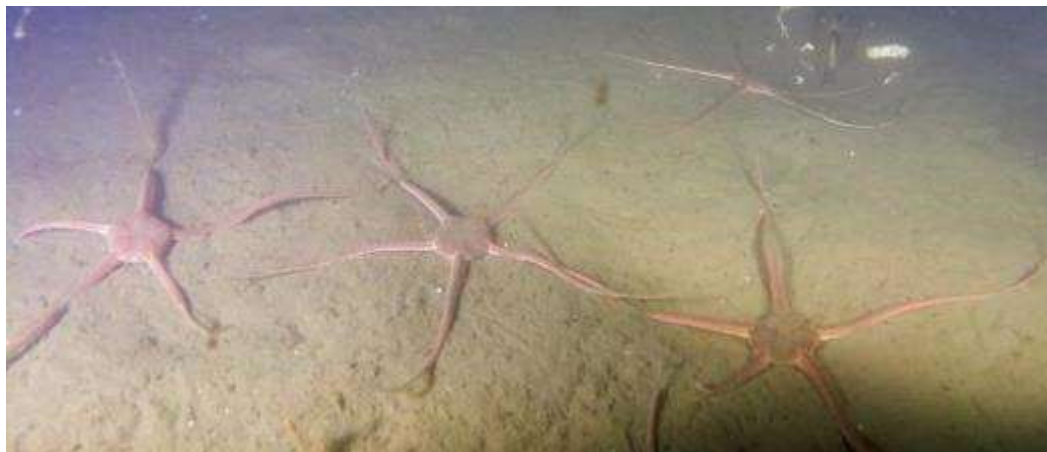
---

¹⁵ Göransson, P., Emanuelsson, A., Lundqvist, M. 2014. Länsstyrelsen i Skåne län. Kartering av bottenfaunan i sydöstra Kattegatt 2014. Malmö

¹⁶ www.ospar.org

Elva mer eller mindre ovanliga eller rödlistade arter påträffades som *Abra prismatica*^{NT}, *Balanus crenatus*^{DD}, *Macoma calcarea*^{DD}, *Mya truncata*^{VU}, hästmussla *Modiolus modiolus*^{DD}, *Pelonaia corrugata*^{VU}, *Sabella pavonina*, *Vitreolina philippi*^{DD} m fl.

Enligt OSPAR utgörs typarterna dessutom av islandsmussla *Arctica islandica* och kräftdjuren *Calocaris macandreae* och *Callianassa subterranea* (OSPAR 10/23/1-E). Typarter för djursamhället är enligt EU också vanlig sjöstjärna *Asterias rubens*, eremitkräfta *Pagurus bernhardus*, simkrabba *Liocarcinus depurator*, ormstjärnesläktet *Ophiura* och cylinderros *Pachycerianthus multiplicatus* (European Environment Agency 2014).

Ornstjärnor (källa: Länsstyrelsen i Skåne län)

Nordvästskånes kustvattenkommitté (NVSKK) består av kustkommunerna Helsingborg, Höganäs, Ängelholm och Båstad. Kommittén bedriver en recipientkontroll med bland annat årlig kontroll av bottenfaunan på mätstationen S5 i Skäldervikens centrala del. Botten här är cirka 20 meter.

Vid kontroll av bottenfaunan¹⁷ år 2013 på kontrollstationen S5 påträffades ca 50 djurarter, där biomassa domineras av slätbukig trådormstjärna *Amphiura filiformis*, vilken är relativt tålig mot syrebrist. Flertalet av arterna är havsborstmaskar. Mollusker är en känslig artgrupp då de inte kan fly syrebrist, men en art som islandsmusslan *Arctica islandica* klarar i tid begränsad syrebrist. Utöver denna sågs musslorna *Thyasira flexuosa*, *Mysia undata*, *Ennucula tenuis*, *Mysella bidentata*, *Nucula nitidosa*, *Corbula gibba*, *Abra alba* och *A. nitida* samt snäckorna havsmandel *Philine aperta*, *Hyala vitrea*.

Även *Virgularia mirabilis*, ett nässeldjur *Cnidaria* inom ordningen sjöpennor, blötdjuret *Chaetoderma nitidulum*, en art av hästskomaskar *Phoronis muelleri* och snabelsäckmaskar *Priapululus caudatus* påträffades.

Fisk

Bland fiskar som sågs vid länsstyrelsen bottenkartering år 2014 dominerade glasbult *Crystalllogobius linearis*, fläckig sjökock *Callionymus cf maculatus* och flatfiskar, främst sandskädda *Limanda limanda*. Spetsstjärtat längebarn *Lumpenus cf lampretaeformis* och torskfiskar förekom ytterst sparsamt. Artsammansättningen av fisk har inte systematiskt undersökts.

Marina däggdjur

Havsområdet har identifierats som skyddsvärt område för tumlare *Phocoena phocoena*^{VU} fridlyst. Beståndet är som störst i området under mars-maj¹⁸. De knubbsälar *Phoca vitulina*^{fridlyst} som ses hör närmast till bestånden på Hallands Väderö.

¹⁷ Toxicon AB. 2014. Nordvästskånes kustvattenkommitté. Undersökningar i Skälderviken och södra Laholmsbukten. Årsrapport 2013

¹⁸ Carlström, J & Carlén, I. 2015. Skyddsvärda områden för tumlare i svenska vatten. AquaBiota Report 2015:02.

BEVARANDEMÅL

Havsområdet bör ha hög biodiversitet och utgöra viktigt lek- och uppväxtområde för fisk. Bottenmiljöerna bör inte utsättas för syrebrist och ha ”god” status enligt BQI (Benthic Quality Index) som är en mätparameter på bottenfaunan. Målet är god ekologisk status till 2027.

Då havsområdet är identifierat som skyddsvärt för tumlare bör området utses som Natura 2000 för arten. Restriktioner och/eller skyddsåtgärder bedöms behövas inom garnfisket, användningen av ekolod och undervattensbuller, det senare med hastighetsbegränsningar och förbud mot vattenskoter. Bifångst av tumlare är inte acceptabelt.

Med hänsyn till OSPAR habitaterna bör trålning inte tillåtas. I dagsläget finns begränsningar, vilka är under omförhandling, men dessa är antagna till skydd för torsken och inte bottenfaunan.

FYSISK PLANERING

Kommunens översiktsplan anger inga anspråk inom aktuellt område.

SITUATIONEN NU OCH I FRAMTID

Havsområdet har högt ekologiskt värde, stor biodiversitet, utgör ett viktigt lek- och uppväxtområde för fisk och hyser en god representation av OSPAR¹⁹ habitaterna sjöpenor och grävande megafauna. Havet är ett viktigt område för tumlare.

Området berörs marginellt av riksintressena Natura 2000 och naturvård, mer av friluftsliv och kustzon men stort av riksintressena yrkesfiske och sjöfart. Vattnen runt Kullaberg är marint naturreservat ut till 300 meter. Dessa och närliggande vatten österut in i Skälderviken ingår i (BSPA) Protected Sites HELCOM.

Området genomkorsas av en mycket starkt trafikerad farled som är ett av två huvudstråk för fartygstrafiken in till Östersjön. Farlederna är av riksintresse för sjöfarten. Risk finns för fartygsolyckor, oljeutsläpp och marin nedskräpning. Omfattningen av undervattensbuller är okänd. Friluftslivet utgörs av trafik med fritidsbåtar och är betydande under främst sommaren men även under sen vår och tidig höst.

Riksintresset för yrkesfiske omfattar en mindre del av område 54, Knölhaken Kullen, som är lekområde för torsk samt fångstområde för torsk, ål med flera arter, och område 55, Syd Stora Middelgrund, som är lekområde för torsk. Fisket bedöms som intensivt och i dagsläget omfattas större delen av området av trålningsförbud utom i de västligaste och djupare delarna. I skrivande stund pågår omförhandling med Danmark och inget är känt om framtiden. Inom fisket är det främst användningen av stormaskiga nät som innebär risk för bifångst av tumlare.

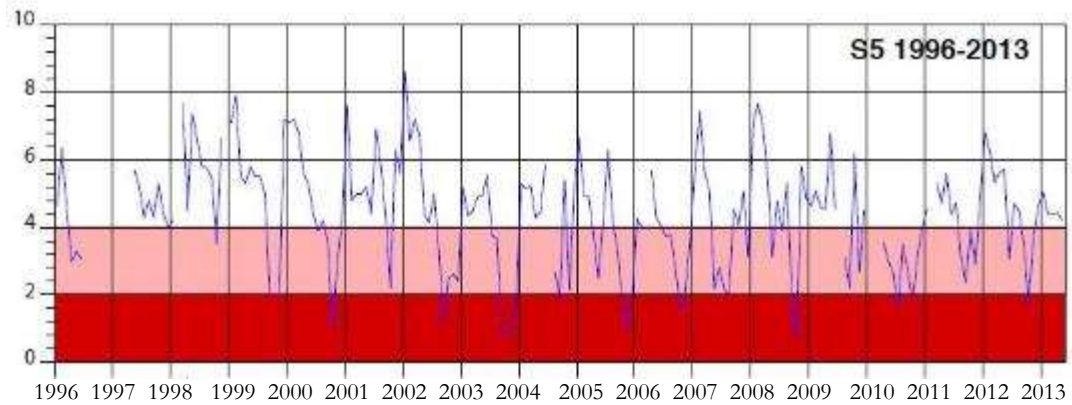
Av ovanstående bedöms att det finns ett antal motstående intressen, som fiske, sjöfart, friluftsliv och biologiska värden. Specifika konfliktzoner är trålning – störd bottenfauna, garnfiske - bifångst av tumlare och sjöfart – undervattensbuller och ekolod – tumlarens kommunikation.

Vattenmyndigheten har för perioden 2015-21 fastställt att statusen för miljö kvalitetsnormen är måttlig ekologisk status. Skälet är återkommande syrebrist och hög fosforhalt vintertid. Hög närsaltsbelastningen leder till hög produktion av plankton som dör av under sensommaren. Nedbrytningen av organiskt dött material i bottenmiljön resulterar då i syrebrist. Det finns inget som tyder på det kommer att ändras till det bättre i närtid. Om syrehalten understiger 2 mg/l riskeras bottenfaunan dö, se tabell nedan.

---

¹⁹ OSPAR står för Oslo-Paris konventionen, vilken syftar att skydda marina miljöer i nordvästra Atlanten.

Lodräät anger syrehalter (mg/l) vid botten. Observera att kritisk överlevnadsgräns för bottenfaunan ligger vid ca 2 mg/l (rött fält). Källa: NVSKK:s årsrapport 2013, Toxicon AB

En annan metodik att avgöra syresituationens påverkan är att studera bottenfaunan och dess artsammansättning, då arterna inbördes uppvisar stor skillnad i tolerans mot syrebrist. Det resulterar i ett index, bottenkvalitetsindex (BQI).

Tabellen nedan illustrerar index från år till år under perioden 1997–2013, och indexet följer i stort den syrebrist som uppvisats i ovanstående tabell.

Klassning av bottenfaunans status, källa: NVSKK:s årsrapport 2012, Toxicon AB

VATTENDRAG

Vattendrag (blå linje) med naturvärden

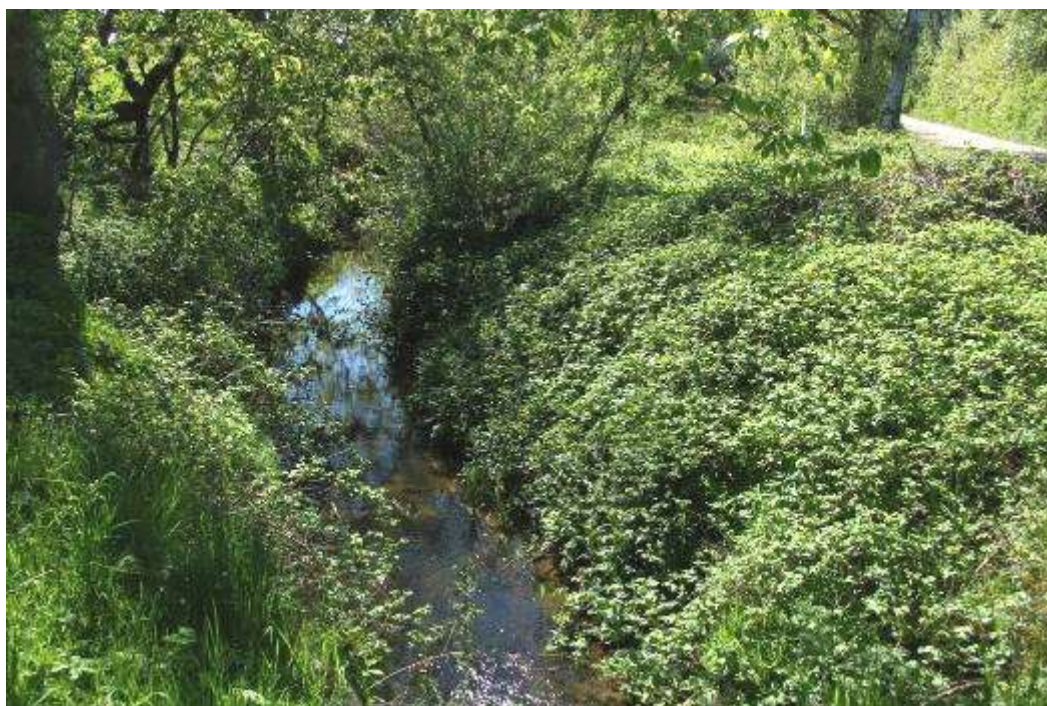
006 NIAGARA(DÖSHULTA-)BÄCKEN

- Riksintresse a) kustzon, b) friluftsliv och i nedre del c) kulturmiljövård
- Detaljplan 112/90, 112/90+6/03, 48/85 och 21/67
- Fredningsområde för fisk i havsområdet utanför bäcken, i linje på ett avstånd av 300 meter från mittpunkten mellan de två yttersta mynningsuddarna. Här råder förbud mot allt fiske av lax och öring under perioden 15 september - 30 april.²⁰
- Dikningsföretagen 1) Christinelund och Döshult 1899, 2) nygrävning av floddike från ägor till nr 1 och 7 Döshult 1902 och 3) Kulla-Gunnarstorp och Djurmåsa 1928

BESKRIVNING

Vattendraget rinner upp öst om Kulla Gunnarstorp i Allerum och merparten av avrinningsområdet ligger inom Helsingborgs kommun.

Berggrunden utgörs av både Döshultsledet (undre Jura) med järnhaltiga sand- och siltsten och Helsingborgsledet (undre Jura) med ler- och siltavlagringar med kolflöts. Jordarna i området är i huvudsak uppbyggda av leriga moräner för att i dalgångar och vid kusten överlagras av postglacial sand. Grundvattnet är därför kraftigt järnhaltigt men järnhalten är låga i ån.

Vy nedströms från Vikvallavägen

Med några få undantag är även denna bäck rätad och fördjupad. I skogarna vid Kristinelund och inom gamla Viken finns fortfarande naturliga bäcksträckor. I Kristinelund rinner bäcken genom bokskog med strömt vatten, vilket är en förutsättning för god syresättning. Bottnen här är även sandig-grusig. Längre uppströms dominerar triviällövskogar och planterad granskog medan det nedströms är heläkersbygd.

---

²⁰ <http://www.lansstyrelsen.se/skane/Sv/djur-och-natur/fiske/fiskebestammelser/Pages/default.aspx>

Bäcken har en potential som inte utnyttjas. Är det möjligt att skapa en grönstruktur utmed vattnet där ädellöv- och lövskogarna vid Kristinelund och Allerum kopplas ihop med trädgårdar och parktytor i Viken?

Kärlväxter

Inga hänsynskrävande arter finns i själva vattendraget men i anslutning till denna, som vid Vikvalla, där det i bäckslänten finns vikenbjörnbär *Rubus vikensis*^{NT}.

Bottenfauna

Tidigare kontroll av bottenfaunan (Roger Ekström 1997) visade på artfattigt djursamhälle med mestadels vattengräsuggor. I övrigt saknas uppgifter.

Område 006, Niagarabäcken

Fisk

Vid kommunens tidigare elfiske och vid Helsingborgs kommuns²¹ fältinventering har det i vattendraget setts flera årsklasser av öring *Salmo trutta*. Öring har även konstaterats vid elfiske ett flertal tillfällen, som 1992, 2006, 2007 och 2012. Resultaten har varierat över tid. Flera utsläpp med fiskdöd har konstaterats med dålig överlevnad bland öringens smolt (yngel). Åren 2006 och 2007 var förekomsten av smolt däremot god (Eklövs Fiske och Fiskevård).

BEVARANDEMÅL

Bäckvattnet ska ha goda syrevärden, ha måttliga halter av kväve och fosfor, lämpliga lekbottnar och ett livskraftigt bestånd av öring.

FYSISK PLANERING

Översiktsplanen anger ingen förändring i markanvändningen.

²¹ Naturcentrum AB. 2011. Små vattendrag i Helsingborgs kommun.

SITUATIONEN NU OCH I FRAMTID

Miljöövervakning

För att få en statusklassning av bäckens vattenkvalité utfördes i oktober 2015 en provtagning av kiselalger²² för ett kiselalgsindex (IPS) strax ovan utloppet i Viken. Ett IPS-index visar graden av påverkan av näringsämnen och lättnedbrytbar organisk förorening. Som komplement har även mängden näringskrävande (TDI-index) och andelen föroreningstoleranta (%PT) kiselalger beaktats.

I Niagarabäcken hamnade IPS-indexet i klassen måttlig status, men eftersom indexvärdet låg mycket nära gränsen mot otillfredsställande status, samtidigt som både mängden näringskrävande och andelen föroreningstoleranta kiselalger var mycket stora, gjordes en expertbedömning till otillfredsställande status. Andelen missbildade kiselalgsskal var 2,1 % vilket tyder på en svag-måttlig påverkan av kemiska bekämpningsmedel, metaller eller liknande.

Bäcken hade alkaliska (årsmedelvärde för pH över 7,3) förhållanden, dvs. ingen surhetspåverkan föreligger.

År 1993 gjordes en påväxtundersökning på samma plats (Jarlman 1993). Den undersökningen skiljer sig delvis från föregående i och med att även annan påväxt som mikroorganismer analyserades. Niagarabäcken bedömdes då vara näringsrik till mycket näringsrik med tydlig till stark föroreningpåverkan. Förhållandena på lokalen verkar vara något sämre 2015 än 1993.

Regelbunden analys av närsaltsbelastning och syrgas i bäcken har, med undantag för sista kvartalet 2015, inte utförts sedan 1990.

Status

Enligt IPS-indexet har bäcken otillfredsställande status. Tillräcklig kemisk data för statusbedömning saknas men den provtagning som skett i sista kvartalet 2015 indikerar mycket höga kvävevärden, måttliga till mycket höga fosforvärden och god syrehalt. Tidvis sker utsläpp som slår ut beståndet av smolt och skadar bottenfaunan. Dagvattnet från tätorten är ständigt återkommande riskfaktor.

Morfologin och bottenstrukturen är uppströms Vikvalla dålig då vattendraget är rätat, fördjupat, rensas ofta och saknar beskuggning där den passerar igenom åkerbygd. Positivt är att odlingsfri zon finns (2014) utmed bäcken i sin helhet. Trots nämnda har 3.5 km av 6 km bedömts hysa lämpliga biotoper för öring (Roger Ekström 2014) men det saknas skuggande träd- och buskvegetation.

Positivt är förekomsten av öring och föryngring av denna.

Rekreativvärdena är låga eftersom tillgängligheten utmed bäcken är idag näst intill obefintlig österut till Kristinelunds backar. Det saknas en koppling mellan Viken och landsbygden då väg 111 fungerar som en stark barriär.

Framtiden

Med ändrat klimat bedöms vinterflödena öka men sommarflödena minska genom lägre grundvattenbildning och ökande uttag för konstbevattning mm. Syrehalten i vattnet kan komma att påverkas negativt av det senare pga. ökad temperatur och lägre flöde.

---

²² Jarlman, A. 2015. Kiselalgsundersökning i vattendrag i Höganäs kommun 2015. Lund.

007 SKÄLEBÄCKEN

- Riksintresse kustzon
- Berör ”park eller plantering” och ligger direkt i anslutning till ”område för bostäder” i detaljplan Eleshult 2:4, 2:5 och 2:6 nr 38/73, ”park eller plantering” och ”område för bostäder” i detaljplan Smedstorp 2:30 m fl. nr 19/82, ”bostäder” med förtydligande om bäckens skydd i Smedstorp 2:31 m fl. nr 4/04 resp. Smedstorp 2:34 m fl. nr 2/06 samt ”kvartersmark för bostadsändamål” i Brunnby socken Br.9
- Fredningsområde för fisk i havsområdet utanför bäcken, i linje på ett avstånd av 300 meter från mittpunkten mellan de två yttersta mynningsuddarna. Här råder förbud mot allt fiske av lax och öring under perioden 15 september - 30 april.²³
- Dikningsföretagen 1) Skälebäcken 1894 – 1895 och 2) Smedstorp – Skättekärr 1957

BESKRIVNING

Skälebäckens källor ligger sydöst om Kullaberg. Bäckens är, förutom inne i Strandbaden, i sin helhet rätad och fördjupad. Ett större biflöde från Killekärr vid Zackows väg är helt kulverterad. Vid källorna är landskapet mer kuperat med åkrar, skogsdungar men annars dominerar helåkersbygd.

Skyddszone med 20-30 årig klibbal utmed Skälebäcken, Nyhamnsläge

Berggrunden i avvattningsområdet börjar med gnejs, gnejsig granit och diabasgångar i norr och övergår i av Kågerödsformationen (övre Trias) med sandstenar, konglomerat, lera, lersten och lerskiffer samt förskiffrad ler- och siltsten från perioden Silur. Jordarna är uppbyggda av leriga moräner och isälvsgrus närmre Brunnby. Vid kusten överlagras moränerna av postglacial sand.

---

²³ <http://www.lansstyrelsen.se/skane/Sv/djur-och-natur/fiske/fiskebestamnelser/Pages/default.aspx>

Område 007, Skälebäcken

Fisk²⁴

Vid elfiske 1963 noterades storspigg *Gasterosteus aculeatus*, ål *Anguilla anguilla* och skrubbskädda *Platichthys flesus* noterades samt 1995 öring *Salmo trutta*, storspigg, ål *Anguilla anguilla*^{CR}, skrubbskädda *Platichthys flesus* och småspigg *Pungitius pungitius*.

Skälebäcken har därefter elfiskats några gånger ytterligare för uppföljning av årsungar (smolt) av öring.

BEVARANDEMÅL

Bäckvattnet ska ha goda syrevärden, ha måttliga halter av kväve och fosfor, lämpliga lekbottnar och ett livskraftigt bestånd av öring.

FYSISK PLANERING

Översiktsplanen för Höganäs 2002 (2010) anger ny vägdragnings av väg 111 som ansluter till nuvarande väg 111 där denna korsar bäcken. Det går inte att läsa ut av planen i vilken omfattning bäcken berörs. Översiktsplanen anger även ny tätortsbebyggelse för bostäder över vattendragets nedre del inom Eleshult 2:5 för vilken det finns en äldre detaljplan.

SITUATIONEN NU OCH I FRAMTID

Miljöövervakning

För att få en statusklassning av bäckens vattenkvalité utfördes i oktober 2015 en provtagning av kiselalger²⁵ för ett kiselalgsindex (IPS) strax ovan GC-vägen i Strandbaden/Nyhamnsläge. Ett IPS-index visar graden av påverkan av näringsämnen och lättnedbrytbar organisk förorening. Som komplement har även mängden näringskrävande (TDI-index) och andelen föroreningstoleranta (%PT) kiselalger beaktats.

²⁴ Åbjörnsson, K., Brönmark, C., Eklöv, A. 1999. Länsstyrelsen i Skåne län. Rapport 1999:11. Fiskfaunan i Skånska vattendrag. Förekomst under 1960- resp. 1990-tal.

²⁵ Jarlman, A. 2015. Kiselalgsundersökning i vattendrag i Höganäs kommun 2015. Lund.

I Skålebäcken hamnade IPS-indexet i klassen måttlig status. Bedömningen stärks av att mängden näringskrävande kiselalger var mycket stor och andelen föroreningstoleranta former (%PT) var relativt stor. Andelen missbildade kiselalgs skal var 1,1 % vilket tyder på en svag påverkan av kemiska bekämpningsmedel, metaller eller liknande.

Bäcken hade alkaliska (årsmedelvärde för pH över 7,3) förhållanden, dvs. ingen surhetspåverkan föreligger.

År 1993 gjordes en påväxtundersökning på samma plats (Jarlman 1993). Den undersökningen skiljer sig delvis från föregående i och med att även annan påväxt som mikroorganismer analyserades. Skålebäcken bedömdes då vara näringsrik med tydlig föroreningpåverkan. I jämförelse med år 2015 verkar förhållandena på lokalen vara ungefär detsamma som 1993, men med den skillnaden att 2015 års prov innehöll en mycket stor mängd trådformiga bakterier, bl.a. *Sphaerotilus dichotomus*.

Regelbunden analys av närsaltsbelastning och syrgas i bäcken har, med undantag för sista kvartalet 2015, inte utförts sedan 1990.

Status

Enligt IPS-indexet har bäcken måttlig status. Tillräcklig kemisk data för statusbedömning saknas men den provtagning som skett i sista kvartalet 2015 indikerar extremt höga kväve- och fosforvärden men god syrehalt. Dagvattnet från tätorten är ständigt återkommande riskfaktor.

Positivt är förekomsten av öring och förnygring av denna. I syfte att gynna öringen har Kullens Fiskevårdsförening under flera årtionden arbetat aktivt med skyddsåtgärder, som plantering av klibbal *Alnus glutinosa* för beskuggning, utläggning av grus för lekbottnar och övervakning inom fastigheten Eleshult 2:5.

Morfologin och bottenstrukturen är annars dålig då vattendraget är rätat, fördjupat, rensas ofta och saknar uppströms Eleshult 2:5 beskuggning där den passerar igenom åkerbygd. Positivt är att odlingsfri zon finns (2014) utmed bäcken i sin helhet. Skålebäcken avbryts syd om Louisefred av mer än 300 meter kulvert. Uppströms är diket Smedstorp–Skättekärr (förrättad 1957) kulverterad i sin helhet. Strax innan utloppet till havet är bäcken kulverterad och leds under bostadshus.

Den fysiska planeringen har inte tagit tillräcklig hänsyn till vattendragets värden. Om befintlig detaljplan för Eleshult 2:5 genomförs innebär det bäcken kulverteras eftersom bostäder planeras direkt i anslutning till denna, ett ingrepp som är oacceptabelt. Även eventuell omdragning av väg 111 kan komma i konflikt med dess värden.

Uppströms är rekreationsvärdena måttliga men har potential om koppling sker till grönområden i dess källområden syd om Kullaberg.

Framtiden

Med ändrat klimat bedöms vinterflödena öka men sommarflödena minska genom lägre grundvattenbildning och ökande uttag för konstbevattning mm. Syrehalten i vattnet kan därför komma att påverkas negativt under växtsäsongen.

008 VATTENMÖLLEBÄCKEN

- Naturresevat på 73 hektar. Bildat 1956, justerat 1957 och utökat 1992. Område i hav ingår inte.
- Natura 2000 (SE 0430082), bevarandeplan finns.
- Strandskydd
- Riksintresse för a) naturvård, b) kustzon, c) rörligt friluftsliv, d) friluftsliv och e) kulturmiljövård
- Nationell Bevarandeplan för Odlingslandskapet
- Regionalt naturvårdsprogram
- Ängs- och hagmarksinventeringen Skåne län 2002-2004, objekt Möllehässe (2EF-OJE) på 50 hektar
- Fredningsområde för fisk i havsområdet utanför bäcken, i linje på ett avstånd av 300 meter från mittpunkten mellan de två yttersta mynningsuddarna. Här råder förbud mot allt fiske av lax och öring under perioden 15 september - 30 april.²⁶

BESKRIVNING

Vattenmöllebäckens källor ligger öst om Björkeröd på Kullaberg där berggrunden utgörs av gnejs, gnejsig granit och diabasgångar. Bäckens rinner sedan åt sydväst på postglacial sand som, med några undantag, överlagras lermoräner på sedimentärt berg i Kågerödsformationen (övre Trias). Inom den öppna sträckan är botten sandig-grusig med enstaka stenar.

Bottenfauna

Äldre uppgift finns från 1966 då det i samband med elfiske noterades gott om *Gammarus* (länsstyrelsen i Skåne läns rapport 1999:11). Kiselalger har samlats in hösten 2015 för bedömning av näringsstatus. Vid det tillfället noterades rikligt av den invasiva Nyzeeländska tusensnäcken *Potamopyrgus antipodarum*, bäcksländelarver, larver och skalbaggar av släktet *Elmis*, ett exemplar av respektive signalkräfta *Pacifastacus leniusculus* och flodhättesnäcka *Ancylus fluviatilis*.

Fisk²⁷

Vid elfiske 1966 noterades öring *Salmo trutta*, storspigg *Gasterosteus aculeatus*, ål *Anguilla anguilla*, skrubbskädda *Platichthys flesus* och småspigg *Pungitius pungitius* samt 1995 öring och ål.

BEVARANDEMÅL

Bäckvattnet ska ha goda syrevärden, ha måttliga halter av kväve och fosfor, lämpliga lekbottnar och ett livskraftigt bestånd av öring.

FYSISK PLANERING

Översiktsplanen för Höganäs 2002 (2010) anger markanvändningen grönstruktur.

SITUATIONEN NU OCH I FRAMTID

Miljöövervakning

För att få en statusklassning av bäckens vattenkvalité utfördes i oktober 2015 en provtagning av kiselalger²⁸ för ett kiselalgsindex (IPS) strax nedströms GC-vägen.

---

²⁶ <http://www.lansstyrelsen.se/skane/Sv/djur-och-natur/fiske/fiskebestamnelser/Pages/default.aspx>

²⁷ Åbjörnsson, K., Brönmark, C., Eklöv, A. 1999. Länsstyrelsen i Skåne län. Rapport 1999:11. Fiskfaunan i Skånska vattendrag. Förekomst under 1960- resp. 1990-tal.

²⁸ Jarlman, A. 2015. Kiselalgsundersökning i vattendrag i Höganäs kommun 2015. Lund.

Ett IPS-index visar graden av påverkan av näringsämnen och lättnedbrytbar organisk förorening. Som komplement har även mängden näringskrävande (TDI-index) och andelen föroreningstoleranta (%PT) kiselalger beaktats.

Område 008, Vattenmöllebäcken

I Vattenmöllebäcken hamnade IPS-indexet i klassen måttlig status, men indexvärdet ligger i den nedre (sämre) delen av klassintervallet och eftersom båda stödparametrarna TDI och %PT var mycket höga kan lokalen sägas ligga i riskzonen för att hamna i otillfredsställande status. Andelen missbildade kiselalgsskal var 0,7 % vilket tyder på obefintlig påverkan av kemiska bekämpningsmedel, metaller eller liknande. Vattenmöllebäcken ingick inte i 1993 års påväxtundersökning (Jarlman 1993).

Bäcken hade alkaliska (årsmedelvärde för pH över 7,3) förhållanden, dvs. ingen surhetspåverkan föreligger. Regelbunden analys av närsaltsbelastning och syrgas saknas.

Status

Enligt IPS-indexet har bäcken måttlig status, på gränsen till otillfredsställande. Tillräcklig kemisk data för statusbedömning saknas men den provtagning som skett i sista kvartalet 2015 indikerar extremt höga kvävevärden, måttlig fosforbelastning och god syrehalt. Morfologin och bottenstrukturen är god nedströms GC-vägen men saknas i övrigt då merparten av bäcken är kulverterad.

Positivt är förekomsten av öring men dess existens får ses som mycket osäker med hänsyn till ytterst begränsade livsutrymme och hotet från inplanterad signalkräfta. Stor potential finns för både öring och rekreation om bäcken hade öppnats upp till sina källflöden på Kullaberg.

Framtiden

Med ändrat klimat bedöms vinterflödena öka men sommarflödena minska genom lägre grundvattenbildning varför syrehalten i vattnet kan därför komma att påverkas negativt under växtsäsongen.

009 GÖRSLÖVSÅN MED BIFLÖDEN

- Nedre delen inom naturreservat om 200 hektar, bildat 2006, och utökat strandskydd
- Riksintresse för a) naturvård, b) kustzon och till mindre del i norr c) kulturmiljö, d) friluftsliv och e) rörligt friluftsliv
- Nationell bevarandeplan för odlingslandskapet
- Dikningsföretag upprättade före 1920, årtal avser avslutad syneförrättning
1) Madgropen 1911, 2) Björkeröd nr 3 och 5 - 1913, 3) nr 9 och 10 Farhult samt Gunnestorp m fl. 1892, 4) nr 1 Hulta m fl. hemman 1911, 5) nr 1 och 2 Södra Danhult 1921, 7) Brandstorpsbäcken och dess tillopp 1912, 8) Rödmosse 1899, 9) Östra och västra Klappe 1897, 10) nygrävning av floddike till nr 1 Döshult 1911, 11) nr 2 Östra Åsperöd m fl. hemman 1920, 12) nr 2 Östra Åsperöd m fl. 1917, 13) nr 1 Västra Åsperöd 1912, 14) nr 1 Västra Åsperöd 1913, 15) nr 16 Väsby samt nr 1 Tågalycke 1913, 16) nr 17 Väsby m fl. hemman 1914, 17) Plöninge (Stjärnelund), Väsby, Måarp, Tjörred och Lönskog 1917, 18) nr 3 Väsby och nr 1 Rågåkra 1896, 19) Görsebäcken 1889, 20) Kullenbergstorp m fl. hemman 1917 och 21) nr 1 och 5 Jonstorp 1912
- Dikningsföretag upprättade efter 1920, årtal avser avslutad syneförrättning
1) Ornakärr nr 1, 2 och 7 m fl. hemman 1929, 2) Farhult 1954, 3) Pottmjöhult nr 1 1932, 4) Df den s.k. Sandbäcken 1920, 5) df V Östraby nr 4 m fl. hemman 1929, 6) Täppeshusen Ornakärr 1932, 7) Ornakärr 1 - 1932, 8) Danhult – Ingelstråde 1920, 9) Mjöhult – Torshult 1944, 10) Mjöhult nr 1, 2 och 3 under Kulla Gunnarstorps gods 1928, 11) Döshult 1965, 12) Gåsabäckens df 1937, 13) Ornakärr 1948, 14) Tågalycke, Väsby 1932, 15) Gösarp 1948, 16) Backagården 1960 och 17) Bölsåkra – Jonstorp 1972

BESKRIVNING

Görslövsån är kommunens största vattendrag och avvattnar cirka 8400 hektar. Ån rinner ut i Skälderviken och kan delas upp i tre större delområden som biflödet Görsen i nordväst, Brandstorpsbäcken i syd och Madgropen centralt med biflöden.

Uppströms från bron vid Görslövs by, juli 2014

Område 009, Görslövsån med biflöde

De viktigaste källområdena är vid Kullaberg, Brunby (Görsen) och höjdlägena öst om Kristinelund. Merparten av avrinningsområdet

Hela avrinningsområdet dikades under perioden 1890–1920 och är idag heläkersbygd, vilket betyder att vattenflödet fluktuerar starkt. Det finns få, om några alls, våtmarker som har en utjämnande effekt på avrinningen. Görsen och de övre delarna av Brandstorpsbäcken föds av källflöden.

Vattnet som kommer med Görsen är klart och lämpligt för fisk medan vattnet som kommer från höjdryggen öst om Kristinelund är järnhaltigt. Geologin i det senare området utgörs av Döshultsledet (undre Jura) med järnhaltiga sand- och siltsten.

Jordarna utgörs av leriga moräner i nordväst, styva glaciala leror i syd och i öst. Utmed kust och utmed åns centrala del överlagras de av postglacial sand och mo.

Kärlväxter

Vegetationen i biflödena domineras av få och näringskrävande arter. I Madgropen finns en mer utvecklad sjövegetation med vass *Phragmites australis*, storigelknopp *Sparganium erectum*, gul näckros *Nuphar lutea*, gädd- och gropnate *Potamogeton natans*, *P. berchtoldii*, axslinga *Myriophyllum spicatum* m fl.

Bottenfauna

Uppgifter saknas men med hänsyn till de ofta återkommande bottenrensningarna bör den vara artfattig.

Fisk

Ån elfiskades 1966²⁹ vid Tunneberga bro, Nygårdavägen, Møllegropen (idag till stor del kulverterad), Görsen vid Krokstorp och Sandbäcken vid Hulta byaväg. Arter som fångades då var, från hav och uppströms, id *Leuciscus idus*, storspigg *Gasterosteus aculeatus*, abborre *Perca fluviatilis*, gädda *Esox lucius*, småspigg *Pungitius pungitius*.

Motsvarande lokaler återbesöktes 1995. Endast en lokal kunde elfiskas, vilket gav ål *Anguilla anguilla*^{CR}. De andra avvek genom att vara saltvattenpåverkade genom högt vattenstånd i Skälderviken eller uttorkade.

Höganäs kommun lät sedan utföra elfiske i biflödena Görsen och Brandstorsbäcken året 2011³⁰ vilket resulterade i arter som gädda, småspigg och ål.

I samband med utbyggnaden av GC-väg Jonstorp-Höganäs lät Trafikverket³¹ år 2012 utföra elfiske i Görsen uppströms väg 112 på fyra ställen vilket resulterade i storspigg, ål, groplöja *Leucaspis delineatus* och öring *Salmo trutta*. Förekomsten av öring är förvånande då arten inte är känd från Görslövsån. En förklaring kan vara att Görsen avviker med ett sitt kallare och renare källvatten.

BEVARANDEMÅL

Statusklassning enligt vattendirektivet ska vara ”god” till 2021 vilket inte är rimligt. Ett första mål är att status ska ha ”måttlig ekologisk status”. Groplöja och öring ska ha livskraftiga bestånd i Görsen vilket är det biflöde som bedöms ha bäst förutsättningar.

FYSISK PLANERING

Översiktsplanen för Höganäs 2002 (2010) anger markanvändningen grönstruktur.

SITUATIONEN NU OCH I FRAMTID

Miljöövervakning

För att få en statusklassning av åns vattenkvalité har länsstyrelsen i Skåne län låtit utföra ett antal provtagningar av kiselalger för ett kiselalgsindex (IPS).

Ett IPS-index visar graden av påverkan av näringsämnen och lättnedbrytbar organisk förorening. Som komplement har även mängden näringskrävande (TDI-index) och andelen föroreningstoleranta (%PT) kiselalger beaktats.

---

²⁹ Åbjörnsson, K., Brönmark, C., Eklöv, A. 1999. Länsstyrelsen i Skåne län. Rapport 1999:11. Fiskfaunan i Skånska vattendrag. Förekomst under 1960- resp. 1990-tal.

³⁰ Fiskundersökningar i Görslövsån och Oderbäcken 2011-10-17, Eklövs Fiske och Fiskvård. Höganäs kommun.

³¹ PM Elprovfisk Görsen m fl. 2012-09-25, Tyrens AB

Prov har tagits direkt nedströms Tunnebergabron (Svartelandsvägen) i september 2010 respektive 2013.

Vid första provtagningen³² hamnade IPS-indexet i klassen otillfredsställande status. Indexvärdet är dock osäkert, eftersom mer än en tredjedel av kiselalgssamhället utgjordes av brackvattensarter, vilket visar att lokalen är påverkad av inflöde av vatten från Skälderviken. Bedömningen stärks däremot av att mängden näringskrävande kiselalger och andelen föroreningstoleranta former (%PT) var mycket stor. Andelen missbildade kiselalgsskal var obetydlig.

Provtagningen 2013 (Jarlman, A. och Eriksson, M.) gav IPS-indexet klassen måttlig status (nära otillfredsställande). Avvägt med 2010 års resultat hamnar ån i klassen otillfredsställande status. Andelen missbildade kiselalgsskal indikerade denna gång en måttlig påverkan av kemiska bekämpningsmedel, metaller och motsvarande.

Utöver dessa har kiselalger provtagits i uppströms väg 112 (Jarlman, A. och Eriksson, M. 2014), i biflödena Brandstorpsbäcken (Jarlman, A. och Eriksson, M. 2011 respektive 2014) och Hustoftådern vid Höganäs (Jarlman, A. och Eriksson, M. 2014).

Bäcken har alkaliska (årsmedelvärde för pH över 7,3) förhållanden, dvs. ingen surhetspåverkan föreligger. Regelbunden analys av närsaltsbelastning och syrgas sker varje månad sedan januari 2011.

Status

Vattenmyndigheten i Västerhavets vattendistrikt har klassat Görslövsån att ha otillfredsställande ekologisk status för perioden 2015-2021. Kemisk data indikerar mycket höga till extremt höga kvävevärden, höga till mycket höga fosforvärden men god syrehalt. Morfologin och bottenstrukturen är dålig då vattendraget är rätat i sin helhet, fördjupat, rensas ofta och saknar beskuggning där den passerar igenom åkerbygd. Odlingsfri zon finns (2014) utmed stora delar av ån, med undantag för övre Görsen och en del mindre biflöden. Dagvattnet från tätorten är viss riskfaktor.

Fisk finns i begränsad omfattning men positivt är fynden av groplöja och öring år 2012 i Görsen.

Rekreativvärdena är svaga men har potential om koppling sker till tätort och grönområden.

Framtiden

Med ändrat klimat bedöms vinterflödena öka men sommarflödena minska genom lägre grundvattenbildning och ökande uttag för konstbevattning mm. Syrehalten i vattnet kan komma att påverkas negativt av det senare pga. ökad temperatur och lägre flöde.

---

³² Jarlman, A. och Eriksson, M. 2011. Kiselalgsundersökning i vattendrag i Skåne 2010. Länsstyrelsen i Skåne län. Malmö 2011.

010 ODERBÄCKEN

- Riksintresse för a) kustzon, b) rörligt friluftsliv och till mindre del c) naturvård
- Nationell bevarandeplan för odlingslandskapet
- Dikningsföretag upprättade före 1920, årtal avser avslutad syneförrättning
1) Oderbäckens vattenavledningsföretag 1901, 2) Viaköp, Heljaröd och Farhult 1903, 3) Gunnestorp – Döinge 1912 och 4) Kullsauset och nr 1 Heljaröd 1891
- Dikningsföretag upprättade före 1920 1) Oderbäckens uppgrävning 1938, 2) Oderbäckens Rensningsföretag (den s.k. sjökanalen) 1968, 3) Gunnestorp 1959, 3) Västrabygård m fl. hemman 1930

BESKRIVNING

Oderbäckens avrinningsområde omfattar cirka 4000 hektar heläkersbygd och rinner ut i Skälderviken. Ån delas vid Höjar i två biflöden, en syd mot Svedberga kulle och en österut mot Rögle.

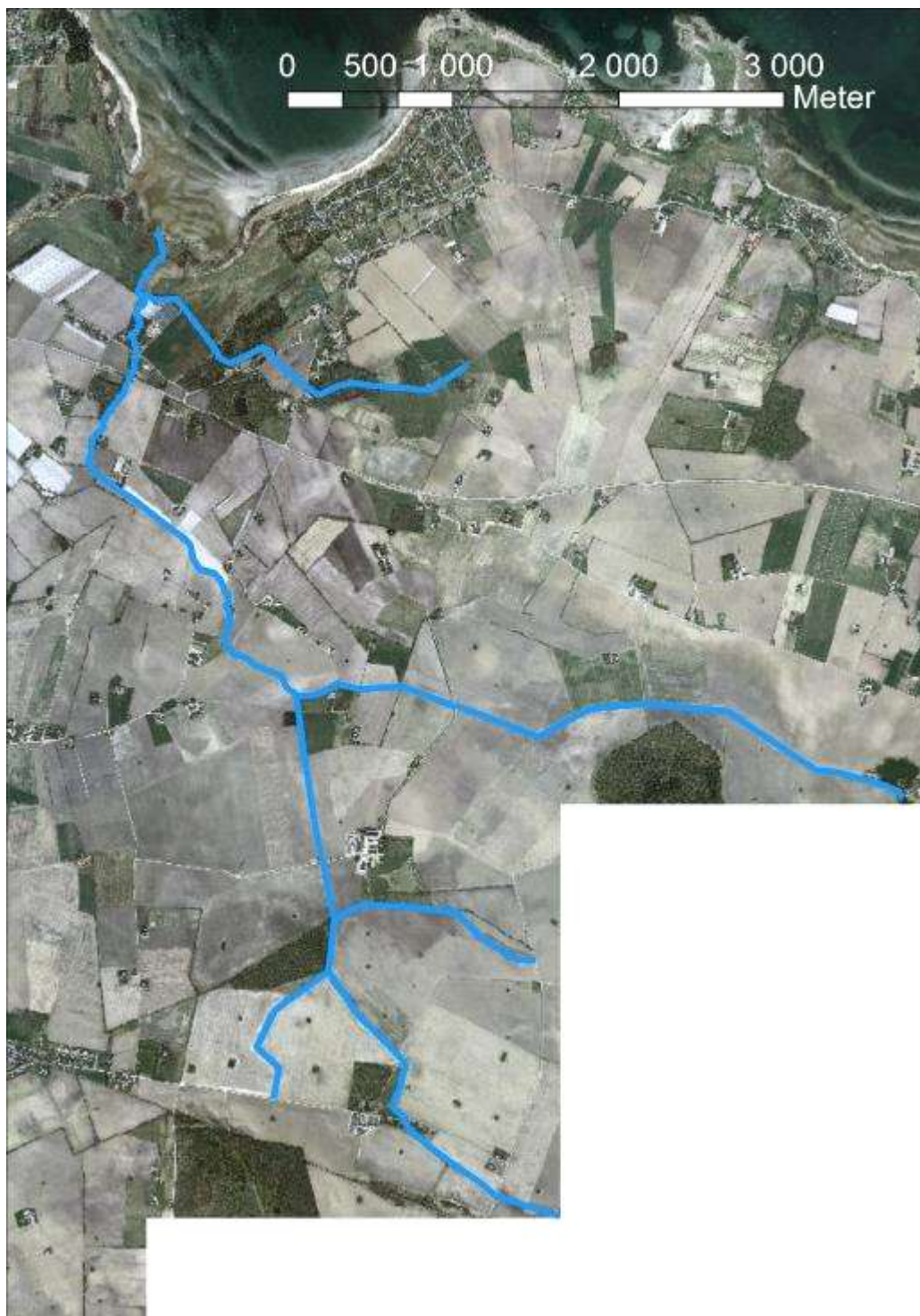
Oderbäckens nedströms Svartelandsvägen, november 2014

Merparten av avrinningsområdet dikades under perioden 1900–1940 och är idag heläkersbygd, vilket betyder att vattenflödet fluktuerar starkt. Det finns få, om några alls, våtmarker som har en utjämnande effekt på avrinningen. Källor saknas helt och allt vatten utgörs av åkerdränering.

Berggrunden, som är ett komplex av sand-, ler- och siltsten, enstaka kolflöts, lerskiffer och märtel, härstammar från tiden undre Jura. Det sedimentära berget överlagras av leriga moräner, styv-mellanlera som i sin tur överlagras av sand och klapper utmed kusten.

Kärlväxter

Inga i vatten växande och hänsynskrävande växtarter är kända.

Område 010, Oderbäcken med biflöde

Fisk

Ån elfiskades 1966³³ vid Svartelandsvägen, strax öst Lönhultsvägen och vid Stureholmsvägen. Arter som fångades då var, från hav och uppströms, storspigg *Gasterosteus aculeatus*, mört *Rutilus rutilus*, abborre *Perca fluviatilis*, gädda *Esox lucius* och småspigg *Pungitius pungitius*.

³³ Åbjörnsson, K., Brönmark, C., Eklöv, A. 1999. Länsstyrelsen i Skåne län. Rapport 1999:11. Fiskfaunan i Skånska vattendrag. Förekomst under 1960- resp. 1990-tal.

Motsvarande lokaler återbesöktes 1995. Gädda, ål *Anguilla anguilla*^{CR}, *skerubbskädda* *Platichthys flesus* och storspigg. Åsträckan nedströms Stureholmsvägen var då kulverterad och fiskades inte.

Höganäs kommun lät utföra elfiske i ån nedströms Svartelandsvägen året 2011³⁴ vilket gav endast en art, abborre *Perca fluviatilis*.

I samband med utbyggnaden av GC-väg Utvälinge-Jonstorp lät Trafikverket³⁵ år 2012 utföra elfiske i Oderbäcken nedströms Svartelandsvägen vilket gav ål och årsunge av öring *Salmo trutta*. Förekomsten av öring är förvånande då arten inte hade kunnat förväntas finnas i ån. Tätheterna av fisk var låga i samtliga fall.

BEVARANDEMÅL

Statusklassning enligt vattendirektivet ska vara ”god” till 2021 vilket inte är rimligt. Ett första mål är att status ska ha ”måttlig ekologisk status”. Bäckvattnet ska ha goda syrevärden, ha måttliga halter av kväve och fosfor, lämpliga lekbottnar och ett livskraftigt bestånd av öring.

FYSISK PLANERING

Översiktsplanen för Höganäs 2002 (2010) anger markanvändningen grönstruktur.

SITUATIONEN NU OCH I FRAMTID

Miljöövervakning

För att få en statusklassning av bäckens vattenkvalité utfördes i oktober 2015 en provtagning av kiselalger³⁶ för ett kiselalgsindex (IPS) direkt nedströms Svartelandsvägen. Ett IPS-index visar graden av påverkan av näringsämnen och lättnedbrytbar organisk förorening. Som komplement har även mängden näringskrävande (TDI-index) och andelen föroreningstoleranta (%PT) kiselalger beaktats.

I Oderbäcken hamnade IPS-indexet i klassen måttlig status, vilket styrks av att mängden näringskrävande kiselalger och andelen föroreningstoleranta former (%PT) var stor. Andelen missbildade kiselalgs skal var 0,7 % vilket tyder på obetydlig påverkan av kemiska bekämpningsmedel, metaller eller liknande.

Bäcken hade alkaliska (årsmedelvärde för pH över 7,3) förhållanden, dvs. ingen surhetspåverkan föreligger.

En motsvarande provtagning av kiselalger utfördes i september 2008 (Jarlman och Eriksson 2008). IPS-indexet var då något lägre (sämre) än 2015, på gränsen till otillfredsställande status. Andelen föroreningstoleranta kiselalger var stor båda åren. Samtliga förekommande arter var näringskrävande vid båda tillfällena.

Tidigare år 1993 gjordes en påväxtundersökning på samma plats (Jarlman 1993). Den undersökningen skiljer sig delvis från föregående i och med att även annan påväxt som mikroorganismer analyserades. Oderbäcken bedömdes då vara mycket näringsrik med tydlig föroreningpåverkan. I jämförelse med år 2015 verkar förhållandena på lokalen vara ungefär detsamma som 1993.

Regelbunden analys av närsaltsbelastning och syrgas i bäcken har, med undantag för sista kvartalet 2015, inte utförts sedan 1990.

Status

Vattenmyndigheten i Västerhavets vattendistrikt har klassat Oderbäcken att ha dålig ekologisk status för perioden 2015-2021.

---

³⁴ Fiskundersökningar i Görslövsån och Oderbäcken 2011-10-17, Eklövs Fiske och Fiskvård. Höganäs kommun.

³⁵ PM Elprov fisk Görssen m fl. 2012-09-25, Tyrens AB

³⁶ Jarlman, A. 2015. Kiselalgsundersökning i vattendrag i Höganäs kommun 2015. Lund.

Enligt IPS-indexet har bäcken måttlig status och en svag tendens till förbättring finns jämfört med 1993 och 2008 års provtagningar. Tillräcklig kemisk data för statusbedömning saknas men den provtagning som skett i sista kvartalet 2015 indikerar mycket höga till extremt höga kvävevärden, måttliga till mycket höga fosforvärden och acceptabel syrehalt. Morfologin och bottenstrukturen är dålig då vattendraget är rätat, fördjupat, rensas ofta och saknar uppströms Gunnestorpsvägen beskuggning där den passerar igenom åkerbygd. Positivt är att odlingsfri zon finns (2014) utmed bäcken i sin helhet. Fisk finns i mycket begränsad omfattning men positivt är fyndet av öring år 2012. Uppströms är rekreativvärdena svaga men har viss potential om koppling sker till Svedberga kulle, Mjöhult, Stureholm och Rögle.

Framtiden

Med ändrat klimat bedöms vinterflödena öka men sommarflödena minska genom lägre grundvattenbildning och ökande uttag för konstbevattning mm. Källflöden saknas dessutom och avrinningsområdet är nästan i sin helhet jordbruksmark. Syrehalten i vattnet kan därför komma att påverkas negativt under växtsäsongen.

FRÅN STRAND TILL BERG

Landområden (rödmarkerade) med naturvärden

011 VIKEN, KUST SYD OM HAMNEN

- Riksintresse a) kustzon och b) friluftsliv
- Strandskydd
- Berör ”allmän platsmark” i detaljplan Stranden i Viken A.2
- Areal ca 2,3 hektar.
- Regionalt naturvårdsprogram, naturvärde klass 1 och terrängform
- Ansluter till ängs- och hagmarksinventeringen i Skåne län 2002-2004, område ”Domsten 1 (6AE-LUY)”
- Fastighetsägare är enskilda och Höganäs kommun

BESKRIVNING

Omfattar kusten söderut från Viken till kommungränsen mot Helsingborg. Avgränsas mot land av Niagaravägen. Ängsmarken faller svagt ned mot den hårt eroderade strandbrinken. Området har inte varit uppodlad³⁷ ³⁸. Regelbundet återkommande hävd saknas däremot varför området är igenväxande.

Juli 2013, vy mot syd där Kronborg skymtas i horisonten

Berggrunden utgörs av järnhaltig sand- och siltsten från tidsperioden undre Jura (Döshultsledet) som överlagras av lermoräner. I strandbrinken ses den på leran överlagrande postglaciala sanden. Grundvattnet följer leran och vid foten av brinken förekommer blöta år mindre källflöden. Sandstranden är rik på block.

Värdena är höga med tätortsnära natur för rekreation, hotade eller missgynnade arter och naturtyper. Kullaleden passerar igenom och utsikt över Öresund med Kronborgs slott i bakgrunden är något utöver det vanliga. Angränsar i syd mot naturreservatet Viken-Domsten.

Kärlväxter

I drift och på strand mällor *Atriplex*, marviol *Cakile maritima*, saltarv *Honckenya peploides*, strandråg *Leymus arenarius*, sandrör *Ammophila arenaria*,

³⁷ Skånska rekognoseringskartan 1812-1820

³⁸ Häradsekonomiska kartan 1910-15. Lantmäteriets webbtjänst ”Historiska kartor”

strandbeta *Beta vulgaris* subsp. *maritima*, strandkål *Crambe maritima*, strandvial *Lathyrus japonicus*, sodaört *Kali turgida*, krusskräppa *Rumex crispus*, gulkämpar *Plantago maritima*, åkertistel *Cirsium arvense*, kustbaldersbrå *Tripleurospermum maritimum* subsp. *maritimum* m fl. Här och var finns enstaka tuvor av blankstarr *Carex otrubae*.

Område 011

Här finns även ett dagvattenutlopp med näringsgynnade arter som vass *Phragmites australis*, rörsvingel *Schedonorus arundinaceus*, strandmolke *Sonchus palustris*, rörflen *Phalaris arundinacea*, rosendunört *Epilobium hirsutum*, brännässla *Urtica dioica*, havssäv *Schoenoplectus maritimus*, strandpilört *Persicaria lapathifolia* subsp. *lapathifolia*, tiggarranunkel *Ranunculus sceleratus*, älggräs *Filipendula ulmaria* m fl.

Stora delar av terrängen ovan strandbrinken utgörs av ohävdad igenväxande gräsmark. Inom de mer igenväxande delarna dominerar konkurrensstarka arter som björnbär *Rubus*, rosor *Rosa*, berggrör *Calamagrostis epigejos*, kärleksört *Sedum telephium*, sandstarr *Carex arenaria*,

renfana *Tanacetum vulgare*, hundkåx *Anthriscus sylvestris*, grässtjärnblomma *Stellaria graminea*, mjölke *Chamaenerion angustifolium*, knylhavre *Arrhenatherum elatius*, hundåxing *Dactylis glomerata*, rödsvingel *Festuca rubra* m fl.

Där vegetationen fortfarande är gles finns en artrik skyddsvärd torräng med bergsyra *Rumex acetosella*, gulmåra *Galium verum*, oxtunga *Anchusa officinalis*, femfingerört *Potentilla argentea*, röllika *Achillea millefolium*, åkervinda *Convolvulus arvensis*, fältmalört *Artemisia campestris*, rödven *Agrostis capillaris*, backtrift *Armeria maritima* subsp. *elongata*, rotfibbla *Hypochaeris radicata*, liten blåklocka *Campanula rotundifolia*, backtimjan *Thymus serpyllum*^{NT}, borsttåtel *Corynephorus canescens*, gråfibbla *Pilosella officinarum*, backglim *Silene nutans* m fl.

Här finns även enstaka exemplar av stor kustruta *Thalictrum minus* subsp. *minus*. Bland oxel *Sorbus intermedia* och fläder *Sambucus nigra* finns smärre bestånd av vikenbjörnbär *Rubus vikensis*^{NT}.

Juni 2013, backtrift *Armeria maritima* subsp. *elongata*

Mossor, lavar och svampar

Mossfloran är fattig och trivial då marken utgörs av torr och solexponerad sand. Uppgifter om svamp och lavar saknas men området har generellt stora likheter med artsammansättningen utmed kusten i övrigt.

Insekter

Vid växtinventering 2013 noterades mindre bastardsvärmare *Zygaena viciae*^{NT}.

Fåglar³⁹

Vid den tidigare och omfattande inventeringen av Skånes kustfåglar 1980-1982 påträffades häckande arter som större strandpipare *Charadrius hiaticula* och rödbena *Tringa totanus*. Inventeringen genomfördes som en förenklad form av revirkartering kombinerad med parräkning i vissa fall med tre besök från april till maj-juni.

Syd om Viken häckade fram till 1970-talet fältpiplärka *Anthus campestris*^{EN}.

---

³⁹ Uppgifter lämnade av Karl G Nilsson, Strandbaden 2015

BEVARANDEMÅL

Stenig sandstrand med väl utvecklad driftvegetation och vid källflöden eller dagvattenutlopp våtmarks- och strandängsvegetation. Ovan strandbrinken bör gräsmarken vara mager, åtminstone ha viss hävd och hysa livskraftiga bestånd av oxtunga, gulmåra, borsttåtel, fältmalört, liten blålocka, backtimjan, gråfibbla, backglim och stor kustruta.

Området bör vara fritt från igenväxning och förvildade trädgårdsväxter, förutom grupper av äldre oxel, fläder och vikenbjörnbär. Här ska även finnas områden med öppen sand för unga växtsuccessioner med borsttåtel och markbyggande insekter.

FYSISK PLANERING

Fördjupad översiktsplan för Viken, antagen 2008, anger markanvändningen park och grönområde. Området är planlagt som allmän platsmark. Vid närliggande rondell planeras verksamhetsområde, fortsatt handelsträdgård och bostäder nordost om. Ev. exploatering kan påverka markhydrologin.

SITUATIONEN NU OCH I FRAMTID

Tidigare har markerna varit starkt igenväxande med vresros *Rosa rugosa*, som bekämpats och nu i stort är borta. Där den finns kvar återkommer den med rotskott.

Förutom enstaka slaghackning av gräsmarken är området utan skötsel, varför förnaskiktet är för tjockt, sandjorden har för hög halt humus och näring samt ett sjunkande pH-värde. Det medför att gräs gynnas på bekostnad av örter, de senare födokälla för vildbin, humlor och fjärilar.

Kuststräckan är välfrekventerad och här finns bl a Kullaleden. Under rådande situation med igenväxning och störningar är området inte längre lämpligt för markhäckande fågel.

Havserosionen har tagit hårt under åren 2011, 2013 och 2014 i samband med storm och högvatten. Naturmiljön bedöms hotad på sikt då det saknas reträttmöjligheter för vegetationen inåt land pga. infrastruktur och bebyggelse.

012 VIKEN, STRAND VÄST OM HAMNEN

- Riksintresse a) kustzon b) friluftsliv och c) kulturmiljövård
- Strandskydd
- Berör ”park eller plantering” i detaljplanerna Örnen m fl. i Viken 112/90 och Vikens hamn, Skeppet m fl. 40/90 samt delvis ”nättorkningsplats” i sistnämnda detaljplan
- Areal ca 1,8 hektar.
- Fastighetsägare är Höganäs kommunen. Mindre del är utarrenderad till Vikens hamnförening

BESKRIVNING

Omfattar en mindre sandstrand, fördyner, vita och grå dyner samt med buskage igenväxande torräng. Vid jämförelse med generalstabskartan från 1861 fanns vare sig hamnen i nuvarande form eller stranden, varför den bedöms ha uppkommit genom igensandning först efter att hamnen byggdes ut.

Berggrunden utgörs av järnhaltig sand- och siltsten från tidsperioden undre Jura (Döshultsledet), vilka överlagras av lermoräner och i markskiktet av postglacial sand och grus.

Värdena är höga med tätortsnära natur för rekreation, hotade eller missgynnade arter och naturtyper.

Juli 2013, vy mot väst

Kärlväxter

Utmed stranden och i de vita sanddynerna finns mest arter som saltarv *Honckenya peploides*, sandrör *Ammophila arenaria*, strandråg *Leymus arenarius*, strandmålla *Atriplex littoralis*, sodaört *Kali turgida*, strandkvickrot *Elytrigia juncea*, strandkål *Crambe maritima* och marviol *Cakile maritima*.

Men även ovanligare arter som stor kustruta *Thalictrum minus* subsp. *minus*, klittviol *Viola tricolor* subsp. *curtisii*^{VU}, strandbeta *Beta vulgaris* subsp. *maritima* och ett stort bestånd av strandvial *Lathyrus japonicus*.

Bakom dynerna och på de mest torra lätta jordarna med låg halt humus, finns grå dyner och torrängar som undgått igenväxning. Här ses sandstarr *Carex arenaria*, bergsyra *Rumex acetosella*, gräsvingel *Festuca rubra* subsp. *arenaria*, borsttåtel *Corynephorus canescens*, gulmåra *Galium verum*, kärleksört *Sedum telephium*, oxtunga *Ancusa officinalis*, femfingerört *Potentilla argentea*, röllika *Achillea millefolium*, sandlök *Allium vineale*, åkervinda *Convolvulus arvensis* m fl. Resterande delar är under igenväxning med hårig nyponros *Rosa dumalis* subsp. *coriifolia*, sötbjörnbär *Rubus plicatus* och buskage all olika slag.

Mossor, lavar och svampar

Mossfloran är artfattig då marken utgörs av torr och solexponerad sand.

I störd sand nära havet, i dyner, finns sandskrummossa *Syntrichia ruraliformis*.

Fåglar⁴⁰

Vid den tidigare och omfattande inventeringen av Skånes kustfåglar 1980-1982 påträffades ejder *Somateria molissima*^{VU} häckande. Området är vintertid en viktig rastlokal för främst tättingar.

Område 012

BEVARANDEMÅL

Strandmark med välutvecklade fördyner och driftvegetation, vilka är tidiga successioner av dynmiljöer, som övergår i vita dyner och torräng.

Dynerna och torrängen, som är gles och näringsfattig, bör hysa livskraftiga bestånd av bland annat stor kustruta, klittviol, strandvial blåmunkar, borsttåtel, fältmalört, flockfibbla, gulmåra, kärleksört, oxtunga och röllika.

Området ska vara fritt från igenväxning och förvildade trädgårdsväxter, förutom enstaka buskage av rosor och björnbär. Här ska även finnas öppen sand för markbyggande insekter.

⁴⁰ Uppgifter lämnade av Karl G Nilsson, Strandbaden 2015

FYSISK PLANERING

Fördjupad översiktsplan för Viken (2008) anger markanvändningen grönområde och park som. Området är delvis planlagt som allmän plats.

SITUATIONEN NU OCH I FRAMTID

Tidigare har markerna varit starkt igenväxande med vresros *Rosa rugosa*, som bekämpats och nu i stort är borta. Där den finns kvar återkommer den med rotskott.

Området utan skötsel vilket medför igenväxning med vresros, lövsly och björnbärssnår. Grässets förnaskikt tättnar, sandjordens humushalt ökar och dess pH-värde sänks. Det medför att gräs gynnas på bekostnad av örter, de senare födokälla för vildbin, humlor och fjärilar.

Med höjd havsnivå är naturmiljön hotad på sikt då det saknas reträttmöjligheter för vegetationen inåt land pga. infrastruktur och bebyggelse.

013 VIKEN, KUST MOT LERBERGET

- Naturreseptatet Väsby strandmark bildat 1961 och skötselplan antagen 1980. Areal nio hektar
- Strandskydd
- Riksintresse för a) kustzon och b) friluftsliv
- Berör ”allmän plats, park” i detaljplanerna Lerberget centrala delen 6/71, Svanebäck del av i Väsby 18/67 (Vikens golfbana), Säven m fl. i Viken 6/75, Vikens municipalsamhälle A.1 (1938) och Ängen m fl. i Viken 44/88. I sistnämnda detaljplan finns även byggrätt för omklädningshytter. Berör även ”kvartersmark” i detaljplanerna Granen m fl. i Viken A.11, Svanebäck 1:80 144/94 (även med tillägg 7/00). Omfattar obebyggd prickad tomtmark med naturlig gräsmark i dynslänt mot väst och stor förekomst av backsippa
- Areal ca 30,5 hektar.
- Regionalt planeringsunderlag för skydd av tätortsnära natur 2009-2013
- Regionalt naturvårdsprogram
- Ängs- och hagmarksinventeringen Skåne län 2002-2004, objekt Svanebäck (A94-GSV) på 26.2 hektar som klassats som restaurerbar
- Fastighetsägare är samfälligheter, Höganäs kommun och enskilda

BESKRIVNING

Området omfattar kusten mellan Viken och Lerberget med sandstrand, rev, fördyner, vita och grå dyner, risdyner, torrängar, golfbana, igenväxande gräsmarker och buskage. Gräsmarkskontinuitet⁴¹ ⁴² finns och området, som tidigare har ingick i betesallmanningen Kulla fälad, har inte varit uppodlat vilket även markfloran indikerar.

Juni 2014, vy mot norr från korsningen väg 111 och Prästavägen

⁴¹ Skånska rekognoseringskartan 1812-1820

⁴² Häradsekonomiska kartan 1910-15. Lantmäteriets webbtjänst ”Historiska kartor”

Berggrunden utgörs av järnhaltig sand- och siltsten från tidsperioden undre Jura (Döshultsledet), vilka överlagras av lermoräner och i markskiktet av postglacial sand och grus.

Värdena är höga med naturreservatet Väsby strandmark i norr, tätortsnära natur för rekreation, grönstruktur, hotade eller missgynnade arter och naturtyper. Kullaleden passerar igenom. Här finns även Vikens golfbana samt badplatserna Vikens havsbad och Svanebäck.

Område 013

Kärlväxter

Närmast havet är likheterna stora med kuststräckan i övrigt. Närmast havet finns, om den inte rensats bort med tången, driftvallar med bland annat mållor *Atriplex*. På fördynerna innanför tången ses strandkvickrot *Elytrigia juncea*, marviol *Cakile maritima*, saltarv *Honckenya peploides* m fl. Mellan Svanebäck och Lerberget finns relativt välutvecklade vita dyner med strandråg *Leymus arenarius*, sandrör *Ammophila arenaria*, sandstarr *Carex arenaria* och sällsynt klittviol *Viola tricolor* subsp. *curtisii*^{VU}.

Längre upp övergår sanddynerna i äldre (grå) näringsfattiga dyner med högre halt humus och glesare vegetation. Här ses borsttåtel *Corynephorus canescens*, fårsvingel *Festuca ovina*, blåmunkar *Jasione montana*, gulmåra *Galium verum*, sandstarr *Carex arenaria*, liten blåklocka *Campanula rotundifolia*, ängsviol *Viola canina*, backtimjan *Thymus serpyllum*^{NT}, rödven *Agrostis capillaris* m fl. Inom naturreservatet Väsby strandmark finns även ett tiotal plantor av martorn *Eryngium maritimum*^{EN} fridlyst.

Juni 2014, blåmunkar *Jasione montana*

Mot bebyggelsen och väg 111 är det ganska stora ytor av risdyner med främst kråkbär *Empetrum nigrum* och mindre av ljung *Calluna vulgaris*.

Vid Svanebäck dominerar golfbanan och utmed hela dess kustsida dominerar vresrosen *Rosa rugosa*. Intill en av dess fairways finns kommunens enda förekomst av ljungögontröst *Euphrasia micrantha*^{VU}, en ettårig art som delvis parasiterar på låg- och glesvuxen ljung. I dess närhet ses även hedblomster *Helichrysum arenarium*^{VU} fridlyst.

Utmed golfbanans sydöstra del finns ett av Vikens landmärken, de höga och bebyggda dynerna mot väg 111. Här i den västvända slänten blommar under april-maj tusentals backsippor *Pulsatilla vulgaris* subsp. *vulgaris*^{VU} fridlyst på privat tomtmark. Arten finns även med några tiotal plantor nedan Brännans parkering.

Mossor, lavar och svampar

Då kustmarkerna utgörs av basfattiga, torra och solpexponerade sandjordar med hedvegetation är mossfloran fattig och relativt trivial, karaktärsarter här är väggmossa *Pleurozium schreberi*, cypressfläta *Hypnum cupressiforme*, brännmossa *Ceratodon purpureus*, kvastmossa *Dicranum scoparium*, enbjörnmossa *Polytrichum juniperinum*, gräshakmossa *Rhytidiadelphus squarrosus*, nickmossa *Poblia nutans* m fl.

I störd sand nära havet, i dyner mm., tillkommer några arter som rosenknölsbryum *Bryum subapiculatum*, hallonbryum *Bryum klinggraeffii*, sandskruvmossa *Syntrichia ruraliformis* m fl.

Områdets svampar har inventerats av Kerstin Bergelin, Viken, som rapporterat bl a hedröksvamp *Lycoperdon ericaeum*^{NT}, stornopping *Entoloma griseocyaneum*^{NT}, kopparchampinjon *Agaricus cupreobrunneus*^{DD}, fyra vaxskivlingar *Hygrocybe* och ytterligare långt över hundra arter. Högst naturvärde har de grå dynerna.

Lavar har inte inventerats men finns främst på gammal cement som fort, brunnar, stenmurar och bark. Det äldre stengärde som finns mellan bebyggelsen och golfbanan är tydligt artrik och bör inventeras.

Insekter

Skalbaggar *Coleoptera* har undersökts i några omgångar och troligen inom begränsade delar av området åren 1944 (Olov Lundblad 1890-1970), 2010 i sanddyner (Lars J Jonsson och Pia Andersson, båda Tyringe) och 2011 i örtrika grå dyner (Germund Tyler, Lund). Inga rödlistade arter har påträffats.

Intressantaste noteringen är vårpälsbi *Anthophora plumipes*, dokumenterad åren 2005 (Olle Högsmo, Billinge) och 2010 (Göran Holmström, Malmö). Alla uppgifter hämtade på www.artportalen.se

Spindeldjur

En inventering av spindlar inom strandhed och närliggande villatomter år 2013 gav 23 arter (Åke Hedman, Alnö) och ytterligare fyra arter påträffade i sanddyner år 2010 (Lars J Jonsson och Pia Andersson, båda Tyringe). Specifikt inom och i anslutning till reservatet Vålinge strandmark har ytterligare sex arter noterats (Lars J Jonsson, Tyringe). Inga av dessa är rödlistade. Alla uppgifter hämtade på www.artportalen.se

Blötdjur

En inventering av snäck- och snigelarter finns från 1963 för bäckravinen i Svanebäck (www.artportalen.se Henrik W. Waldén 1925-2008). Totalt har 15 arter rapporterats. Kustzonen är annars inte den optimala miljön för denna artgrupp men artantalet får ses som högt för bäckravinens begränsade yta. Troligen finns här en viss trädkontinuitet.

Fåglar⁴³

Vid den tidigare och omfattande inventeringen av Skånes kustfåglar 1980-1982 påträffades häckande arter som större strandpipare *Charadrius hiaticula*, ejder *Somateria molissima*^{VU} och rödbena *Tringa totanus*. På 1970-talet häckade fältpiplärka *Anthus campestris*^{EN}. Tidigare fanns även raphöna *Perdix perdix*^{NT} i området liksom i många andra kustreservat. Numera görs det överhuvudtaget väldigt få fynd av raphöna i kommunen.

Fåglar som mest ses numera är ängspiplärka *Anthus pratensis*^{NT}, hämpling *Carduelis cannabina*^{SH} och sånglärka *Alauda arvensis*^{NT}. Dessa har setts häcka främst i den norra delen av området. Ören vid Svanebäck är en viktig rastlokal för vadare, simänder och småfåglar. De mänskliga störningarna är för omfattande för att ören även ska fungera som häckningslokal.

BEVARANDEMÅL

Strand med driftvegetation, välutvecklade fördyner, vita och grå dyner, risbevuxen basfattig hed med kråkbär och torr till frisk gräsvegetation. Gräsmarkerna bör vara örtrika och hysa livskraftiga bestånd av bland annat klittviol, backtimjan, backsippa, ljungögontröst, martorn, hedblomster, blåmunkar, fältmalört, flockfibbla, gulmåra och liten blåklocka.

Området bör vara fritt från igenväxning och förvildade trädgårdsväxter, förutom enstaka buskage av rosor och björnbär. Här bör även finnas områden med öppen sand för unga växtsuccessioner med borsttåtel och markbyggande insekter.

---

⁴³ Uppgifter lämnade av Karl G Nilsson, Strandbaden 2015

Svanebäcksrevet bör vara fritt från störningar och skyddas för rastande, och ev. häckande, fågel.

FYSISK PLANERING

Fördjupad översiktsplan för Viken (2008) anger markanvändningen grönområde och park för hela kustzonen, med undantag för Vikens golfbana vilken markerats som befintlig golfbana. De mindre delar av området som är öst om f d väg 111:an är planerad golfbana. Området berörs av många detaljplaner med olika planbestämmelser. I huvudsak gäller allmän plats och park, park eller plantering samt till en mindre del friluftsbad och badhytter. En mindre del i anslutning till Svanebäck berör kvartersmark som inte får bebyggas. Kustzonen är delvis skyddat enligt 7 kap. miljöbalken med strandskydd och ett mindre naturreservat närmast Lerberget.

SITUATIONEN NU OCH FRAMTID

Den naturliga dynamiken med rörlig sand saknas. Området är utan hävd och igenväxande, med undantag för golfbanan och närmast gångvägen. Anläggandet av gångväg har inneburit stor förlust av naturtypen *grå dynor*. Risdynerna domineras av kråkbär på bekostnad av ljungen. Vresrosen är spridd och har stora bestånd mellan Viken och Svanebäck, särskilt utmed golfbanan där den utgör ett hot mot de få bestånden av hedblomster.

Ovan nämnda ger en generell brist på blommande örter, vilka är födokälla för vildbin, humlor och fjärilar, blottad sand för markbyggande insekter som vildbin och unga växtsuccessioner.

Området ingår som nummer 63 i det regionala planeringsunderlaget för skydd av tätortsnära natur där kommunen står för genomförandet. Ambitionerna för skydd och vård bör därför höjas, förslagsvis med kommunalt naturvårdsförordnande där område 018 inkluderas.

Tätortsutbyggnaden inom Viken de senaste 30-40 åren har inneburit att strandområdena är överutnyttjade och störningarna på fågellivet för höga. Som exempel kan nämnas fältpiplärkan, en art som behöver både stora och störningsfria arealer med torr, öppen och lågbevuxen mark. Alternativ rekreationsmark behövs för att avlasta kustzonen.

Föreskrifterna för reservatet Väsby strandmark är helt otidsenliga och i behov av revidering, så även dess skötselplan.

Även om en art som backsippa är fridlyst saknar den ett långsiktigt skydd finns då dess bestånd finns inom tomtmark. De markerna är igenväxande, arten tål inga markarbeten men saknar samtidigt störningen i sanden för föryngring.

Naturmiljön bedöms hotad på sikt då det saknas reträttmöjligheter för vegetationen inåt land pga. infrastruktur och bebyggelse. De senaste årens stormar har eroderat hårt på dynerna. I jämförelse med ortofoto från 1940 har sanddynerna närmast Viken eroderats bort helt.

014 VIKEN, SKOGLUNDAR I SVANEBÄCK

- Riksintresse kustzon
- Berör ”allmän plats, park” i detaljplanen Svanebäck, del av i Väsby 18/67 och kvartersmark för bostad i Granen m fl. i Viken, A.11
- Fastighetsägare är Höganäs kommun och enskilda

BESKRIVNING

Tre mindre skogsområden i norra delen av Viken. Berggrunden utgörs av järnhaltig sand- och siltsten från tidsperioden undre Jura (Döshultsledet), vilka överlagras av lermoräner och i markskiktet av postglacial sand.

Värdena är höga med tätortsnära natur för rekreation, grönstruktur, hotade eller missgynnade arter och naturtyper.

April 2014, skog norr om Sandåsvägen

Inom fastigheterna Viken 135:1 och Åsen 1-5, norr om Sandåsvägen, finns en med skogsek *Quercus robur* bevuxen sanddyn. Denna utgör fortsättning av den med kusten parallellt gående Svanebäcksdynen. Skogen är lågvuxen, knotig och grenig. Troligen är dynen yngre än 1812-1820 då den inte finns inritad i Skånska rekognoseringskartan.

Ek- och bokskogen inom fastigheterna Svanebäck 2:1 och 1:114, kallad Svanebäcksskogen, kan ha skogskontinuitet. Den finns markerad tidigt 1900-tal⁴⁴ och som ett större skogsområde nordost om Svanebäcksgården under tidigt 1800-tal.⁴⁵

Landsbygden mellan Lerberget och Viken avvattnades förr, fram till dikningsförrättningen år 1892, söderut förbi Svanebäcksgården. I och intill den torra bäckfåran finns idag en mindre lövskog.

---

⁴⁴ Häradsekonomska kartan 1910-15. Lantmäteriets webbtjänst ”Historiska kartor”

⁴⁵ Skånska rekognoseringskartan 1812-1820

Kärlväxter

Skogen norr om Sandåsvägen är relativt ljusöppen och inom en del av naturtomterna finns torräng med mandelblomma *Saxifraga granulata*, ängsviol *Viola canina*, backförgätmigej *Myosotis ramosissima*, ängsfryle *Luzula campestris*, vårbrodd *Anthoxanthum odoratum*, sotmaskros *Taraxacum isophyllum*, vårarv *Cerastium semidecandrum*, vårvicker *Vicia lathyroides* m fl.

April 2014, Svanebäcksskogen

Senare under sommarsäsongen blommar här bockrot *Pimpinella saxifraga* subsp. *saxifraga*, fältmalört *Artemisia campestris*, grässtjärnblomma *Stellaria graminea*, gulmåra *Galium verum*, liten blåklocka *Campanula rotundifolia*, rödven *Agrostis capillaris*, rödklint *Centaurea jacea*, röllika *Achillea millefolium*, blåmunkar *Jasione montana*, teveronika *Veronica chamaedrys*, femfingerört *Potentilla argentea*, vildtimotej *Phleum pratense* subsp. *bertolonii*, äkta johannesört *Hypericum perforatum* m fl.

Markfloran i dynskogen är ängsartad med vårblomande desmeknopp *Adoxa moschatellina*^{NT} signalart, storrams *Polygonatum multiflorum* signalart, buskstjärnblomma *Stellaria holostea* signalart, häckvicker *Vicia sepium*, sloknunneört *Corydalis pumila* och smånunneört *Corydalis intermedia* medan andra delar är mer hedartade med liljekonvalj *Convallaria majalis*, harsyra *Oxalis acetosella* och vitsippa *Anemone nemorosa* m fl.

Där skogen tätat är det gott om buskage och snår, med hårbjörnbär *Rubus camptostachys*, sötbjörnbär *Rubus plicatus*, hårig/kal nyponros *Rosa dumalis* subsp. *coriifolia*/subsp. *dumalis*, slån *Prunus spinosa*, trubbhagtorn *Crataegus monogyna*, rundhagtorn *Crataegus laevigata*, hassel *Corylus avellana*, gråvide *Salix cinerea*, brakved *Frangula alnus* m fl.

Kontrasten mellan Svanebäcksskogen och föregående är stor. Som i föregående dominerar även skogsek här men, i Svanebäcksskogen finns knappast någon markflora då slitaget av besökare är för stort. De få arter som ses är harsyra *Oxalis acetosella* och vitsippa *Anemone nemorosa*. Området är lättillgängligt och använts flitigt av närboende, skolor och förskolor. Söder om och väst Svanebäcksgården finns en mindre bäckkravin. Vegetationen är ganska begränsad med en typisk våraspekt.

Område 014, överst Sandåsvägen och nederst Svanebäcksskogen samt ravin intill väg 111

Mossor, lavar och svampar

Svanebäcksskogen är välinventerad avseende svamp. Sammanlagt har det påträffats 125 arter varav en rödlistad, knottig rottryffel *Scleroderma verrucosum*^{NT} (Kerstin Bergelin, Viken www.artportalen.se). För ekskogen utmed Sandåsvägen samt bäckravin saknas uppgifter.

Mossvegetationen är artfattig, typisk för hedartade torra marker. För lavar saknas uppgifter.

Fåglar⁴⁶

Enligt boende i området håller vissa av dungarna en hygglig småfågelstam, men inga anmärkningsvärda arter, dock är dungarna viktiga rastlokaler för främst tättingar och ett antal rariteter har setts i området.

BEVARANDEMÅL

Ljusöppen ekskog norr om Sandåsvägen med torräng i gläntor och på tomter. På kommunal mark ska mängden död ved vara minst 10 m³/hektar.

Svanebäcksskogen ska vara högstammig och bestå av grov ek- och bok med föryngring. Fältskiktet är hedartat. Mängden död ved ska vara minst 10 m³/hektar.

Bäckravinens geomorfologi bevaras och så även dess trädvegetation. Död ved i form av högstammar och grövre ved ska finnas.

FYSISK PLANERING

Fördjupad översiktsplan för Viken, 2008, anger markanvändningen grönområde och park. Området norr om Sandåsvägen är i anslutning till förskolan planlagt som allmän plats och park medan den i dess västra del är kvartersmark.

Svanebäcksskogen är planlagt som park eller plantering, dvs. allmän platsmark.

SITUATIONEN NU OCH I FRAMTID

Föryngring av ek saknas i Svanebäcksskogen. Träden har uppnått den åldern där de drabbas nu av återkommande stormar. Markslitaget är för hårt, missgynnar föryngringen och raderar ut vårfloran.

Naturvärdena i skog avgörs i hög grad av förekomsten av död ved. Ambitionen bör därför vara att öka den andelen. Utvecklingspotential finns om skogen undantas från skogliga åtgärder annat än sådana som gynnar äldre ek, torrängsflora och skapandet av död ved. Särskilt eken kommer att få högre naturvärde med ökad ålder. Torrängsfloran norr om Sandåsvägen är beroende av att brynen hålls öppna och skogen ljus.

Området är inte skyddat mot exploatering och de delar som finns inom privat tomtmark kan skadas vid ev. markarbeten, ändrad skötsel eller att torrängen ersätts med exempelvis gräsmattor.

---

⁴⁶ Uppgifter lämnade av Karl G Nilsson, Strandbaden 2015

015 VIKEN, DEL AV BRÄNNAN 38:1

- Riksintresse kustzon
- Berör ”park eller plantering” i detaljplanen Svanebäck 1:394, 2:1 m fl. 20/74
- Fastighetsägare är Höganäs kommun

BESKRIVNING

F d sandig åker lagd i träda sedan flera år pga dåligt brukningsvärde. Sedan dess har en svag torrängsflora etablerat sig. Trolig orsak är att växtarterna funnits kvar i obesprutade delar av fältet, i närliggande trädor och i kantzoner. Arterna är även störningsgynnade.

Berggrunden utgörs av järnhaltig sand- och siltsten från tidsperioden undre Jura (Döshultsledet), vilka överlagras av lermoräner och i markskiktet av svämsediment som grovmo-sand.

Värdena är måttliga för missgynnade arter och naturtyper, låga värden som tätortsnära natur för rekreation och som grönstruktur.

Juni 2014, vy mot väst

Kärlväxter

Inom de mer sandiga delarna finns blåmunkar *Jasione montana*, harklöver *Trifolium arvense*, rotfibbla *Hypochaeris radicata*, gråbinka *Erigeron acris*, bergsyra *Rumex acetosella* m fl.

BEVARANDEMÅL

Det finns två alternativa mål, med prioritet på förstnämnda. Området har stor utvecklingspotential om marken tas ur bruk och skogsplanteras, i syfte att utöka Svanebäcksskogen. Målet bör vara att skogsarealen utökas till att bli nio hektar. Värdet med den åtgärden är att arealen för rekreation och arter knutna till ekskog utökas väsentligt.

Det alternativa målet är att en mindre del, den sandigaste delen, behålls som träda med lång omloppstid där markbearbetning sker sektionsvis. Det bedöms ge blomrika gräsmarker vilket är bra för vildbin, humlor, fjärilar *Lepidoptera* m fl.

FYSISK PLANERING

Fördjupad översiktsplanen för Viken 2008 anger markanvändningen grönstråk och park.

SITUATIONEN NU OCH I FRAMTID

För närvarande ligger stora delar av marken som träda. Merparten innehåller artfattiga gräsmarker på sand medan mindre delar är intressanta. De senare försvinner successivt som trädan åldras och gräset tar överhand. För att bibehålla vissa kvalitéer krävs återkommande markbearbetning.

Svanebäcksskogen är mycket liten, för liten, och endast 1,2 hektar. Det medför ett överutnyttjande med förlorad markflora och utebliven skogsförnygring. Skogen är dessutom för liten för att långsiktigt hålla de skogsarter som kunde finnas här. Då Brännan 38:1 ägs av kommunen och marken har dålig bördighet finns förutsättningar för att här skapa en tätortsnära skog. Hänsyn behöver tas till befintlig högspänningsledning i mark och fiber.

Område 015

016 LERBERGET, NATURMARK S-SO OM RONDELLEN

- Riksintresse kustzon
- Berör ”park eller plantering” i detaljplanen Östra Lerberget, sydvästra delen 21/79. Avser området väst om rondellen
- Fastighetsägare är Höganäs kommun och enskilda

BESKRIVNING

Trafikplats med vägar, GC-vägar, refuger och rondell men även gräsvall, mindre skogsdungar och igenväxande gräs- och buskmark. Det mesta av gräsmarkskontinuitet har gått förlorat men inom fastigheten Lerberget 27:1 finns igenväxande hed med en kvarstående flora från betesallmännings tid. Äldre kartor styrker det⁴⁷. Nuvarande skog är sekundär lövskog.

Berggrunden utgörs av järnhaltig sand- och siltsten från tidsperioden undre Jura (Döshultsledet), vilka överlagras av lermoräner och i markskiktet av postglacial sand.

Värdena är tätortsnära natur och grönstruktur. Grönskan reducerar även trafikplatsens inverkan på landskapsbilden.

Juli 2014, vy mot väst över väg 111

Kärlväxter

Öst om väg 111 inom fastigheten Lerberget 27:1 finns ljung *Calluna vulgaris*, kråkbär *Empetrum nigrum*, krypvide *Salix repens* subsp. *repens*, kärleksört *Hylotelephium telephium*, sandstarr *Carex arenaria*, ängviol *Viola canina*, liten blåklocka *Campanula rotundifolia*, gulmåra *Galium verum* m fl.

I samband med byggarbetena av väg 111 anlades även en GC-väg på fastigheterna Lerberget 21:1 och 22:1. De delar som nu idag är sydväst om väg 111 lämnades utan åtgärd varpå ängsmark etablerades som nu är igenväxande med vårtbjörk *Betula pendula*.

⁴⁷ Häradsekonomiska kartan 1910-15. Lantmäteriets webbtjänst ”Historiska kartor”

Här sker utströmning av basfattigt grundvatten, troligen från svavelväterika tångleror. Ängsmarken fortsätter söderut inom Brännan 28:1, 29:1, 31:1 och 32:1.

Övriga delar inom Lerberget 21:1 och 22:1 var och är till största delen sedan 40-50 år bevuxna med skogsek *Quercus robur*, vårtbjörk *Betula pendula*, tall *Pinus sylvestris*, rönn *Sorbus aucuparia* m fl. Stora delar av skogen försvann i samband med markarbetena för omdragningen av väg 111.

Mossor, lavar och svampar

Den intressantaste mossfloran finns inom utströmningsområdet inom Lerberget 22:1 i anslutning till GC-vägen. Grundvattnet här har extremt lågt pH, vilket gynnar myrsmaragdmossa *Dicranella cerviculata* som här finns i täta mattor. Lavar och svampar har inte inventerats.

BEVARANDEMÅL

Örtrika gräsmarker och risbevuxen hed, den senare med arter som ljung, kråkbär och krypvide samt ljusöppna bestånd av skogsek, vårtbjörk och tall. Ängsmarkerna bör vara örtrika, öppna och hävdade. Yngre igenväxning tas bort.

FYSISK PLANERING

Översiktsplanen för Höganäs 2002 (2010) anger markanvändningen grönstruktur och väg. Sedan dess har rondellen och ny väg 111 byggts. Mindre del väst om rondellen är planlagd som park eller plantering.

Område 016

SITUATIONEN NU OCH I FRAMTID

Utan rätt skötselinsatser kommer området att fortsätta växa igen, med förlust av flera arter. Skogsbestånden har inte gallrats i tid och behovet är stort. Igenväxningen av örtrika gräsmarker och risbevuxen hed behöver brytas snarast.

017 LERBERGET, TORRÄNG I DESS CENTRALA DEL

- Riksintresse kustzon
- Berör ”allmän plats, park” i detaljplanerna Lerberget, norra delen 21/70, och Lerberget, centrala delen 6/71
- Fastighetsägare är Höganäs kommun

BESKRIVNING

Tätortsnära torräng utan gräsmarkskontinuitet då området innan exploatering för bebyggelse och väg 111 var uppodlat⁴⁸. Trots det är markfloran artrik. Trolig orsaken är att växtarterna funnits kvar i obesprutade fält, trädor, gården och att arterna är störningsgynnade.

Berggrunden utgörs av silt- och lersten/skiffer med tunna kolflötser från tiden undre Jura (Helsingborgsledet), vilka överlagras av lermoräner och i markskiktet av postglacial sand.

Värdena är höga med tätortsnära natur för rekreation, grönstruktur och hotade eller missgynnade arter och naturtyper samt. Här finns bl a GC-väg och lekplats.

Juni 2014, vy västerut

Kärlväxter

Artrik blommande torräng med många blommande för vildbin, humlor, fjärilar *Lepidoptera* viktiga arter som backnejlika *Dianthus deltoides*, sandvita *Berteroa incana*, käringtand *Lotus corniculatus*, rotfibbla *Hypochaeris radicata*, gråbinka *Erigeron acris*, fältmalört *Artemisia campestris*, blåmunkar *Jasione montana*, liten blåklocka *Campanula rotundifolia*, gulmåra *Galium verum*, åkervicker *Vicia sativa*, harklöver *Trifolium arvense*, gul fetknopp *Sedum acre*, bergsyra *Rumex acetosella*, tuvknavel *Scleranthus annuus* subsp. *polycarpus*, rödven *Agrostis capillaris* m fl.

Den viktigaste arten här, hedblomster *Helichrysum arenarium*^{VU} fridlyst, finns i några bestånd och har länge haft en starkt negativ utveckling i kommunen.

---

⁴⁸ Ortofoto 1940

BEVARANDEMÅL

Örtrik torräng med livskraftiga bestånd av bland annat backnejlika, käringtand, fältmalört, bergsyra, blåmunkar, gulmåra och liten blåklocka. Hedblomster ska ha stabila eller ökande bestånd. De blomrika gräsmarkerna ska ge bra förutsättningar för vildbin, humlor, fjärilar *Lepidoptera* m fl. som i dagens landskap har svårt att finna föda.

Område 017

FYSISK PLANERING

Markanvändning är inte reglerad i gällande översiktsplan, antagen 2002 (2010). Området är planlagt som allmän plats och park.

SITUATIONEN NU OCH I FRAMTID

Gräsmarken är viktig för det lokala insektslivet, särskilt fjärilar, humlor och vildbin. Fram tills för några år sedan klipptes ytan extensivt, dvs. mitt i blomningen. Viktigt är att marken sköts på ett optimalt sätt vilket förutsätter att kraftigare gräsvegetation som slåss också avlägsnas, att slaghackning sker efter växtsäsongen och att särskild hänsyn tas till hedblomster.

Området bör säkras i detaljplan eller i översiktsplan som grönområde.

Juni 2014, backnejlika *Dianthus deltooides*

018 LERBERGET, KUST MOT HÖGANÄS

- Riksintresse a) kustzon och b) friluftsliv
- Strandskydd
- Berör ”hamnändamål” i detaljplan Lerberget, norra delen 21/70, i den del som är grönyta norr om Lerbergets hamn samt ”allmän plats, park” i detaljplanerna Lerberget centrala delen 6/71, Svanebäck del av i Väsby 18/67 (Vikens golfbana) och Säven m fl. i Viken 6/75
- Areal ca 11,5 hektar.
- Regionalt planeringsunderlag för skydd av tätortsnära natur 2009-2013(2020)
- Regionalt naturvårdsprogram
- Ängs- och hagmarksinventeringen Skåne län 2002-2004, objekt Lerberget (DCC-LBK) på 2.1 hektar och objekt Gamla Lerberget 1 (53C-ZSM) på 2.9 hektar
- Fastighetsägare är Höganäs kommunen, enskilda och samfälligheter

BESKRIVNING

Området omfattar kusten mellan Lerberget och Höganäs med rev, driftvegetation, fördyner, vita och grå dyner, risdyner, torrängar, igenväxande gräsmarker och skogsdungar. Gräsmarkskontinuitet⁴⁹ ⁵⁰ finns i delar av området. Andra delar har påverkats av total igenväxning med vresros *Rosa rugosa*. Området restaurerades åren 2003-2004 då buskaget grävdes bort och en gångväg anlades.

Juni 2014, vy mot syd

Berggrunden utgörs av silt- och lersten/skiffer med kol från tidsperioden undre Jura (Helsingborgsledet), vilka överlagras av lermoräner och i markskiktet av postglacial sand och grus.

Värderna är höga med tätortsnära natur för rekreation och hotade eller missgynnade arter och naturtyper. Här finns bl a en badplats, GC-väg och Kullaleden.

⁴⁹ Skånska rekognoseringskartan 1812-1820

⁵⁰ Häradsekonomiska kartan 1910-15. Lantmäteriets webbtjänst ”Historiska kartor”

Kärlväxter

Norr om campingen mot Lerbergsvägen och spritt utmed gångvägen finns grå dyner, dvs. näringsfattig, urlakad sand med sparsam vegetation.

Karaktärsarter här är borsttåtel *Corynephorus canescens*, fårsvingel *Festuca ovina*, blåmunkar *Jasione montana*, gulmåra *Galium verum*, sandstarr *Carex arenaria*, bergsyra *Rumex acetosella*, liten blåklocka *Campanula rotundifolia*, ängsviol *Viola canina*, gråfibbla *Pilosella officinarum*, backtimjan *Thymus serpyllum*^{NT}, rödven *Agrostis capillaris*.

Område 018

Intill gångvägen norr om campingen finns även ett mindre bestånd av hedblomster *Helichrysum arenarium*^{VU} fridlyst. Risdynerna med kråkbär *Empetrum nigrum* och ljung *Calluna vulgaris* är igenväxande.

Driftvallarna dominerar stranden med exempelvis mållor *Atriplex*. I fördynerna ses strandkål *Crambe maritima*, strandkvickrot *Elytrigia juncea*, marviol *Cakile maritima*, krusskräppa *Rumex crispus*, saltarv *Honckenya peploides* m fl. Från Lerbergets hamn i syd och ca en kilometer norrut finns relativt välutvecklade vita dyner med strandråg *Leymus arenarius*, sandrör *Ammophila arenaria*, sandstarr, klittviol *Viola tricolor* subsp. *curtisii*^{VU}.

Dynerna övergår på läsidan i delvis igenväxande gräsmarker med arter som fältmalört *Artemisia campestris*, kärleksört *Hylotelephium telephium*, backlök *Allium oleraceum*, grässtjärnblomma *Stellaria graminea* m fl. Där sanden är mer näringsrik tar högrötsvegetationen över med vass *Phragmites communis*, renfana *Tanacetum vulgare*, hundkäs *Anthriscus sylvestris*, mjölke *Chamaenerion angustifolium*, knylhavre *Arrhenatherum elatius*, kvickrot *Elytrigia repens*.

Större delar har, som nämnts tidigare tidigare, varit helt igenväxta av vresros. Åtgärderna gav resultat men kvarvarande rotskott och andra spridda trädgårdsarter som harris *Cytisus scoparius*, armeniskt björnbär *Rubus armeniacus*, såpnejlika *Saponaria officinalis* tenderar att ta över.

Direkt i anslutning till Lerberget finns en mindre skog av planterad tall *Pinus sylvestris*, vars fältskikt har likheter med Lerbergsskogen. Utmed Lerbergsvägen finns även dungar med planterad contortatall *Pinus contorta* och bergtall *Pinus mugo*.

Insekter

Ett antal noteringar finns om humlor, storfläckig pärmorfjäril *Issoria lathonia*, skalbaggar *Coleoptera* m fl. (www.artportalen.se Freddy Persson, Hisings backa och Lars J Jonsson, Tyringe). Inga rödlistade har rapporterats.

Grod- och kräldjur

Det finns en mycket intressant notering från år 2010 på www.artportalen.se om sandödla *Lacerta agilis*^{VU} fridlyst, en utfärgad hane i havsdynerna. Det är den enda kända fyndet i kommunen och skulle behöva bekräftas på nytt. Närmaste aktuella ställe är Ålabodarna norr om Landskrona.

Fåglar

Utanför Kustvägen ligger ett mindre stenrev som ingår i Långarödsreven. Sporadiskt har här häckat småtärna *Sternula albifrons*^{VU}, fisktärna *Sterna hirundo*, ejder *Somateria mollissima*^{NT} och större strandpipare *Charadrius hiaticula*. Numera ses här mest rastande eller övervintrande sjöfågel.

Småtärnan har blivit allt mer ovanlig. Vid en förenklad inventering våren 2015 har som mest två till tre par setts utmed kuststräckan Rönnen till Gråläge, samtliga då i inre Skälderviken⁵¹.

BEVARANDEMÅL

Strand med driftvegetation, välutvecklade fördyner, vita och grå dyner, risdyner och torr till frisk gräsvegetation. Området bör vara fritt från igenväxning, med undantag för enstaka buskage av rosor och björnbär, och sand tas upp för nya växtsuccessioner och markbyggnad insekter. Förvildade trädgårdsväxter ska inte finnas.

Gräsmarkerna bör vara örtrika med bl a blåmunkar, fältmalört, flockfibbla, gulmåra och liten blåklocka. Klittviol, backtimjan och hedblomster ska ha stabila eller ökande populationer.

Småtärna och fisktärna ska om möjligt kunna häcka på Långarödsrevet.

---

⁵¹ Uppgifter lämnade av Karl G Nilsson, Strandbaden 2015

FYSISK PLANERING

Fördjupad översiktsplan för Höganäs och Väsby, antagen 2012, anger markanvändningen natur och grönområde. Mindre delar är planlagda, som vid Lerbergets hamn för hamnändamål, medan andra delar omfattas av allmän platsmark.

SITUATIONEN NU OCH I FRAMTID

Tidigare har markerna varit starkt igenväxta med vresros och nu i stort är borta, med undantag för campingen. Där den finns kvar återkommer den rikligt med rotskott. Även andra trädgårdsrymlingar utgör problem, då särskilt armeniskt björnbär. Det är viktigt att invasiva arter tas bort.

Gräsmarkerna saknar skötsel och som helhet saknas även den naturliga dynamiken med rörlig sand. Gräsmarkerna är för täta, sandjorden har för hög halt humus och näring samt ett sjunkande pH-värde. Det medför att gräs gynnas på bekostnad av örter, de senare födokälla för vildbin, humlor och fjärilar.

Området ingår som nummer 63 i det regionala planeringsunderlaget för skydd av tätortsnära natur där kommunen står för genomförandet. Ambitionerna för skydd och vård bör därför höjas, förslagsvis med kommunalt naturvårdsförordnande inklusive område 013.

Långsiktigt hotar höjd havsnivå, stormar och kusterosion naturvärdena då det saknas reträttmöjligheter för vegetationen inåt land pga. infrastruktur och bebyggelse. De senaste årens stormar har tagit hårt på stranden, då särskilt dynerna.

019 LERBERGSSKOGEN

- Riksintresse kustzon
- Berör ”område för idrottsändamål” i detaljplan Långaröd 6:1, Lerberget 49:21 m fl. 30/78 samt ”allmän plats, park” i detaljplanerna Lerbergsskogen del av 39/73, Lerberget norra delen 21/70 och Långaröd 4:232, 4:252 m fl. 4/78. Berör även ”natur” och ”småindustri” i detaljplan 4:252 m fl. 13/96
- Areal ca 20,5 hektar
- Fastighetsägare är Höganäs kommunen och enskilda

BESKRIVNING

Omfattar en delvis ljusöppen och jämnåldrig tall- och lövskog, som saknar kontinuitet⁵² ⁵³. Skogen är planterad i slutet av 1800-talet⁵⁴ och området var tidigare uppodlat och/eller betad gräsmark. Berggrunden utgörs av silt- och lersten/skiffer med tunna kolflötser från tiden undre Jura (Helsingborgsledet), vilka överlagras av leriga moräner och i markskiktet av postglacial sand och grus.

Värdena är höga som tätortsnära skog för rekreation, grönstruktur och för hotade eller missgynnade arter.

April 2014, vy norr med motionsslinga

Kärlväxter

Skogen domineras av tall *Pinus sylvestris* och värtbjörk *Betula pendula*. Andra träd och buskarter är sälg *Salix caprea*, rönn *Sorbus aucuparia*, skogsek *Quercus robur*, asp *Populus tremula*, sötkörbär *Prunus avium*, hägg *Prunus padus*, olvon *Viburnum opulus*, fläder *Sambucus nigra*, måbär *Ribes alpinum*, hassel *Corylus avellana* och viss föryngring av skogslönn *Acer platanoides*.

⁵² Skånska rekognoseringskartan

⁵³ Häradsekonomiska kartan 1910-15. Lantmäteriets webbtjänst ”Historiska kartor”

⁵⁴ Lerbergets byamän. Hushållningssällskapet ska ha stått för de första tallplantorna som sattes 1897.

Ett flertal inkomna och främmande arter finns här, som druvfläder *Sambucus racemosa*, spärroxbär *Cotoneaster divaricatus*, flockoxbär *Cotoneaster multiflorus*, häggmispel *Amelanchier spicata*, häckoxbär *Cotoneaster lucidus*, mahonia *Mahonia aquifolium*, tysklönn *Acer pseudoplatanus* och glanshägg *Prunus serotina*, där den senare är en problemart, dvs. invasiv.

Mot Lerbergsvägen finns större planterade bestånd av bergtall *Pinus mugo* och den nordamerikanska arten contortatall *Pinus contorta*. Längst i norr mellan bebyggelsen dominerar planterad bok *Fagus sylvatica*. Direkt öst om Berthas kiosk finns igenväxande risdyner.

Område 019

Skogsföringringen domineras av björk och rönn samt markfloran av snår med björnbär *Rubus*. Där skogsgolvet är mer öppet finns en hedartad värfloa av ekorrbär *Maianthemum bifolium*, liljekonvalj *Convallaria majalis*, vitsippa *Anemone nemorosa*, skogsstjärna *Lysimachia europaea* och storrams *Polygonatum multiflorum* ^{signalart}.

Andra typiska skogsarter är lundbräken *Dryopteris dilatata*, skogsbräken *Dryopteris carthusiana*, träjon *Dryopteris filix-mas*, vildkaprifol *Lonicera periclymenum* m fl.

I gläntor och mer ljusöppna delar ses kruståtel *Avenella flexuosa*, med inslag av rödven *Agrostis capillaris*, sandstarr *Carex arenaria*, ärenpris *Veronica officinalis*, rotfibbla *Hypochaeris radicata*, ljung *Calluna vulgaris*, kråkbär *Empetrum nigrum*, blåbär *Vaccinium myrtillus*, bergsyra *Rumex acetosella*, liten blåklocka *Campanula rotundifolia*, gulmåra *Galium verum*, lingon *Vaccinium vitis-idaea* m fl.

Mossor, lavar och svampar ⁵⁵

Markskiktets mossflora har likheter med annan sydvästsvensk tallskog, dvs. skogsarter, som kvastmossa *Dicranum scoparium*, vågig kvastmossa *Dicranum polysetum*, hednervmossa *Campylopus flexuosus*, stubbspretmossa *Herzogiella seligeri* ^{signalart}, husmossa *Hylocomium splendens*, pösmossa *Pseudoscleropodium purum*, väggmossa *Pleurozium schreberi*, cypressfläta *Hypnum cupressiforme*, plattfläta *Hypnum jutlandicum* m fl.

Av alla svampfynd bör nämnas isabellflugsvamp *Amanita eliae* ^{EN}, parasitsopp *Xerocomus parasiticus*, skivsopp *Xerocomus pelletieri* ^{EN}, rotmurkla *Rhizina undulata* (enda fyndet i kommunen) m fl.

Lavfloran är inte undersökt men finns främst på block, sten, och bark. Bedöms som artfattig och trivial.

Insekter ⁵⁶

Då inget var känt om områdets vedlevande insekter eller gaddsteklar utförde, på uppdrag av kommunen, Calluna AB en inventering av dessa artgrupper sommar 2014. För det syftet sattes det ut tre fönsterfällor. En rödlistad art påträffades vilken var trägnagaren *Priobium carpini* ^{VU} som i Sverige bara är påträffad i Skåne.

Larvutvecklingen för *Priobium carpini* sker främst i torrt, dött barrträdsvirke, i Sverige vanligtvis byggnadsvirke i gamla hus. Arten är också påträffad utomhus i lövträdsvirke, främst björk men även poppel, avenbok och körsbär (Ehnström 1999). Arten har här antagligen sin förekomst i den stora mängd ved som lämnats efter stormarna åren 2011 resp. 2013.

Bland andra intressanta fynd kan den ovanliga ristbaggen *Anaspis regimbarti* nämnas. Även denna art är en i Sverige exklusivt skånsk art.

Den stora rovtstekeln bivarg *Philanthus triangulum* fanns talrikt i området på flera av de platser där inventeringsinsatsen koncentrerades. Arten är lokalt vanlig men där det är gott om bivarg har den ett signalartsvärde som visar på en värdefull miljö med lång kontinuitet.

Grod- och kräldjur

Enda art som noterats är padda *Bufo bufo*, se www.artportalen.se (Göran Paulson, Höganäs m fl.). Samtliga grod- och kräldjur är fridlysta.

Fåglar

Uppgifter om häckande fågel saknas och området kommer att inventeras 2016.

BEVARANDEMÅL

Ljusöppen tall- och björkskog där mängden död ved överstiger 20 m³/hektar. På sikt ska andelen ek öka. Fältskiktet ska vara hedartat med arter som ekorrbär, liljekonvalj, vitsippa

⁵⁵ Uppgifter om svamparter, dess miljö och synpunkter har lämnats av Kerstin Bergelin, Viken

⁵⁶ Andersson, H. 2014. Insektsinventering i tio områden i Höganäs kommun 2014. Calluna AB 2014.

och skogsstjärna. Det ska finnas solöppna lägen och där även blottad sand för markbyggande insekter som vildbin m fl.

FYSISK PLANERING

Fördjupad översiktsplan för Höganäs och Väsby, antagen 2012, anger markanvändningen natur och grönområden väst om väg 111 och norrut upp mellan bebyggelsen i ett stråk för att länka grönstrukturen. Öster om väg 111 anges markanvändningen rekreation och idrott och här syd om skogsområdet planeras även ny gata/väg som redovisas med schematisk sträckning. Den södra delen av Lerbergsskogen omfattas av översiktsplanen för Höganäs 2002 (2010) med oförändrad markanvändning.

Området väst om väg 111 och syd om Lerbergets camping i anslutning till bebyggelsen är skogen i huvudsak planlagd som allmän plats och park. Öster om väg 111 är skogen planlagd för friluftsbad?

April 2014, skogen är ett uppskattat utflyktsmål

SITUATIONEN NU OCH I FRAMTID

Då skogen är mycket liten, skogligt sett, innebär all exploatering fragmentering av området vilket reducerar dess värden. Områdets värden bör därför säkerställas som kommunalt naturreservat och den del av området som är i privat ägo bör förvärfvas för en enhetlig skötsel.

Skogliga ingrepp bör begränsas till säkerhetsåtgärder, röjning vid slinga och för att säkerställa föryngring. Inga virkesuttag bör medges, vilket innebär ökad mängd död ved och äldre träd. För att behålla andelen tall behövs aktiva insatser med gallring och plantering av tall, i annat fall bedöms skogen på sikt bli en lövskog. Skogsföryngringen bör kompletteras med ek. Skogen tättnar med ökande ålder varför det behövs återkommande och försiktiga gallringar för att tallkronorna ska utveckla sig.

Med ändrat klimat och mer stormar kommer det att bli svårare att få upp en hög gammal skog.

020 LERBERGET, NATURMARK I DESS ÖSTRA DEL

- Riksintresse kustzon
- Berör ”park eller plantering” i detaljplanerna Östra Lerberget nordvästra delen 7/75, Östra Lerberget sydvästra delen 21/79 och Östra Lerberget nordöstra delen 6/78
- Fastighetsägare är Höganäs kommun

BESKRIVNING

Området omfattar klippta gräsytor, konstgjorda backar och igenväxningssuccessioner med träd- och buskmarker och högrötsvegetation. Skogs- och gräsmarkskontinuitet saknas helt⁵⁷ då området varit uppodlat fram till exploateringen under 1970-talet. Berggrunden utgörs av silt- och lersten/skiffer med tunna kolflötser från tiden undre Jura (Helsingborgsledet), vilka överlagras av lermoräner och i markskiktet av postglacial sand och mo.

Värdena finns i funktionen som tätortsnära natur och grönstruktur. Rekreativvärdena är måttliga i dagsläget men utvecklingspotential finns om gångväg skapas och området kopplas till andra grönområden.

Juni 2014, vy inom dess västra del

Kärlväxter

Träd- och buskvegetationen ibland kullarna är mestadels planterade, med arter som häggmispel *Amelanchier spicata*, plummon *Prunus domestica* subsp. *domestica*, hagtorn *Crataegus*, japansk klätterros *Rosa multiflora*, apel *Malus domestica*, hägg *Prunus padus*, måbär *Ribes alpinum*, hybridsnöbär *Symphoricarpos* × *chenaultii*, videkornell *Cornus sericea*, syren *Syringa vulgaris*, glansros *Rosa virginiana*, häckoxbär *Cotoneaster lucidus*, trädgårdsvinbär *Ribes rubrum* m fl. Självsådda och inkomna är fläder *Sambucus nigra*, olvon *Viburnum opulus*, rosor *Rosa*, sälg *Salix caprea*, skogsek *Quercus robur*, vårtbjörk *Betula pendula*, hassel *Corylus avellana*, klibbal *Alnus glutinosa*, sötkörbär *Prunus avium* m fl.

---

⁵⁷ Ortofoto 1940

Backarnas gräsmarker är självsådd och härstammar troligen från tidigare odlade sandjordar. Kan karaktäriseras som torr- och/eller friskäng och hyser arter som gulsporre *Linaria vulgaris*, vildmorot *Daucus carota*, harklöver *Trifolium arvense*, käringtand *Lotus corniculatus*, fältmalört *Artemisia campestris*, sandstarr *Carex arenaria*, gulmåra *Galium verum*, rotfibbla *Hypochaeris radicata*, Styvfibblor *Hieracium sect. Tridentata*, sandvita *Berteroa incana*, fältarv *Cerastium arvense*, smalgröe *Poa pratensis* subsp. *angustifolia*, äkta johannesört *Hypericum perforatum*, röllika *Achillea millefolium*, stor sommarvicker *Vicia sativa* subsp. *segetalis*, kråkvicker *Vicia cracca*, rödven *Agrostis capillaris*, grässtjärnblomma *Stellaria graminea* m fl.

De våta högrötsängarna är en ovanlig naturmiljö i jordbrukslandskapet. Bedöms som viktig för det lokala insektslivet. Typiska arter här är strandfräken *Equisetum arvense* x *fluviatile*, läkevänderot *Valeriana officinalis*, lentätel *Holcus mollis*, revsmörblomma *Ranunculus repens*, mjölke *Chamaenerion angustifolium*, renfana *Tanacetum vulgare*, strandklo *Lycopus europaeus*, strandlysing *Lysimachia vulgaris*, knapp- och vecketåg *Juncus conglomeratus*, *J. effusus*, krypven *Agrostis stolonifera*, havssäv *Schoenoplectus maritimus*, kärrdunört *Epilobium palustre*, rörflen *Phalaris arundinacea*, majbräken *Athyrium filix-femina*, besksöta *Solanum dulcamara*, vit snårvinda *Calystegia sepium* subsp. *sepium* m fl.

Insekter

Vid inventering av kärlväxter har en rödlistad fjäril noterats, sexfläckig bastardsvärmare *Zygaena filipendulae*^{NT}, medan övriga få arter är allmänna. Uppgifter saknas i övrigt.

BEVARANDEMÅL

Området ska vara varierat med glesa skogsdungar, videsnår, högrötsängar, hävdad torr- och fuktäng och anlagd våtmark. Gångväg bör skapas för utökad möjlighet till rekreation.

Område 020

FYSISK PLANERING

Översiktsplanen för Höganäs 2002 (2010) anger markanvändning grönstruktur. Området är delvis planlagt som park eller plantering.

I samband med detaljplanarbetet för del av Lerberget 49:707, 2/11, har det diskuterats anläggandet av en utjämningsdamm för dagvatten i området. Rätt utförd kan en sådan åtgärd höja områdets naturvärden.

I översiktsplanen föreslås tätortsutbyggnad direkt öst om området. Tänkt utbyggnadsområde är inkluderat i naturobjektet då ytan bedöms viktig för att få en koppling inåt land.

SITUATIONEN NU OCH I FRAMTID

Vegetationen är i olika igenväxningsfaser. Så länge det finns successioner mellan öppna och slutna miljöer finns tillräckligt med intressanta miljöer för insektslivet. Endast de mindre ytorna med torräng är sårbara för denna process.

Det saknas mål och skötselplan för området, varför sådana bör tas fram. En utbyggnad i östra delen motverkar dess funktion som grönstruktur.

021 HÖGANÄS, ÄSPERÖDSSKOGEN

- Riksintresse kustzon
- Regionalt naturvårdsprogram
- Av Skogsstyrelsen klassad som skoglig nyckelbiotop
- Fastighetsägare är enskilda
- Dikningsföretaget Nr 1 Västra Äsperöd år 1912

BESKRIVNING

Skoglig nyckelbiotop med ädellövskog i jordbruksbygd. Skogskontinuitet finns^{58 59} men skogsstyrelsen har klassat naturskogen som sekundär. God förekomst av signalarter, äldre ask och hassel, högstubbar, lågor samt torrträäd. Skogen är måttligt röjd på sten. Naturvärdena är mycket höga höga med hotade eller missgynnade arter och naturtyper. Betydelsen som tätortsnära natur för rekreation och grönstruktur är måttlig. Berggrunden utgörs av silt- och lersten/skiffer med kol från tiden undre Jura (Helsingborgsledet), vilka överlagras av lermoräner och i markskiktet av postglacial lerig mo och mo.

Kärlväxter

Ask *Fraxinus excelsior*^{EN} dominerar med inslag av skogsek *Quercus robur*, vårtbjörk *Betula pendula*, klibbal *Alnus glutinosa*, sötkörnbär *Prunus avium* m fl. Hägg *Prunus padus*, men även till vissa delar grövre hassel *Corylus avellana*, dominerar det lägre trädskiktet. I buskskiktet ses rundhagtorn *Crataegus laevigata*, olvon *Viburnum opulus*, måbär *Ribes alpinum* m fl. Skogen delas i norr – sydlig riktning av Äsperödskanalen.

Maj 2015, vy in i områdets västra del

Fältskiktet är lundartat och artrikt. Karaktärsarter för miljön är lundslok *Melica uniflora*, lundvårlök *Gagea spathacea*^{signalart}, lundelm *Elymus caninus*^{signalart}, lundarv *Stellaria nemorum*^{signalart}, storräms *Polygonatum multiflorum*^{signalart}, ormbär *Paris quadrifolia*^{signalart}, desmeknopp *Adoxa moschatellina*^{NT signalart}, gulsippa *Anemone ranunculoides*^{signalart}, humleblomster *Geum rivale*,

⁵⁸ Skånska rekognoseringskartan 1812-1820

⁵⁹ Häradsekonomiska kartan 1910-15. Lantmäteriets webbtjänst ”Historiska kartor”

tvåblad *Neottia ovata* ^{signalart}, gulplister *Lamiastrum galeobdolon*, majsmörblomma *Ranunculus auricomus*, stor häxört *Circaea lutetiana* ^{signalart}. I träden finns murgröna *Hedera helix* ^{signalart}. Här finns även ett mindre bestånd av brunnäva *Geranium phaeum*.

I de östra delarna övergår lundvegetationen i mer hedartad skog med harsyra *Oxalis acetosella*, rödblåra *Silene dioica*, buskstjärnblomma *Stellaria holostea* ^{signalart}, skogsviol *Viola riviniana*, ekorrbär *Maianthemum bifolium*, vitsippa *Anemone nemorosa*, liljekonvalj *Convallaria majalis* samt lianen vildkaprifol *Lonicera periclymenum*.

Område 021

Mossor, lavar ⁶⁰ och svampar ⁶¹

På grönstensblock finns trubbfjädermossa *Homalia trichomanoides* ^{signalart}, skogsgrimmia *Grimmia hartmanii* och på den mullrika skogsjorden, på sten och rötter, är skuggsprötmossa *Eurhynchium striatum* ^{signalart} en karaktärsart. Guldlockmossa *Homalotbecium sericeum* ^{signalart} växer sällsynt på bark. På blottad lera i dikesslänterna är det rikligt med lerfickmossa *Fissidens taxifolius*.

Lavfloran innehåller vissa intressanta arter som almlav *Gyalecta ulmi* ^{NT signalart}, bärdlav *Neophroma parile* ^{signalart} och allélav *Anaptychia ciliaris* (få fynd i kommunen pga. tidigare luftföroreningar) men även brosklav *Ramalina fraxinea*, rödbrun klotterlav *Pseudoschismatomma rufescens*, klotterlav *Ahporia varia*, barkporina *Pseudosagedia aenea* m fl.

Svampfloran är rik med ca 200 noterade arter, där stripröding *Entoloma scabiosum* ^{NT}, tusengömming *Cryptosphaeria eunomia* ^{NT}, hasseldyna *Hypoxyton boveanum*, liten stinksvamp *Mutinus caninus* ^{signalart}, barkticka *Oxyporus corticola* ^{signalart}, rostticka *Phellinus ferruginosus* ^{signalart}, fläckticka *Skeletocutis nivea*, läderskål *Encoelia furfuracea* ^{signalart} och slöj spröding *Psathyrella cortinarioides* är rödlistade, ovanliga eller skogluga signalarter.

⁶⁰ Boman, L. och Svensson, B. 1999. Viken. Inventering av lavar. Kullabygdens naturskyddsförening.

⁶¹ Kerstin Bergelin, Viken. Inventering av svampar.

Insekter⁶²

Skogen inventerades sommaren 2014 av Calluna AB med avseende på vedlevande insekter. Utifrån ArtDatabankens klassning år 2015 påträffades fem rödlistade arter, som gulringad vedharkrank *Ctenophora guttata*^{NT} vilken kanske var det intressantaste fyndet, fjädervingen *Ptenidium gressneri*^{NT} och liten brunbagge *Orchesia minor*^{NT} vilka är arter som inte så ofta påträffas.

Arter som gråbandad trägnagare *Hemicoelus costatus*^{NT}, *Cis submicans*^{NT} (en svampborrare), sprängtickgnagare *Dorcatoma substriata* och gulhornad gaddbagge *Mordellistena variegata* är sådana som kan påträffas i värdefullare lövskogsområden.

Bland övriga fynd kan nämnas två arter i släktet *Hylis* som hör till familjen halvknäppare *Eucnemidae*. Ingen art i denna familj kan sägas vara särskilt vanlig. Många av arterna ställer höga krav på utvecklingssubstratets konsistens, t.ex. rätt typ av röta, rätt fuktighet och rätt grovlek på veden. De brukar nämnas som urskogsrelikter men kan ändå ibland påträffas i ganska små skogsområden. Halvknäpparna fungerar som grupp betraktat som bra indikatorer och områden med höga entomologiska värden då det gäller vedlevande insekter. Nämnas bör även den sällsynta vedharkranken *Tanyptera nigricornis*.

Maj 2015, brunnäva *Geranium phaeum*

Blötdjur⁶³

Skogen inventerades hösten 2015 och 36 arter (23 snäckor och 13 sniglar) påträffades. Faunan domineras av allmänna arter med brett ekologiskt spektrum och skogsarter. Bland dessa märks arter som i Skåne är relativt allmänna men ovanliga norr om Hallandsåsen, som större skogsglanssnäcka *Aegopinella nitidula*, bokskogssnäcka *Monachoides incarnatus* och dvärgsnigel *Arion intermedius*. Relativt många människospridda arter påvisades – speciellt bland sniglarna, som panternigel *Limax maximus*, spansk skogssnigel *Arion vulgaris* och masksnigel *Boettgerilla pallens*.

Relativt få av de små marklevande snäckarterna påträffades, vilket tyder på dålig kontinuitet i markförnan. Dessutom saknas nästan totalt sällsyntare och mera krävande skogsarter, med ett undantag för den sällsynta och krävande, marklevande skogsarten lamellsnäcka *Spermodea lamellata*^{NT}.

⁶² Andersson, H. 2014. Insektsinventering i tio områden i Höganäs kommun 2014. Calluna AB.

⁶³ Proschwitz, T. 2015. Inventering av landmollusker i Äsperödsskogen, Höganäs kommun.

Lamellsnäckan är mycket krävande vad gäller skoglig kontinuitet och kontinuerligt goda fuktighetsförhållanden i markförnan. Arten är i sin utbredning utpräglad suboceanisk. Den är mycket känslig för skogsbete, dikning och/eller andra skogliga ingrepp. Att lamellsnäckan kunnat hålla sig kvar här är anmärkningsvärt, och tyder på att det lokalt finns punkter med relativt ursprungliga förhållanden och god hydrologi.

Grod- och kräldjur

Tidigare har större vattensalamander *Triturus cristatus* påträffats i dammen omedelbart syd om skogen. Denna är numera kraftigt skuggad av träd, vilket missgynnar arten och amfibier. Andra arter som noterats är vanlig groda *Rana temporaria* och vanlig padda *Bufo bufo* (www.artportalen.se Göran Paulson m fl.).

Fåglar

Fågellivet är rikt och inventerat av bl a Kullabygdens naturskyddsförening. Bland fåglarna kan nämnas skogsduva *Columba oenas* som är beroende av hög, uppväxt skog med hålträd.

BEVARANDEMÅL

Området bör säkras med biotopskydd med syftet att skogen ska ha fri utveckling, ökad mängd död ved och ha välutvecklat buskskikt med hassel och hägg.

FYSISK PLANERING

Översiktsplan för Höganäs 2002 (2010) anger grönstruktur som markanvändning med korridor för gångstråk Lerberget, Höganäs ut till Görslövsån. Området är inte planlagt.

SITUATIONEN NU OCH FRAMTID

Sekundär naturskog med trolig skogskontinuitet, vilket lamellsnäckan indikerar, och hög utvecklingspotential om skogen lämnas till fri utveckling. All gallring eller avverkning utgör ett hot som medför uttorkning och ökad risk för stormskador. Området är förhållandevis litet, utsatt och på alla håll omgärdat av åkermark.

Asken är här än så länge är förskonad från askskottssjukan (orsakas av sporsäcksvampen *Hymenoscyphus albidus*) men sjukan är lättspridd och utgör ett hot. Tillgängligheten till skogen bör inte underlättas då askskottssjukan lätt sprids hit från andra grönområden med fotgängare. Dess isolerade läge ger den ett visst skydd idag.

Området är inte skyddat mot exploatering. Ombyggnad av väg 111 förbi öst om Höganäs och tätortsutbyggnad är åtgärder som direkt eller indirekt kan inverka negativt.

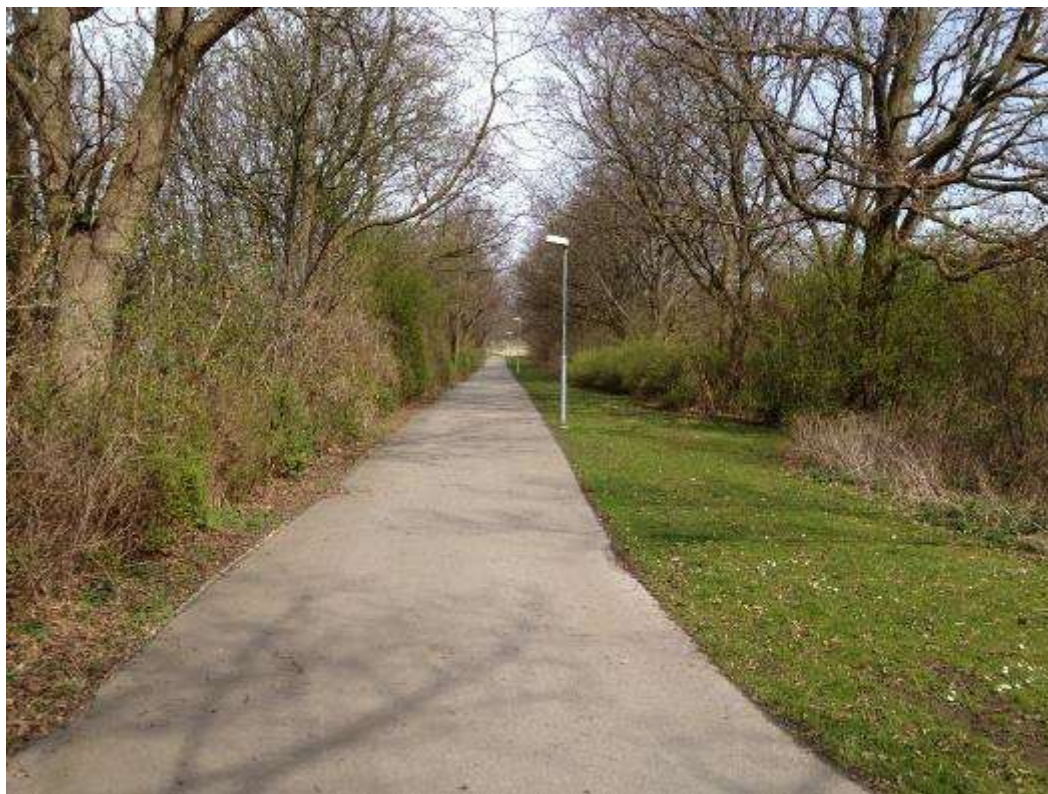
022 HÖGANÄS, NATURMARK I DESS ÖSTRA DEL

- Riksintresse kustzon
- Berör ”naturområde” i detaljplanerna Höganäs 38:35 nr 17/04 och ”allmän plats, park” i Långarödsområdet 16/65. Ek och buskage i anslutning till GC-väg berör ”anlagd parkmark” i Sägcrona 1, Höganäs 38:29 nr 7/99, ”allmän platsmark, park” i Rågångsgatan 1/64 och ”allmän platsmark, park” i Steglingeområdet, södra delen 21/69.
- Fastighetsägare är Höganäs kommunen

BESKRIVNING

Området utgörs av fyra delområden med äldre ekskog, ekallé med GC-väg, lövskog och träd- och buskrik ängsmark. Berggrunden utgörs av silt- och lersten/skiffer med kol från tiden undre Jura (Helsingborgsledet), vilka överlagras av lermoräner och i markskiktet av postglacial mo eller svämsediment.

Naturvärdena är mycket höga i delområde D (äldre ekskog) och måttliga-höga i övriga delområden. Dess värden som tätortsnära natur för rekreation och grönstruktur är mycket höga.

April 2014, vy mot norr i delområde C

Delområdena

Skogskontinuitet saknas då marken har varit uppodlad⁶⁴ men med troligt undantag för delområde D som var ekskog i börja av 1900-talet⁶⁵ och med en trädålder från första halvan av 1800-talet, ca 1820. Marken där är även så blöt att odling knappast kan anses ha skett.

⁶⁴ Skånska rekognoseringskartan 1812-1820

⁶⁵ Häradsekonomiska kartan 1910-15. Lantmäteriets webbtjänst ”Historiska kartor”

Vissa delar av delområde A bör ha legat kvar som gräsmark, vilket nuvarande markflora indikerar. Under 1800-talet till mitten av 1900-talet användes ytorna där för mellanlagring av stenkol⁶⁶ och det bör ha varit gott om ruderatytor då. Flygfoto från 1940 visar att området var nästan helt öppet, förutom mindre och enstaka dungar och träd. Idag finns här rikligt med träd- och buskrik ängsmarker och några dagvattendammar.

Område 022

⁶⁶ Häradsekonomska kartan 1910-15. Lantmäteriets webbtjänst "Historiska kartor"

Delområde C har varit uppodlat fram till mitten av 1900-talet⁶⁷. Idag finns här ett grönstråk med GC-väg och ekallé. Nordost om denna ligger ett igenväxande område med skogsek *Quercus robur*, hagtorn *Crataegus* och videsumpskog. Delar av detta kommer att exploateras för dagvattendamm.

Syd Långarödsvägen, delområde B, finns björkskog med enstaka äldre ek, även de från första halvan av 1800-talet. Skog fanns åtminstone i början av 1900-talet (se delområde D).

Juli 2014, torrängen inom delområde A

Kärlväxter

A) Norr om flygplatsen finns ängsmark, dagvattendammar och skogsdungar med buskmark i området ytterkanter, särskilt mot bebyggelsen. Skogsdungarna innehåller mest av skogsek, vårtbjörk och asp *Populus tremula*. Närmast flygplatsen domineras de av asp med inslag av gråvide. I övrigt består buskmarkerna av ung skogsek, apel *Malus domestica*, sälg *Salix caprea*, trubb- och spetshagtorn *Crataegus monogyna* och *C. rhipidophylla*, sötkörsbär *Prunus avium*, olvon, ask, hassel, rönn *Sorbus aucuparia*, rosor *Rosa* och snår av hår-, skogs- och klobjörnbär *Rubus camptostachys*, *R. nessesensis*, *R. lindebergii* samt vildkaprifol *Lonicera perichlymenum*.

Ängsmarken finns främst i dess centrala delar. De skuggigare delar är högvuxna och relativt triviala, med arter som renfana *Tanacetum vulgare*, åkertistel *Cirsium arvense*, hundäxing *Dactylis glomerata*, stor ängssyra *Rumex thyrsiflorus*, blåhallon *Rubus caesius*, mjölke *Chamerion angustifolium*, brännässla *Urtica dioica*, hundkäx *Anthriscus sylvestris*, hallon *Rubus idaeus* m fl.

De solexponerade ytorna är artrikare. Markunderlaget är starkt påverkat av tidigare förvaring av stenkol, vilket gynnar mångfalden genom magrare jord. Här finner vi torrängen med smultron *Fragaria vesca*, röllika *Achillea millefolium*, gråfibbla *Pilosella officinarum*, färsvingel *Festuca ovina*, harklöver *Trifolium arvense*, rödklint *Centaurea jacea*, käringtand *Lotus corniculatus*, ärenpris *Veronica officinalis*, rotfibbla *Hypochaeris radicata*, flockfibbla *Hieracium umbellatum*, femfingerört *Potentilla argentea*, gulsporre *Linaria vulgaris*, ängssyra *Rumex acetosa*, knippfryle *Luzula campestris*, bergsyra *Rumex acetosella*, gullris *Solidago virgaurea*, gulmåra *Galium verum* m fl.

---

⁶⁷ Ortofoto 1940.

Närmast flygplatsen finns rester av en fukthed med kruståtel *Avenella flexuosa*, blodrot *Potentilla erecta*, blåståtel *Molinia caerulea*, hundstarr *Carex nigra*, lentåtel *Holcus mollis*, tuvtåtel *Deschampsia cespitosa*.

Intill bebyggelsen har det även anlagts två utjämningsdammar för dagvatten. Här har det schaktats ned till en kalkrik lera vilket nu medfört en annorlunda flora som etablerats på bara tio år. Den norra och något djupare dammen domineras av bred- och smalkaveldun *Typha latifolia* och *T. angustifolia*, knappsav *Eleocharis palustris*, blåsäv *Schoenoplectus tabernaemontani*, gäddnate *Potamogeton natans* m fl.

- B) Syd Långarödsvägen finns en medelåldrig björkskog med enstaka äldre ek. Fältskiktet är triviale och artfattigt.
- C) Allé med ek, igenväxande marker mm. Planterad skogsek och buskage av olvon *Viburnum opulus*, måbär *Ribes alpinum* och hassel *Corylus avellana*. Bland dessa rikligt uppkommande löv av naverlön *Acer campestre*, vårtbjörk *Betula pendula*, hägg *Prunus padus* m fl.
- Nordost om allén finns ett kvarvarande kärr med vass *Phragmites australis* och videsumpskog *Salix cinerea*. Övriga delar har fyllts ut i olika omgångar sedan 1980-talets början. Sedan dess har en buskmark uppkommit med skogsek, hagtorn, björnbär *Rubus*, rosor *Rosa* och högrötsvegetation, en attraktiv miljö för många insektsarter.
- D) Väst om Vårgatan står en äldre skogslund med skogsek, uppblandad med vårtbjörk, ask *Fraxinus excelsior*^{EN} m fl. Fältskiktet domineras av arter som tål översvämning. Området är vintertid våt med öppet vatten.

Mossor, lavar och svampar

Generellt är moss- och lavfloran artfattig utom i och vid utjämningsdammarna där flera kalkgynnade mossarter kommit till. Den södra och grundare dammen styrs av grundvattennivån och är sommartid helt torr. På leran här har det skapats en kalkfuktäng med arter som kalklansmossa *Didymodon fallax*, hinnkrusmossa *Weissia brachycarpa*, fetbålmossa *Aneura pinguis*, stor flikbålmossa *Riccardia chamedryfolia*, stor huvmossa *Physcomitrium pyriforme*, kärr- och dikesbryum *Bryum pseudotriquetrum* / var. *bimum*, sylmossa *Pleuridium subulatum*.

Insekter⁶⁸

Delområdet A inventerades genom eftersök och hävning sommaren 2014 av Calluna AB. Som enda rödlistade arten påträffades en art av bronsblomflugor *Callicera*^{NT}, vilken inte lät sig fångas för artbestämning. Det finns två arter i Sverige och är båda sällsynta. De förekommer i äldre löv- eller blandskogar med larvutvecklingen i röthål.

Antalet insekter var högt men det var mindre av mer ovanliga arter. Av dem senare bör nämnas:

- Törneblomfluga *Criorhina berberina* med larvutveckling främst i lövträd under nedbrytning i äldre skogar.
- Hallonblomfluga *Criorhina asilica* med larvutveckling i äldre multnande träd i örtrika lövskogar.
- Brun mulmblomfluga *Brachypalpus lapbriformis* med larvutveckling i gamla träd, t.ex. ek, bok och ask, med ett inslag av ihåliga träd, lågor och stubbar i lövskogar.

De fullbildade flygorna besöker blommor av örter, hagtorn och andra blommande träd- och buskar.

Grod- och kräldjur

Mindre vattensalamander *Lissotriton vulgaris* har påträffats i den sydvästra dagvattendammen i delområde A (www.artportalen.se Göran Paulson, Höganäs)

⁶⁸ Andersson, H. 2014. Insektsinventering i tio områden i Höganäs kommun 2014. Calluna AB 2014.

BEVARANDEMÅL

- A) Skogs- och buskmarkerna bör vara ljusöppna med prioritet på äldre träd, särskilt skogsek, hassel och andra fruktbarande träd och buskar. Mängden död ved behöver öka och överstiga 10 m³/hektar. Bryn och fristående buskage ska vara rika på arter som som apel, hagtorn, hägg, olvon, hassel, sötkörbär, rönn, rosor och björnbär. Andelen torräng i den öppna ängsmarken ska öka. De blommande örterna ska hinna blomma och gå i frö innan slätter/putsning. Utjämningsdammarna för dagvatten ska även fortsättningsvis hysa en värdefull flora, särskilt där kalkindikerande arter finns.
- B) Ljusöppen skogslund med främst ek och hassel men till viss del vårtbjörk. Mängden död ved behöver öka. De idag äldre ekarna ska även fortsättningsvis vara fria från konkurrerande träd.
- C) Allé med solitära ekar och buskage av främst olvon, måbär, hagtorn och hassel. Där ek utgår kan andra lövträd ersätta dem. Nordost om allén på Höganäs 38:35 ska kommande dagvattendamm anläggas och underhållas så att den ger en värdehöjande kvalitet tillsammans med befintligt buskage, ek och högörtängar. Mindre gångväg ska finnas som ökar tillgängligheten.
- D) Skogsdunge med äldre ek. Markhydrologin ska vara oförändrad. Mängden död ved behöver öka och ska överstiga 10 m³/hektar.

FYSISK PLANERING

Fördjupad översiktsplan för Höganäs och Väsby 2012 anger markanvändningen natur och grönområden. GC-vägen fungerar som grönstruktur som sammanbinder andra grönområden.

Områdena är planlagda som ”naturområde”, ”allmän plats, park” samt ”anlagd parkmark” eller ”allmän platsmark, park”.

SITUATIONEN NU OCH I FRAMTID

- A) Skogs- och buskmarkerna är för täta och de äldre träden är trängda. De behöver gallras och öppnas upp. Bryn och fristående buskage behöver rensas från lövuppslag och hållas ljusöppna. Mängden död ved är för liten. De täta lövbrynen i syd och öst skuggar och medför högvuxen artfattig gräsmark med inslag av brännässlor. Vid slaghack kvarlämnas avslaget material som ger en röjgödslingseffekt.
- B) Björk- och lövblandskogen är artfattig. Skogsförnyringen bör kompletteras med plantering av ek.
- C) Ekarna i allén har inte gallrats i tid varför de idag står för tät. Stormarna har här och där fällt träd och orsakat luckor. Buskagen i allén är behov av vinterbeskrning. Grönområdena på Höganäs 38:35 är igenväxande och skötselplan saknas. Området berörs nu av detaljplaneläggning.
- D) Kan komma att beröras av tätortsutbyggnad i närområdet. Det är viktigt att markhydrologin förblir oförändrad och att området inte isoleras av bebyggelse. Gröna stråk bör skapas som sammanbinder skogen med andra grönområden. Några av de äldre ekarna är trängda av uppväxande träd och ekföryngringen är svag.

023 HÖGANÄS, STEGLINGE KYRKOGRÅRD

- Riksintresse kustzon
- Fastighetsägare är Svenska kyrkan

BESKRIVNING

Omfattar kyrkogården med ljusöppen lund av äldre skogsek *Quercus robur*. Området var trädbevuxen i början av 1900-talet⁶⁹ men skogskontinuitet saknas då marken historiskt varit uppodlad.

Naturvärdena är höga, med hänsyn till de gamla träden, och som tätortsnära natur för rekreation (här sociala) och grönstruktur. År 2013 utsågs kyrkogården till Sveriges finaste.

Juli 2014, vy västerut

Mossor, lavar och svampar⁷⁰

På de äldre ekarna finns oxtungssvamp *Fistulina hepatica*^{NT signalart} och korallticka *Grifola frondosa*^{NT signalart}. I den lundartade kyrkogården har även eldsopp *Boletus luridus* påträffats, vilket är andra fyndet inom kommunen.

Ett flertal arter av lav finns på träden men har inte inventerats. Rostfläckig nållav *Chaenotheca ferruginea* antyder äldre träd.

BEVARANDEMÅL

Kyrkogård med större antal äldre grova ekar där även viss mängd död grövre ved tillåts i dess trädkronor.

FYSISK PLANERING

Fördjupad översiktsplan för Höganäs och Väsby 2012 anger markanvändningen kyrkogård. Området är inte planlagt.

⁶⁹ Häradsekonomiska kartan 1910-15. Lantmäteriets webbtjänst ”Historiska kartor”

⁷⁰ Uppgifter om svamparter, dess miljö och synpunkter har lämnats av Kerstin Bergelin, Viken

SITUATIONEN NU OCH I FRAMTID

De äldre ekarna bör kunna fortsätta vara i god kondition i minst 200-300 år till. Därefter ökar värdena ytterligare när träden går in i ett försvagat tillstånd, så även när de är döda. Det motverkas delvis genom att all död ved tas bort i trädkronorna. Träden är även jämnåldriga och hotas på sikt av att föryngringen är otillräcklig.

Område 023

024 HÖGANÄS, GC-VÄGEN MOT MJÖHULT

- Delvis riksintresse kustzon (från Höganäs fram till Hustofta)
- Berör ”järnvägsändamål” i detaljplan Järnvägsspåret norr om 17/66 samt ”järnväg” i detaljplanerna Plöninge 1/80 och Mjöhult 17/82
- Fastighetsägare är Höganäs kommun

BESKRIVNING

Redan 1885 öppnades sträckan upp för persontrafik, vilket upphörde 1972. Året 1992 togs banan ur drift när godstrafiken till Åstorp lades ned. Höganäs kommun förvärvade sedan banvallen, rev upp spåren 1997 och anlade GC-väg åren därpå⁷¹.

Juni 2014, vy västerut mot Höganäs

Idag finns här träd, buskage, björnbärssnår, högrötsvegetation och torrängsflora utmed utmed den gamla järnvägsvallen Höganäs – Kattarp. Vegetationen på banvallen har över tid förändrats kraftigt och fram till 1960-70 talen var den betydligt mer öppen. Idag är buskagen mellan Ingelstråde och Mjöhult för tät.

Området har ett mycket stort värde som grönstruktur och tätortsnära natur för rekreation. Den sammanbinder flera grönområden. Naturvärdena är höga för hotade eller missgynnade arter då den fungerar som en brynmiljö i jordbruksbygd. Sträckan ingår KullaRulla som handikappanpassad led.

Kärlväxter

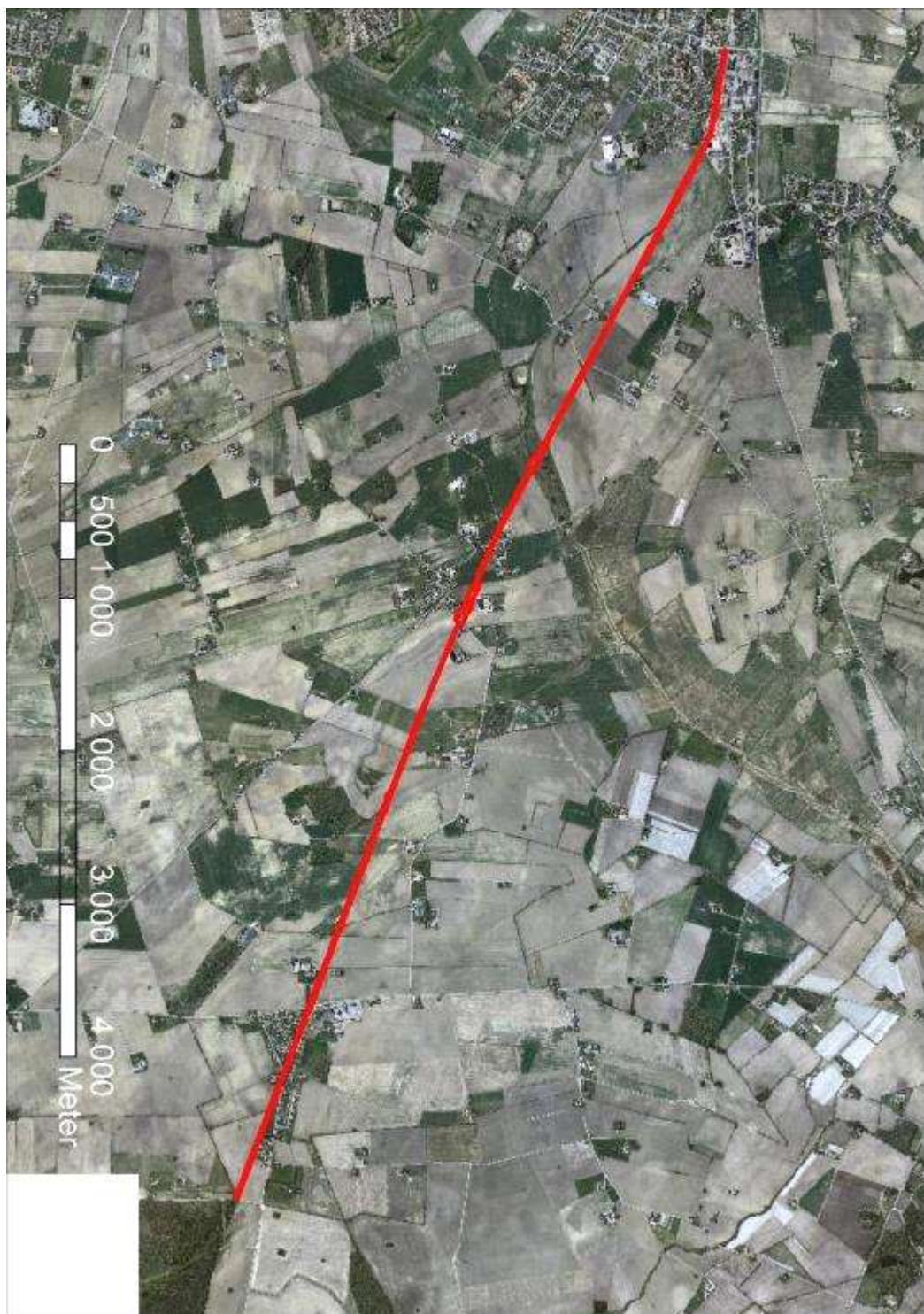
Träd och buskvegetation utgörs främst av rönn *Sorbus aucuparia*, oxel *Sorbus intermedia*, ask *Fraxinus excelsior*^{EN}, gråvide *Salix cinerea*, vårtbjörk *Betula pendula*, slån *Prunus spinosa*, olika arter av rosor *Rosa* och i mindre omfattning skogsek *Quercus robur*.

Vegetationen i slänten närmast GC-vägen hyser delvis en torrängsflora, en naturtyp som är hårt trängd i dagens landskap. Här ses arter som liten blåklocka *Campanula rotundifolia*, röllika

⁷¹ Wikipedia.org

Achillea millefolium, äkta johannesört *Hypericum perforatum*, åkervinda *Convolvulus arvensis*, gulsporre *Linaria vulgaris*, smultron *Fragaria vesca*, puktörne *Ononis spinosa* subsp. *maritima*, rödven *Agrostis capillaris*, gulmåra *Galium verum*, åkervädd *Knautia arvensis*, harklöver *Trifolium arvense*, styvfibblor *Hieracium* L. sect. *Tridentata*, gråfibbla *Pilosella officinarum* m fl.

Område 024

Längre ned i slänten och i diket tillkommer krissla *Inula salicina*, mörkt kungsljus *Verbascum nigrum*, småborre *Agrimonia eupatoria*, stormåra *Galium mollugo*, läkevänderot *Valeriana officinalis*, rödklint *Centaurea jacea* m fl.

Tyvär är större delen av slänten kraftigt näringspåverkad från decenniernas åker gödning. Det har medfört att arter som brännässla *Urtica dioica*, hallon *Rubus idaeus*, björnbär *Rubus sp.*, hundkåx *Anthriscus sylvestris*, åkertistel *Cirsium arvense*, rörflen *Phalaris arundinacea*, hundkåx *Anthriscus sylvestris*, älggräs *Filipendula ulmaria*, hundåxing *Dactylis glomerata* och annan högrötsvegetation till ytan dominerar.

Mossor, lavar och svampar

Lavar och mossor finns främst på block, äldre staketstolpar och bark. Av lavar har endast allmänna arter setts, som asplav *Lecidella elaeochroma*, vägglav *Xanthoria parietina*, mångfruktig vägglav *Polycauliona polycarpa*, kantlavar *Lecanora* m fl.

Svampar har inte inventerats men området bedöms vara artfattigt och de arter som finns här är allmänna och vedlevande.

Insekter

Torrängen och annan blommande vegetation bedöms ha värde för ett flertal fjärilar *Lepidoptera* samt gaddsteklar som bin och humlor.

Fåglar

Brynmiljöerna utmed GC-vägen i en i övrigt ganska öppen landsbygd gynnar arter som gulsparv *Emberiza citrinella*^{VU}, törnsångare *Sylvia communis*, ärtsångare *Sylvia curruca* och hämpling *Carduelis cannabina*^{SH}.

BEVARANDEMÅL

Utmed hela GC-vägen bör finnas träd, buskage, björnbärssnår, högrötsvegetation och torrängsflora. Fruktbärande träd och buskage samt torrängsflora prioriteras. Blommande gräsmarker ska så långt möjligt tillåtas gå i frö.

Träd och buskage bör vara samlade i grupper och/eller som solitärer på högst hälften av sträckan. Slån och viden beskårs och bör inte tillåtas överstiga två meter räknat från markhöjd.

FYSISK PLANERING

Fördjupad översiktsplan för Höganäs och Väsby 2012 anger markanvändningen ”stråk för att länka grönstrukturen”. Mindre delar är planlagda som ”järnväg”.

SITUATIONEN NU OCH I FRAMTID

Rätt skötsel av träd, buskar och gräsvegetation är avgörande för GC-vägens naturvärden. Försök har gjorts under några år att begränsa slaghackningen i tid. Träd- och buskage har med några års intervall beskårats/röjts med traktorburet aggregat, vilket format dem till en en långsgående hög häck.

Skötseln bör framöver inriktas på att röja och gallra sektionvis utifrån behovet. Behovet av gallring finns främst mellan Ingelstråde och Mjöhult. Beskärning med traktorburet aggregat bör endast ske av slån och gråvide. Slaghackning av slänten bör ske först efter växtsäsong och begränsas till två meter. Under växtsäsong slaghackas enbart den asfalterade sidan och då innan juni månad och med en bredd av högst halva metern.

Som med många andra torra gräsmarker har knylhavre *Arrhenatherum elatius* expanderat kraftigt sedan 1950-talet. Så även ansluter GC-vägen till åker där vegetationen har påverkats av många års gödning med handelsgödsel. Problemet här är att handelsgödseln sprids med centrifug som slungar ut det, varpå en del hamnar utanför åkern.

Gränsen mellan enskilda och kommunen går ofta vid banvallens slut men även ut i åkern. Det behövs en genomgång av förhållandena och avtalsreglering.

025 VÄSBY, SKOG VID ALSTRÖMERBUNKEN

- Riksintresse kustzon
- Berör ”område för idrotts- och fritidsändamål” i detaljplan Väsby kyrkby, södra delen 19/68
- Fastighetsägare är Höganäs kommun

BESKRIVNING

Området utgörs av naturpark, gräsytor och Alströmerschaktet. Naturparken planterades av Väsby högre folkskola åren 1926 – 1927. Skogs- och gräsmarkskontinuitet saknas då marken tidigare har varit uppodlad⁷² och från 1870-talet även omfattats av gruvschakt. Trots det hyser markfloran både skogs- och torrängsarter. En viss kontinuitet bör ha funnits och ängsarterna kan ha överlevt fram till idag i ruderatmarker, obesprutade åkrar och gården. Berggrunden utgörs av silt- och lersten/skiffer med kol från tiden undre Jura (Helsingborgsledet), vilka överlagras av lermoräner och i markskiktet delvis av postglacial sand.

Värdena är måttliga som tätortsnära natur för rekreation, grönstruktur och hotade eller missgynnade arter.

Oktober 2014, en plats i den sena höstsolen

Kärlväxter

Lövskogen är uppbyggd av skogsek *Quercus robur*, vårtbjörk *Betula pendula*, ask *Fraxinus excelsior*^{EN}, asp *Populus tremula*, bok *Fagus sylvatica*, skogslönn och i mindre omfattning tysklönn *Acer platanoides*, *A. pseudoplatanus*, sötkörbär *Prunus avium*, skogsalm *Ulmus glabra*^{CR}, sälg *Salix caprea*, oxel *Sorbus intermedia*, rönn *Sorbus aucuparia*.

Markvegetationen tyder på att området varit mer öppet förr. Totalt finns ca 120 växtarter inom området. Flertalet växtarter är störningsgynnade och förekommer normalt i ruderat- och ängsmiljöer. Här finns de i bryn, vid vägar och gångvägar. Flera av dem är annueller och rikligt blommande.

⁷² Häradsekonomiska kartan 1910-15. Lantmäteriets webbtjänst ”Historiska kartor”

Andelen typiska ängsarter, både från torra och fuktigare marktyper, är förhållandevis stor med arter som piggstarr *Carex spicata*, röllika *Achillea millefolium*, smörblomma *Ranunculus acris*, silvergröe *Poa pratensis* subsp. *subcaerulea*, stormåra *Galium mollugo*, alsikeklöver *Trifolium hybridum*, hagfibblor *Hieracium sect. Vulgata*, gråfibbla *Pilosella officinarum*, svartkämpar *Plantago lanceolata*, rödven *Agrostis capillaris*, grusstarr *Carex hirta*, kråkvicker *Vicia cracca*, gulsporre *Linaria vulgaris*, äkta johannesört *Hypericum perforatum* m fl.

Skogsfloran är artfattig och hyser bland annat vitsippa *Anemone nemorosa*, buskstjärnblomma *Stellaria holostea* ^{signalart}, lundgröe *Poa nemoralis*, vildkaprifol *Lonicera periclymenum*, träjon *Dryopteris filix-mas*, flenört *Scrophularia nodosa* och lundbräken *Dryopteris dilatata*.

För insektslivet har de ljusöppna skogsbrynen stor betydelse. Här finns blommande buskage med rundhagtorn *Crataegus laevigata*, slån *Prunus spinosa*, hassel *Corylus avellana*, fläder *Sambucus nigra*, rosor *Rosa*, hagtorn *Crataegus* och björnbär *Rubus* som spets-, hår-, hassel- och sötbjörnbär *R. gothicus*, *R. camptostachys*, *R. wahlbergii*, *R. plicatus* och blåhallon *R. caesius*.

Område 025

Mossor, lavar och svampar

Moss- och lavfloran är trivial.

BEVARANDEMÅL

Naturparken, dvs. lövskogen, ska vara så ljusöppen att fältskiktet är väl utvecklat och örtrik. Skogen bör utgöras av skogsek, ask, asp, bok, skogslönn, sötkörsbär, sälj och rönn och mängden död ved överstiga 5 m³/hektar. Brynmiljöerna ska vara blom- och artrika på fruktbarande träd- och buskar.

FYSISK PLANERING

Fördjupad översiktsplan för Höganäs och Väsby 2012 anger markanvändningen natur och grönområden. Området är planlagt för idrott och fritidsändamål.

SITUATIONEN NU OCH I FRAMTID

Skogsdelen (naturparken) är uppvuxen sedan 1920-talet, tät och i behov av gallring. Om så inte sker bedöms naturvärdena minska i brynen och i fältskiktet. Andelen äldre träd och mängden död ved behöver öka.

026 HÖGANÄS, LITTORINAVALLEN I F D FOLKPARKEN

- Riksintresse kustzon
- Berör ”område för samlingslokaler” i detaljplan Månstorpsområdet 37/41 men där nuvarande plan kommer att ersättas inom snar framtid
- Fastighetsägare är Höganäs kommun

BESKRIVNING

Innan Folkparken etablerades har marken varit odlad⁷³, med undantag för Littorinavallen som troligen varit gräsbevuxen. Området projekteras nu för bostadsbebyggelse och en folkpark som ersätter den gamla.

Geomorfologiskt och geologiskt är naturvärdet högt. Endast här inom Höganäs tätort är Littorinavallen, den äldre strandlinjen som uppstod med Littorinahavet (8000 – 1000 år före vanlig tideräkning), obebyggd. Den utgörs av postglacial sand, grus och sten. Som tätortsnära natur för rekreation, grönstruktur och hotade eller missgynnade arter är värdena låga.

Oktober 2014, vy mot norr

Kärlväxter

Skogen på strandvallen är ung och utgörs mest av skogslönn *Acer platanoides*, skogsalm *Ulmus glabra*^{CR} och gråpoppel *Populus canescens*. Några äldre träd finns av tysklönn *Acer pseudoplatanus*, gråpoppel, ask *Fraxinus excelsior*^{EN} och svarttall *Pinus nigra*.

Fältskiktet är artfattigt och endast några skogliga arter finns i mindre antal, som liljekonvalj *Convallaria majalis*, storrams *Polygonatum multiflorum*^{signalart} och lundgröe *Poa nemoralis*. Troligen saknas trädkontinuitet.

---

⁷³ Skånska rekognoseringskartan 1812-1820

BEVARANDEMÅL

På sikt ska vallen vara bevuxen med en ljusöppen och lättillgänglig skog av skogslönn, skogsek *Quercus robur*, tall *Pinus sylvestris* och hassel *Corylus avellana*. Markfloran ska utgöras av i skog normalt förekommande arter.

FYSISK PLANERING

Fördjupad översiktsplan för Höganäs och Väsby 2012 anger markanvändningen ”stadspark” och ”förädlingsområde”.

Område 026

SITUATIONEN NU OCH I FRAMTID

Nuvarande skogsvegetation är ung, saknar kontinuitet och är artfattig. Ungskogen på vallen behöver gallras kraftigt i omgångar så att en ljusöppen lättillgänglig skog etableras. Trädförnyringen bör kompletteras med plantering av skogsek, tall och hassel. Om så inte sker kommer ungsbogen att resultera i en tät otillgänglig skog som inte klarar stormarna. Mängden och artsammansättningen i markfloran behöver förstärkas genom inplantering.

027 HÖGANÄS, NATURMARK I CENTRUM

- Riksintresse kustzon
- Berör ”industri”, ”mark som inte får bebyggas” samt ”mark för skyddsplantering och järnvägsspår” i detaljplan Röret m fl. 4/84
- Fastighetsägare är Höganäs kommun

BESKRIVNING

Området har fram till mitten av 1900-talet⁷⁴ varit spårrområde eller kolonioddling. I dess västra del finns fortfarande aktiva odlingslotter. En del torrängsarter har funnits kvar i anslutning till spåren eller odlingarna. Övriga delar är igenväxande och utgörs av sekundär lövnaturskog, buskmarker, ruderatytor, björnbärssnår och högrötsvegetation.

Berggrunden utgörs av silt- och lersten/skiffer med kol från tiden undre Jura (Helsingborgsledet), vilka överlagras av lermoräner och i markskiktet av postglacial sand.

Värdena är måttliga som tätortsnära natur för rekreation, höga för grönsstrukturen och måttlig för hotade eller missgynnade arter.

Oktober 2014, vy västerut från Stationshuset

Kärlväxter

Träd och buskage utgörs av vårtbjörk *Betula pendula*, asp *Populus tremula*, skogsek *Quercus robur*, päron *Pyrus communis*, sälg *Salix caprea*, rönn *Sorbus aucuparia*, sötkörbär *Prunus avium*, hagtorn *Crataegus*, krikon *Prunus domestica* subsp. *insititia*, slån *Prunus spinosa*, apel *Malus domestica*, hassel *Corylus avellana*, häggmispel *Amelanchier spicata* och rosor *Rosa*.

I snåren är det rikligt med björnbär *Rubus*, som hår-, söt-, hassel-, spets- och armeniskt björnbär *R. camptostachys*, *R. plicatus*, *R. wahlbergii*, *R. gothicus*, *R. armenicus*, blåhallon *Rubus caesius* och mindre av vildkaprifol *Lonicera perichlymenum*.

Utmed fastighetsgränsen mot Blå hallen och förskolan står välutvecklade träd av bok *Fagus sylvatica* och avenbok *Carpinus betulus*.

---

⁷⁴ Ortofoto 1940

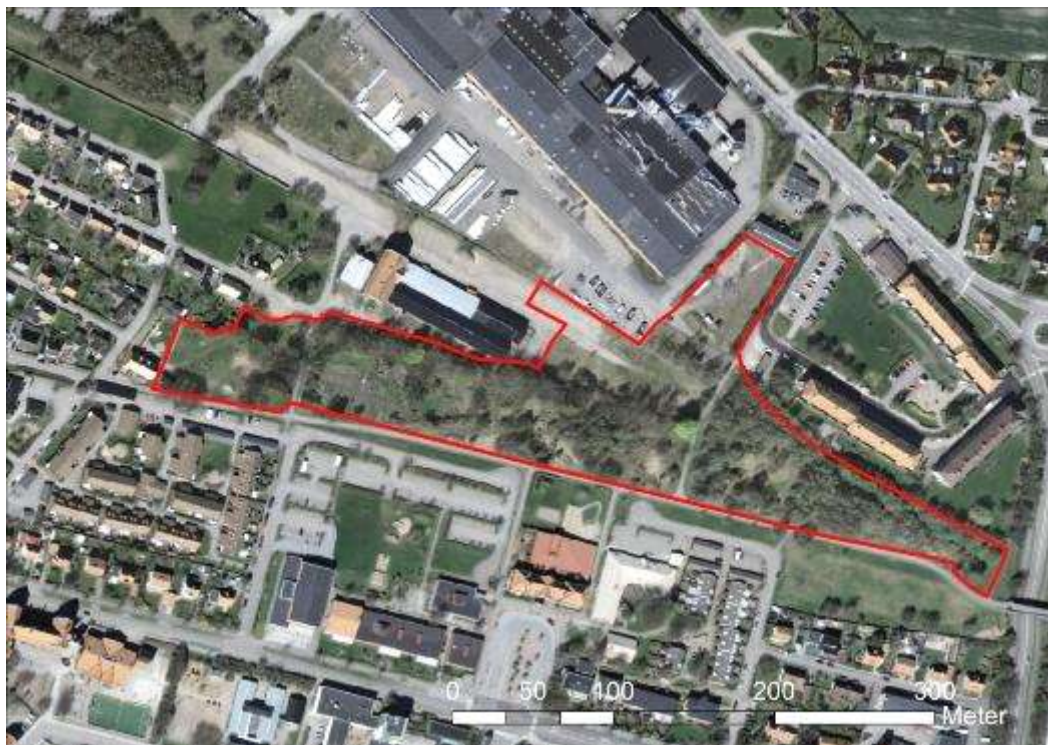
De kolonilotter som fortfarande är aktiva är viktiga inslag. Här sker odling i lätta jordar utan kemisk bekämpning. Det är rikligt med ovanliga åkergräs som åkerspärgel *Spergula arvensis*, trädgårdsvildpersilja *Aethusa cynapium* var. *domestica*, åkerveronika *Veronica agrestis*, mjukdån *Galeopsis ladanum*^{NT}, åkersyska *Stachys arvensis*^{VU}, åkerviol *Viola arvensis*, rödmire *Lysimachia arvensis*, sandnarv *Arenaria serpyllifolia*, rävtörel *Euphorbia peplus* m fl.

På torrare öppna, men igenväxande, gräsytor och ruderatytter kan rester av torräng ses med revfingerört *Potentilla reptans*, bergsyra *Rumex acetosella*, stor getväppling *Anthyllus vulneraria* subsp. *carpatica*, harklöver *Trifolium arvense*, gråfibbla *Pilosella officinarum*, gulsporre *Linaria vulgaris*, jordklöver *Trifolium campestre*, svartkämpar *Plantago lanceolata*, röllika *Achillea millefolium*, flockfibbla *Hieracium umbellatum*, smultron *Fragaria vesca*, femfingerört *Potentilla argentea*, rödven *Agrostis capillaris* m fl.

I övergången till buskmark tillkommer en del ängsarter som duvvicker *Vicia hirsuta*, piggstarr *Carex spicata*, kungsmynta *Origanum vulgare*, kråkvicker *Vicia cracca*, renfana *Tanacetum vulgare*, sibirisk björnlöka *Heracleum sphondylium* subsp. *sibiricum*, äkta johannesört *Hypericum perforatum*, stormåra *Galium mollugo*, skogsklöver *Trifolium medium*, teveronika *Veronica chamaedrys* m fl.

Typiska kulturspridda arter är pepparrot *Armoracia rusticana*, ryssgubbe *Bunias orientalis*, jordärtskocka *Helianthus tuberosus*, praktlysing *Lysimachia punctata*, svarta vinbär *Ribes nigrum*, rabarber *Rheum rhubarbarum*, armeniskt björnbär *Rubus armeniacus*, hybridgullregn *Laburnum x watereri*, blomsterlupin *Lupinus polyphyllus*, trädgårdsvinbär *Ribes rubrum*, rosenviol *Lathyrus latifolius*, stornunneört *Corydalis solida* m fl.

Totalt finns här ett 150 tal växtarter, många triviala men som tätortsnära natur är området varierat och artrik.

Område 027

Mossor, lavar och svampar

Moss- och lavfloran är mycket trivial, som ett resultat av tidigare spårområde som nu är igenväxande. Utöver allmänna arter har här påträffats avenboksriska *Lactarius circellatus*, för vilken aktuell lokal är den enda kända i kommunen (Kerstin Bergelin, Viken).

Insekter

Vid inventering av kärlväxter har en rödlistad fjäril noterats, sexfläckig bastardsvärmare *Zygaena filipendulae*^{NT}, medan övriga få arter är allmänna.

De torrare och öppna ruderatmarkerna och torräng är viktiga inslag för fjärilar, vildbin och humlor. Just sådana marker är rika på blommande örter.

Fåglar

Buskmarkerna erbjuder bra häckningsmöjligheter för småfågel men är inte inventerade. Lövsångare *Phylloscopus trochilus*, gransångare *Phylloscopus collybita*, ärtsångare *Sylvia curruca*, rödstjärt *Phoenicurus phoenicurus*, näktergal *Luscinia luscinia*, hämpling *Carduelis cannabina*^{SH} har setts eller hörts under häckningssäsongen.

BEVARANDEMÅL

Träd- och buskmarkerna ska ha en varierande miljö med gläntor och slutna områden samt örtrika gräsmarker. Det ska vara rikligt med fruktbarande träd, buskage och snår av björnbär. Antalet nu aktiva kolonilotter bör inte minska.

Stråket med bok och avenbok mot norr ska bibehållas. Området närmast GC-vägen ska hållas ljusöppet.

FYSISK PLANERING

Fördjupad översiktsplan för Höganäs och Väsby 2012 anger markanvändningen ”natur och grönområden”, ”verksamheter” och ”förädlingsområde”.

SITUATIONEN NU OCH I FRAMTID

Området har varit igenväxande sedan mitten av 1900-talet, vilket resulterat i en ganska varierande natur. Utmaningen nu är att behålla den variationen och inte tillåta en total förtätning av ungskog.

Förutom igenväxning är spridningen av armeniskt björnbär ett hot då den lätt växer upp till tre-fyra meter i höjd och bildar ogenomträngliga snår.

Kommunen har tagit övertagit fastigheten från Höganäs AB och den ingår nu i översiktsplanen som ett utredningsområde. Det är oklart vem som har skötselansvaret då marken inte är allmän platsmark.

028 HÖGANÄS, ÄRTAN OCH BÖNAN

- Riksintresse kustzon
- Berör ”annan allmän plats” i detaljplan 4/56, är berörd i dess sydöstra del av planerad ”infart” i detaljplan Höganäs 33:8, 33:25, 33:39, Tjörred 2:4, 2:27 med nr 145/94. Områdets västra sida berörs av planerad ”huvudgata” i plan Tjörred industriområde 33/96
- Regionalt naturvårdsprogram
- Fastighetsägare är Höganäs kommun

BESKRIVNING

Tjörred var det område där Höganäs gruvepok startade då kolet här finns endast någon till några meter ned i marken.

Fram till tidigt 1800-tal⁷⁵ fanns här skog och betesmark, vilka kan ha funnits kvar samtidigt i tid med gruvschakten. Skogskontinuitet saknas då marken varit uppodlad fram till mitten av 1900-talet⁷⁶. Området utgörs idag av sekundär lövnaturskog, ängsytor och två varphögar med något äldre naturskog av främst skogsek *Quercus robur*.

Oktober 2014, motionsslingan

Markfloran på och i anslutning till varphögarna tyder däremot på viss gräsmarks- och/eller trädkontinuitet. En hypotes är att när omgivande mark odlats upp under 1800-talet har skogsarterna etablerat sig på varphögarna som finns kvar än i dag.

Berggrunden utgörs av silt- och lersten/skiffer med kol från tiden undre Jura (Helsingborgsledet), vilka överlagras av lermoräner, lera och i markskiktet av postglacial svämsediment.

Värdena är mycket höga som tätortsnära natur för rekreation, grönstruktur och hotade eller missgynnade arter.

---

⁷⁵ Skånska rekognoseringskartan 1812-1820

⁷⁶ Häradsekonomiska kartan 1910-15. Lantmäteriets webbtjänst ”Historiska kartor”

Kärlväxter

Skogen på varphögarna fanns uppvuxen åtminstone 1940⁷⁷. Gruvverksamheten var då avslutad i området sedan gammalt. Övrig skog är högst 50-60 år och utgörs av vårtbjörk *Betula pendula*, sälg *Salix caprea* och asp *Populus tremula*, med inslag av sötkörbär *Prunus avium*, skogsalm *Ulmus glabra*^{CR}, rönn *Sorbus aucuparia*, bok *Fagus sylvatica*, hassel *Corylus avellana*, brakved *Frangula alnus*, rundhagtorn *Crataegus laevigata* och i våtare delar gråvide *Salix cinerea*. I skogsbrynen är det rikligt med hagtorn *Crataegus*, Rosor *Rosa*, vildapel *Malus sylvestris*, slån *Prunus spinosa*, mindre av olvon *Viburnum opulus* och fläder *Sambucus nigra*. Vildkaprifol *Lonicera perichyenum* finns spridd.

Område 028

Skoglig markfloran återfinns endast på och intill varphögarna. Där ses exempelvis blåbär *Vaccinium myrtillus*, lundgröe *Poa nemoralis*, gökärt *Lathyrus linifolius*, storrams *Polygonatum multiflorum*^{signalart}, fårsvingel *Festuca ovina*, buskstjärnblomma *Stellaria holostea*^{signalart} och krustätel *Avenella flexuosa*.

I övriga delar av skogen dominerar björnbären *Rubus* fåltskiktet, med arter som hår-, spets-, söt-, rasp- och hasselbjörnbär *R. camptostachys*, *R. gothicus*, *R. plicatus*, *R. radula* och *R. wahlbergii*. Sällsynt ses stor häxört *Circaea lutetiana*^{signalart}, skogsknipprot *Epipactis helleborine*^{signalart} och träjon *Dryopteris filix-mas*.

Centralt och i sydost finns öppna ytor med relativt artfattig gräsmarksvegetation. Men de ytorna har betydelse för variationen, skogsbrynen och betydelse som pollen- och nektarkällor för den mångfald av insekter det finns i skogen och dess bryn. Karaktärsarter är rödven *Agrostis capillaris*, stor ängssyra *Rumex thyrsiflorus*, smörblomma *Ranunculus acris*, smultron *Fragaria vesca*, silvergröe *Poa pratensis* subsp. *subcaerulea*, rödklint *Centaurea jacea*, vit/sibirisk björnloka *Heracleum sphondylium* subsp. *sphondylium*/subsp. *sibiricum*, ärenpris *Veronica officinalis*, teveronika *Veronica chamaedrys*, svartkämpar *Plantago lanceolata*, äkta johannesört *Hypericum perforatum* m fl.

⁷⁷ Ortofoto 1940

Mossor, lavar och svampar⁷⁸

Svampfloran är mycket artrik med minst 210 påträffade arter. Bland de mer ovanliga är fliköra *Thelephora antbocephala*, taggticka *Sistotrema confluens*, rödfotad stinksvamp *Mutinus ravenelii* och grå larvklubba *Cordyceps entomorrhiza*. Så även hängöra *Schizophyllum amplum* som växer på tunna aspgrénar. Arten hittades här år 2004 för första gången i Sverige (Bergelin 2005). En rödlistad art, tusengömning *Cryptosphaeria eunomia*^{NT}, har påträffats på kvist av bok.

Mossfloran är relativt artfattig, pga. skogens unga ålder. Det finns däremot en del typiska lundarter som skuggsprötmossa *Eurhynchium striatum*^{signalart}, lundfickmossa *Fissidens bryoides* var. *bryoides*, sammetsgräsmossa *Brachytheciastrum velutinum* m fl. på lerig mullrik jord.

Lavfloran bedöms som artfattig och trivial.

Hängöra *Schizophyllum amplum*. Foto. Kerstin Bergelin 2005

Insekter

Den södra och mer solpexponerade delen av området inventerades på vedlevande insekter sommaren 2014 av Calluna AB⁷⁹. För det syftet användes tre fönsterfällor kompletterat med hävning. Fyra rödlistade arter påträffades, vilka var ängern *Trinodes hirtus*^{NT}, trägnagaren *Priobium carpini*^{VU}, *Ptenidium gressneri*^{NT} och *Crossocerus binotatus*^{EN}. *Ptenidium gressneri* lever i vitrötad, fuktig ved eller i mulm genom att äta svampsporer (Ehnström 2002). Arten är en bra signalart för värdefulla skogsmiljöer med gamla och ihåliga träd (Sörensson 1994).

Trinodes hirtus finns främst i gamla träd med insektsgångar där arten lever av rester av insekter medan *Priobium carpini* är ytterligare ett exempel på värdet av att lämna virke i skogen som en naturvårdsåtgärd, vilket i det här fallet har gynnat en mycket ovanlig art. Den sistnämnda *Crossocerus binotatus* är en rovstekel, en art vars Svenska förekomst inte bekräftats sedan 1950-talet.

⁷⁸ Uppgifter om svamparter, dess miljö och synpunkter har lämnats av Kerstin Bergelin, Viken

⁷⁹ Andersson, H. 2014. Insektsinventering i tio områden i Höganäs kommun 2014. Calluna AB 2014.

Almsnabbvinge *Satyrium w-album*^{NT}, påträffades år 2013 födosökande på björnbär. Den är inte sedd i kommunen sedan 1969 (www.artportalen.se). Arten är knuten till skogsalm, en art som är hårt drabbad av svampsjukdom, känd som almsjukan.

Förutom de rödlistade arterna finns ett stort antal ovanliga arter som ex. brun mulmblomfluga *Brachypalpus lapbriformis* – en art som finns i lövskogar med gamla träd, röd mulmblomfluga *Brachypalpoidea lentus* – en art i skogar och hagmarker med äldre träd och främst i gläntor och bryn, almsavblomfluga *Brachyopa insensilis* – finns i gamla, savande träd och helst alm, *Spilomena beata* (en rovstekel), *Pembredon chypealis* (en rovstekel) - bon anläggs i murken ved och övergivna insektsgångar, aspvedgeting *Symmorphus connexus* – finns både i löv och blandskog, brun vedborre *Xyleborinus saxesenii* – lever i ny död ved av en flera lövträd, större linjordloppa *Aphthona euphorbiae*, större vedsvampbagge *Mycetophagus quadripustulatus* – vilken lever i mjuka, ettåriga vedsvampar och mycelrik lövträdsved, bälgetingkortvinge *Velleius dilatatus* – lever i bälgetingbon m fl.

Juni 2013, fyrbandad Blombock *Leptura quadrijasciata*

Blötdjur

Uppgifter saknas. Däremot kan artantalet förväntas vara lågt då det saknas skoglig kontinuitet och artgruppen återetablerar sig långsamt. Området är dessutom för isolerat för invandring från andra skogsobjekt.

Grod- och kräldjur

Noterade arter på www.artportalen.se är mindre vattensalamander *Lissotriton vulgaris* och padda *Bufo bufo* (Göran Paulson, Höganäs m fl.).

Fåglar

Den relativt täta, delvis fuktiga lövblandskogen med gott om död ved ger bra förutsättningar för ett rikt fågelliv, särskilt sångare.

Någon egentlig inventering har inte skett men under häckningssäsong har bland annat noterats härmsångare *Hippolais icterina*, näktergal *Luscinia luscinia*, trädgårdssångare *Sylvia borin*, svarthätta *Sylvia atricapilla*, törnsångare *Sylvia communis*, lövsångare *Phylloscopus trochilus*, rödstjärt *Phoenicurus phoenicurus*, hämpling *Carduelis cannabina*^{SH}, järnsparv *Prunella modularis*,

mindre hackspett *Dendrocopos minor*^{NT} (har konstaterats häcka⁸⁰), större hackspett *Dendrocopos major* (www.artportalen.se Karl G Nilsson, Strandbaden m fl.).

Området kommer att inventeras 2016.

BEVARANDEMÅL

Området bör säkras genom beslut om kommunalt naturreservat.

Skog

Lövskogen lämnas i princip för fri utveckling, med undantag för säkerhetsåtgärder vid slinga och öppen yta. Mängden död ved ska vara stor och helst överstiga 20 m³/hektar. Det virke som sågas upp ska lämnas kvar i skogen och gärna i solexponerat läge. För att långsiktigt öka inslaget av ek, ask, lönn, hassel och sötkörbär bör stödplantering ske.

Skogsbrynen ska vara varierande, breda och rika på fruktbarande träd, buskar och björnbärssnår.

Hävdad gräsmark

Träden i gräsmarken ska vara som solitärer. Träd och buskar bör ha en krontäckningsgrad på 20-30% av ytan. Skötseln av gräsmarken sker i två sektioner. Den ena med ett rekreationssyfte, som slaghackas två till tre gånger per år, och den andra delen som ängsmark där slaghack sker en gång efter växtsäsong. Genom området går en motionsslinga och gräsmarken utmed den klipps aktivt.

En vindskyddande busk- och/eller trädbryn ska finnas utmed gränsen till åkermarken i söder. Solbelysta faunadepåer ska finnas och nyskapas regelbundet.

FYSISK PLANERING

Enligt fördjupad översiktsplan för Höganäs och Väsby 2012 är markanvändningen "natur och grönområden" och "stråk för att länka grönstrukturen". Däremot planeras "nytt verksamhetsområde på lång sikt" och "ny stadsdel på lång sikt" för den del av Tjörred 2:4 som ligger i direkt anslutning norr om skogen. Så föreslår även översiktsplanen en omdragning av väg 111 direkt öst om eller i anslutning till skogen.

Naturområdet berörs av ett flertal detaljplaner. Så medger detaljplanen Tjörred industriområde 33/96 ny huvudgata i dess västra del. Detaljplanen Höganäs 33:8, 33:25, 33:39, Tjörred 2:4, 2:27 med nr 145/94 ser ut att skapa en "infart" i skogen för omdragningen av väg 111.

Konsekvenserna i båda fallen innebär att området fragmenteras.

SITUATIONEN NU OCH I FRAMTID

Området utgörs av sekundär naturskog med hög utvecklingspotential om skogen lämnas till fri utveckling. Under senare år har åtgärder vidtagits för att öka mängden död ved vilket gett positivt resultat.

Den del av Tjörred 2:4 som ligger direkt norr om skogen bör ingå i naturområdet och inte inkluderas i framtida verksamhetsområde. Marken här ligger i äldre träda, är våt och svårdränerad. Dessutom omges den av gården med äldre ek. Om skogen kompletteras med denna del kommer värdena öka väsentligt samtidigt som det borde vara möjligt att här omhänderta överskottsmassor från närliggande exploatering.

Skydd av området bör säkras med kommunalt naturvårdsförordnande. De äldre detaljplaner som står i konflikt med naturvärdena bör samtidigt revideras. Ny vägdragning för väg 111 bör ske på sådant sätt att området inte reduceras, att skogen även fortsättningsvis behåller sina rekreativvärden och att grundvattennivån inte sänks av. För fungerande vägunderhåll bör vägen inte läggas närmre än tjugo meter samtidigt som utrymme skapas för bullerskydd. Oavsett skyddsåtgärder kommer vägen skära av viltstråken.

---

⁸⁰ Uppgift lämnad av Karl G Nilsson, Strandbaden 2015

029 HÖGANÄS, LÖVSKOG ÖST OM TJÖRRÖD

- Riksintresse kustzon
- Fastighetsägare är Höganäs kommun

BESKRIVNING

Enligt uppgift fanns här vid mitten av 1900-talet en dansbana (tivoli) och området var då ganska öppet⁸¹. Marken bedöms inte vid något tillfälle ha odlats upp. Idag består området av skog med äldre bok, som synes vara planterad, och yngre sekundär naturlövskog. Viss trädkontinuitet finns då skog fanns här under tidigt 1800-tal⁸² respektive 1900-tal⁸³.

Berggrunden utgörs av silt- och lersten/skiffer med kol från tiden undre Jura (Helsingborgsledet), vilka överlagras av lermoräner. I sydöstra delen finns en varphög från ett tidigare gruvschakt.

Naturvärdena är måttlig som tätortsnära natur för rekreation, höga för grönstrukturen och låga för hotade eller missgynnade arter. Potential finns att höja värdena generellt.

April 2014, vy österut

Kärlväxter

Mot syd står en del äldre bok *Fagus sylvatica* (se bild ovan). Lövskogen domineras annars av vårtbjörk *Betula pendula* och skogsek *Quercus robur*. Övriga träd är asp *Populus tremula*, hägg *Prunus padus*, rönn *Sorbus aucuparia*, skogsalm *Ulmus glabra*^{CR}, tysk lönn *Acer pseudoplatanus* och ask *Fraxinus excelsior*^{EN}.

De centrala delarna av skogen är kraftigt invädda med vildkaprifol *Lonicera periclymenum* medan det i dess östra del finns mindre skogskärr med strandklo *Lycopus europaeus*, knapptåg *Juncus conglomeratus*, mannagräs *Glyceria fluitans*, besksöta *Solanum dulcamara* m fl.

---

⁸¹ Ortofoto 1940

⁸² Skånska rekognoseringskartan 1812-1820

⁸³ Häradsekonomiska kartan 1910-15. Lantmäteriets webbtjänst ”Historiska kartor”

Markfloran är välutvecklad med skogliga arter som vitsippa *Anemone nemorosa*, lundgröe *Poa nemoralis*, träjon *Dryopteris filix-mas*, harsyra *Oxalis acetosella*, skogsviol *Viola riviniana*, skogsnarv *Moebria trinervia*, buskstjärnblomma *Stellaria holostea* ^{signalart} m fl. Här finns även spår av tidigare verksamheter med arter som vintergröna *Vinca minor*, morgonstjärna *Ornithogalum umbellatum*, kirskål *Aegopodium podagraria*, luktviol *Viola odorata*, uppländsk vallört *Symphytum x uplandicum*.

Mossor, lavar och svampar

Mossvegetationen är artfattig. Vid bas på tysklönn sågs sammetsgräsmossa *Brachythecium velutinum* vilket tyder på något rikare markförhållanden. Lavfloran är trivial och artfattig.

Grod- och kräldjur

Mindre vattensalamander *Lissotriton vulgaris* finns noterad från området (www.artportalen.se Göran Paulson, Höganäs m fl.). Dammen i sydöstra delen här är numera kraftigt beskuggad, vilket missgynnar amfibier.

Fåglar

Som andra lövskogsdungar i jordbrukslandskapet är dungen lämplig för arter som röd glada *Milvus milvus*, ormråk *Buteo buteo* m fl.

Område 029

BEVARANDEMÅL

Kommunen har genom markköp förvärvat skogen. Den idag ganska triviala skogen bör ges en i huvudsak fri utveckling. Mängden död ved bör på sikt överstiga 20 m³/hektar.

FYSISK PLANERING

Enligt fördjupad översiktsplan för Höganäs och Väsby 2012 är markanvändningen ”natur och grönområden”.

Omgivande mark väst och norr om föreslås i den fördjupade översiktsplanen som nytt verksamhetsområde på lång sikt. Planen föreslår även öst om skogen ny vägdragning för väg 111. Området är inte planlagt.

SITUATIONEN NU OCH I FRAMTID

Området utgörs av f d park och dansplats. De äldre träden bedöms vara planterade medan resterande ungskog är självsådd. Utvecklingspotential finns om skogen lämnas till fri utveckling, som ökad mängd död ved och inslag av hålträdd. Tillgången på död ved är idag begränsad.

Ny vägdragnig för väg 111 bör ske på sådant sätt att området inte reduceras och att grundvattennivån inte sänks av. För fungerande vägunderhåll bör vägen inte läggas närmre än tjugo meter samtidigt som utrymme skapas för bullerskydd. Oavsett skyddsåtgärder kommer vägen skära av viltstråken. Grundvattnet bör även beaktas vid exploatering för verksamheter.

Området fyller en viktig funktion som en del i grönstrukturen öster om Höganäs. De sociala värdena kan öka väsentligt om skogen genom gröna stråk, exempelvis utmed gården mm., sammanbinds med andra grönområden och tillgängliggörs.

030 HÖGANÄS, LÖVSUMPSKOG ÖST OM TJÖRRÖD

- Riksintresse kustzon
- Merparten av området ägs av ”outredd ägare”, mindre del av kända enskilda

BESKRIVNING

Platsen utgörs av medelåldrig lövsumpskog med dominans av björk *Betula*. De centrala delarna är delvis öppna och blöta. Skogskontinuitet saknas då marken tidigare varit kärr^{84 85}, som efter utdikning av omgivande jordar, vuxit igen med sekundär naturlövskog. Sumpskogen är tät, svårforcerad och rik på död ved.

Berggrunden, som utgörs av silt- och lersten/skiffer med kol, skiftar här från Vallåkraledet till Kågerödsformationen (båda övre Trias). Berget överlagras av lermorän.

Värdena är höga för grönstrukturen och hotade eller missgynnade arter samt låg som tätortsnära natur för rekreation.

April 2014, vy norr inåt skogen

Kärlväxter

Björksumpskogen består av vårt- och glasbjörk *Betula pendula*, *B. pubescens*, brakved *Frangula alnus*, hägg *Prunus padus*, skogsek *Quercus robur*, bindvide *Salix aurita*, måbär *Ribes alpinum*, röda vinbär *Ribes rubrum* m fl. De centrala delarna utgörs av igenväxande kärr. Här ses blåttätel *Molinia caerulea*, starr *Carex*, vattenmynta *Mentha aquatica* m fl.

Antalet arter i fältskiktet är begränsat men nämnas bör skogsknipprot *Epipactis helleborine*, tvåblad *Listera ovata* och klotpyrola *Pyrola minor* samt två maskrosarter, de senare kräver både fuktigare och rikare förhållande. Dessa är daggmaskros *Taraxacum subhamatum* i sektionen

---

⁸⁴ Häradsekonomiska kartan 1910-15. Lantmäteriets webbtjänst ”Historiska kartor”

⁸⁵ Ortofoto 1940

Hamata (Ängsmaskrosor) och Gelerts maskros *Taraxacum gelertii* i sektionen *Celtica* (Kärrmaskrosor).

Mossor, lavar och svampar

Mossvegetation motsvarar en lundartad lövskog på lerig mulljord med exempelvis kransmossa *Rhytidiadelphus triquetrus* och skuggsprötmossa *Eurhynchium striatum* ^{signalart}. I de centrala delarna med skogskärr dominerar vitmossor *Sphagnum*. Lavfloran är trivial.

Insekter⁸⁶

Sumpskogen inventerades på vedlevande insekter sommaren 2014 av Calluna AB. För det syftet användes två fönsterfällor. Två rödlistade arter påträffades, vilka var klubbhornsbaggen *Trichonyx sulcicollis* ^{NT} och *Cis fusciclavis* ^{NT}.

Förutom dessa påträffades nio arter som tidigare har varit rödlistade och tre arter i familjen halvknäppare *Eucnemidae*. Samtliga halvknäppare är mer eller mindre ovanliga och som grupp betraktat kan de betraktas som goda indikatorer på värdefulla skogsmiljöer. Flera av arterna betraktas som knutna till naturskogsartade bestånd där de är knutna till murken ved med en speciell karaktär.

Blötdjur

Henrik W. Waldén (1925-2008) inventerade området 1963 (www.artportalen.se), som beskrev området då att vara en fuktig björkhage med inslag av viden, skogsek, hagtorn, m fl. och öppna kärrstråk. Totalt påträffade han 16 snäck- och snigelarter.

Område 030

Grod- och kräldjur

I dammarna direkt norr om och 200 meter öster om skogen finns vanlig groda *Rana temporaria* och vanlig padda *Bufo bufo*. Ett mycket intressant fynd gjordes 2015 ett par hundra meter nordost dungen där en överkörd snok *Natrix natrix* hittades på vägen. Närmsta kända lokal finns vid Lerhamn (www.artportalen.se Göran Paulson, Höganäs).

⁸⁶ Andersson, H. 2014. Insektsinventering i tio områden i Höganäs kommun 2014. Calluna AB 2014.

Fåglar

Skogen är en bra miljö för tropikflyttande sångare. Uppgifter saknas men härmsångare *Hippolais icterina*, näktergal *Luscinia luscinia*, gårdsmyg *Troglodytes troglodytes*, trädgårdssångare *Sylvia borin*, svarthätta *Sylvia atricapilla* och lövsångare *Phylloscopus trochilus* bör kunna förväntas under häckningstid.

I dammen 200 meter öster om skogen häckar smådopping *Tachybaptus ruficollis* (Göran Paulson, Höganäs och www.artportalen.se Jonas Jönsson, Piteå).

BEVARANDEMÅL

Björkdominerad lövsumpskog med fri utveckling. Området ska vara lämplig miljö för störningskänsliga fågelarter och vilt.

FYSISK PLANERING

Fördjupad översiktsplan för Höganäs och Väsby 2012 omfattar endast den västra delen av skogen. Markanvändning anges här som natur och grönområden. Området är inte planlagt. Översiktsplanen visar även på en föreslagen sträckning av väg 111, som slutar strax syd om skogen. Visuellt ser sträckningen ut att komma att gå mellan deponin och genom skogen i dess västra del. Översiktsplanen 2002 (förnyad 2010) visar föreslagen vägsträckning öst om skogen, vilket hade varit ett bättre alternativ.

SITUATIONEN NU OCH I FRAMTID

Området har hög utvecklingspotential om skogen lämnas till fri utveckling och markhydrologin förblir oförändrad. Tillgången på död ved är god och området lämpar sig inte för rekreation. Ingen lagfaren ägare finns registrerad för den fastighet som omfattar de centrala delarna.

Ny vägdragning för väg 111 bör ske på sådant sätt att området inte reduceras och att grundvattennivån inte sänks av. För fungerande vägunderhåll bör vägen inte läggas närmre än tjugo meter samtidigt som utrymme skapas för bullerskydd. Oavsett skyddsåtgärder kommer vägen skära av viltstråken. En östlig vägdragning är här att föredra jämfört med det västliga alternativet.

031 HÖGANÄS, NATURMARK INOM TJÖRRÖD

- Riksintresse kustzon
- Berörs i västra delen av planerad bostadsbebyggelse i detaljplan Björken m fl. i Höganäs 41/41 och Höganäs 33:1 m fl. 6/10. Detaljplanen Norra vägen båda sidor 4/56, ger ingen tydlig anvisning annat än att berörd del uteslutets ur planen.
- Ängs- och hagmarksinventeringen Skåne län 2002-2004, objekt Tjörred (D36-OEJ) på 7.8 hektar
- Fastighetsägare är Höganäs kommun, Höganäs AB och enskild

BESKRIVNING

Området omfattar en mängd småbiotoper i igenväxningssuccession. Skogs- och gräsmarkskontinuitet saknas^{87 88} och marken har som helhet varit uppodlad eller berörts av dagbrott för lertäkt⁸⁹. De sistnämnda har senare återfyllts som deponi. Berggrunden utgörs av silt- och lersten med kol från tiden undre Jura (Helsingborgsledet), vilka överlagras av någon meter lermorän.

Värdena är måttliga för hotade eller missgynnade arter. Låga som tätortsnära natur för rekreation och höga för grönstrukturen. Potential finns att höja värdena generellt.

Juni 2014, vy österut över Tjörred 6:7

Kärlväxter

Gräsmarkerna kan delas in i tre delar. Närmast väg 111 är det relativt rik på blommande örter, som äkta johannesört *Hypericum perforatum*, grässtjärnblomma *Stellaria graminea*, stor ängssyra *Rumex thyrsoiflorus*, rotfibbla *Hypochaeris radicata*, röllika *Achillea millefolium*, vildmorot *Daucus carota*, svartkämpar *Plantago lanceolata*, rödklint *Centaurea jacea*, stormåra *Galium mollugo*, m fl. Botaniskt är värdena måttliga men ytans storlek gör den viktig för exempelvis fjärilar *Lepidoptera* och gaddsteklar.

⁸⁷ Skånska rekognoseringskartan 1812-1820

⁸⁸ Häradsekonomiska kartan 1910-15. Lantmäteriets webbtjänst ”Historiska kartor”

⁸⁹ Ortofoto 1940

Vidare österut fram till Tjörred 6:7 dominerar vass *Phragmites australis* och större bestånd av pepparrot *Armoracia rusticana*. Här finns även rikligt med buskage och träd av hagtorn *Crataegus*, apel *Malus domestica*, slån *Prunus spinosa* m fl.

Område 031

Längst i öst tar betesmark vid inom fastigheten Tjörred 6:7. För närvarande (2014) betas inte området men tidigare bete har ökat dess värde med större inslag av lågväxande gräs- och örter. Det i kombination med utspridda skogslundar av asp *Populus tremula*, bok *Fagus sylvatica*, skogsek *Quercus rubor*, hagtorn, sälg *Salix caprea* m fl. och blomrika ruderalmarker inom återvinningsanläggningen, diken och dammar samt skjutbanorna ger bra förutsättningar för ett artrikt insektsliv.

Miljöerna söderut utmed Ringgatan har stora likheter med ovan nämnda områden men omfattas av en högre grad igenväxning. I dess södra del finns riklig föryngring av järnek *Ilex aquifolium*^{CR}.

På den i kartan ovan redovisade enskilda enklaven, Tjörred 2:4, finns en mindre lövblandskog rik på idegran *Taxus baccata*. Arten bedöms vara självsådd från gårdens naturpark intill.

Grod- och kräldjur

Fram till andra halvan av 1980-talet fanns här större vattensalamander *Triturus cristatus* men de aktuella dammarna fylldes igen samma decennium. Möjligen kan arten finnas kvar i diken och kärr. Aktuella fynd av grod- och kräldjur är vanlig padda *Bufo bufo* (www.artportalen.se Göran Paulson, Höganäs).

Fåglar

Tillsammans med maderna längs Görslövsån och dess mynning har här regelbundet hörts gräshoppsångare *Locustella naevia*. Backsvala *Riparia riparia*^{NT} har häckat vissa år i anslutning till återvinningsgården. Hämpling *Carduelis cannabina*^{SH} observeras regelbundet.⁹⁰

⁹⁰ Uppgifter lämnade av Karl G Nilsson, Strandbaden 2015

Andra arter som kan förväntas här är gulspurv *Emberiza citrinella*^{VU}, törnskata *Lanius collurio*, kärrensångare *Acrocephalus palustris* m fl.

BEVARANDEMÅL

Variationen av olika igenväxningssuccessioner gör området intressant. Generellt bör alltid arter som är gynnsamma för insekter och/eller är fruktbärande gynnas.

Träd- och buskmarkerna bör därför ha både gläntor och slutna områden, gräsmarkerna vara ört- och blomrika och brynen ha rikligt med fruktbärande träd, buskage och snår av björnbär. Betet på Tjörrod 6:7 bör återupptas.

På sikt bör området kopplas ihop med andra grönområden så att tillgängligheten ökar och dess värde som tätortsnära natur ökar.

FYSISK PLANERING

Fördjupad översiktsplan för Höganäs och Väsby 2012 redovisar följande pågående markanvändning för:

- Höganäs 33:1, 33:2 och Tjörrod 7:20, 2:3 och del av Tjörrod 7:51 ”natur och grönområden”
- Tjörrod 2:5, 7:4 ”verksamheter” vilket inkluderar återvinningsgården, skjutbanor och upplag
- Del av Tjörrod 7:51 ”rekreation/idrott” skjutbana (300 meter)

Fördjupad översiktsplan föreslår ny markanvändning för:

- Tjörrod 6:7, 2:5 ”nytt verksamhetsområde på kort sikt”, områden som i dagsläget är natur.

Södra delen av Höganäs 33:1 har tidigare tagits i anspråk för väg- och GC-byggnation. Samma fastighet är i norr sedan gammalt planlagd för bostadsbebyggelse men i söder som ”natur, GC-väg, dagvatten och plantering”. Planer finns även för ny väg över området från Höganäs AB till framtida omdragning av väg 111.

SITUATIONEN NU OCH I FRAMTID

Utvecklingspotential finns för att utveckla natur- och rekreationsvärdena. Översiktsplanen tar däremot sikte på omfattande exploateringar, både för verksamheter och infrastruktur. Hur grönstruktur, naturvärden eller rekreation ska tillgodoses har inte behandlats.

Översiktsplanen innebär att betesmarken inom Tjörrod 6:7 exploateras som verksamhetsområde. Den fastigheten bedöms ha det högsta värdet i området. Motsvarande föreslås för Tjörrod 2:5 som idag utgörs av en mindre skogslund. Utöver det tillkommer en väg. Ett genomförande av planen får stora konsekvenser för området som helhet.

032 MARGRETEBERG, NATURMARK NORR OM BADPLATSEN

- Riksintresse a) kustzon och b) friluftsliv
- Strandskydd
- Berörd av ”område för industriändamål” i detaljplan Strandbaden 138/70, ”park eller plantering” resp. ”allmän plats, park” i Strandbaden 138/70 och Svampen m fl. norra delen 111/90
- Fastighetsägare är Höganäs AB, Lindéngruppen AB och samfällighet
- Dikningsföretag 1) Plöninge (Stjärnelund), Väsby, Måarp, Tjörred och Lönskog år 1917, 2) Tjörredsdiket år 1968 och 3) Väsby m fl. hemman år 1917

BESKRIVNING

Omfattar ett mindre strandnära igenväxande naturområde med torrängar, risdyner, buskage och anlagd våtmark. Gräsmarkskontinuitet finns^{91 92} för den södra halvan. Området omges av bebyggelse och industri. Berggrunden utgörs av silt- och lersten/skiffer med kol från tiden undre Jura (Helsingborgsledet), vilka överlagras av lermoräner och i markskiktet av postglacial sand och grus.

Värdena är höga som tätortsnära natur för rekreation, grönstrukturen och hotade eller missgynnade arter. GC-väg, badplats och Kullaleden ansluter direkt till platsen.

Juni 2014, vy västerut över våtmark

Kärlväxter

Området direkt norr om badplatsens parkering har högst naturvärde. De finaste delarna hyser rester av risdyner med ljung *Calluna vulgaris* och kråkbär *Empetrum nigrum* samt örtrik gräsmark med hävdgynnade arter som knägräs *Danthonia decumbens*, jungfrulin *Polygala vulgaris*, backtimjan *Thymus serpyllum*^{NT}, jordtistel *Cirsium acaule*^{NT},

⁹¹ Skånska rekognoseringskartan 1812-1820

⁹² Häradsekonomiska kartan 1910-15. Lantmäteriets webbtjänst ”Historiska kartor”

glandelögontröst *Euphrasia stricta* var. *brevipila*, ängsfryle *Luzula campestris*, ängsviol *Viola canina*, slankstarr *Carex flacca*, vårbrodd *Anthoxanthum odoratum*, knölsmörblomma *Ranunculus bulbosus* m fl. Tidigare har även kattfot *Antennaria dioica* och darrgräs *Briza media* setts men dessa är troligen utgångna pga. utebliven hävd.

Inom övriga men inte igenväxta delar finns torräng med rikligt av rödklint *Centaurea jacea*, rotfibbla *Hypochoeris radicata* och mindre av liten blåklocka *Campanula rotundifolia*.

Område 032

Våtmarken anlades 1994 och torrläggs oftast under hög- och sensommar. Igenväxningen är här kraftig med grävvide *Salix cinerea*, vass *Phragmites australis*, bredkaveldun *Typha latifolia*, rosendunört *Epilobium hirsutum* och vit snårvinda *Calystegia sepium* subsp. *sepium*. I dess övre del finns blöta somrar rikligt med vattenfräne *Rorippa amphibia*. Bäckveronika *Veronica beccabunga* är numera nästan helt undanträngd.

Grod- och kräldjur

Noterade arter är vanlig groda *Rana temporaria* och mindre vattensalamander *Lissotriton vulgaris* (www.artportalen.se Göran Paulson, Höganäs).

Fåglar

Hämpling *Carduelis cannabina*^{SH} observeras regelbundet och ängspiplärka *Anthus pratensis*^{NT} häckar⁹³.

Det strandnära kärret är attraktivt för flyttande småfågel, särskilt sångare. I den våta busk- och högrötsvegetationen kan höras sävsångare *Acrocephalus schoenobaenus*, kärrsångare *Acrocephalus palustris*, näktergal *Luscinia luscinia*, törnsångare *Sylvia communis*, ärtsångare *Sylvia curruca* m fl.

BEVARANDEMÅL

Risdynerna, örtrik gräsmark och torräng bör ha högst prioritet. Ambitionen bör vara att hävdgynnade arter som backtimjan, jungfrulin, knägräs, jordtistel, ängsviol, slankstarr och

⁹³ Uppgifter lämnade av Karl G Nilsson, Strandbaden 2015

knölsmörblomma samt rödklint i torrängen ska ha livskraftiga bestånd. Träd- och buskage bör begränsas till enstaka eller i grupp av lägre arter som rosor *Rosa*, oxel *Sorbus intermedia* och hagtorn *Crataegus*. Vresros *Rosa rugosa* bör tas bort helt.

Våtmarken, som kan viss buskvegetation, domineras av vass och bredkaveldun. Arter som vattenfräne och bäckveronika är prioriterade.

Juli 2014, vy mot väst

FYSISK PLANERING

Översiktsplanen för Höganäs 2002 (2010) anger markanvändningen ”grönstruktur” och ”utredningsområde”. Norra halvan av området är planlagt som ”... för industriändamål” och inom övrig del som ”allmän plats, park” och ”park eller plantering”.

I fördjupad översiktsplan för Höganäs och Väsby 2012 anges markanvändningen ”natur och grönområden”. Den del som är planlagt för industri är även här fortsättningsvis utpekad som ”utredningsområde”.

SITUATIONEN NU OCH I FRAMTID

Området utgör en rest av betesallmännings Kulla fålad, men har under lång tid saknat beteshävd varför en igenväxning sker. I norra delen låg en industri som tillverkade smärgel (slipmaterial). Den byggnaden revs på 1990-talet. Genom den södra delen passerade spår. I den senare delen finns fortfarande en värdefull restflora från betestiden.

Det är viktigt att någon återkommande hävd sätts in för bevarandet av de öppna gräsmarkerna. I annat fall kommer hävdgynnade arter att slåss ut.

Behovet av rekreationsmark är stort i området då större delen av kustzonen är bebyggd. För att säkra tillgången till kustnära naturmark för det rörliga friluftslivet, naturvärdena och framtida reträttväg för strandvegetation bör även planlagd del ingå i naturområdet. Kommunen bör förhandla om markförvärv av området.

033 MARGRETEBERG, KUST MOT STRANDBADEN

- Riksintresse a) kustzon och b) friluftsliv
- Strandskydd
- Berör ”strand” i detaljplan Svampen 1 m fl. 15/02, ”allmän plats” i Björken m fl. i Höganäs 41/41, ”park eller plantering” i Svampen m fl. norra delen 111/90, ”allmän plats, park” i Strandbaden 138/70 och mindre del i ”mark för skyddsplantering” i Svampen i Höganäs, där den senare berör slänt och mark intill GC-väg
- Ängs- och hagmarksinventeringen Skåne län 2002-2004, objekt Lönnskog 2:1 (CBA-HMD) på 0.6 hektar
- Fastighetsägare är Höganäs AB och samfälligheter

BESKRIVNING

Området omfattar kusten mellan Örestrand och Långören med rev, driftvegetation, sandstrand, fördyner, vita och grå dyner samt igenväxande gräsmarker. Gräsmarkskontinuitet finns delvis^{94 95}, men merparten har varit helt igenväxt med vresros *Rosa rugosa*, vilken grävdes bort under åren 2002-2003.

Maj 2010, vy mot norr från Margretebergs badplats

Berggrunden utgörs av silt- och lersten/skiffer med kol från tiden undre Jura (Helsingborgsledet), vilka överlagras av lermoräner och i markskiktet av postglacial sand och grus.

Värdena är mycket som tätortsnära natur för rekreation (GC-väg, badplats och Kullaleden), grönstrukturen och hotade eller missgynnade arter.

---

⁹⁴ Skånska rekognoseringskartan 1812-1820

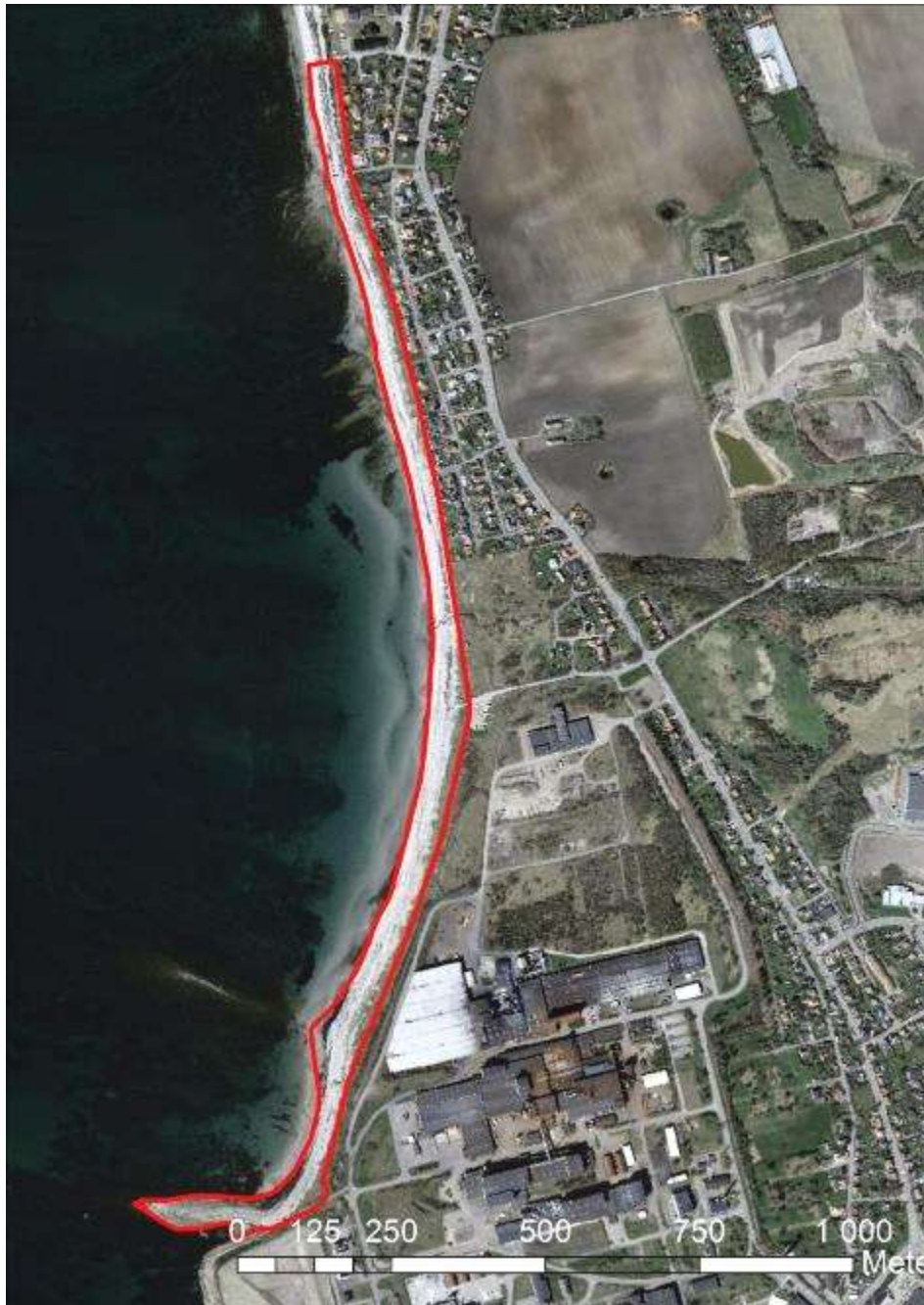
⁹⁵ Häradsekonomiska kartan 1910-15. Lantmäteriets webbtjänst ”Historiska kartor”

Kärlväxter

Där sandstranden inte rensas från tång uppkommer det en driftvegetation med mällor *Atriplex*, och under 2011 påträffades här sandmålla *Atriplex laciniata*^{EN} fridlyst.

Stranden övergår i fördyner med strandkvickrot *Elytrigia juncea*, saltarv *Honckenya peploides*, marviol *Cakile maritima*, strandkål *Crambe maritima* m fl., senare i vita dyner med strandråg *Leymus arenarius*, sandrör *Ammophila arenaria*, strandvial *Lathyrus japonicus* och mindre av klittviol *Viola tricolor* subsp. *curtisii*^{VU}. Sällsynt finns i de miljöerna även martorn *Eryngium maritimum*^{EN} fridlyst.

Område 033

Där halten humus i sand tilltar övergår de vita dynerna i grå dyner. Gräsmarken är här näringsfattig men artrik, med bland annat backtrift *Armeria maritima* subsp. *elongata*, borsttåtel *Corynephorus canescens*, blåmunkar *Jasione montana*, backnejlika *Dianthus deltoides*,

sandstarr *Carex arenaria*, fältmalört *Artemisia campestris*, röllika *Achillea millefolium*, gulmåra *Galium verum*, liten blåklocka *Campanula rotundifolia*, sandmaskrosor *Taraxacum sect. Erythrosperma* m fl. Här finns även stora bestånd av stor kustruta *Thalictrum minus* subsp. *minus*.

Där igenväxningen tilltar dominerar högrötsvegetationen med bl a renfana *Tanacetum vulgare*, blåhallon *Rubus caesius*, björnbär *Rubus*, hundkäk *Anthriscus sylvestris*, berggrör *Calamagrostis epigejos* m fl.

Insekter

Spridda fynd finns rapporterade på www.artportalen.se (Lars J Jonsson, Pia Andersson m fl.) om dagfjärilar *Lepidoptera*, skalbaggar *Coleoptera*, mångfotingar *Myriapoda*, hopprätvingar (vårtbitare) *Orthoptera* m fl. Ingen av dessa är rödlistad. Någon systematisk inventering har inte skett.

Juni 2014, stor kustruta *Thalictrum minus* subsp. *minus*

Spindeldjur

Områdets spindeldjur har inventerats av Lars J Jonsson och Pia Andersson, Tyringe, och totalt 58 arter har rapporterats på www.artportalen.se. Bl a har setts getingspindel *Argiope bruennichi* vid minst två tillfällen – en art som senaste 50 åren spridit sig norrut från södra Tyskland. Här påträffades den med äggkokong.

Fåglar⁹⁶

Vid den tidigare och omfattande inventeringen av Skånes kustfåglar 1980-1982 påträffades häckande arter, som större strandpipare *Charadrius hiaticula* och ejder *Somateria molissima*^{VU}. På 1970-talet häckade fältpiplärka *Anthus campestris*^{EN}. Häckande fåglar inom området är ängspiplärka *Anthus pratensis*^{NT} och sånglärka *Alauda arvensis*^{NT}, den senare kanske främst på invallningen.

Långören är den potentiellt viktigaste häckningslokalen för arter, som större strandpipare, strandskata *Haematopus ostralegus* och knölsvan *Cygnus olor*.

---

⁹⁶ Uppgifter lämnade av Karl G Nilsson, Strandbaden 2015

Vid de södra delarna mot Långören ansamlas även större mängder tång vilket lockar småfågel, vadare, stare *Sturnus vulgaris*^{VU} och simänder som ex. bläsand *Anas penelope* m fl. Vintertid är områdets vegetation och tångvallar viktiga för främst för tättingar.

Fisktärna *Sterna hirundo* och gråtrut *Larus argentatus*^{VU} häckar närmast inne på industribyggnaderna i anslutning till området, troligen pga. brist på strandnära ostörda häckningslokaler.

BEVARANDEMÅL

Området bör hållas fritt från all igenväxning med prioritet på växtsamhällena i fördyner, vita och grå dyner samt torräng. Arter som martorn, klittviol och stor kustruta ska ha livskraftiga bestånd. Särskild hänsyn tas till fridlysta arter som martorn och sandmålla.

Här bör även finnas öppen sand med växtsuccessioner av borsttåtel och markbyggande insekter.

FYSISK PLANERING

Översiktsplanen för Höganäs 2002 (2010) anger markanvändningen grönstruktur. Området berörs av många detaljplaner och därmed många olika planbestämmelser som ”strand”, ”allmän plats”, ”park eller plantering”, ”allmän plats, park” och mindre del i ”mark för skyddsplantering” där den senare berör slänt och mark intill GC-väg.

Juli 2003, martorn *Eryngium maritima*

SITUATIONEN NU OCH I FRAMTID

Igenväxning och kusterosion är de två väsentligaste hoten mot kuststräckan. Den naturliga dynamiken med rörlig sand är liten. Efter att området restaurerats genom att vresros grävts bort, vilket skedde åren 2002-2003, har vegetationen tätat och inslaget av björnbär och sly ökat. Vresrosen återkommer på nytt genom rotskott.

Kuststräckan hotas även av erosion pga. högvatten vid storm. Långsiktigt kommer den processen förstärkas om havsnivån höjs. De senaste årens stormhögvatten har eroderat bort dynvegetationen på fem till tio meter, vilket medfört att martornsplantorna nu står ute på sandstranden.

Okontrollerad uppläggning av mindre båtar innebär även det en risk för skador på martorn. Anläggningar som boulebana och parkeringar utmed Bøljegatan inkräktar på strandskyddad mark.

Då merparten av områden är planlagt som allmän platsmark bör kommunen förvärva de samfälligheter och fastigheter som finns här, alternativt att kuststräckan tillsammans med område 034 ges ett kommunalt naturvårdsförordnande. Det främst i syfte att reglera skötseln.

034 STRANDBADEN, TROLLSKOGEN

- Riksintresse a) kustzon och b) friluftsliv
- Strandskydd
- Berör ”öppen plats” i Brunnby & Väsby socknar Br.11 och allmän plats, park” i Strandbaden 138/70
- Fastighetsägare är Höganäs kommun

BESKRIVNING

Trollskogen är namnet för den ursprungligen planterade tallskogen, men området omfattar förutom skogen även fördyner, vita och grå dyner, risdyner och torr hed. Kontinuitet saknas⁹⁷ ⁹⁸ för skogen men finns för gräsmarken, som aldrig varit uppodlad. Berggrunden utgörs av ler- och sandstenar i Kågerödsformationen, vilka överlagras av lermoräner och i markskiktet postglacial sand och grus.

Juni 2014, vy mot syd och Margreteberg

Värderna är mycket höga som tätortsnära natur för rekreation, grönstruktur och hotade eller missgynnade arter och naturtyper. Här finns bl a en kommunal badplats och serviceanläggningar till Kullaleden, som uterum för skolklasser, övernattningskjul och grillplats.

Kärlväxter

Svarttall *Pinus nigra*, tall *P. sylvestris*, bergtall *P. mugo*, vitgran *Picea glauca* och gråal *Alnus incana* är de trädslag som planterats under 1800-1900 talen. Lövskogen är sekundär naturskog, och uppkommen genom igenväxning av främst björk *Betula*. Andra lövträd är tysklönn *Acer pseudoplatanus*, rönn *Sorbus aucuparia*, asp *Populus tremula*, skogsalm *Ulmus glabra*, hägg *Prunus padus*, hassel *Corylus avellana* m fl.

Övre delen av heden utgörs av grå- och risdyner, den senare med kråkbär *Empetrum nigrum*, ljung *Calluna vulgaris* m fl.

⁹⁷ Skånska rekognoseringskartan 1812-1820

⁹⁸ Häradsekonomiska kartan 1910-15. Lantmäteriets webbtjänst ”Historiska kartor”

Den torra heden och de grå dynerna är artrika, och här ses bland annat backtrift *Armeria maritima* subsp. *elongata*, backtimjan *Thymus serpyllum*^{NT}, borsttåtel *Corynephorus canescens*, blåmunkar *Jasione montana*, flockfibbla *Hieracium umbellatum*, sandstarr *Carex arenaria*, röllika *Achillea millefolium*, gulmåra *Galium verum*, liten blåklocka *Campanula rotundifolia*.

Den vita dynen och fördynerna är skadade och begränsade av de senaste årens stormhögvattnen. Vanliga arter här är sandrör *Ammophila arenaria*, strandråg *Leymus arenarius*, strandkål *Crambe maritima* och marviol *Cakile maritima*.

Mossor, lavar⁹⁹ och svampar

Markerna är torra och mossfloran är av naturliga skäl artfattig. Dominerande arter är kvastmossa *Dicranum scoparium*, pösmossa *Pseudoscleropodium purum*, väggmossa *Pleurozium schreberi*, cypressfläta *Hypnum cupressiforme*, härnervmossa *Campylopus introflexus*, plattfläta *Hypnum jutlandicum* m fl.

Gemensamt med naturreservatet Kullens Havsbad inventerades området lavflora år 2014. Merparten utgörs, med några undantag, av allmänna arter. Lavfloran är relativt artrik på de gamla, knotiga och förvridna stammarna av björk då de under årens lopp samlat på sig näringsberikat stoft och vatten från havet. Några av de arter som förekommer är skrynkellav *Parmelia sulcata*, färglav *P. saxatilis*, stiftbrunlav *Melanelixia glabratula*, guldpuddrad sköldlav *Melanelixia subaurifera*, finlav *Physcia tenella*, slånlav *Evernia prunastri*, mjölig brosklav *Ramalina farinacea*, vägglav *Xanthoria parietina*, dropplav *Clostomum griffithii*, asplav *Lecidella elaeochroma*, liten vaxlav *Coenogonium pineti* m fl.

Område 034

Den torra heden är fattig på lavar och bara där grässvålen öppnar sig och blottar den underliggande sanden hittar man arter av släktet renlavar/bägarlavar *Cladonia* som dominerar med mild renlav *C. mitis*. Övriga är bl a islandslav *Cetraria islandica*, hedlav *C. aculeta*, filtlav *Peltigera canina* och sydlig filtlav *P. hymenina*. På det tunn humus växer storkornig torvlav *Placynthiella oligotropha* och koralltorvlav *P. icmalea*. På en grövre tallåga i skogsbrynet hittades mjölig xylographa *Xylographa vitiligo*, vedknotterlav *Trapeliopsis flexuosa* och tunnörnlav *Ochrolechia microstictoides*.

⁹⁹ Ulf Arup. 2014. Lavar i naturreservatet Kullens Havsbad, Skåne.

Några fynd av svamp har rapporterats på www.artportalen.se (Kerstin Bergelin, Viken) men inga av dessa är rödlistade.

Insekter^{100 101}

Kombinationen med sandig kusthed, solvarma bryn och tallskog ger bra förutsättningar för en värdefull insektsmiljö.

I syfte att undersöka och bekräfta genomfördes under sommaren 2014 två separata inventeringar, en av vedlevande insekter (Calluna AB) och en av gaddsteklar och andra sandgynnade insektsarter (ALLMA Natur och Kultur).

Samtliga vedlevande insekter inventerades med fönsterfälla och håvning. Fem rödlistade arter påträffades, vilka var skalbaggen *Cis fusciclavis*^{NT}, vasstandad trädbasbagge *Lissodema denticolle*^{NT}, rovstekeln *Crossocerus binotatus*^{EN} samt gaddsteklarna alvarsmalbi *Lasioglossum lativentre*^{NT} och sandsmalbi *Lasioglossum sabulosum*^{NT}, de tre senare hör till inventeringens mer oväntade fynd.

April 2014, vy mot norr

Båda arterna vildbin är ganska exklusiva sandmarksarter, där utbredningen för alvarsmalbi är begränsad till sydöstra Sverige inklusive Öland och Gotland. Sandmalbiet upptäcktes i Sverige först 2003 och det är osäkert om arten är nyinvandrad eller om det handlar om en mycket sällsynt art knuten till en speciell typ av sandmarker. Intressant är även att fynden av dessa arter gjordes i fällorna inne i skogen.

Vasstandad trädbasbagge är en art som troligen har gynnats av att mycket ris och ved sparats i skogen som en naturvårdsåtgärd.

Bland de mer intressanta fynden är rovstekeln *Crossocerus binotatus*. Arten var tidigare känd genom ett enda fynd av en hona påträffad på 50-talet på Kullahalvön. Artens hona är mycket svår att särskilja från andra arter, medan det finns goda skiljemärken mellan hanarna.

---

¹⁰⁰ Andersson, H. 2014. Calluna AB. Insektsinventering i tio områden i Höganäs kommun 2014.

¹⁰¹ Krister Larsson. ALLMA Natur och Kultur. 2014. Kullens havsbad, inventering av gaddsteklar och andra insekter 2014.

I denna inventering påträffades flera hanar, och i och med dessa fynd kan artens förekomst i Sverige med säkerhet bekräftas.

Den andra inventeringen bestod i eftersök i dynerna, heden och i de strandnära delarna av skogen. Ytterligare en rödlistad gaddstekel hittades där, vilken är hedsidenbi *Colletes fodiens*^{NT}. Andra ovanliga arter som påträffades var praktbyxbi *Dasygaster hirtipes* och harrisbärfis *Piezodorus lituratus*.

Hedsidenbi är framförallt är knuten till mindre sura sandmarker med rika bestånd av hedblomster *Helichrysum arenarium*, en art som inte finns här. Troligen har hedsidenbiet utökat sitt val av värdväxt med andra korgblommiga växter, som röllika och flockfibbla, på vilka den sågs samla pollen. Även praktbyxbi *Dasygaster hirtipes* sågs samla pollen på flockfibblor. Praktbyxbi har ökat något i landet de senare åren och är en god signalart för torra sandmarker.

De värdefullaste ytorna är de med blottad sand och lågvuxen örtrik flora. Förekomst av blommande krypväxt *Salix repens* var. *repens* tidigt på säsongen ökar värdet betydligt då videt vid den tiden är den enda födokällan för gaddsteklarna. I de solexponerade brynen med lugna varma lägen påträffades stora bokolonier med gaddsteklar och andra marklevande insekter.

Fåglar ¹⁰²

Vissa år häckar korp *Corvus corone*, steglits *Carduelis carduelis*, sydlig gräsiska *Carduelis flammea* subsp. *cabaret* och ängspiålar *Anthus pratensis*^{NT}.

BEVARANDEMÅL

Tall- och björkskogen bör vara ljusöppen, vara rik på död ved i dess olika successioner och ha en god förnygring av tall och skogsek *Quercus robur*. Bland buskar prioriteras hassel. I brynen mot GC-vägen finns fruktbarande buskar som fläder *Sambucus nigra*, rosor *Rosa* och hagtorn *Crataegus*.

Fördyner, vita och grå dyner, torr hed samt risdyn ska vara fria från igenväxning. Vresros *Rosa rugosa* ska inte finnas. Karaktärsarter som backtrift, backtimjan, gulmåra och liten blåklocka ska finnas i livskraftiga bestånd. Området ska utgöra en värdefull insektsmiljö. Öppen sand ska finnas med tidig växtsuccession och arter som borsttätel.

FYSISK PLANERING

Översiktsplanen för Höganäs 2002 (2010) anger markanvändningen grönstruktur. Området är planlagt som ”öppen plats” och ”allmän plats, park”.

SITUATIONEN NU OCH I FRAMTID

Skogen har tätat väsentligt i jämförelse med ortofoto från 1940. Särskilt björken har ökat och brett ut sig på risdynerna. Förnygring av tall saknas helt men sker av svarttall närmast havet. Skogen, då särskilt tallen, blev hårt skadad av stormen Sven 2013.

Den naturliga dynamiken med rörlig sand saknas och gräsmarkerna är delvis för täta. Trots det är heden här i bättre skick än i reservatet norrut. De vildbin som påträffades vid inventeringen 2014 hade alla mycket små bestånd, ibland endast enstaka individ. Flera vildbin som kunde förväntas här saknas. Tidigare åtgärder med att få bort vresrosen har gjort god nytta men rötter finns kvar som slår skott (ALLMA Natur och Kultur).

Kuststräckan hotas av erosion pga. högvatten vid storm. Långsiktigt kommer den processen förstärkas och en höjd havsnivå kan innebära att heden försvinner i sin helhet. Stormarna under 2011 och 2013 tog hårt på fördyner och dyner.

---

¹⁰² Uppgifter lämnade av Karl G Nilsson, Strandbaden 2015

035 STRANDBADEN, NATURRESERVATET KULLENS HAVSBAD

- Naturreservat på 95 hektar, varav 25 hektar land, bildat 1977. Omfattar hav ut till 3 meters djup. Natura 2000 (SE 0430082)
- Strandskydd
- Riksintresse a) kustzon och b) friluftsliv
- Berör ”park” i detaljplan Kullens Havsbad 1:1 m m. 63/93, ”öppen plats” i Brunnby & Väsby socknar Br.11, ”park eller plantering, vägmark, område för bostadsbebyggelse (ett hus) och område för allmänt ändamål (nu pumpstation)” i Smedstorp 2:30 m fl. 19/82, ”park eller plantering” i Bräcke 2/80, ”mark som inte får bebyggas, rekreationsområde för friluftsbad, u-område och park” i Bräcke 3:2, 3:3, del av 2:77 nr Br.31 samt ”park eller plantering” i Nyhamnsläge södra delen 3/75
- Regionalt naturvårdsprogram
- Ängs- och hagmarksinventeringen Skåne län 2002-2004, objekt Nyhamnsläge (7C5-WYF) på 22.8 hektar
- Fastighetsägare är Höganäs kommun, enskilda och samfälligheter

BESKRIVNING

Reservatet omfattar hav ut till tre meters djup, rev, driftvegetation, fördyner, vita och grå dyner, risdyner, torr hed och planterad skog med tall *Pinus sylvestris* och bergtall *Pinus mugo*. Gräsmarkskontinuitet finns^{103 104} för hela området. Berggrunden utgörs av ler- och sandstenar i Kågerödsformationen, vilka överlagras av lermoräner och i markskiktet av postglacial sand och grus. Ören, kallad Stora skär, är en moränrygg som skjuter ut i havet. Värdena är mycket höga som tätortsnära natur för rekreation, för grönstruktur och hotade eller missgynnade arter och naturtyper.

Juni 2014, vy mot norr från parkeringen nedan Stora Skärsvägen

¹⁰³ Skånska rekognoseringskartan 1812-1820

¹⁰⁴ Häradsekonomiska kartan 1910-15. Lantmäteriets webbtjänst ”Historiska kartor”

Område 035

Två mindre vattendrag, Skälebäcken och Norrfäladsdiket, rinner genom området ut i Öresund.

Natura 2000 naturtyper och kärlväxter

Hela reservatet omfattas av Natura 2000 (SCI) och större delen av dess naturtyper är definierade enligt habitatdirektivet.

Där sandstranden inte rensas från tång uppkommer det en driftvegetation med strandbeta *Beta vulgaris* subsp. *maritima*, mållor *Atriplex* (sällsynt sandmålla *Atriplex laciniata*^{EN} fridlyst), kustbaldersbrå *Tripleurospermum maritimum* subsp. *maritimum*, krusskräppa *Rumex crispus*, gåsört *Argentina anserina* m fl. Utloppen av bäckarna bildar små laguner 1150.

Ören i reservatets centrala del når ut i ett rev 1170 med sten- och grusvallar 1220. Här finns rikligt med taggkörvel *Anthriscus caucalis*^{VU} och mindre av hundtunga *Cynoglossum officinale* och stor kustruta *Thalictrum minus* subsp. *minus*.

Augusti 2013, sandmålla *Atriplex laciniata*

Av sand bygger vind och hav upp fördyner, unga stadier av vita dyner, som binds av strandkvickrot *Elytrigia juncea*, saltarv *Honckenya peploides*, marviol *Cakile maritima*, mållor *Atriplex* m fl. Fördynerna övergår senare i vita dyner 2120, vilka domineras av sandrör *Ammophila arenaria* och strandråg *Leymus arenarius*. Fina inslag i dyngräsen är den sällsynta klittviol *Viola tricolor* subsp. *curtisii*^{VU} och den allmänna men för vildbin attraktiva flockfibblan *Hieracium umbellatum*.

Heden domineras av grå dyner 2130, med bl a borsttåtel *Corynephorus canescens*, fårsvingel *Festuca ovina*, backtrift *Armeria maritima* subsp. *elongata*, sandstarr *Carex arenaria*, backtimjan *Thymus serpyllum*^{NT}, gulmåra *Galium verum*, rödven *Agrostis capillaris*, käringtand *Lotus corniculatus*, liten blåklocka *Campanula rotundifolia*, blåmunkar *Jasione montana*, fältmalört *Artemisia campestris* m fl. Det är denna naturtyp som är värdefullast för insekter som bland annat gaddsteklar, dvs. humlor och vildbin

Sällsynt finns här även sand- och krypvide *Salix repens* var. *argentea*/var. *repens*, hedblomster *Helichrysum arenarium*^{VU} fridlyst och rutläsbräken *Botrychium matricariifolium*^{VU} fridlyst.

Mot Strandbadsvägen övergår heden i risdyner 2140 med planterad bergtall *Pinus mugo*, tall *Pinus sylvestris* samt kruståtel *Avenella flexuosa*, ris av ljung *Calluna vulgaris* och kråkbär *Empetrum nigrum*. Igenväxningen är där ett återkommande hot.

Vissa artificiella ytor hyser även hotade arter. Vid revet finns på slänten till betongfortet rosenlök *Allium carinatum*^{NT} fridlyst. Sporadiskt på störda ytor vid parkeringen till Stora Skärsvägen ses vittåtel *Aira caryophylla*^{VU}.

Mossor, lavar¹⁰⁵ och svampar

Mossfloran är artfattig med dominans av torktåliga arter som cypressfläta *Hypnum cypressiforme*, kvastmossa *Dicranum scoparium*, en- och hårbjörnmossa *Polytrichum juniperinum* och *P. piliferum*, väggmossa *Pleurozium schreberi* m fl.

Lavar inventerades i september 2014. Helhetsintrycket är att lavfloran är förvånansvärt rik för de miljöer reservatet innehåller, med 111 arter, men inte innehåller några rödlistade arter. Med några undantag är merparten av arterna är vanliga. Lavarna finns huvudsakligen i fyra miljöer, vilka är på sten och block längs stranden, heden där grässvålen inte är för tät, i trädmiljöerna innanför heden och på konstruktioner av cement.

På sten och block utmed stranden förekommer för miljön typiska arter, som saltlav *Hydropunctria maura*, strandoranglav *Flavoplaca marina*, saltkantlav *Lecanora helicopsis*, rosettoranglav *Variospora thallincola*, vägglav *Xanthoria parietina* och dess nära släkting *X. aureola*. På block som besöks ofta av fåglar förekommer en mer näringsgynnad flora med bland annat fågelkantlav *Aspicilia leproscens*, klipporanglav *Athallia scopularis* och ljuslav *Polycauliona candelaris*. Även grymig oranglav *Polycauliona verruculifera*, som är den mest krävande arten med avseende på fågelgödsling, noterades på ett block.

En art med få fynd i landskapet är *Verrucaria ceuthocarpa*, som bara har någon eller ett par kända förekomster i Skåne. Arten är vanligare i Halland och Bohuslän.

På småsten på några av stigarna ned till stranden finns t.ex. liten brunspricklav *Acarospora veronensis*, klippskivlav *Buellia aethalea*, *Porpidia tuberculosa* och mörk kartlav *Rhizocarpon reductum* samt på flintsten *Verrucaria muralis*.

Den sandiga heden är fattig på lavar och bara där grässvålen öppnar sig och blottar den underliggande sanden hittar man arter av släktet renlavar/bägarlavar *Cladonia*, som dominerar med mild renlav *C. mitis*. Övriga är bl a islandslav *Cetraria islandica*, hedlav *C. aculeta*, filtlav *Peltigera canina* och sydlig filtlav *P. hymenina*. På tunn humus finns även storkornig torvlav *Placynthiella oligotropha* och koralltorvlav *P. icmalea*.

På tall förekommer inte så många arter men här hittades bland annat halmlav *Lecanora symmicta*, *L. saligna* och rostfläckig nållav *Chaenotheca ferruginea*.

Strax ovan stranden finns även ett par försvarsverk av betong med arter typiska för substratet som liten ägglav *Candelariella aurella*, matt oranglav *Calogaya decipiens*, *C. pusilla*, mjölig oranglav *Flavoplaca citrina*, *F. flavocitrina*, oaslav *F. oasis*, stoftlav *Physcia caesia* och brunsvart värtlav *Verrucaria nigrescens*.

Den sällsyntaste arten var annars *Candelariella medians*, som växte på ett brunnslock av cement. Arten har idag tre kända förekomster i landet, alla i Skåne, varav en i Nyhamnsläge hamn. Arten gynnas av ett varmare klimat.

Insekter¹⁰⁶

Gaddsteklar och andra sandgynnade insekter inventerades i området sommaren 2014. Totalt påträffades nio rödlistade arter och ytterligare tre för naturvården intressanta arter, vilket tyder på att det här finns en rik mångfald av sandlevande insekter. Många bestånd av vildbin var mycket små och flertalet rödlistade arter noterades endast med enstaka exemplar. Det är därför sannolikt att här förekommer ytterligare arter som inte hittats under inventeringen. Flera vildbin som kunde förväntas här saknades.

De värdefullaste delarna är de mest öppna delarna av heden, där blottad sand finns, och ängsvegetation i syd med rödklint.

Intressantaste fyndet var stäppsmaalbiet *Lasioglossum brevicorne*^{VU}, som har sin närmaste kända lokal på Revingefälten. Arten är annars begränsad till sydöstra Sverige inklusive Öland och Gotland. Den är knuten till torra sandhedar med en lågvuxen vegetation med rikligt av blottad sand. Främsta pollenkälla är fibblor. Punktblodbi *Sphexcodes puncticeps*^{NT} lever som boparasit på stäppsmaalbiet och på samma typer av lokaler.

¹⁰⁵ Ulf Arup. 2014. Lavar i naturreservatet Kullens Havsbad, Skåne.

¹⁰⁶ Krister Larsson. ALLMA Natur och Kultur. 2014. Kullens havsbad, inventering av gaddsteklar och andra insekter 2014.

Även den rika förekomsten av hedsidenbi *Colletes fodiens*^{NT} var oväntad eftersom den framförallt är knuten till mindre sura sandmarker med rika bestånd av hedblomster, en växtart som idag endast finns sällsynt här. Troligen har hedsidenbiet utökat sitt val av värdväxt med andra korgblommiga växter, som renfana *Tanacetum vulgare* och röllika *Achillea millefolium* på vilka den sågs samla pollen. Även praktbyxbi *Dasygaster hirtipes* sågs samla pollen på korgblommiga växter, och är en god signalart för torra sandmarker.

Det är framförallt utmed sandiga stigar och i flitigt besökta dynpartier som det finns ett rikt insektsliv eftersom den ständiga mekaniska störningen från trampande fötter skapar bra boplatser för marklevande insekter och gynnar en mer lågvuxen och örtrik vegetation.

Här påträffades även fjärilar med höga naturvärden, som bl a dubbelbandat ljusmott *Pyrausta oestrinalis*^{NT} vilken är knuten till värdväxten backtimjan. Larven till sexfläckig bastard-svärmare *Zygaena filipendulae*^{NT} lever på ärtväxter, här troligen käringtand *Lotus corniculatus*. Rödclintrotvecklare *Pelochrista caecimaculana*^{NT} förekommer mycket lokalt i kustnära trakter i östra Sydsverige. Larvens värdväxt är, föga förvånande, rödclint *Centaurea jacea*, vilken finns rikligt vid södra parkeringen nedan Tallbackavägen. Rödfläckig blåvinge *Aricia agestis*^{NT} förekommer i stort sett enbart i Skåne, och här på sandiga ängsmarker med en rik örtflora. Den lever i ett komplicerat samspel med myror och har framför allt skatnäva *Erodium cicutarium* och andra nävor *Geranium* som värdväxt.

Övriga rödlistade arter var dynfrölöpare *Harpalus neglectus*^{NT} och smal frölöpare *Harpalus anxius*^{NT} – båda lever de på torra, vegetationsfattiga kustnära sandmarker. Strandloppan *Orchestia gammarellus*^{DD} hittas i på stranden bland uppspolad tång.

Andra naturvårdsintressanta arter var bivarg *Phylanthus triangulum* (signalart för insektsrika sandmarker), Njysson *maculosus* och *Lestica subterranea* och harrisbärfis *Piezodorus lituratus*. Den senare har harris *Cytisus scoparius* som värdväxt.

På www.artportalen.se finns från 1985 rapporterat gnagspår på sälg *Salix caprea* av bälgetinglik glasvinge *Sesia bembeciformis*^{VU} vilken som larv lever i rötter av *Salix* på väldränerad sandjord i varma solexponerade lägen. Specifikt för bälgetinglik glasvinge är att den enbart väljer viden *Salix* som inte sågats ned tidigare.¹⁰⁷

Fåglar¹⁰⁸

Vid den tidigare och omfattande inventeringen av Skånes kustfåglar 1980-1982 påträffades häckande arter som större strandpipare *Charadrius hiaticula*, ejder *Somateria molissima*^{VU} och rödbena *Tringa totanus*, och då främst på ören Stora skär.

På 1970-talet häckade troligen fältpiplärka *Anthus campestris*^{EN} vissa år då ungpullar observerades. Enstaka observationer av ensamma fåglar har därefter gjorts in på 2000-talet. Tidigare fanns här även raphhöna *Perdix perdix*^{NT} liksom i många andra kustreservat men ses knappast här idag eller inom andra kustavsnitt.

Hur ser det då ut idag? På ören häckar fortfarande ejdern men i betydligt lägre numerär. Vid en inventering 2011 noterades bara ett fåtal par. Större strandpipare häckar ibland men annars är tärnor och vadare i stort sett borta. Småtärna *Sternula albifrons*^{VU} har sannolikt inte häckat sedan 1900-talets slut.

På själva heden häckar ängspioplärka *Anthus pratensis*^{NT} och sånglärka *Alauda arvensis*^{NT}. Bland buskage och tall häckar hämpling *Carduelis cannabina*^{SH} och sydliga gräsiskan *Carduelis flammea* subsp. *cabaret* regelbundet och vissa år även buskskvätta *Saxicola rubetra*^{NT} och törnskata *Lanius collurio*. Möjligen kan också sävsparv *Emberiza schoeniclus*^{VU} och gulsparr *Emberiza citrinella*^{VU} häcka vissa år men bara med enstaka par. Utmed Skälebäcken ses regelbundet ungfågel av mindre hackspett *Dendrocopos minor*^{NT}.

Naturen har inga strikta gränser och det bör uppmärksammas att även till reservatet anslutande trädgårdar och naturmiljöer är viktiga. Så kan ett flertal arter ex. häcka i buskage på tomtmark medan de födosöker på den öppna heden. Störningsfrekvensen är i större på allmän mark än på tomtmark.

¹⁰⁷ Artfakta. ArtDatabanken, SLU. 2011.

¹⁰⁸ Uppgifter lämnade av Karl G Nilsson, Strandbaden 2015

Exempel på det är gravand *Tadorna tadorna* och strandskata *Haematopus ostralegus* som häckar längre in i land men tar med sig ungarna till ören för födosök.

Havet och grundområdena runt ören har stor betydelse för rastande sjöfågel, för födosök av blåmussla *Mytilus edulis* och småfisk. För rastande vadare, stare *Sturnus vulgaris*^{VU} och småfågel är tångvallar och ävja utmed stränderna av betydelse då de här hittar rikligt med tångloppor.

BEVARANDEMÅL

Syftet med reservatet är att området ska hållas öppet utan träd och buskvegetation utom i anslutning till bebyggelse. Bad och friluftsliv ska kunna ske under förutsättning av balans råder mellan vegetation och slitage.

För reservatet finns även bevarandeplan enligt Natura 2000 och skötselplan, den senare fastställd 1979.

Läs mer på <http://www.lansstyrelsen.se/skane/Sv/djur-och-natur/skyddad-natur/naturresevat/hoganas/nyhamnslage-strandbaden/Pages/index.aspx>

FYSISK PLANERING

Översiktsplanen för Höganäs 2002 (2010) anger markanvändningen ”grönstruktur”.

Området berörs av många detaljplaner och därmed många olika planbestämmelser.

Generellt överensstämmer nuvarande markanvändning med detaljplan.

SITUATIONEN NU OCH I FRAMTID

Reservatsföreskrifterna är otidsenliga och antagna 1977. Området omfattas av en bevarandeplan för skyddet av Natura 2000 men föreskrifter resp. skötselplan är inte uppdaterade utifrån denna. Med hänsyn till de värden reservatet innehar är bevarandemålen otillräckliga och otydliga.

Ordningsföreskrifterna saknas eller är otydliga. Då området är välfrekventerat innebär det störningar och slitage, som cykling på heden, lösa hundar och vattenskoter. Det senare gäller särskilt på ören där störningarna har ökat markant under senare år och många fågelhäckningar uteblir. Föreskrifter och skötselplan behöver snarast skrivas om och kompletteras med ett beträdnadsförbud på ören.

Den naturliga dynamiken med rörlig sand saknas. Hedblomstret är en bra karaktärsväxt för den rörliga sanden. Den har nästan utgått inom reservatet pga. föryngringen uteblir då blottad sand saknas för fröna. Stabiliseringen av sand har medfört att gräsmarkerna nu är för täta, har för hög halt humus och näring samt ett sjunkande pH-värde. Det missgynnar de örter som är födokälla för vildbin, humlor och fjärilar. Problemet bör åtgärdas med naturvårdsbränning och markarbeten.

Vresrosen har tidigare haft stora bestånd i området men insatser har gjorts för att få bort den men rötter finns kvar som slår skott. Samtliga rötter behöver grävas bort.

Tallplanteringarna är för täta och i behov av kraftig gallring. Skogsbrynet bör flyttas högre upp och all bergtall avvecklas. Lövsly bör grävas bort istället för att röjas. Om röjning ska ske bör det vara under dess lövning.

De senaste årens stormhögvattnen har skadat fördyner och dyner, då särskilt norr om Skålebäcken. Långsiktigt hotas kusten och heden av att en höjd havsnivå kommer att förstärka den processen.

036 STRANDBADEN, NATURMARK I TÄTORT

- Riksintresse kustzon
- Område inom fastigheten Eleshult 2:5 berörs av ”område för bostäder” i detaljplan Eleshult 2:4, 2:5 och 2:6 38/73, område inom ”park” i detaljplan Kullens havsbad 1:1 mm och ”allmän plats” i detaljplan Kullens havsbad 1 & 2 m fl. BR.6
- Fastighetsägare är Höganäs kommun

BESKRIVNING

Omfattar tre lövskogslundar i Strandbaden. Dels skog uppkommen inom äldre gårdsplan på fastigheten Eleshult 2:5, dels ljusöppen skog mellan Martorns- och Harklövervägen i Nyhamnsläge samt träd- och buskvegetation mellan GC-väg och Krapperupsvägen. Skogskontinuitet saknas¹⁰⁹.

Värdena är måttlig som grönstruktur i tätort, måttlig till liten som tätortsnära natur för rekreation och måttlig för hotade eller missgynnade arter.

Oktober 2014, vy mot norr från Martornsvägen

Kärlväxter

Inom Eleshult 2:5 utgör lövskogen en blandning av bok *Fagus sylvatica*, tysklönn *Acer pseudoplatanus*, hassel *Corylus avellana*, skogsek *Quercus robur*, ask *Fraxinus excelsior*^{EN}, björk *Betula*, skogsalm *Ulmus glabra*^{CR} m fl. och kvarstående hästkastanj *Aesculus hippocastanum* och lind *Tilia*.

Under våren kan här ses gulsippa *Anemone ranunculoides*^{signalart}, myskmadra *Galium odoratum*^{signalart}, lundviol *Viola reichenbachiana*, smånunneört *Corydalis intermedia*, vårlök *Gagea lutea* tillsammans med inplanterade arter som rysk blåstjärna *Othocallis siberica* och snödroppe *Galanthus nivalis*. Troligt är att gulsippa och myskmadra är inplanterade.

Vid Martornsvägen är det mest tall- *Pinus sylvestris* och björkskog med inslag av skogsek och rönn *Sorbus aucuparia* på sandjord med hedartad markflora. Typarter är rödven *Agrostis capillaris*, krustätel *Avenella flexuosa*, sandstarr *Carex arenaria*, stensöta *Polypodium vulgare*,

¹⁰⁹ Skånska rekognoseringskartan 1812-1820

knippfryle *Luzula campestris*, buskstjärnblomma *Stellaria holostea* ^{signalart}, vildkaprifol *Lonicera perichlymenum* m fl.

Lövskogen utmed Krapperupsvägen domineras av asp *Populus tremula* och värtbjörk *Betula pendula*, med inslag av hassel, rönn, klibbal *Alnus glutinosa*, olvon *Viburnum opulus* m fl. Markfloran är mycket trivial och domineras av björnbär *Rubus*. Vid tomt i dess södra gräns finns art av naturvårdsintresse, ett buskage av luddbjörnbär *Rubus insularis*.

BEVARANDEMÅL

Oexploaterad tätortsnära tall- och/eller lövblandskog. Om möjligt bör mängden död ved öka.

Område 036

FYSISK PLANERING

Översiktsplanen för Höganäs 2002 (2010) ger ingen vägledning. Områdena är planlagda. Ett genomförande av detaljplanen Eleshult 2:4, 2:5 och 2:6 38/73 innebär att skogslunden inom fastigheten Eleshult 2:5 ersätts med "område för bostäder" och att Skälebäcken kulverteras, då den senare ligger i direkt anslutning till bostäder. År 2002 (2010) antagen översiktsplan anger att utbyggnad av tätort kvarstår.

Konsekvensen innebär förlust av stadsnära natur och ett oacceptabelt ingrepp i ett öringsförande vattendrag.

Detaljplan Kullens havsbad 1:1 mm anger "park" för skogslunden mellan Harklöver- och Martornsvägen med inom fastigheterna Kullens havsbad 1:1, 2:1. Det harmonierar med dagens markanvändning. År 2002 (2010) antagen översiktsplan anger ingen förändring.

Detaljplan Kullens havsbad 1 & 2 m fl. BR.6 anger "allmän plats" för skogen mellan GC-vägen och Krapperupsvägen, vilket inte säger mer än att marken ska vara tillgänglig för allmänheten. År 2002 (2010) antagen översiktsplan anger ingen förändring.

SITUATIONEN NU OCH I FRAMTID

Avgörande är en förändring av detaljplanen 38/73 så att bäckens värden säkerställs och att lövskogslunden på Eleshult 2:5 undantas från byggnation.

Oktober 2014, vy mot norr från Krapperupsvägen

Oktober 2014, f d gård inom Eleshult 2:5

037 NYHAMNSLÄGE, GC-VÄG MOT MÖLLE

- Riksintresse a) kustzon b) naturvård c) nationell bevarandeplan odlingslandskap d) rörligt friluftsliv e) friluftsliv f) kulturmiljövård
- I sydligaste delen berörd av ”park” i detaljplanen Nyhamnsläge 12/72 och ”park eller plantering” i planen Mölle (Gyllerödsområdet) 4/74
- Delvis regionalt naturvårdsprogram
- Fastighetsägare är Höganäs kommun

BESKRIVNING

År 1910 öppnades järnvägssträckan upp för persontrafik, för att upphöra 1963. Höganäs kommun förvärvade marken och byggde GC-väg på sträckan Strandbaden - Mölle 1972. Idag finns utmed hela banvallen en variation av träd, buskage, högrörtsvegetation, björnbärssnår och torrängsflora. Vegetationen har här över tid förändrats kraftigt och fram till 1960-70 talen var vallen i det närmaste helt trädlös.

Området har ett mycket högt tätortsnära natur för rekreation, högt värde som grönstruktur och för hotade eller missgynnade arter, det senare där den fungerar som en brynmiljö i jordbruksbygd. Den sammanbinder flera orter, kustfäladerna och Kullaberg med andra grönområden.

Juni 2014, mot Mölle

Kärlväxter

Träd och buskvegetation domineras av oxel *Sorbus intermedia*, slån *Prunus spinosa*, ask *Fraxinus excelsior*^{EN}, sur- och sötkörbär *Prunus cerasus*, *P. avium*, gråvide *Salix cinerea* och i mindre omfattning brakved *Frangula alnus*, hagtorn *Crataegus*, fläder *Sambucus nigra*, rönn *Sorbus aucuparia*, skogsek *Quercus robur* samt olika arter av rosor *Rosa*. Vid Mölle finns även getapel *Rhamnus cathartica*.

Vegetationen i slänten närmast GC-vägen är artrik och hyser bland annat liten blåklocka *Campanula rotundifolia*, röllika *Achillea millefolium*, käringtand *Lotus corniculatus*, ängs- och bergsyra *Rumex acetosa* och *R. acetosella*, bockrot *Pimpinella saxifraga*, äkta johannesört *Hypericum perforatum*, vädtklint *Centaurea scabiosa*, rödklint *Centaurea jacea*, vitmåra *Galium boreale*, gulsporre *Linaria vulgaris*, smultron *Fragaria vesca*, flockfibbla *Hieracium umbellatum*, rödven *Agrostis capillaris*, gulmåra *Galium verum*, åkervädd *Knautia arvensis*,

småborre *Agrimonia eupatoria*, harklöver *Trifolium arvense*, gråfibbla *Pilosella officinarum* m fl. Strax sydost om Vattenmöllan utmed GC-vägen och i åkerkant finns vittåtel *Aira caryophylla*^{VU}.

Område 037

Tyvär är större delen av slätten kraftigt näringspåverkad från decenniernas åker gödning. Det har medfört att arter som brännässla *Urtica dioica*, hallon *Rubus idaeus*, björnbär *Rubus sp.*, hundkäx *Anthriscus sylvestris*, åkertistel *Cirsium arvense*, hundkäx *Anthriscus sylvestris*, hundäxing *Dactylis glomerata* och annan högrötsvegetation till ytan dominerar.

Utmed banvallsslänterna bland träd- och buskage finns rasp-, knipp-, söt-, blomster-, klo-, lind-, hår- och spetsbjörnbär *Rubus radula*, *R. fasciculatus*, *R. plicatus*, *R. polyanthemus*^{NT}, *R. lindebergii*, *R. tiliaster*^{VU}, *R. camptostachys* och *R. gothicus*.

Mossor, lavar och svampar

Lavar och mossor finns främst på block, äldre staketstolpar och bark. Flertalet arter bedöms som allmänna, som asplav *Lecidella elaeochroma*, vägglav *Xanthoria parietina*, mångfruktig vägglav *Polycauliona polycarpa*, kantlavar *Lecanora* m fl. På bark av ask har setts dagglav *Physconia distorta*, en art som minskat kraftigt i Sydsverige på grund av askskotts- och almsjukan.

Insekter

Torrängen och annan blommande vegetation bedöms ha värde för ett flertal fjärilar *Lepidoptera* samt gaddsteklar som bin och humlor.

Fåglar¹¹⁰

Det variationsrika stråket utmed GC-vägen med träd, buskar, björnbär och öppen terräng i en i övrigt ganska öppen landsbygd fungerar som brynmiljöer. De fåglar som trivs här är oftast gulsparr *Emberiza citrinella*^{VU}, törnsångare *Sylvia communis*, ärtsångare *Sylvia curruca* och hämpling *Carduelis cannabina*^{SH}.

BEVARANDEMÅL

Utmed hela GC-vägen bör finnas träd, buskage, björnbärssnår och torrängsflora, med prioritet på den senare. Frukttärande träd och buskage prioriteras och sparas vid gallring. Blommande gräsmarker ska så långt möjligt tillåtas gå i frö.

Träd och buskage bör vara samlade i grupper och/eller som solitärer på högst hälften av sträckan. Särskilt slånbuskagen hålls efter, beskärs och bör inte tillåtas överstiga två meter räknat från markhöjd.

FYSISK PLANERING

Översiktsplanen för Höganäs 2002 (2010) anger markanvändningen cykelväg. Enbart de delar som är inom tätort är planlagda, så i Mölle som ”park eller plantering” och i Nyhamnsläge som ”park”.

SITUATIONEN NU OCH FRAMTID

Rätt skötsel av träd, buskar och gräsvegetation är avgörande för GC-vägens naturvärden. Försök har gjort under några år att begränsa slaghackningen i tid.

Träd- och buskage har med några års intervall beskurits/röjts med traktorburet aggregat, vilket format dem till en långsgående hög häck. Skötseln bör framöver inriktas på att röja och gallra sektionsvis utifrån behovet. Beskärning med traktorburet aggregat bör endast ske av slån och grävde.

Slaghackning av slänten bör ske först efter växtsäsong och begränsas till två meter. Om slaghackning sker under växtsäsong begränsas den i tid till före juni månad och med en bredd av högst halva metern, med undantag för en sträcka syd om Vattenmöllan med vittätel, som lämnas utan åtgärd till först efter växtsäsongen. Här ska särskilt lindbjörnbär uppmärksammas som växer nära Mölle. Den ska sparas och har tyvärr huggits ned under de flera år.

GC-vägen ansluter till åker där vegetationen har påverkats av många års gödning med handelsgödsel. Problemet här är att handelsgödseln sprids med centrifug som slungar ut det, varpå en del hamnar utanför åkern.

Gränsen mellan enskilda och kommunen går både vid banvallens slut och ute i intilliggande odlingar. Det behövs en genomgång av förhållandena och avtalsreglering.

---

¹¹⁰ Uppgifter lämnade av Karl G Nilsson, Strandbaden 2015

038 LERHAMNS FÄLAD

- Naturreservat på om 17 hektar exkl. vatten ut till tre meter. Bildat 1977 och utökat 2004. Natura 2000 (SE 0430082)
- Strandskydd
- Riksintresse för a) naturvård, b) kustzon, c) rörligt friluftsliv, d) friluftsliv och e) kulturmiljövård
- Berör ”allmän plats” i detaljplan Lerhamn Br.8
- Nationell Bevarandeplan för Odlingslandskapet
- Regionalt naturvårdsprogram
- Ängs- och hagmarksinventeringen Skåne län 2002-2004, objekt Lerhamn (829-ZAL) på 15.6 hektar
- Fastighetsägare är Gyllenstiernska Krapperupsstiftelsen och samfällighet

BESKRIVNING

Området omfattar kustlinjen och betesmarker mellan Lerhamn och Nyhamnsläge. Kusten har i likhet med Mölle fälad en varierande natur med havsstrandängar, torr hed, artrika gräsmarker med kontinuitet¹¹¹ ¹¹², fuktängar, silkärr, gölar samt en- och slånbuskage. Historiskt har markerna ingått i betesallmanningen Kulla fälad.

Juni 2014, vy mot syd

Fäladen har ett stort inslag av sten, klappersten och block som bildar en vall mot land. De stora klapperstensfälten är uppkomna under Littorinahavets tid när havet stod betydligt högre. Berggrunden utgörs av förskiffrad ler- och siltsten från Ordovicium, vilka överlagras av lermoräner och i markskiktet av postglacial sand och sten. Värdena är mycket höga som tätortsnära natur för rekreation, grönstruktur, för hotade eller missgynnade arter och naturtyper och mark- och kulturhistoria.

---

¹¹¹ Skånska rekognoseringskartan 1812-1820

¹¹² Häradsekonomiska kartan 1910-15. Lantmäteriets webbtjänst ”Historiska kartor”

Natura 2000 - naturtyper och kärleväxter

Hela reservatet omfattas av Natura 2000 (SCI). Naturtyperna *torra bedar* 4030 och *fuktängar* 6410 (här 6411) har störst andel inom reservatet. *Grå dynor* 2130 och *silikatgräsmarker* 6270 finns i den sydligaste delen av reservatet. Mellan de torra hedarna och fuktängen ligger ett stråk med *rikkärr* 7230 och intill vattensamlingarna finns *högtängar* 6430. Utmed havet är det *sten- och grusvallar* 1220 och *salta strandängar* 1330.

Område 038

Norra delen av reservatet ingår inte i Natura 2000. Orsaken är att reservatet utvidgades år 2004 efter att Natura 2000 området hade fastställts.

De välbetade *salta strandängarna* är en av kommunens ovanligaste och hotade naturmiljöer. Här kan man se salttåg *Juncus gerardii*, havssälting *Triglochin maritima*, smultronklöver *Trifolium fragiferum*, rödsäv *Blysmus rufus*^{NT}, smalbladig käringtand *Lotus tenuis*^{NT}, dvärgarun *Centaureum pulchellum*, gåsört *Argentina anserina* och ormax *Parapholis strigosa*^{EN}, den senare finns i Sverige endast här och syd om Malmö. I silkärret som ansluter till havsstranden växer plattsäv *Blysmus compressus*^{NT}.

Sumparv *Stellaria crassifolia*

Stora delar av strandlinjen är utsatt för erosion och domineras av *sten- och grusvallar*. Här bland stenarna växer enstaka strandkål *Crambe maritima*, stinknäva *Geranium robertianum* och strandglim *Silene uniflora*. De stora klapperstensfälten innanför stranden är i princip fria från vegetation med undantag för stenlevande lavar.

Strax syd om Lerhamn finns vattensamlingar omgivna av stora områden med *fuktängar* och *högtängar* med arter som tuvtåtel *Deschampsia cespitosa*, luddtåtel *Holcus lanatus*, veketåg *Juncus effusus*, hundstarr *Carex nigra*, gökblomster *Lycchnis flos-cuculi*, blodrot *Potentilla erecta*, älggräs *Filipendula ulmaria* m fl.

Kärren och de öppna vattenytorna är rika på blåsäv *Schoenoplectus tabernaemontani*, knappsäv *Eleocharis palustris*, havssäv *Schoenoplectus maritimus* m fl. och mindre av vitstjälksmöja *Ranunculus peltatus* subsp. *baudotii*. Sällsynt hittas krypfloka *Helosciadium inundatum*^{EN} fridlyst i gölarna och dess kanter, särskilt där de är upptrampade av kreaturen.

Öst om vattensamlingarna går ett längre stråk från norr till syd med tuviga, välbetat *rikkärr* och kalkfuktängar, med inslag av magrare fukthet och tuvor. Området är medtaget i länsstyrelsens åtgärdsprogram för rikkärr och hyser hävd- och kalkgynnade arter som majnycklar *Dactylorhiza majalis* subsp. *majalis*^{NT} fridlyst, ängsstarr, *Carex hostiana* var. *hostiana*^{NT}, loppstarr *Carex pulicaris*^{VU}, darrgräs *Briza media*, vanlig agnsäv *Eleocharis uniglumis* var. *uniglumis*, tätört *Pinguicula vulgaris*, spåtistel *Carlina vulgaris*, rödklint *Centaurea jacea*, ängsvädd *Succisa pratensis*. På tuvor och magrare delar av fuktängen ses grönstarr *Carex demissa*, stjärnstarr *Carex echinata*, knägräs *Danthonia decumbens*, kamäxing *Cynosurus cristatus*, odon *Vaccinium uliginosum* m fl.

Längre upp på land domineras *torra bedar* med arter som fårsvingel *Festuca ovina*, rövden *Agrostis capillaris*, luddlosta *Bromus hordeaceus*, trift *Armeria maritima*, gulmåra *Galium verum*,

svartkämpar *Plantago lanceolata*, gråfibbla *Pilosella officinarum*, jordtistel *Cirsium acaule*^{NT}, liten blåklocka *Campanula rotundifolia* och backtimjan *Thymus serpyllum*^{NT}.

I södra delen på *grå dynen* uppträder sällsynt och på öppna störda grusmarker vittätel *Aira caryophylla*^{VU}.

Mossor, lavar och svampar¹¹³

Mossfloran är måttligt artrik men det finns inslag av kalkgynnade arter i silkärr och kalkfuktängar, som kalkkammossa *Ctenidium molluscum*, späd skorpionmossa *Scorpidium cossonii*, guldspärrmossa *Campylium stellatum*, kärrspärrmossa *Campyliadelphus elodes*. I och vid havsstrandäng salttuss *Henmediella heimii* och bland grönsten, skalgrus strandkalkmossa *Tortella flavovirens*.

Betet har pågått under en lång och obruten tid sedan järnåldern. Det i kombination med en mångfacetterad natur har gynnat vaxskivlingar, en artrik grupp som är kännetecknande för välbetade magra marker. Hitintills har elva arter av vaxskivlingar *Hygrocybe* påträffats, som lädervaxskivling *Hygrocybe russocoriacea*^{NT}, honungsvaxskivling *Hygrocybe reidii*, ängsvaxskivling *Hygrocybe pratensis*, kantarellvaxskivling *Hygrocybe cantharellus*, toppvaxskivling *Hygrocybe conica*, blodvaxskivling *Hygrocybe coccinea*, spröd vaxskivling *Hygrocybe ceracea*, spetsvaxskivling *Hygrocybe acutoconica* var. *acutoconica* m fl. Andra ovanliga arter är ögonnopping *Entoloma lividocyanulum*^{NT} och stinklerskivling *Camarophyllopsis foetens*^{NT}.

Lavfloran är inte undersökt och återfinns främst på block, sten, klippvallar, i stengården och på bark.

Insekter¹¹⁴

Någon systematisk inventering är inte känd och antalet uppgifter är begränsade. Några få fjärilar *Lepidoptera* har rapporterats (Lars Bergendorf m fl.) varav en, smultronvisslare *Pyrgus malvae*, är mindre vanlig i kommunen. Här finns även fyra arter skalbaggar *Coleoptera*, varav tre som lägger sina ägg i spillning (Håkan Ljungberg, Uppsala m fl.). Bland gaddsteklar har endast ett fynd, vårsidenbi *Colletes cunicularius* noterats (Lars J Jonsson, Tyringe). Samtliga www.artportalen.se

Med de naturkvalitéer området hyser kan en systematisk inventering förväntas ge åtskilligt mer.

Spindeldjur

Tre arter har noterats (www.artportalen.se Lars J Jonsson, Pia Andersson, båda Tyringe), där havstandspindel *Erigone arctica* och strandvargspindel *Pardosa agricola* är typiska strandarter.

Grod- och kräldjur

I gölarna finns klockgroda *Bombina bombina* och större vattensalamander *Triturus cristatus*. Övriga arter är mindre vattensalamander *Lissotriton vulgaris*, snok *Natrix natrix*, padda *Bufo bufo* (www.artportalen.se Göran Paulson, Höganäs m fl.).

Fåglar¹¹⁵

Vid den tidigare och omfattande inventeringen av Skånes kustfåglar 1980-1982 påträffades häckande arter som ejder *Somateria molissima*^{VU}, större strandpipare *Charadrius hiaticula*, rödbena *Tringa totanus*, enkelbeckasin *Gallinago gallinago*, skrattmås *Chroicocephalus ridibundus*, fisktärna *Sterna hirundo*, småtärna *Sternula albifrons*^{VU} samt skärpiplärka *Anthus petrosus*.

Vid en återinventering i början av 2000-talet hade enkelbeckasin, skrattmås, fisktärna och skärpiplärka försvunnit som häckfåglar. Ett par småtärna hävdade revir en kortare period efter att ha varit borta från reservatet i många år.

---

¹¹³ Uppgifter om svamparter, dess miljö och synpunkter har lämnats av Kerstin Bergelin, Viken

¹¹⁴ Samtliga uppgifter hämtade på www.artportalen.se

¹¹⁵ Uppgifter lämnade av Karl G Nilsson, Strandbaden 2015

Området hyser ett mycket gott bestånd av hämpling *Carduelis cannabina*^{SH}. Andra häckande arter är ängspiplärka *Anthus pratensis*^{NT} och sånglärka *Alanda arvensis*^{NT}. Den sydliga gulärkan *Motacilla flava* subsp. *flava* har häckat. Stenskvättan *Oenanthe oenanthe* var tidigare allmän här men har generellt gått kraftigt tillbaka utmed hela Öresundskusten. Trolig orsak här är kraftig igenväxning av gårdsgårdar och stenrösen.

Länsstyrelsen i Skåne län inventerar vart femte år, inom den nationella miljöövervakningen, häckande strandängsfåglar i Skåne. Lerhamns fålad ingår inte i den övervakningen men borde inkluderas.

Havsområdet är viktig rast- och övervintringslokal för sjöfågel som bl a ejder.

BEVARANDEMÅL

Syftet med reservatet är att hävda ett äldre öppet beteslandskap med spritt buskage, klapperstrand, strandäng samt torr- och fuktängar. Geologi, fornminnen och bunkeranläggningar hålls synliga. Området ska vara tillgängligt utan att dess naturvärden tar skada.

För reservatet finns även bevarandeplan enligt Natura 2000 och skötselplan, den senare fastställd 2004. Läs mer på http://www.lansstyrelsen.se/skane/Sv/djur-och-natur/skyddad-natur/naturreservat/hoganas/nyhamnslage-lerhamn/Pages/_index.aspx

FYSISK PLANERING

Översiktsplanen för Höganäs 2002 (2010) anger markanvändningen grönstruktur. Området är endast planlagt i mindre del och här som ”allmän plats”.

SITUATIONEN NU OCH I FRAMTID

Reservatsföreskrifterna är relativt nya och antagna 2004 men ordningsföreskrifterna behöver kompletteras, eftersom området är välfrekventerat med störningar som följd. Häckningar av främst vadare och simänder har minskat då antalet besökare, med eller utan hund, har ökat sedan 1970 – 80 talet. Föreskrifterna behöver därför kompletteras med visst beträdnadsförbud.

Kustfåladan är relativt välbetad och fritt från träd- och buskage men även här har skett en försämring sedan 1950-60 talen. Stengårderna mot åkern i öst har förbuskats avsevärt sedan dess. Enbart bete i sig är otillräckligt och igenväxning rosor *Rosa*, björnbär *Rubus* och slån *Prunus spinosa* bör hållas efter under sensommaren.

På sikt är det största hotet en stigande havsnivå, ökad erosion och förlust av havsstrandäng. Området kommer att ha svårt att kompensera förlusten genom reträtt då det flacka kustlandskapet ganska snart övergår i en markant landhöjning där åkrar dominerar österut.

039 MÖLLE FÄLAD

- Merparten inom naturreservat, vilken omfattar 73 hektar. Bildat 1956, justerat 1957 och utökat 1992. Område i hav ingår inte. Natura 2000 (SE 0430082).
- Strandskydd
- Berör ”park eller plantering” i detaljplan Mölle (Gyllerödsområdet) 4/74 och ”naturpark” i Fågelviken mm. BR.30
- Riksintresse för a) naturvård, b) kustzon, c) rörligt friluftsliv, d) friluftsliv och e) kulturmiljövård
- Nationell Bevarandeplan för Odlingslandskapet
- Regionalt naturvårdsprogram
- Ängs- och hagmarksinventeringen Skåne län 2002-2004, objekt Möllehässle (2EF-OJE) på 50 hektar
- Fastighetsägare är Gyllenstiernska Krapperupsstiftelsen

BESKRIVNING

Området omfattar kustlinjen och betesmarkerna mellan Lerhamn och Mölle. Kusten är flack, oregelbunden med inslag av stenar och klappersten vilka bildar grunda rev. Värdena är mycket höga som tätortsnära natur för rekreation, grönstruktur, för hotade eller missgynnade arter och naturtyper.

Juni 2014, vy mot norr

Betesmarkerna, som har lång kontinuitet¹¹⁶ ¹¹⁷, är mångskiftande med havsstrandängar, torr hed, artrika gräsmarker, fuktängar, silkärr och gölar, stengården och en- och slånbuskage. Historiskt har markerna ingått i betesallmanningen Kulla fälad. Mindre delar har varit uppodlade fram till 1900-talets mitt¹¹⁸.

---

¹¹⁶ Skånska rekognoseringskartan 1812-1820

¹¹⁷ Häradsekonomiska kartan 1910-15. Lantmäteriets webbtjänst ”Historiska kartor”

¹¹⁸ Ortofoto 1940

Geologin är komplex med förskiffrade ler- och siltstenar från Ordovicium syd om Vattenmöllan, och ler- och sandstenar i Kägerödsformationen norr om. Berget överlagras av lermoräner och delvis av postglacial sand och sten.

Natura 2000 - naturtyper och kärlväxter

Mölle och Lerhamns fälader hyser några av de finaste och artrikaste gräsmarkerna inom kommunen och bitvis även i nationellt hänseende. Merparten av området väst om gamla banvallen omfattas därför av Natura 2000 (SCI).

Inom reservatet dominerar naturtyperna *silikatgräsmarker 6270* och *fuktängar 6410*. Nära Mölle intill gamla banvallen finns *risdyner 2140* med *stagg-gräsmarker 6230*. Utmed havet *driftvallar 1210*, *sten- och grusvallar 1220* och *salta strandängar 1330*. Inom en mindre yta norr om Vattenmöllan, i anslutning till silkärret, finns *högtängar 6430*. Strax norr om denna backe hittas *torra bedar 4030*.

Det våta vassdominerade kärret norr om Lerhamn försörjs av inkommande bäckvatten från Krapperups bevattningsdamm och Krapperup. Floran är frodig och bäst utvecklad i dess betade och störda blå bård med arter som vattenskräppa *Rumex hydrolapathum*, brunskära *Bidens tripartita*, sprängört *Cicuta virosa*, bredkaveldun *Typha latifolia*, strandskräppa *Rumex maritimus*, blågrönt mannagräs *Glyceria declinata*^{VU}, blomvass *Butomus umbellatus*, jättegröe *Glyceria maxima*, svärdslija *Iris pseudacorus* medan det i den öppna vattenytan finns kransslinga *Myriophyllum verticillatum*, dyblad *Hydrocharis morsus-ranae*, skaftsärv *Zannichellia palustris* var. *pedicellata* m fl.

Vid kärret utlopp mot havet växer sällsynt källgräs *Catabrosa aquatica*^{VU}. På blöta, upptrampade eller andra störda fuktiga ytor hittas ibland annuella borstsäv *Isolepis setacea*^{EN} och i diken, vid kärr och i silkärr dikesskräppa *Rumex conglomeratus*^{EN}. Ett mindre silkärr syd om Mölle är enda lokalen för källfräne *Nasturtium officinale*^{VU}.

Den *salta strandängen 1330* är oftast hårt betad med salttåliga arter som salttåg *Juncus gerardii*, revigt saltgräs *Puccinellia maritima*, smultronklöver *Trifolium fragiferum*, smalbladig käringtand *Lotus tenuis*^{NT}, dvärgarun *Centaureum pulchellum*, liten kärrmaskros *Taraxacum litorale*^{NT} m fl. På flera ställen är den influerad med silkärr, kärr och gölar.

Silkärren är oftast tuviga, välbetade och kalkpåverkade med kalkfuktängar och medelrikkärr. De ingår alla i naturtypen *fuktängar 6410*. I denna mosaik av växtsamhällen finner vi majnycklar *Dactylorhiza majalis* subsp. *majalis*^{NT} fridlyst, ängsstarr, *Carex hostiana* var. *hostiana*^{NT}, loppstarr *Carex pulicaris*^{VU}, plattsäv *Blysmus compressus*^{NT}, darrgräs *Briza media*, vanlig agnsäv *Eleocharis uniglumis* var. *uniglumis*, tätört *Pinguicula vulgaris*, spåtistel *Carlina vulgaris*, rödklint *Centaurea jacea*, ängsvädd *Succisa pratensis*, glesstarr *Carex distans* m fl. I mer kalkfattiga fuktstråk ses borsttåg *Juncus squarrosus*^{NT}. Större tuvor och block är avvikande med en hedartad fattig vegetation.

Gräsmarkerna, *silikatgräsmarker 6270*, är artrika men på flera ställen tyvärr också igenväxande med slån *Prunus spinosa*, en *Juniperus communis*, rosor *Rosa* och buskage. Här kan ses jordtistel *Cirsium acaule*^{NT}, sammetsdaggkäpa *Alchimella glaucescens*, liten blåklocka *Campanula rotundifolia*, knägräs *Danthonia decumbens*, liten getvåpling *Anthyllis vulneraria* subsp. *vulneraria*, gulmåra *Galium verum*, bockrot *Pimpinella saxifraga*, ängsnattviol *Platanthera bifolia* subsp. *bifolia*^{NT}, jungfrulin *Polygala vulgaris*, knölsörblomma *Ranunculus bulbosus*, jordtistel *Cirsium acaule*^{NT}, backtimjan *Thymus serpyllum*^{NT} m fl. Sällsynt har även svarttandad maskros *Taraxacum duplidentifrons*^{VU} hittats.

Strandgölar är främst koncentrerade till området norr om Vattenmöllan. I en av dem, kallad Tvillingdammarna, finns kommunens enda förekomst av pipstakra *Oenanthe fistulosa*^{EN} fridlyst. En art som är starkt missgynnad i Sverige pga. igenväxning, överbete eller övergödning. Torra somrar betas den oftast ned helt innan frösättning. Där vattensamlingarna är välbetade och under sensommaren uttorkade finns ytterligare en hårt trängd art, krypfloka *Helosciadium inundatum*^{EN} fridlyst, en art som minskar kraftigt inom hela Sverige. Inom reservatet har den minskat genom igenslamning av vattenmiljöerna och/eller igenväxning.

Vegetationen i strandgölar och kärr domineras annars av knappsäv *Eleocharis palustris*, blåsäv *Schoenoplectus tabernaemontani*, havssäv *Schoenoplectus maritimus*, vass *Phragmites australis* och med inslag av blomvass *Butomus umbellatus*. I f d lertäkter, nu gölar, syd Mölle finns rödlänke *Lythrum portula*^{NT}.

Område 039

Mossor, lavar och svampar¹¹⁹

Mossfloran är måttligt artrik men en del kalkkrävande arter finns i silkärren och i kalkfuktängar, som klotuffmossa *Palustriella falcata*, kalkkammossa *Ctenidium molluscum*, späd skorpionmossa *Scorpidium cossonii*, guldspärrmossa *Campylium stellatum* m fl. I stråk av silkärr på havsstrandäng har spärrkrypmossa *Hygroamblystegium varium* var. *humile* påträffats. Av den finns endast ett fåtal fynd i Sverige. I övergången mellan havsstrandäng och torrare betesmark växer salttuss *Hennediella heimii* och bland skalgrus strandkalkmossa *Tortella flavovirens*.

Betet har pågått under en lång och obruten tid sedan järnåldern. Det i kombination med en mångfacetterad natur har gynnat vaxskivlingar, en artrik grupp som är kännetecknande för välbetade magra marker. Hitintills har 25 arter och två varieteter av vaxskivlingar *Hygrocybe* påträffats, som ex. läder- *Hygrocybe russocoriacea*^{NT}, scharlakans- *H. punicea*^{NT}, brun ängs- *H. colemanniana*^{NT}, ögon- *H. fuscescens*^{NT} och lutvaxskivling *H. nitrata*^{NT} m fl.

Andra rödlistade eller ovanliga svamparter är ögon- *Entoloma lividocyanulum*^{NT}, stor- *E. griseocyanum*^{NT}, korp- *E. corvinum*^{NT} och backnopping *E. atrocoeruleum*^{NT}, mjölrödskivling *Entoloma prunuloides*^{NT}, ljusskivig lerskivling *Camarophyllopsis schulzeri*^{NT}, sammetsmusseron *Dermoloma pseudocuneifolium*^{VU}, kopparchampinjon *Agaricus cupreobrunneus*^{DD}, stråfingersvamp *Clavaria straminea*^{VU}, hag- *Geoglossum starbaeckii*^{NT} och olivjordtunga *Microglossum olivaceum* s.str.^{NT}. Som naturbetesmark för svamp bedöms området ha ett nationellt skyddsvärde.

Lavfloran är inte undersökt men finns främst på block, sten, klippvallar, i stengården och på bark. Många av arterna är beroende av god hävd, särskilt de stenlevande som skuggas bort av stengårdernas förbuskning.

Insekter¹²⁰

För projekt trollsländor *Odonta* har åtta allmänna arter rapporterats (Bengt Hertzman, Lars Bergendorf - båda Helsingborg, m fl.). Som ett av få områden har här hoppstjärntar *Collembola* undersökts (Arne Fjellberg). Inga av dessa är uppgivna som rödlistade. Med några undantag är de fjärilar som noterats dagfjärilar *Papilionoidea*, mestadels allmänna arter utom smultronvisslare *Pyrgus malvae*. Den senare är mindre vanlig i kommunen, lever på värdväxter inom familjen rosväxter *Rosaceae*. En är rödlistad, bredbrämad bastardsvärmare *Zygaena loniceræ*^{NT}.

För övriga artgrupper, som gaddsteklar, skalbaggar *Coleoptera*, flugor *Diptera*, gräshoppor och vårtbitare, finns många arter av spridda rapportörer (Fredrik Östrand, Marcus Vestlund – båda Lund, inventeringar inom fältfaunistik i Lund, Lars Bergendorf i Helsingborg m fl.) Rödlistade är brokig strömvapenfluga, *Oxycera trilineata*^{VU}, *Coelopa pilipes*^{EN} och *Coelopa frigid*^{VU}. Samtliga uppgifter hämtade på www.artportalen.se

Spindeldjur

Mindre delar av reservatet har undersökts avseende spindlar (www.artportalen.se Lars J Jonsson, Tyringe).

Blötdjur

Äldre inventeringar finns från 1923, 1949 och 1979 (www.artportalen.se Hans Lohmander 1896-1961 och Henrik W. Waldén 1925-2008). Under 2008 kompletterat med vattenarter som dammsnäckor *Lymnaeidae* (www.artportalen.se Lars J Jonsson, Tyringe). Med 15 snäck- och snigelarter är området relativt medelmåttligt, troligen då det är exponerad betesmark med stark influens av salt från Öresund.

Grod- och kräldjur

Redan 1951 fredades de fem vattensamlingarna vid Vattenmöllan som naturminne i syfte att skydda klockgrodan *Bombina bombina* i landet.

¹¹⁹ Uppgifter om svamparter, dess miljö och synpunkter har lämnats av Kerstin Bergelin, Viken

¹²⁰ Samtliga uppgifter hämtade på www.artportalen.se

Under maj - juni månad kan man få höra dess speciella ringande läte. I samma vatten finns även större vattensalamander *Triturus cristatus*. Båda arter är upptagna i bilagan till habitatdirektivet för vilken förutsätts områdesskydd.

Övriga arter är mindre vattensalamander *Lissotriton vulgaris*, snok *Natrix natrix*, skogsödlå *Zootoca vivipara*, padda *Bufo bufo*, vanlig groda *Rana temporaria* (www.artportalen.se Göran Paulson, Höganäs m fl.).

Fåglar ¹²¹

Vid den tidigare och omfattande inventeringen av Skånes kustfåglar 1980-1982 påträffades häckande arter som kricka *Anas crecca*, skedand *Anas clypeata*, ejder *Somateria molissima*^{VU}, större strandpipare *Charadrius hiaticula*, rödbena *Tringa totanus*, enkelbeckasin *Gallinago gallinago*, skrattmås *Chroicocephalus ridibundus* och skärpiplärka *Anthus petrosus*.

Tidigare har även funnits misstankar om häckande snatterand *Anas strepera* och på 1970-talet årta *Anas querquedula*^{VU} vissa år. Den sydliga gulärlan *Motacilla flava* subsp. *flava* häckade regelbundet men är numera försvunnen. Vid en återinventering av våtmarksfåglar i början av 2000-talet återstod endast, och i mycket lägre antal, ejder^{VU}, större strandpipare, rödbena och enkelbeckasin.

Länsstyrelsen i Skåne län inventerar vart femte år, inom den nationella miljöövervakningen, häckande strandängsfåglar i Skåne. Mölle fålad ingår tyvärr inte i den övervakningen men borde inkluderas.

De buskrika betesmarkerna har stora bestånd av hämpling *Carduelis cannabina*^{SH}, troligen som ett resultat av områdets förbuskning. Törnskata *Lanius collurio* häckar vissa år och rosenfink *Carpodacus erythrinus*^{VU} har noterats i den östra delen av reservatet under häckningstid. Andra häckfåglar är ängspiplärka *Anthus pratensis*^{NT}, sånglärka *Alanda arvensis*^{NT}, buskskvätta *Saxicola rubetra*^{NT}, hussvala *Delichon urbicum*^{VU}, sävsparv *Emberiza schoeniclus*^{VU}, gulsparr *Emberiza citrinella*^{VU} och stare *Sturnus vulgaris*^{VU}. I vassarna norr om Lerhamn finns skägghmes *Panurus biarmicus*^{NT} men häckning har inte konstaterats.

Det kustnära havet är viktig rast- och övervintringslokal för sjöfågel som bl a ejder.

BEVARANDEMÅL

Syftet med reservatet är skydd av klockgrodans miljö och att bevara en öppen strandfålad med gles buskvegetation genom beteshävd.

För området finns även bevarandeplan enligt Natura 2000 och skötselplan, den senare fastställd 1988. Läs mer på <http://www.lansstyrelsen.se/skane/Sv/djur-och-natur/skyddad-natur/naturresevat/hoganas/mollehassle/Pages/index.aspx>

FYSISK PLANERING

Översiktsplanen för Höganäs 2002 (2010) anger markanvändningen grönstruktur. Området är endast planlagt i mindre del och här som ” park eller plantering”.

SITUATIONEN NU OCH FRAMTID

Reservatsföreskrifterna är helt otidsenliga, antagna 1956, kompletterade 1957 och ändrade 1981 avseende jakt, och motsvarar inte dagens skyddsbehov. Området omfattas av en bevarandeplan enligt Natura 2000 men föreskrifter resp. skötselplan, den senare antagen 1988, är inte uppdaterade utifrån denna.

Häckningar av främst vadare och simänder har minskat då antalet besökare, med eller utan hund, har ökat sedan 1970 – 80 talet. En anledning är bland annat att besökare lockas ut på strandängarna under försommaren för att lyssna på klockgrodorna. Ordningsföreskrifterna behöver revideras, eftersom området är välfrekventerat, och kompletteras med beträdnadsförbud i vissa delar.

Så sent som på 1950–60-talen var kustfålad i det närmaste helt fri från träd- och buskage. Sedan 1970-talet har hävden försämrats avsevärt.

---

¹²¹ Uppgifter lämnade av Karl G Nilsson, Strandbaden 2015

Arter som bl a ängsnattviol *Platanthera bifolia* subsp. *bifolia*^{NT}, göknycklar *Anacamptis morio* och kattfot *Antennaria dioica* har minskat kraftigt eller utgått jämfört med inventeringar på 1970 – 80 talet¹²². Motsvarande kan även sägas om frekvens och förekomst av hävdgynnade arter av svampar (Kerstin Bergelin, Viken).

Stora områden är nu igenväxande med en *Juniperus communis*, slån *Prunus spinosa*, björnbär *Rubus* och rosor *Rosa*. Mycket av de värdefulla stenmiljöerna i gårderna har förbuskats, med följd att stenlevande lavar och fåglar, som exempelvis stenskvätta *Oenanthe oenanthe*, har minskat. En bidragande orsak är staketet satts innanför gårderna hägnats och utelämnats ifrån betesmarken.

Området betas med nötkreatur, vilket är bra, men äldre tiders lantraser var lättare och mindre krävande. Så långt det är möjligt bör lättare djurraser väljas som kan leva på det bitvis magra betet och som klarar beta även fuktiga delar utan omfattande trampskador.

I dagsläget är fäladen uppdelad i tre fällor där betespåsläppet under vår sker i mellersta fällan, därefter den södra och sist den norra, vilket leder till för hårt försommarbete i en del och igenväxning i annan del. För optimal hävd bör tidpunkten för betespåsläppet i respektive rotera från år till år. Det är även bättre om färre djur betar under en längre tid än att betet är kort och intensivt.

I syfte att begränsa tillväxten av slån, en och björnbär bör betet kompletteras med får under sensommaren, dvs. efter augusti månad. Enbart bete är inte heller tillräckligt och återkommande röjning av ratad vegetation behöver ske under växtsäsong.

Gölar och kärr slammar igen, eutrofieras och domineras idag av knappsäv och krypven. Tidigare blottades större arealer humus där vid torka vilket gynnade krypfloka och flocksvalting *Baldellia ranunculoides*. Utöver beteshävd kan markarbeten behövas för att föryngra vattensamlingarna.

På sikt är det största hotet en stigande havsnivå, ökad erosion och förlust av havsstrandäng. Området kommer att ha svårt att kompensera förlusten genom reträtt då det flacka kustlandskapet ganska snart övergår i en markant landhöjning där åkrar dominerar österut.

---

¹²² Kraft, John: Floran i Brunnby socken med Kullaberg. Lunds Botaniska förening. 1982.

040 KRAPPERUP

- Riksintresse för a) naturvård, b) kustzon, c) rörligt friluftsliv, d) friluftsliv och e) kulturmiljövård
- Berör ”allmän plats” i detaljplan Lerhamns läge BR.8, dvs. skogen vid Bollas Li med vattendrag
- Nationell Bevarandeplan för Odlingslandskapet
- Regionalt planeringsunderlag för skydd av tätortsnära natur 2009-2013 (2020)
- Regionalt naturvårdsprogram
- Delar klassade som skoglig nyckelbiotop och skogliga naturvärde
- Fastighetsägare är Gyllenstiernska Krapperupsstiftelsen

BESKRIVNING

Ädellövskog i anslutning till Krapperups godsmiljö. Västra delen av skogen är källpåverkad och har skogskontinuitet¹²³ ¹²⁴ medan den östra delen, som är högre belägen, historiskt har varit uppodlad.

Maj 2014

Markförhållandena är komplexa och genom området går en förkastningslinje. Syd om denna linje utgörs berggrunden av förskiffrad ler- och siltsten från tidsperioden Ordovicium och Silur. Norr om förkastningslinjen utgörs berget av Kågerödsformationen med ler- och sandstenar. Berget överlagras i östra delen av intermoräna avlagringar och isälvssand, som i övergången västerut bidrar till riklig källbildning. Västerut ersätts dessa av lermorän med överlagrande postglaciala sand.

Värderna är mycket höga som tätortsnära natur för rekreation och höga för grönstruktur samt hotade eller missgynnade arter.

---

¹²³ Skånska rekognoseringskartan 1812-1820

¹²⁴ Häradsekonomiska kartan 1910-15. Lantmäteriets webbtjänst ”Historiska kartor”

Kärlväxter

Skogen närmast Krapperupsvägen utgörs av planterad bok *Fagus sylvatica*, som dominerar i övrigt. Där grundvattnet står högt dominerar ask *Fraxinus excelsior*^{EN} och hägg *Prunus padus*. Övriga inslag är tysklönn *Acer pseudoplatanus*, skogslönn *Acer platanoides*, skogsalm *Ulmus glabra*^{CR}, sötkörbär *Prunus avium*, hassel *Corylus avellana*, måbär *Ribes alpinum*, fläder *Sambucus nigra* m fl.

Område 040

Den södra delen mellan parken och Lerhamn (objektnamn Slottsparken) har av skogsstyrelsen klassats ha naturvärde med hänsyn till arterna gulsippa *Anemone ranunculoides* signalart, storrams *Polygonatum multiflorum* signalart och förekomsten av många äldre träd. Skogen är mullrik med högt rörligt grundvatten, vilket skapar gynnsamma förutsättningar för en krävande lundflora. Troligen finns även trädkontinuitet.

Maj, Kabbleka *Caltha palustris* i odikad del av skogen

Andra arter i våraspekten är vitsippa *Anemone nemorosa*, svavelsippa *Anemone nemorosa* × *ranunculoides*, majsmörblomma *Ranunculus auricomus*, ormbär *Paris quadrifolia* signalart, lundvårlök *Gagea spathacea* signalart, dvärgvårlök *Gagea minima*, vårlök *Gagea lutea*, skogsbingel *Mercurialis perennis*, S:t Pers nycklar *Orchis mascula*, lundviol *Viola reichenbachiana*, vätteros *Lathraea squamaria* signalart, lövmaskros *Taraxacum hamatifforme*, ängsmaskros *Taraxacum hamatum*, Gelerts maskros *Taraxacum gelertii* sect. *Celtica* (Kärrmaskrosor), desmeknopp *Adoxa moschatellina* NT signalart, bokarv *Stellaria media* VU, skogsviol *Viola riviniana*, skogsbräsma *Cardamine flexuosa* signalart, sydlundarv *Stellaria nemorum* subsp. *montana* signalart, smånunneört *Corydalis intermedia*, ramslök *Allium ursinum* signalart, buskstjärnblomma *Stellaria holostea* signalart, svalört *Ranunculus ficaria* m fl.

Skogsarter som ses senare på säsongen är benved *Euonymus europaeus*, stinksyska *Stachys sylvatica*, rundhagtorn *Crataegus laevigata*, långsvingel *Schedonorus giganteus*, skogssäv *Scirpus sylvaticus*, skogsskräppa *Rumex sanguineus*, hårkörvel *Chaerophyllum temulum*, skogssallat *Mycelis muralis* m fl.

I de få mer våta och odikade skogsområdena ses gullpudra *Chrysosplenium alternifolium* signalart, bäckbräsma *Cardamine amara* signalart och kabbleka *Caltha palustris*.

Där skogen övergår i naturparken finns en hel del naturaliserade eller inplanterade arter. De kan uppfattas som en naturlig del här, arter som vitfryle *Luzula luzuloides*, pestskräp *Petasites hybridus*, stor ormröt *Polygonum bistorta*, parkgröe *Poa chaixii*, vitskräp *Petasites albus*, parksallat *Lactuca macrophylla*, röllikekrage *Tanacetum macrophyllum*, parkslide *Reynoutria japonica*, rysk blåstjärna *Scilla siberica*, snödroppe *Galanthus nivalis*, liten vårstjärna *Chionodoxa sardensis*, såpnejlika *Saponaria officinalis* m fl.

I nordväst mot åkrarna finns ett smalt stråk med krattartad askskog. Skogsstyrelsen har klassat det området (objektnamn Leran) som nyckelbiotop, med hänsyn till att samma signalarter finns här som i södra delen och trädens senvuxenhet, lågor och torrträd. Biotopen är benämnd som ”sekundär ädellövnaturskog”.

Mossor, lavar och svampar

Mossfloran är starkt påverkad av den dikning som skett tidigare och relativt artfattig. Allmän är skuggsprötmossa *Eurhynchium striatum*^{signalart}. På enstaka block har räsvansmossa *Thamnobryum alopecurum* påträffats, en art med krav på högre luftfuktighets. Inom de två nyckelbiotoperna finns gammelgranslav *Lecanatis abietina*^{signalart}.

Områdets svampflora är artrik och hyser en mängd arter, vilka är beroende av grövre träd och död ved i dess olika successioner. Arter med höga naturvärde är grenticka *Polyporus umbellatus*^{NT}, gultagging *Cristinia gallica*^{DD}, klumpticka *Abortiporus biennis*, korallticka *Grifola frondosa*^{NT} ^{signalart}, solkremla *Russula solaris*^{NT}, kortfotkremla *Russula curtipes*^{NT}, rödfotad nagelskivling *Gymnopus erythropus*^{NT}, almkrämskinn *Granulobasidium vellereum*^{NT}, rödfotad stinksvamp *Mutinus ravenelii* och tusengömming *Cryptosphaeria eunomia*^{NT} (www.artportalen.se Kerstin Bergelin, Viken).

Insekter

Ett mindre antal fynd av skalbaggar *Coleoptera* finns rapporterade från 1936 (Olov Lundblad 1890-1970), 1966 (Frej Ossiannilsson 1908-1995) och 1979 (Sven Persson, Landskrona). Någon systematisk undersökning tycks inte ha skett.

Från 1985 finns åtta arter fjärilar, främst mätare och fly, rapportade (Ronny Lindman, Halmstad). Ingen av dessa är rödlistad. Sedan dröjer det till 2004 då mestadels dagfjärilar har rapporterats, alla allmänna arter (Markus Franzén, Mikael Johannesson samt Lars J Jonsson och Pia Andersson, Tyringe). Båda sistnämnda har även för åren 2008-2009 rapporterat om gaddsteklar och tvåvingar *Diptera*, inga ovanliga eller rödlistade arter. Samtliga uppgifter hämtade på www.artportalen.se.

Spindeldjur

Systematiska undersökningar saknas. Några enstaka arter finns rapporterade för åren 2008-2009 (www.artportalen.se Lars J Jonsson och Pia Andersson, Tyringe).

Blötdjur

Inventeringar finns från 1923, 1949 och 1987 (Hans Lohmander 1896-1961 och Henrik W. Waldén 1925-2008) samt några nyare uppgifter från 2006 (Ted von Proschwitz). Området får ses som artrikt med totalt 37 arter. Här finns även ett äldre fynd av smalgrynsnäcka *Vertigo angustior*, en art som omfattas av art- och habitatdirektivets bilaga 2. Samtliga uppgifter är hämtade på www.artportalen.se.

Smalgrynsnäckan påträffades i rasat stengärde i blandskog av skogsalm, bok och gran år 1923 och eftersöktes 2006 utan resultat. I och med att arten omfattas av bilaga 2 i habitatdirektivet bör dess miljö skyddas. Utdikningen är ett reellt hot.

Fåglar¹²⁵

Den källpåverkade ask- och bokskogen är attraktiv för skogsfågel. Skogsduva *Columba oenas* och mindre hackspett *Dendrocopos minor*^{NT} observeras regelbundet och har möjligen häckat. Gröngöling *Picus viridis*^{NT} ses ibland. Trädgårdsträdskrypare *Certhia brachydactyla* observerades våren-sommaren 2004 och samhäckade möjligen med en trädskrypare *Certhia familiaris*.

Andra arter som återkommande ses och hörs är taltrast *Turdus philomelos*, nötväcka *Sitta europaea*, svartvit flugsnappare *Ficedula hypoleuca*, rödstjärt *Phoenicurus phoenicurus*, svarthätta *Sylvia atricapilla*, stare *Sturnus vulgaris*^{VU}, spillkråka *Dryocopus martius*^{NT}, stenkäck *Coccothraustes coccothraustes*, entita *Poecile palustris*, bofink *Fringilla coelebs* m fl.

¹²⁵ Där inget annat sägs är uppgifterna lämnade av Karl G Nilsson, Strandbaden 2015

Området är väl representerat av tropikflyttande sångare som trädgårdssångare *Sylvia borin*, lövsångare *Phylloscopus trochilus*, näktergal *Luscinia luscinia*, härmsångare *Hippolais icterina*, grönsångare *Phylloscopus sibilatrix* m fl. (samtliga uppgifter www.artportale.se).

BEVARANDEMÅL

Arealen ädellövskog bör inte minska. Naturvärdet ligger främst i att ädellövskogen är källpåverkad. Målet bör därför vara att markhydrologin i den del som av Skogsstyrelsen klassats ha skogliga naturvärden säkerställs och återställs med avseende på källflödena. Skogen i denna del bör även ha god åldersskiktning och ha gott om äldre ask och bok. Nyckelbiotopen bör säkerställas som biotopskydd och ha fri skogsutveckling. Inom område med skogligt naturvärde bör mängden död ved öka och på sikt överstiga 20 m³/hektar. I övrigt bör mängden död ved öka generellt.

FYSISK PLANERING

Översiktsplanen för Höganäs 2002 (2010) anger markanvändning grönstruktur. Mindre del är planlagt med bestämmelsen allmän plats.

SITUATIONEN NU OCH I FRAMTID

Skogen är källpåverkad, har stor andel äldre lövträd och trolig trädkontinuitet. Naturvärdena är delvis skadade av tidigare utdikning. Åren 2008-2009 noterades att de äldre skogsdikena inom den del av skogen som av Skogsstyrelsen redovisats att ha skogligt naturvärde, hade rensats och fördjupats.

Sänkt grundvattennivå förändrar artsammansättningen väsentligt. I området har tidigare noterats smalgrynsnäcka, en art som är känslig för ändrad markhydrologi. Området har hög utvecklingspotential om markhydrologin återställs, skogsåtgärder inriktas på att öka andelen död ved, äldre träd och god åldersskiktning.

Skogsstyrelsen bör följa upp och säkerställa de områden som myndigheten pekat ut att ha naturvärden. Länsstyrelsen har i det regionalt planeringsunderlaget för skydd av tätortsnära natur 2009-2013 (2020) pekat ut området, här nummer 62, som aktuellt för skydd.

041 BACKARNA VID BRÄCKE KVARN

- Riksintresse för a) naturvård, b) kustzon, c) rörligt friluftsliv, d) friluftsliv och e) kulturmiljövård
- Nationell Bevarandeplan för Odlingslandskapet
- Regionalt planeringsunderlag för skydd av tätortsnära natur 2009-2013
- Regionalt naturvårdsprogram
- Ängs- och hagmarksinventeringen Skåne län 2002-2004, objekt Krapperup (E57-KGT) på 1.5 hektar
- Fastighetsägare är Gyllenstiernska Krapperupsstiftelsen och enskild

BESKRIVNING

Backarna med Bräcke kvarn utgör ett tidlöst landskap i anslutning till godset Krapperup. Jordbruksbygden präglas av godset. Gräsmarkerna vid kvarnen har beteskontinuitet¹²⁶ ¹²⁷, är mycket artrika och har riklig blomning under främst vår till försommar. Övriga delar är påverkade av igenväxning, gödsling eller för hårt markutnyttjande.

Juni 2014, vy mot norr och kvarnen

Marken utgörs av lermoräner och delvis intermorän isälvsand, vilka överlagras av postglacial sand.

Värdena är måttliga som tätortsnära natur för rekreation, höga som grönstruktur, för mark- och kulturhistoria och hotade och/eller missgynnade arter och naturtyper.

Kärlväxter

I den tidigaste vårfloran ses vårarv *Cerastium semidecandrum*, knippfryle *Luzula campestris*, nagelört *Draba verna*, sandkrassing *Teesdalia nudicaulis*, vårtåtel *Aira praecox*, vårförgätmigej *Myosotis stricta* och vårvicker *Vicia lathyroides*.

Under försommaren tillkommer i floran sydvårbrodd *Antboxanthum odoratum*, ängssyra *Rumex acetosa*, berg- och rödsyra *Rumex acetosella* subsp. *acetosella/ tenuifolius*,

¹²⁶ Skånska rekognoseringskartan 1812-1820

¹²⁷ Häradsekonomiska kartan 1910-15. Lantmäteriets webbtjänst ”Historiska kartor”

gråfibbla *Pilosella officinarum*, ett stort bestånd av annuella vittåtel *Aira caryophylla*^{VU}, grässtjärnblomma *Stellaria graminea*, ängsviol *Viola canina*, backförgätmigej *Myosotis ramosissima*, liten getväppling *Anthyllis vulneraria* subsp. *vulneraria*, käringtand *Lotus corniculatus* m fl. Bland gräs dominerar smalbladiga torktoleranta arter som fårsvingel *Festuca ovina*, rödven *Agrostis capillaris*, sandstarr *Carex arenaria* och kruståtel *Avenella flexuosa*.

Senare in i sommaren blommar backtimjan *Thymus serpyllum*^{NT}, gul fetknopp *Sedum acre*, röllika *Achillea millefolium*, blåmunkar *Jasione montana*, liten blåklocka *Campanula rotundifolia*, vanlig bockrot *Pimpinella saxifraga*, rotfibbla *Hypochaeris radicata*, gulmåra *Galium verum* m fl. Säsongen avslutas med ljungen *Calluna vulgaris* i augusti

Mossor, lavar och svampar

Mossfloran är fattig och domineras på de torraste delarna av väggmossa *Pleurozium schreberi* och på lite friskare gräsmark av gräshakmossa *Rhytidiadelphus squarrosus*. Uppgifter saknas om svamp men naturmiljön är optimal för vaxskivlingar *Hygrocybe*.

Område 041

Insekter

Sex arter av i spillning levande skalbaggar *Coleoptera* har noterats (www.artportalen.se Andreas Malmqvist, Torna Hällestad). En av dessa, snyltdyngbagge *Aphodius porcus*^{NT}, är rödlistad. Arten lever i spillning på torr och välbetad öppen sandig mark¹²⁸.

Fåglar

Bräcke kvarn är en uppskattad plats för fågelskådning, framför allt av sträckande fågel. Tornfalk *Falco tinnunculus* häckar här. Området är en del av ett omväxlande landskap och lämplig för fältfåglar som gulsparv *Emberiza citrinella*^{VU}, hämpling *Carduelis cannabina*^{SH}, buskskvätta *Saxicola rubetra*^{NT} m fl.

BEVARANDEMÅL

Backigt kulturpräglat landskap med artrika magra gräsmarker i anslutning till Bräcke kvarn.

¹²⁸ Artfakta, ArtDatabanken SLU 2010

FYSISK PLANERING

Översiktsplanen för Höganäs 2002 (2010) anger markanvändningen grönstruktur. Området är inte planlagt.

SITUATIONEN NU OCH I FRAMTID

Fortsatt betesdrift är nödvändig för att upprätthålla naturvärdena och då med nötkreatur i fällan närmast kvarnen. Betet är där i dagsläget bra.

De centrala delarna är för täta med träd- och buskage och i behov av kraftig gallring. De södra delarna betas för hårt med häst och vissa delar är helt utan markvegetation. Generellt behövs en återkommande röjning av lövsly.

042 ZACKOWS MOSSE MED KILLEKÄRR

- Del av området Natura 2000 (SE 0430142)
- Riksintresse för a) naturvård, b) kustzon, c) rörligt friluftsliv, d) friluftsliv och e) kulturmiljövård
- Nationell Bevarandeplan för Odlingslandskapet
- Del av regionalt planeringsunderlag för skydd av tätortsnära natur 2009-2013
- Regionalt naturvårdsprogram
- Ängs- och hagmarksinventeringen Skåne län 2002-2004, objekt null (3CE-MXE) på 2.1 hektar
- Fastighetsägare är Gyllenstiernska Krapperupsstiftelsen

BESKRIVNING

Området innehåller lövsump- och svämskog, ekskog, rikkärr och betesmark i jordbruksbygd och bedöms sakna skogskontinuitet¹²⁹. Ekskogen i nordväst fanns åtminstone i början av 1900-talet¹³⁰ medan resterande skog är uppkommen genom igenväxning under samma tid. Gräsmarkskontinuitet finns för de ytor som idag är rikkärr och fuktäng. Dessa betades fram till 1960-talet, växte därefter igen och hävd återupptogs under 1970-80 talen.

Berggrunden utgörs av förskiffrad ler- och siltsten, vilka överlagras av sandig-moig morän och i de våtare delarna av kärrtorv.

Värderna är måttliga som tätortsnära natur för rekreation, grönstruktur, och mycket höga för hotade eller missgynnade arter och/eller naturtyper.

Juni 2014, Gulyxne *Liparis loeselii*

Natura 2000 naturtyper och kärleväxter

Skogen i nordväst domineras av skogsek *Quercus robur* och hassel *Corylus avellana*. På försommarn blommar här hässlebrodd *Milium effusum*, vitsippa *Anemone nemorosa*, buskstjärnblomma *Stellaria holostea* ^{signalart}, harsyra *Oxalis acetosella* m fl.

¹²⁹ Skånska rekognoseringskartan 1812-1820

¹³⁰ Häradsekonomiska kartan 1910-15. Lantmäteriets webbtjänst ”Historiska kartor”

Lövsumpskogarna 9080 utgörs av gråvide *Salix cinerea*, sälg *Salix caprea*, jolster *S. pentandra* och klibbal *Alnus glutinosa*. I svämskogarna 91E0 och svämädellövskog 91F0 tillkommer ask *Fraxinus excelsior*^{EN}, sötkörbär *Prunus avium* och skogsalm *Ulmus glabra*^{CR}. Markvegetationen är frodig och innehåller bl a älggräs *Filipendula ulmaria*, kärrfibbla *Crepis paludosa*, humleblomster *Geum rivale*, skogsbingel *Mercurialis perennis*, ormbär *Paris quadrifolia*^{signalart} m fl.

I södra delen finns naturtyperna *fuktängar med blåtåtel eller starr* 6410 och *rikkärr* 7230, vilka numera hävdas med bete kompletterat med slätter i rikkärret. Gräsmarksvegetationen syd om diket har tidigare varit uppodlat och är trivialt.

Rikkärret är tydlig källpåverkat med kalkhaltigt grundvatten, en biotop som blivit ytterst sällsynt i dagens jordbruksbygd. Tagelsäv *Eleocharis quinqueflora* dominerar de centrala delarna. Typarter för rikkärret är näbbstarr *Carex lepidocarpa* subsp. *lepidocarpa*, hirsstarr *Carex panicea*, slankstarr *Carex flacca*, kärrspira *Pedicularis palustris* subsp. *palustris*, tätört *Pinguicula vulgaris*, småvänderot *Valeriana dioica*, ängsnycklar *Dactylorhiza incarnata*, vaxnycklar *Dactylorhiza incarnata* var. *ochroleuca*, slätterblomma *Parnassia palustris* och gulyxne *Liparis loeselii*^{NT}. Fram till 1990-talet fanns majviva *Primula farinosa*^{NT}, vilken nu är utgången.

Område 042

Gulyxne växer i kalkrika kärr med rörligt, ytligt grundvatten och gynnas av en solöppen miljö. Arten ingår i art- och habitatdirektivets bilaga 2, vilket innebär att artens miljö ska skyddas, och bilaga 4, vilket innebär att arten prioriterad och fridlyst. För gulyxne finns även ett särskilt nationellt åtgärdsprogram.

Mossor, lavar och svampar

I det kalkrika källvattnet skapas täta mattor av brunmossor, med arter som kamtuffmossa *Palustriella commutata*, späd skorpionmossa *Scorpidium cossonii* och guldspärrmossa *Campylium stellatum*. De är starkt minskande i Sydsverige.

Av svampar har här påträffats ca 600-700 arter (www.artportalen.se Kerstin Bergelin, Viken). Av dessa tillhör scharlakansskål *Sarcoscypha austriaca*, kornnopping *Entoloma corvinum*^{NT}, tusengömning *Cryptosphaerica eunomia*^{NT}, ögonnopping *Entoloma lividocyanulum*^{NT} och ögonvaxskivling *Hygrocybe virginea* var. *fuscescens*^{NT} de mer ovanliga arterna.

Lavfloran, som har inventerats av Kullabygdens naturskyddsförening, är trivial.

Insekter

Inom projekt trollsländor *Odonta* har sex arter påträffats (Kerstin Bergelin, Viken). Även några fjärilar finns noterade där violettkantad guldvinge *Lycaena hippothoe*^{NT} (Pia Andersson, Tyringe) är den viktigaste (samtliga www.artportalen.se).

Violettkantad guldvinge trivs på frisk ängsmark med traditionell höskörd, en markanvändning som förändrats kraftigt under de senaste decennierna. För närvarande minskar arten snabbt inom hela Götaland, Svealand och i det norrländska odlingslandskapet.¹³¹

Blötdjur

Tre inventeringar är kända för kärren syd om Zackows väg, utförda 1965 (Henrik W. Waldén 1925-2008), 2000 och 2006 (Ted von Proschwitz). Efter 1965 har inte sträv skruvsnäcka *Columella aspera* återfunnits. Samtliga www.artportalen.se.

Området är rikt med totalt 42 arter varav kalkkärrsgrynsnäcka *Vertigo geyeri*^{NT} och smalgrynsnäcka *Vertigo angustior* är sällsynta och goda indikatorarter för rikkärr. Båda arterna omfattas av art- och habitatdirektivets bilaga 2, vilket innebär att deras miljö ska skyddas.

Grod- och kräldjur

I småvatten strax syd om rikkärret finns större vattensalamander *Triturus cristatus* och klockgroda *Bombina bombina*. Tyvärr har guldfiskar planterats in, vilket innebär att båda amfibiearterna kan komma att försvinna. Försök pågår nu att avlägsna dessa (Göran Paulson, Höganäs).

Inplantering av fisk eller kräftor kräver tillstånd, vilket inte ges om grod- och kräldjur finns. Detta då groddjuren tar skada.

Fåglar

De täta, våta buskskogarna är bra miljöer för tropikflyttande sångare som härmsångare *Hippolais icterina*, näktergal *Luscinia luscinia*, kärrsångare *Acrocephalus palustris*, gräshoppsångare *Locustella naevia*, trädgårdssångare *Sylvia borin*, svarthätta *Sylvia atricapilla*, lövsångare *Phylloscopus trochilus* m fl. Andra skogsfåglar är skogsduva *Columba oenas* och rödstjärt *Phoenicurus phoenicurus*.

Variationen av buskskog, åkrar med gården, dungar och kärr är attraktiv för många fält- och brynfåglar som gulsparr *Emberiza citrinella*^{VU}, hämpling *Carduelis cannabina*^{SH}, buskskvätta *Saxicola rubetra*^{NT}, stare *Sturnus vulgaris*^{VU}, rosenfink *Carpodacus erythrinus*^{VU} m fl. (www.artportalen.se Göran Paulson m fl.). Gröngöling *Picus viridis*^{NT} har setts (Karl G Nilsson, Strandbaden).

BEVARANDEMÅL

I området ska arealen lövsumpskog, svämskogar och rikkärr inte minska. Gulyxne, kamtuffmossa, smal- och kalkkärrsgrynsnäcka ska ha livskraftiga bestånd. Sump- och svämskogarna bör ha fri utveckling och övriga skogar god åldersskiktning, med prioritet på äldre träd, och ökad mängd död ved.

FYSISK PLANERING

Översiktsplanen för Höganäs 2002 (2010) anger markanvändningen grönstruktur. Området är inte planlagt.

SITUATIONEN NU OCH FRAMTID

Södra delen, det som kallas Zackows mosse, ingår i nätverket Natura 2000 och är delvis skyddat enligt 5 kap. miljöbalken. Det innebär att inga åtgärder får vidtas som motverkar gynnsam bevarandestatus. Norra delen, kallad Killekärr, har ingen skyddsstatus.

Igenväxning av rikkärret har varit det mest akuta hotet och tillräcklig hävd saknades under 10-15 år.

¹³¹ Artfakta, ArtDatabanken SLU 2015

Problemet uppmärksammades i slutet av 1970-talet då Ingvar Jansson och Lennart Boman började röja rikkärret. Naturskyddsförening i Helsingborg, i vilken Höganäs ingick, fortsatte med röjningarna och skötsel togs senare under 1980-talets mitt över av den nybildade Naturskyddsföreningen i Kullabygden. Från 2006 har föreningen ersatt slåttern med bete, med undantag för rikkärret, den senare kompletteras även med efterbete.

Rikkärrets naturvärden är mycket känsliga för förändringar i markhydrologin och skötsel. Spansk skogssnigel *Arion vulgaris* har tillkommit sedan 1990-talet och utgör ett hot, en så kallat invasiv art. Snigeln gynnas av milda vintrar och betar av och skadar ett flertal av orkidéarterna. Andra hot är kvävenedfall, vilket gynnar högrötsvegetation, ett sänkt pH-värde i mark pga. försurande ämnen via nederbörd och ökad halt kväve i grundvattnet. Utvecklingspotential finns för de skogliga naturvärdena om mängden död, döende ved och äldre träd tillåts öka.

043 MÖLLEHÄSSLE, SKOG SYD OM CAMPING

- Riksintresse för a) naturvård, b) kustzon, c) rörligt friluftsliv, d) friluftsliv och e) kulturmiljövård
- Nationell Bevarandeplan för Odlingslandskapet
- Regionalt planeringsunderlag för skydd av tätortsnära natur 2009-2013
- Regionalt naturvårdsprogram
- Fastighetsägare är Gyllenstiernska Krapperupsstiftelsen och Höganäs kommun

BESKRIVNING

Området innehåller lövsumpskogar, svämskogar, bok och en del planterad lärk samt gräsmark, ett f d vattenverk och en större bevattningsdamm. Alsumpskogen direkt sydost om Möllehässle gamla by bedöms ha viss skogs- eller trädkontinuitet¹³² ¹³³. Övrig skog är planterad eller uppkommen genom igenväxning under 1900-talet.

Juli 2014, vy västerut in i alsumpskogen

Berggrunden övergår här från Kägerödsformationen till urberg med gnejs. Den överlagras i västra delen av lermoräner och isälvs sand med intermoräna avlagringar i dagen. I ytan överlagras de av svämsediment och postglacial sand.

Genom området går ett mindre vattendrag, vilken leds in till den bevattningsdamm som anlades under 1970-talet av Krapperupsstiftelsen. Överskottet från dammen bräddar, främst under vinterhalvåret, till våtmarkerna syd om Stentorpet.

Värdena är höga för hotade eller missgynnade arter och naturtyper, måttlig som grönstruktur och låg för rekreation.

Kärlväxter

Alsumpskogen domineras av klibbal *Alnus glutinosa*. Lövskogarna utgörs av vårtbjörk *Betula pendula*, skogsek *Quercus robur*, sälg *Salix caprea*, asp *Populus tremula* och planterad bok *Fagus sylvatica*. I övrigt tall *Pinus sylvatica* och lärk *Larix*.

¹³² Skånska rekognoseringskartan 1812-1820

¹³³ Häradsökonomiska kartan 1910-15. Lantmäteriets webbtjänst "Historiska kartor"

Våraspekten i alsumpskogen utgörs av bäckbräsma *Cardamine amara*^{signalart}, mindre av gullpudra *Chrysosplenium alternifolium*^{signalart}, skärmstarr *Carex remota*^{signalart}, stor häxört *Circaea lutetiana*^{signalart}, skogsvinbär *Ribes spicatum* och olvon *Viburnum opulus*. I den torrare lövskogen ses bl a vitsippa *Anemone nemorosa*, buskstjärnblomma *Stellaria holostea*^{signalart} och harsyra *Oxalis acetosella*.

Generellt dominerar storvuxna och kvävegynnade arter, som brännässla *Urtica dioica*, hallon *Rubus idaeus*, rasp- och klobjörnbär *Rubus radula*, *R. lindebergii*, besksöta *Solanum dulcamara*, älggräs *Filipendula ulmaria*, lundbräken *Dryopteris dilatata*, majbräken *Athyrium filix-femina* m fl. Omgivande mark till bevattningsdammen är igenväxt med olika arter av *Salix* och svårframkomlig, varför de botaniska värdena bedöms som låga. Däremot kan de entomologiska värdena vara högre. Vid ett växtfiske i dammen 1996 hävdades det in axslinga *Myriophyllum spicatum*, hårsärv *Zannichellia palustris* och trubbnate *Potamogeton obtusifolius*. I dammen finns inplanterad karp *Ctenopharyngodon idella*.

Område 043

Mossor, lavar och svampar

Mossvegetationen domineras av några få arter som skuggsprötmossa *Eurhynchium striatum*^{signalart}, spärrsprötmossa *Kindbergia praelonga*, stor gräsmossa *Brachythecium rutabulum*, vågig praktmossa *Plagiomnium undulatum*, vågig sågmossa *Atrichum undulatum*, skuggstjärnmossa *Mnium hornum* m fl.

Artantalet för svamp är relativt högt. Flertalet är allmänna arter men som är beroende av död ved. Som enda rödlistad art är stor sotdyna *Camarops polysperma*^{NT}, vilken påträffades på klibbal (www.artportalen.se Kerstin Bergelin, Viken).

Blötdjur

En inventering är känd och utförd 1949 (www.artportalen.se, Hans Lohmander 1896-1961). Endast sex snäck- och snigelarter påträffades då. Ytterligare en art tillkommer 2014, vinbergssnäcka *Helix pomatia*.

Grod- och kräldjur

Vanlig groda *Rana temporaria*, padda *Bufo bufo*, snok *Natrix natrix* och klockgroda *Bombina bombina* har påträffats (www.artportalen.se Göran Paulsson, Höganäs och senare art Boris Berglund, Ystad).

Klockgrodan påträffades spelande i Krapperups bevattningsdamm år 2004. Tyvärr har karp (och kanske kräftor) inplanterats vilket kraftigt försämrar dammens lämplighet för amfibier (Göran Paulson, Höganäs). Sådan inplantering kräver tillstånd.

Fåglar

De första åren när bevattningsdammen var nyanlagd häckade bland annat smådopping *Tachybaptus ruficollis* och senare gråhakedopping *Podiceps grisegena*. Problematiken här är densamma som för groddjuren. Doppingar och änder har svårt att konkurrera med fisk. Sångsvan *Cygnus cygnus* har hållit revir i dammen. Mindre hackspett *Dendrocopos minor*^{NT} har häckat i dungarna.¹³⁴

Den källpåverkade klubbalkogen med anslutande busk- och högrötsvegetation bör vara en lämplig miljö för många tropikflyttande sångare.

BEVARANDEMÅL

Lövsumpskog och svämskog bör ha fri utveckling. Inplanterad karp och kräftor i bevattningsdammen bör elimineras.

FYSISK PLANERING

Översiktsplanen för Höganäs 2002 (2010) anger markanvändningen grönstruktur. Området är inte planlagt.

SITUATIONEN NU OCH I FRAMTID

Lövskogarna är relativt unga och naturvärdena låga, med undantag för lövsumpskog och svämskog som har god utvecklingspotential om skogen lämnas till fri utveckling.

Bevattningsdammens stränder är igenväxta med buskage och träd varför situationen inte kommer att förändras något nämnvärt mer över tid. Karp har planterats in, troligen för att motverka tillväxten av vattenvegetation, men det hindrar även doppingar *Podicipedidae* från att häcka och missgynnar groddjuren. Karp och ev. kräftor bör tas bort helt. Troligen har kräftorna i Vattenmöllebäcken spridit sig dit från dammen.

---

¹³⁴ Uppgifter lämnade av Karl G Nilsson, Strandbaden 2015

044 MÖLLE, BETESHAGE SYD RYHUSET

- Riksintresse för a) naturvård, b) kustzon, c) rörligt friluftsliv, d) friluftsliv och e) kulturmiljövård
- Nationell Bevarandeplan för Odlingslandskapet
- Regionalt naturvårdsprogram
- Fastighetsägare är Gyllenstiernska Krapperupsstiftelsen

BESKRIVNING

Området, som är ganska svårtillgängligt, är en mindre träd- och buskrik hästhage. Brynen är välutvecklade och rika på blommande buskage. Skogs- och gräsmarkskontinuitet saknas¹³⁵ och större delen har varit odlad fram till 1940¹³⁶. Berggrunden utgörs av urberg, vilken överlagras av lermoräner och i ytan av postglacial sand.

Värdena är måttliga för hotade eller missgynnade arter samt låga för grönstruktur och rekreation.

Juli 2014, vy söderut från Kullabergsvägen

Kärlväxter

Värdena är störst i brynmiljöerna med skogsek *Quercus robur*, vårtbjörk *Betula pendula*, hassel *Corylus avellana*, rosor *Rosa* m fl. och rikligt med björnbär *Rubus*. Närmast landsvägen finns blomsterbjörnbär *Rubus polyanthemus*^{NT}.

Fåglar¹³⁷

Variationen av träd- och buskskog, åkrar med gården och högrötsvegetation utgör lämpliga miljöer för ett flertal arter småfågel. Rosenfink *Carpodacus erythrinus*^{VU} har hörts. Gulsparrv *Emberiza citrinella*^{VU} och hämpling *Carduelis cannabina*^{SH} ses regelbundet.

¹³⁵ Häradsökonomiska kartan 1910-15. Lantmäteriets webbtjänst ”Historiska kartor”

¹³⁶ Ortofoto 1940

¹³⁷ Uppgifter lämnade av Karl G Nilsson, Strandbaden 2015

BEVARANDEMÅL

Betade hagar med riklig träd- och buskvegetation, då främst i gränserna mot åker.

FYSISK PLANERING

Översiktsplanen för Höganäs 2002 (2010) ger ingen vägledning om framtida markanvändning. Området är inte planlagt.

SITUATIONEN NU OCH I FRAMTID

Beteshävd saknas helt i norra halvan av området, som är igenväxande, varför hägnaden bör utökas att omfatta även den delen. Behov finns av gallring.

Område 044

045 MÖLLE, SKOG S-SO GYLLERÖD

- Riksintresse för a) naturvård, b) kustzon, c) rörligt friluftsliv, d) friluftsliv och e) kulturmiljövård
- Berör ”park eller plantering” i detaljplan Mölle (Gyllerödsområdet) 4/74
- Nationell Bevarandeplan för Odlingslandskapet
- Regionalt naturvårdsprogram
- Fastighetsägare är Gyllenstiernska Krapperupsstiftelsen och kommunen

BESKRIVNING

Området utgörs av våt och relativt ung lövblandskog samt i sydväst av igenväxande busk- och högrötsvegetation. Historiskt¹³⁸ har troligen hela området varit uppodlat. Antydning till skogsbildning kan bekräftas först i början av 1900-talet¹³⁹. Vid 1940¹⁴⁰ fanns skog närmast landsvägen medan övriga delar utgjordes av våt gräsmark med buskage i dess gränser.

Berggrunden består av urberg, vilken överlagras av lermorän och i ytan av postglacial sand. Värdena är måttliga för hotade eller missgynnade arter, grönstruktur och låga som tätortsnära natur för rekreation.

Juli 2014, vy mot väst in på markväg

Kärlväxter

Vårtbjörk *Betula pendula* och klibbal *Alnus glutinosa* är skogsbildande med inslag av skogsek *Quercus robur*. Snåren av björnbär *Rubus* gör området näst intill oframkomligt. Den art som har högst naturvärde är blomsterbjörnbär *Rubus polyanthemus*^{NT}.

Våraspekten är trängd av björnbär men innehåller stor häxört *Circaea lutetiana*^{signalart}, skogsvinbär *Ribes spicatum*, vitsippa *Anemone nemorosa*, buskstjärnblomma *Stellaria holostea*^{signalart} m fl. Storvuxna och kvävegynnade arter dominerar, som brännässla *Urtica dioica*, hallon *Rubus idaeus*, besksöta *Solanum dulcamara*, älggräs *Filipendula ulmaria*, lundbräken *Dryopteris dilatata*, majbräken *Athyrium filix-femina* m fl.

¹³⁸ Skånska rekognoseringskartan 1812-1820

¹³⁹ Häradsekonomiska kartan 1910-15. Lantmäteriets webbtjänst ”Historiska kartor”

¹⁴⁰ Ortofoto 1940

Blötdjur

Området har inventerats 1979 på snäck- och snigelarter, åtta arter har noterats (www.artportalen.se Henrik W. Waldén 1925-2008).

Fåglar

Naturmiljöerna bör hysa en likartad fågelfauna som Kullaberg, med hänseende på vegetation och solläge.

BEVARANDEMÅL

Markhydrologin bör vara oförändrad, skogen förbli oexploaterad och utgöras av våt lövskog samt att andelen död ved bör öka. Igenväxningssuccessionen i syd bör bibehållas som högrörtsvegetation med inslag av buskage.

Område 045

FYSISK PLANERING

Gällande översiktsplan från 2002 ger ingen vägledning om markanvändningen. Området är delvis planlagt med bestämmelsen park eller plantering.

SITUATIONEN NU OCH I FRAMTID

Lövskogen är ganska ung och grundvattennivån hög, vilket ger dålig stormfasthet. Efter de senaste årens stormar har ett större antal träd fallit och körts bort. Naturvärdena kunde öka väsentligt om mängden död ved tillåts öka.

Området är svårtillgängligt. F d rökeri har byggts om och omkringliggande mark inhägnats, vilket har försvårat tillgängligheten ytterligare. Det är oklart vad som egentligen omfattas av allemansrätten.

046 MÖLLE, SKOG VÄST OCH NORR OM KAPELLET

- Riksintresse för a) naturvård, b) kustzon, c) rörligt friluftsliv, d) friluftsliv och e) kulturmiljövård
- Berör ”område för bostadsändamål” i detaljplan Mölle municipalsamhälle BR.38 (SCA-området) i den nordöstra delen och ” allmän platsmark” i dess västra del.
- Regionalt naturvårdsprogram
- Fastighetsägare är Gyllenstiernska Krapperupsstiftelsen och SCA, kommunen och enskilda

BESKRIVNING

Här finns sekundär naturskog på berg, i bergsslänter och i anslutning till Mölle. Stora delar av skogen på bergsplatan är planterad. Området är en naturlig del av östra Kullabergs natur men ligger utanför naturreservatet. Skogskontinuitet saknas¹⁴¹ generellt men trädkontinuitet bör finnas i bergsslänterna, vilket markfloran antyder.

Juni 2014, vy mot norr och Mölle kapell

Berggrunden utgörs av gnejs-gnejsig granit som delvis överlagras av sandig moig morän, med undantag för stråk av diabas eller amfibolit vid Kapellet, som har en rikare värdflora. Värdena är mycket höga som grönstruktur, tätortsnära natur för rekreation och för hotade eller missgynnade arter.

Kärlväxter

Naturskogen utgörs av ek *Quercus robur*, ask *Fraxinus excelsior*^{EN} och bok *Fagus sylvatica* med inslag av tall *Pinus sylvestris*, skogslönn *Acer platanoides*, skogsalm *Ulmus glabra*^{CR} och hassel *Corylus avellana*. Den planterade skogen domineras av relativt ung bok, skogsek och lärk *Larix*.

---

¹⁴¹ Skånska rekognoseringskartan 1812-1820

Markfloran i bergsslänt och nedan berget är artrik och lundartad med sårläka *Sanicula europaea* signalart, stinksyska *Stachys sylvatica*, Sankt Pers nycklar *Orchis mascula* signalart, smånunneört *Corydalis intermedia*, häckvicker *Vicia sepium*, månviol *Lunaria rediviva*^{NT} signalart, sydlundarv *Stellaria nemorum* subsp. *montana* signalart, myskmadra *Galium odoratum* signalart, lund- och bergsslok *Melica uniflora*, *M. nutans*, desmeknopp *Adoxa moschatellina*^{NT} signalart, lundvårlök *Gagea spathacea* signalart, vanlig gulplister *Lamium galeobdolon*, buskstjärnblomma *Stellaria holostea* signalart, blåsippa *Hepatica nobilis* signalart fridlyst m fl.

Område 046

Murgroena *Hedera helix* signalart är rikligt marktäckande, till den grad att den utgör ett hot mot blåsippan. Blommande blåsippa är här ett kärt värtecken som flertalet boende i Mölle besöker. På grus i gräsmattan intill kapellet finns knutört *Lysimachia minima*^{VU}.

Mossor, lavar¹⁴² och svampar

Områdets lavflora inventerades hösten 2013. De riktigt grova ekarna hyser inga rödlistade arter och inga signalarter. En intressant art är klotterlav *Opegrapha berbarum* vilken påträffades på ask SO om kapellet. Denna art är dåligt känd eftersom den betraktats som en synonym till *O. varia*, men den är sannolikt mycket sällsynt.

I översta delen av branten på låga klippor påträffades *Adelolecia pilati*, som ny för Skåne, och på stenskravel i skogen *Rinodina aspersa*, en art som har bara en eller möjligen två tidigare kända förekomster i Skåne. Grynig sköldlav *Melanelia soredata* förekom på flera klippor och är sällsynt i Skåne med ett fåtal fynd sedan tidigare.

Lavfloran i de västra delarna inne i Mölle, ovan Kullabergsvägen, är artfattig och saknar intressanta arter, sannolikt på grund av bristande trädkontinuitet. På en rosbuske hittades sydlig *halmlav* *Lecanora confusa*, tidigare rödlistad. På sten hittades några intressanta arter, som *Adelolecia pilati* och *Lecidea diducens*, den senare är sällsynt i Sverige utom i Bohuslän och fjällvärlden. I Skåne finns bara ett tidigare fynd, nämligen på Kullaberg (B. Nilson 1902). På små block i skogen hittades också *Rinodina aspersa*. Arten är spridd i hela södra Sverige, men sällsynt överallt.

¹⁴² Arup, Ulf. 2013. AREK Biokonsult HB, Sösdala.

I slänten norr om kapellet har två rödlistade svampar noterats, koralltaggsvamp *Hericium coralloides*^{NT} signalart och dystersopp *Porphyrellus porphyrosporus*^{NT} (Kerstin Bergelin, Viken).

Insekter

Fjärilsfaunan har inventerats under 1950-talet^{143 144} och senare under 2004 (Markus Franzén, Sandra Rihm och Mikael Johannesson). En rödlistad art, almsnabbvinge *Satyrium w-album*^{NT}, påträffades 1953 men inte därefter. Arten är troligen utgången på grund av almsjukan då den lever på skogsalm som slogs ut här år 2003.

En art som tillkommit efter 1950 är kartfjäril *Araschnia levana*, vilken invandrat under senare tid. Arten lever på brännässla *Urtica dioica* i skogsgläntor, en värdväxt som gynnas av ökad näringsbelastning.

Juli 2014, vy mot norr mot Kullaberg

Blötdjur

Skogen har en rik snäckfauna och 32 arter har påträffats. Merparten av inventeringarna är äldre, utförda av Henrik W. Waldén (1925-2008) och Hans Lohmander (1896-1961) under åren 1923-1987 (www.artportalen.se).

Fåglar

Området ingår i de Kullabergsinventeringar som utförts sedan 1974 vart tionde år, nu senast 2014. Naturmiljöerna är en del av Kullaberg och hyser en likartad fågelfauna. Skogsmiljön med äldre ek och lövbryn mot åker skapar bra förutsättningar för flera arter.

Noterat är mindre hackspett *Dendrocopos minor*^{NT}, rosenfink *Carpodacus erythrinus*^{VU}, svartvit flugsnappare *Ficedula hypoleuca*, kattuggla *Strix aluco*, göktyta *Jynx torquilla*, spillkråka *Dryocopus martius*^{NT} m fl. (www.artportalen.se Alf Petersson, Karl G Nilsson Strandbaden, Leif Klinteroth Jonstorp m fl.).

¹⁴³ Benander, Per. 1960. Kullabergs småfjärilar. Kullabergs Natur 3. Lund.

¹⁴⁴ Rydén, Harry. 1961. Kullabergs storfjärilar. Kullabergs Natur 5. Lund.

BEVARANDEMÅL

Krapperup 19:1 inom aktuellt område bör inkluderas i naturreservatet östra Kullaberg, med målsättningen att naturskog (inte den planterade) lämnas för fri utveckling. Så särskilt i bergsslänt, nedan berget och i anslutning till Mölle.

Området bör däremot skötas så att exponerat berg och äldre ek i bryn hålls öppna och fria från igenväxning. Beståndet av blåsippa bör ha gynnsamma förutsättningar.

FYSISK PLANERING

Enligt översiktsplanen från 2002 (2010) är markanvändningen grönstruktur för de östra delarna. Den västra skogsdelen på kommunal mark är planlagd som allmän platsmark. Delar av dess bryn och randområden finns inom privat tomtmark.

Fastigheten Mölle 13:125, som är en del av skogen i norra delen, ägs av SCA AB och är planlagd med bestämmelse som medger bostäder.

Största delen av området ingår i Krapperup 19:1 och är inte planlagd men inte heller säkrad mot exploatering.

SITUATIONEN NU OCH I FRAMTID

Skogsområdet utgör en naturlig del av Kullaberg varför området bör säkras mot exploatering. Den sekundära naturskogen har hög utvecklingspotential om skogen i princip lämnas till fri utveckling. Den igenväxning som sker av exponerat berg bör motverkas genom röjning.

Inom den västra delen inom Mölle, som ägs av kommunen, bör inga andra åtgärder än att hålla stigarna öppna. Skogen inom Mölle 13:125 bör i skyddas mot exploatering i detaljplan.

047 MÖLLE, FÅGELVIKEN

- Riksintresse för a) naturvård, b) kustzon, c) rörligt friluftsliv, d) friluftsliv och e) kulturmiljövård
- Strandskydd
- Berörd av ”hamnområde” i detaljplan Mölle municipalsamhälle BR.15 (under revidering) och ”naturpark” i Fågelviken mm. BR.30
- Regionalt naturvårdsprogram
- Fastighetsägare är Gyllenstiernska Krapperupsstiftelsen och Höganäs kommun

BESKRIVNING

Omfattar ohävdad havsstrandäng mellan fäladen och Mölle hamn. Gräsmarkskontinuitet finns^{145 146}, vilket även vegetationen bestyrker, och historiskt ingick området i betesallmanningen Kulla fälad. Markerna betades troligen fram till 1900-talets början. Här finns även en badplats.

Juni 2014, vy österut mot Mölle fälad

Berggrunden utgörs av Kågerödsformationen, vilken överlagras av moräner och i ytan av klapper. Området ligger direkt syd om en förkastningslinje med urberget norr om. Värdena är höga för hotade eller missgynnade arter och naturtyper, tätortsnära natur för rekreation och grönstruktur.

Kärlväxter

Här finns flertalet av de för havsstrandängen typiska arterna som salttåg *Juncus gerardii*, gulkämpar *Plantago maritima*, strandaster *Tripolium pannonicum*, strandkrypa *Lysimachia maritima*, segstarr *Carex extensa*, glesstarr *Carex distans*, havssälting *Triglochin maritima*, havssäva *Schoenoplectus maritimus*, smal käringtand *Lotus tenuis*^{NT}, skörbjuggsört *Cochlearia officinalis*, daggsvingel *Festuca rubra* subsp. *juncea* m fl.

I de västra delarna finns ett större bestånd av strandmalört *Artemisia maritima* subsp. *maritima*, en av få förekomster inom kommunen, och fåtaligt i gölar blankstarr *Carex otrubae*.

¹⁴⁵ Häradsekonomiska kartan 1910-15. Lantmäteriets webbtjänst ”Historiska kartor”

¹⁴⁶ Ortofoto 1940

Där det sker ett utflöde av grundvatten dominerar vass *Phragmites australis*, och i övergången till havsstrandäng finns en av två Svenska förekomster av selleri *Apium graveolens*^{CR}. På den steniga strandbrinken växer det rikligt med strandkål *Crambe maritima* och markerna ovan är igenväxta med stora täta buskage av slån *Prunus spinosa*, oxel *Sorbus intermedia* och skogsek *Quercus robur*.

Mossor, lavar och svampar

I gruset på upp trampade finns kalklansmossa *Didymodon fallax*, en tydlig indikator på kalk.

Område 047

Insekter

Småfjärilsfaunan har dokumenterats noggrant under 1950-talet¹⁴⁷. Området var då relativt artrikt och en rödlistad art påträffades, silverfläckt kapuschongfly *Cucullia argentea*^{CR}, som lever på fältmalört *Artemisia campestris* där den växer på sandiga betesmarker. Silverfläckt kapuschongfly har sedan 1970-80 talen gått starkt tillbaka i hela landet och orsaken är okänd. Värdiväxten finns idag närmast inom Mölle fålad.

En art av skalbagge *Coleoptera* finns noterad, *Pseudapion rufirostre* (Bo C. H. Tjeder 1901-1992). Samtliga uppgifter hämtade på www.artportalen.se.

BEVARANDEMÅL

Arealen havsstrandäng bör inte minska. Den steniga strandbrinken bör hållas fri från igenväxning, i syfte att gynna strandkål. De stigar som finns mellan reservat, badplats och hamn hålls öppna.

FYSISK PLANERING

Enligt översiktsplanen för Höganäs 2002 (2010) ska fortsatt markanvändning vara grönstruktur. Området är planlagt som natur och naturpark.

¹⁴⁷ Rydén, Harry. 1961. Kullabergs storfjärilar. Kullabergs Natur 5. Lund.

Selleri *Apium graveolens*

SITUATIONEN NU OCH I FRAMTID

Högvatten vid storm medför erosion på strandbrinken. Havsstrandängen sköljs återkommande över vid storm, vilket i sig medför viss hävd genom vattnets slitage. Hotet ligger främst i en höjd havsnivå som med någon till några decimeters höjning hotar att eliminera strandängen då det saknas möjlighet att retirera inåt land pga. bebyggelse och infrastruktur.

048 MÖLLE, STRAND VID TÅNGNEJAN

- Riksintresse för a) naturvård, b) kustzon, c) rörligt friluftsliv, d) friluftsliv och e) kulturmiljövård
- Berörd av ”hamnområde” i detaljplan Mölle municipalsamhälle BR.15
- Fastighetsägare är Höganäs kommun

BESKRIVNING

Området är en stenig sandstrand inne i Mölle. Tidvis sker här en kraftig upplagring av tång och platsen har använts för tångtäkt fram till ca 1940-50. Berggrunden utgörs av urberg med gnejs, som överlagras av moräner och i ytan av klapper. Strandbrinkarna har fyllts på i omgångar med block i erosionsskyddande syfte.

Värdet är litet som tätortsnära natur, måttligt som grönstruktur och för hotade eller missgynnade arter.

Juni 2014, vy norrut över Tångviken

Kärlväxter och mossor

Bland tång och sand finns strandbeta *Beta vulgaris* subsp. *maritima*, en art som gynnas av tångens näringstillförsel. Fram till stormarna 2011-2013 var riklig och antalet betydlig färre. Strandbetan är känd här sedan 1907. Andra arter är strandkål *Crambe maritima*, mållor *Atriplex*, sodaört *Kali turgida*, marviol *Cakile maritima* och skörbjuggsört *Cochlearia officinalis* subsp. *officinalis*.

På grus- och jordtytor i hamnen och intilliggande ytor hittas murlansmossa *Didymodon vinealis*^{VU}.

Fåglar

Ansamlingen av tång och visst skydd mot vindar till havs skapar en bra rast- och födolokal för simänder, gravand *Tadorna tadorna*, svanar *Cygnus*, ängs- och skärpiplärka *Anthus pratensis*^{NT} och *A. petrosus*, stare *Sturnus vulgaris*^{VU} m fl. Knölsvan *Cygnus olor* gör ibland försök att häcka.

BEVARANDEMÅL

Stenig sandstrand med påbyggnad av tång med bra förutsättningarna för strandbeta. Markerna i anslutning till stranden bör även fortsättningsvis vara grusiga och öppna, lämpliga för murlansmossa.

FYSISK PLANERING

Området ingår i detaljplanen Mölle municipalsamhälle BR.15 där planbestämmelsen är hamnområde. Vid revidering av BR.15 förväntas bestämmelsen hamnområde ersättas med bestämmelsen natur och inkluderas i strandskyddet.

Enligt översiktsplanen för Höganäs 2002 (2010) ska fortsatt markanvändning vara grönstruktur.

Område 048

SITUATIONEN NU OCH I FRAMTID

Högvatten i kombination med storm medför erosion på strandbrinken och är det enskilt största hotet. Påbyggnaden av tång är gynnsam för strandbeta och annan strandvegetation, men blandningen tång, sten och sand dämpar även erosionen. På sikt hotar även en höjd havsnivå och skador på infrastruktur och bebyggelse.

049 MÖLLE, KLIPPKUST VID NORRA STRANDVÄGEN

- Strandskydd
- Riksintresse för a) naturvård, b) kustzon, c) rörligt friluftsliv, d) friluftsliv och e) kulturmiljövård
- Berör ”allmän plats” i detaljplan Mölle municipalsamhälle BR.15
- Regionalt naturvårdsprogram
- Fastighetsägare är Höganäs kommun och enskilda

BESKRIVNING

Kullabergs klippkust fortsätter här in mot Mölle och ligger inom vyn från hamnen. Krattskogen (lågvoxen skog), som saknar skogskontinuitet, är en sekundär naturskog uppkommen sedan 1900-talets början. Klippstranden nedan krattet är igenväxande och här närmast havet finns exponerat berg, artrik torräng och havsstrandäng. Berggrunden utgörs av gnejs med breda gångar av diabas och amfiboliter (grönstenar). Värdena är mycket höga för hotade eller missgynnade arter och naturtyper och grönstruktur samt måttliga som tätortsnära natur för rekreation.

Juni 2014, vy västerut mot Barakull

Kärlväxter

Krattskogen består främst av skogsek *Quercus robur* och ask *Fraxinus excelsior*^{EN}. På grönsten finns artrik torräng med kalkgynnade arter som flockarun *Centaureum erythraea* subsp. *erythraea*^{VU} fridlyst, skånskt oxbär *Cotoneaster kullensis*^{EN}, brudbröd *Filipendula vulgaris*, ängshavre *Avenula pratensis*, slätterfibbla *Hypochaeris maculata*^{VU}, hartmansstarr *Carex hartmanii*^{VU}, rosenlök *Allium carinatum*^{NT} fridlyst, backfryle *Luzula divulgata*^{NT}, vittätel *Aira caryophyllea*^{VU} m fl. Skånskt oxbär är en för Sverige endemisk art, vilket i aktuellt fall betyder att den i globalt hänseende endast finns här och på Bjärehalvön. Området hyser den största förekomsten Skånskt oxbär i Kullabygden men hotas av igenväxning med slån *Prunus spinosa*, björnbär *Rubus*, vresros *Rosa rugosa*, ek, och spärroxbär *Cotoneaster divaricatus*.

Intill norra Strandvägen finns flikros *Rosa balsamica*^{NT} och stenfrö *Lithospermum officinale*^{NT}. På berg bland krattet hittas dansk stensöta *Polypodium interjectum*^{VU}. Här finns även sällsynt vildpäron *Pyrus pyraster*, en sydlig art som oftast förväxlas med självsått päron *Pyrus communis*. I södra delen finns havsstrandäng med silkärr. Här i vass *Phragmites australis* växer ett större bestånd ängsruta *Thalictrum flavum*, en art med få förekomster inom kommunen, samt på havsstrandängen smal käringtand *Lotus tenuis*^{NT}, plattsäv *Blysmus compressus*^{NT} och kustarun *Centaureum littorale* var. *littorale*.

Under Ransviksvägen och ut nedan Norra strandvägen rinner den delvis kulverterade bäck som rinner upp i Djupadal. Där den mynnar bildas ett silkärr och här fanns åtminstone fram till tio år sedan enstaka plantor av kärrjohannesört *Hypericum tetrapterum*^{NT}.

Område 049

Mossor, lavar¹⁴⁸ och svampar

Flera av de mossor som finns här är sådana som gynnas av grönsten och cement (fortet), som strandkalkmossa *Tortella flavovirens* och broddnäbbmossa *Rhynchostegium confertum*^{EN}.

Lavfloran inventerades hösten 2013. Området är artrikt med strax under 150 arter, varav flera sällsynta. Sammansättningen av strandarter på sten är nästan fullständig med merparten av de arter som kan tänkas finnas i denna miljö. På bark finns även några mindre vanliga arter som *Physcia aipolia*, lönnlav *Bacidia rubella* ^{signalart}, fläderlundlav *Bacidia friesiana*^{VU}, sydlig halmlav *Lecanora confusa* m fl., de två senare på fläder *Sambucus nigra* respektive slån.

De intressantaste fynden gjordes på sten. *Rinodina sicula* finns på grönsten nära strandvägen och i Skåne är den känd från Hallands Väderö (Arup & Ekman 1988) och Kockenhus (A. Berg 1890). En annan sällsynt art är *Lecidea sarcogynoides*, här relativt vanlig men i Skåne endast funnen på Kullaberg, Hallands Väderö och på Stenshuvud. Utanför Skåne förekommer laven sällsynt på västkusten. Två arter *Lecania* hittades också på grönsten, *L. atrynoides* och *L. cf. turicensis*. Den första är i Sverige bara känd från några få lokaler i Skåne, Halland och på Gotland. Den andra arten har trots genetiska undersökningar inte blivit bestämd, den stämmer inte med någon annan kända svensk art. Det kan alltså röra sig om en nya art för landet eller en ny art för vetenskapen.

¹⁴⁸ Arup, Ulf. 2013. Lavar runt Mölle vid Kullaberg, Skåne. AREK Biokonsult HB, Sösdala.

Vid Strandvägen fanns späd skinnlav *Leptogium tenuissimum* i mossa, vilken är mycket sällsynt i Skåne och med kända förekomster endast i Arild och i Vanneberga. Stor skorpknagglav *Toninia aromatica* hittades på grönsten och är i Skåne känd bara från Arild, och i övrigt sällsynt i hela södra Sverige.

Juni 2014, vy österut över örtrik torräng

Insekter

Kunskapen om insekterna är otillräcklig. Notering finns om rödlätt sälgfly *Orthosia miniosa* och kaprifoliumfly *Xylocampa areola* (www.artportalen.se Kenth Martinson, Västerås),

Fåglar

Uppgifter saknas men krattskogen bör vara lämplig för främst sångare som törnsångare *Sylvia communis*, ärtsångare *Sylvia curruca*, lövsångare *Phylloscopus trochilus* m fl.

BEVARANDEMÅL

Klippstrand med strandäng, kalkpåverkad torräng och krattskog av ask och ek. Ytorna med havsstrandäng, torräng och exponerat berg bör röjas fria från igenväxning. Skånskt oxbär och stenfrö bör finnas med minst 100 plantor vardera.

FYSISK PLANERING

Enligt översiktsplanen för Höganäs 2002 (2010) ska fortsatt markanvändning vara ”grönstruktur”. Området är i sin helhet planlagt som ”allmän plats”.

SITUATIONEN NU OCH I FRAMTID

Naturvärdena finns främst i torrängarna på grönsten, havsstrandängen och med skånskt oxbär och lavar på exponerat berg. Området har varit igenväxande sedan 1800-talet när betet upphörde men processen har accentuerats de senaste 40-50 åren. Om inte röjningar sätts in kan på sikt kan nästan all öppen mark försvinna och endast kvarstå där klippstranden möter havet. Vresros *Rosa rugosa* är salttolerant och expanderar främst inom strandängsmiljöerna.

Krattskogen är ung men kommer att få högre värde med ökad ålder. Näringspåverkan finns från de utfyllnader som skett för att utvidga parkeringarna, vilket är ogynnsamt för florán. Parkeringarna ligger även de inom strandskyddat område och de utfyllnader som skett under senare tid bör avlägsnas.

Då områden är planlagt som allmän platsmark bör kommunen förvärva de samfälligheter och fastigheter som finns här.

Skånskt oxbär

050 MÖLLE, CARL XII SKANSAR

- Riksintresse för a) naturvård, b) kustzon, c) rörligt friluftsliv, d) friluftsliv och e) kulturmiljövård
- Berörd av ”allmän plats” i detaljplan Mölle municipalsamhälle BR.15
- Regionalt naturvårdsprogram
- Fastighetsägare är samfällighet

BESKRIVNING

Området är ett kulturskyddat försvarsverk från tidigt 1700- tal, byggt av XII:s armé mot dansken. Gräsmarkskontinuitet från samma tid. Området hävdas med slåtter och är en av de artrikaste ängsmarkerna i kommunen.

Värdena är mycket höga för hotade eller missgynnade arter och naturtyper, grönstruktur och mark- och kulturhistoria samt måttlig som tätortsnära natur för rekreation.

Juni 2014, vy västerut mot Barakull

Kärlväxter

Skansarna, och då särskilt den sydexponerade slänten, är beväxna med örtrik torräng med arter som ekorrsvingel *Vulpia bromoides*^{EN}, blodnäva *Geranium sanguineum*, sandlök *Allium vineale*, vårtätel *Aira praecox*, vårbrodd *Anthoxanthum odoratum*, väddklint *Centaurea scabiosa*, rödklint *Centaurea jacea*, brudbröd *Filipendula vulgaris*, backvial *Lathyrus sylvestris*, käringtand *Lotus corniculatus*, tjärblomster *Viscaria vulgaris*, blåmunkar *Jasione montana*, mandelblomma *Saxifraga granulata*, backtimjan *Thymus serpyllum*^{NT}, rotfibbla *Hypochaeris radicata*, liten sommarvicker *Vicia sativa* subsp. *nigra*, backglim *Silene nutans* m.fl.

Mossor, lavar¹⁴⁹ och svampar

Lavfloran inventerades hösten 2013 och konstaterades vara relativt artfattig. Däremot saknades inte intressanta arter, som *Lecidea sarcogynoides* och *Rinodina sicula*, som även fanns på klippstranden nedan Norra Strandvägen. Arterna fanns på berghällen invid väggkanten.

---

¹⁴⁹ Arup, Ulf. 2013. Lavar runt Mölle vid Kullaberg, Skåne. AREK Biokonsult HB, Sösdala.

Den mest intressanta arten är dock den *Buellia* som inte har gått att finna något namn för och vilken kan vara en för vetenskapen obeskriven art.

Skansarna har inventerats på svamp av Kerstin Bergelin, Viken, och totalt har åtta arter av vaxskivlingar *Hygrocybe* påträffats inkl. en varietet vilket ger området ett regionalt skyddsvärde¹⁵⁰. Andra ängsarter är aprikosfingersvamp *Clavulinopsis luteoalba*.

Område 050

BEVARANDEMÅL

Skansarna ska hållas öppna, hävdas med sen slätter och inneha örtrik torräng. Berghällen ska vara fria från igenväxning.

FYSISK PLANERING

Översiktsplanen för Höganäs 2002 (2010) anger inget om fortsatt markanvändning. Området är i sin helhet planlagt som ”allmän plats”.

SITUATIONEN NU OCH I FRAMTID

Vallarna är en av få torrängar som hävdas med sen slätter. Området är därför artrikt men vegetationen tenderar att trivialiseras på vallens övre del och norra sida med gräs som knylhavre *Arrhenatherum elatius* och hundäxing *Dactylis glomerata*. Nuvarande skötsel tycks vara otillräcklig. Möjligen ska ytterligare slätter till på de mer kraftigt växande delarna innan vintern.

---

¹⁵⁰ Rald, E. 1985. Vokshatte som indikatorarter för mykologisk värdefulla överdrevslokaler. Svampe 11: 1 - 9.

Blodnäva *Geranium sanguineum*

051 MÖLLE, SKOG NORR OM SOLVIKSVÄGEN

- Riksintresse för a) naturvård, b) kustzon, c) rörligt friluftsliv, d) friluftsliv och e) kulturmiljövård
- Berörd av ”allmän plats” i detaljplan Mölle municipalsamhälle BR.15
- Regionalt naturvårdsprogram
- Fastighetsägare är enskilda

BESKRIVNING

Solexponerad och ljus ädellövnaturskog i branter och backar utgör övergången från Mölle till västra Kullaberg. Skogen är en fortsättning på bergets skogar, dess flora och karaktär. Skogskontinuitet¹⁵¹ ¹⁵² finns vilket även markfloran visar. Det sydexponerade läget och eken är gynnsamt för värmekrävande insekter.

Värdena är mycket höga för hotade eller missgynnade arter och grönstruktur men måttlig som tätortsnära natur för rekreation.

Juni 2014, bergsslänt mot väst

Kärlväxter

Skogsskiktet domineras av skogsek *Quercus robur* med inslag av ask *Fraxinus excelsior*^{EN} och bok *Fagus sylvatica*. I och kring träden växer murgröna *Hedera helix*^{signalart} och vildkaprifol *Lonicera perichlymenum*. Markfloran är delvis ängsartad med månviol *Lunaria rediviva*^{NT signalart}, lundskäfting *Brachypodium sylvaticum*, skogstry *Lonicera xylosteum*, lundslok *Melica uniflora*, sydlundarv *Stellaria nemorum* subsp. *montana*^{signalart}, gulplister *Lamium galeobdolon*, buskstjärnblomma *Stellaria holostea*^{signalart} m fl.

Mossor, lavar¹⁵³ och svampar

Lavfloran inventerades hösten 2013 och bedömdes vara trivial på bark men intressantare på sten. Åtminstone en art, *Adelolecia pilati*, som även hittades i krattskog norr om

¹⁵¹ Skånska rekognoseringskartan 1812-1820

¹⁵² Häradsökonomiska kartan 1910-15. Lantmäteriets webbtjänst ”Historiska kartor”

¹⁵³ Arup, Ulf. 2013. Lavar runt Mölle vid Kullaberg, Skåne. AREK Biokonsult HB, Sösdala.

Kullabergsvägen, är ny för Skåne och förekommer närmast i Bohuslän på några få kända lokaler och norrut. Arten påträffades här både på grönstensblock i norra branten och i övre delen av silikatklippan som sticker upp ur skogen.

Fåglar

Naturmiljön hyser en likartad fågelfauna som Kullaberg. Delar av området ingår i Kullabergsinventeringarna som utförts sedan 1974 vart tionde år, nu senast 2014.

Område 051

BEVARANDEMÅL

Området bör inkluderas i reservatet Västra Kullaberg och skogen lämnas för fri utveckling, med undantag för blockbrant och exponerat berg som bör röjas och hållas öppna.

FYSISK PLANERING

Enligt översiktsplanen för Höganäs 2002 (2010) ska fortsatt markanvändning vara grönstruktur. Området är i sin helhet planlagd som naturpark.

SITUATIONEN NU OCH I FRAMTID

Området är oskyddat och utgörs idag av sekundär naturskog med hög utvecklingspotential om skogen lämnas till fri utveckling. Skoglig kontinuitet finns. Naturvärdena kommer då att på sikt öka väsentligt. Biologiskt sett är området en del av Kullabergs skogsvegetation och all avverkning och/eller gallring bedöms skada objektet. Skogen fortsätter delvis även in på planlagt område.

052 KULLABERG

- Västra delen - naturreservat bildat 1971 på 280 hektar land. Utvidgat 1985 och kompletterat med marint reservat år 1986 på 190 hektar. Omfattar hav ut till 300 meter från land.
- Östra delen - naturreservat bildat 1965 på 700 hektar land. Kompletterat med marint reservat år 1986 på 102 hektar, vilket omfattar hav ut till 300 meter från land, och fågelskyddsområde år 1994 med beträdnadsförbud 1 mars-15 juli.
- Natura 2000 (SE 0430092 SCI och SPA)
- Riksintresse för a) naturvård b) kustzon c) rörligt friluftsliv d) friluftsliv och e) kulturmiljövård
- Strandskydd
- Berörd av ”allmän plats” i detaljplan Mölle del av BR.47
- Delar av reservatet omfattas av Nationell Bevarandeplan för Odlingslandskapet
- Regionalt naturvårdsprogram
- Västra delen - ängs- och hagmarksinventeringen Skåne län 2002-2004, objekt Brunnby 1 (BC6-NLF) på 35.5 hektar. Östra delen - ängs- och hagmarksinventeringen Skåne län 2002-2004, objekt Arild v (1FA-QXC) på 4.8 hektar och objekt Björkeröd 2 (B1C-HXG) på 1.6 hektar
- Ägare Gyllenstiernska Krapperupsstiftelsen, Naturvårdsverket och enskilda

BESKRIVNING

Kullaberg utgörs av lövskogsklätt berg, betesmarker och golfbana där den sticker ut i havet med dess branter, i ett i övrigt öppet och flackt landskap. Kustbranterna är särskilt höga mot Skälderviken, som mest med 60 meter i bergets östra delar, och dess kust sönderbruten med uddar och vikar.

Klassisk vy från Mölle hamn

Berget var fram till 1800-talets början till stora delar skoglöst, med undantag för bok- och ekskogarna mellan Ablahamn och Josefinelust söderut till Ransvik, Solvik och norr om Mölle (Bökebolet), norr om Björkeröd och sydsluttningarna från Mölle kapell till

Bergahusen med Haga där skogs- eller trädkontinuitet¹⁵⁴ finns. Bristen på skog var ett resultat av generationers överutnyttjande och bete.

Flertalet av nuvarande betesmarker är omlagd åker, undantaget markerna vid Bergahusen, delvis vid Björkeröd och mellan fyren och radarn med gräsmarkskontinuitet. Det sistnämnda området var planterat med svarttall *Pinus nigra* under sent 1800-tal och restaurerades under 1980-talet, med utgångspunkt från att ett flertal gräsmarksarter fanns kvar. De tidigare jordbruksmarkerna runt Kullagården omfördes på 1940-talet till golfbanor. Området har mycket höga värden för hotade eller missgynnade arter och naturtyper, tätortsnära natur för rekreation, mark- och kulturhistoria och som grönstruktur.

Geologi

Berggrunden utgörs i huvudsak av gråröd till röd gnejs med inslag av ådergnejs, ett bredare stråk av granodiorit mellan Ransvik och Djupadal samt gångar av amfiboliter och diabas. De två sistnämnda tillhör en grupp bergarter som benämns grönstenar.

Natura 2000 naturtyper¹⁵⁵ och kärleväxter

Skogarna domineras av bok *Fagus sylvatica* och lokalt av skogs- och/eller bergkek *Quercus robur* och *Q. petraea*. I dalgångar och sänkor övergår de i lövsumpskogar med klibbal *Alnus glutinosa*. På stråk av grönsten tillkommer skogslind *Tilia cordata* ^{signalart}, ask *Fraxinus excelsior*^{EN} och tidigare skogsalm *Ulmus glabra*^{CR}, den senare slogs ut tidigt 2000-tal av almsjukan. Där öppna marker har växt igen dominerar vårtbjörk *Betula pendula* med inslag av asp *Populus tremula* och viden *Salix*. I de östra delarna viss planterad barrskog.

Följande naturtyper enligt Natura 2000 har definierats inom reservaten.

- 1170 – Rev
- 1220 – Sten- och grusvallar
- 1230 – Vegetationsklädda havsklippor
- 1330 – Salta strandängar
- 3160 – Myrsjöar
- 4030 – Torra bedar
- 5130 – Enbuskmarker
- 6210 – Kalkgräsmarker
- 6270 – Silikatgräsmarker
- 6410 – Fuktängar
- 6430 – Högrötsängar
- 7140 – Öppna mossar och kärr
- 7230 – Rikkärr
- 9080 – Lövsumpskog
- 9110 – Näringsfattig bokskog
- 9130 – Näringsrik bokskog
- 9160 – Näringsrik ekskog
- 9180 – Ädellövskog i branter
- 9190 – Näringsfattig ekskog
- 9750 – Svåmlövskog

Naturtypen rev 1170 har inte varit möjlig att avgränsa i detalj varför den här motsvarar hela det marina reservatet.

---

¹⁵⁴ I jämförelse med Skånska rekognoseringskartan 1812-1820

¹⁵⁵ Bevarandeplan för Natura 2000-område Kullaberg SE0430092. Länsstyrelsen i Skåne län. 2011. Malmö.

Område 052, naturreservatet Västra Kullaberg

Mindre ytor av *sten och grusvallar 1220* finns vid Solvik nära Mölle, Ablahamn, Djupadal och mot Arild, med strandkvanne *Angelica archangelica* subsp. *littoralis*, strandkål *Crambe maritima*, skörbjuggsört *Cochlearia officinalis*, sällsynt strandloka *Ligusticum scoticum* m fl. *Vegetationsklädda havsklippor 1230* dominerar de havsexponerade bergsbranterna. Karaktärsarter här är trift *Armeria maritima*, strandglim *Silene uniflora*, gulkämpar *Plantago maritima*, kustbaldersbrå *Tripleurospermum maritimum* subsp. *maritimum*, skörbjuggsört, slätterfibbla *Hypochaeris maculata*^{VU}, tjärblomster *Viscaria vulgaris*, ljung *Calluna vulgaris*,

Område 052, naturreservatet Östra Kullaberg

kråkbär *Empetrum nigrum* m fl. I en ravin öst om Åkerberget finns storfryle *Luzula sylvatica*^{VU} fridlyst, en art med atlantisk utbredning.

Salta strandängar 1330 är sällsynta då bergets exponering medför vågor, högvatten och erosion. Där naturtypen finns ses salttåg *Juncus gerardii*, rödsvingel *Festuca rubra*, strandkämpar *Plantago coronopus*, gulkämpar, strandaster *Tripolium pannonicum*, havssälting *Triglochin maritima*,

krypven *Agrostis stolonifera*, glesstarr *Carex distans*, revigt saltgräs *Puccinellia maritima*, gåsört *Argentina anserina* m fl.

Torra bedar 4030 dominerade betesmarkerna fram till 1800-talet berget. Idag återfinns den främst mellan Kullens fyr och radarn samt vid Ona mosse. Efter viss restaurering finns här nu stenmåra *Galium saxatile*, blodrot *Potentilla erecta*, liten blåklocka *Campanula rotundifolia*, krustätel *Avenella flexuosa*, blåbär *Vaccinium myrtillus*, kråkbär, fårsvingel, pillerstarr *Carex pilulifera*, gråfibbla *Pilosella officinarum* m fl. *Enbuskmarker 5130* finns i mindre omfattning i anslutning till föregående naturtyp och är oftast kraftigt igenväxande.

Kalkgräsmarker 6210 är mycket sällsynta. De som finns är oftast ohävdade och igenväxande. Naturtypen är artrik och borde prioriteras högre. Karaktärsarter är blodnäva *Geranium sanguineum*, axveronika *Veronica spicata*, flentimotej *Phleum phleoides*, bergjohannesört *Hypericum montanum*^{NT}, brudbröd *Filipendula vulgaris*, ängshavre *Avenula pratensis*, slätterfibbla, berg- och kungsmymta *Clinopodium vulgare* och *Origanum vulgare* m fl. Sällsynt finns även vårviol *Lathyrus sphaericus*^{CR} fridlyst, ekorrsvingel *Vulpia bromoides*^{EN}, kantig fetknopp *Sedum sexangulare*, rosenlök *Allium carinatum*^{NT} fridlyst, backfryle *Luzula divulgata*^{NT}, dvärglin *Radiola linoides*^{VU}, flockarun *Centaureum* subsp. *erythraea*^{VU} fridlyst, glansbräken *Asplenium adiantum-nigrum*^{VU} fridlyst och skånkt oxbär *Cotoneaster kullensis*^{EN}, den senare är endemisk för Skåne.

Silikatgräsmarker 6270 utgörs här av ganska artfattig rödvensäng. Typiska arter är rödven *Agrostis capillaris*, fyrkantig johannesört *Hypericum maculatum*, skogsklöver *Trifolium medium*, ängssyra *Rumex acetosa*, svartkämpar *Plantago lanceolata*, teveronika *Veronica chamaedrys*, röllika *Achillea millefolium*, sydvårbrodd *Anthoxanthum odoratum*, gulmåra *Galium verum*, rotfibbla *Hypochaeris radicata* m fl.

Fuktängar 6410 finns endast med begränsad yta i öppna områden som små fuktstråk, i flertalet fall på stråk av grönsten. Där ses stjärnstarr *Carex echinata*, grönstarr *Carex demissa*, hirsstarr *Carex panicea*, blåtätel *Molinia caerulea*, blodrot, kärtistel *Cirsium palustre*, småvänderot *Valeriana dioica* m fl. I silkärret till Björnlän även ängsstarr *Carex hostiana*^{NT}, plattsäv *Blysmus compressus*^{NT} och kärrjohannesört *Hypericum tetrapterum*^{NT}. Av *rikkärr 7230* finns ytterst lite och då närmast norr om Bergahusen.

Öppna mossar och kärr 7140 är begränsade till Grällinge mad, Håkulls mosse, Mölle mosse och eventuellt Björkerödssdammen. På mattor av vitmossa *Sphagnum* växer flaskstarr *Carex rostrata*, gråstarr *Carex canescens*, ängsull *Eriophorum angustifolium*, kärrviol *Viola palustris*, kråklöver *Comarum palustre*, brunven *Agrostis canina*, spikblad *Hydrocotyle vulgaris* m fl. Flera av områdena är starkt igenväxande med björk *Betula*.

Lövsumpskogar 9080 hittas i dalsänkor, raviner och i anslutning till sjöar och kärr. Klippal *Alnus glutinosa* är det dominerande trädslaget, men inslag av ask *Fraxinus excelsior*^{EN} och björk finns. Karaktärsarter är älggräs *Filipendula ulmaria*, stor häxört *Circaea lutetiana*^{signalart}, tuvtätel *Deschampsia cespitosa*, humleblomster *Geum rivale*, besksöta *Solanum dulcamara*, skogs- och skärmstarr *Carex sylvatica*, *C. remota*^{signalart}, springkorn *Impatiens noli-tangere*^{signalart}, kabbeleka *Caltha palustris*, gullpudra *Chrysosplenium alternifolium*^{signalart} samt lundbräkensläktet *Dryopteris* och majbräken *Athyrium filix-femina*.

Mycket av moränen på Kullaberg är lokalt påverkad av urberget. Därför dominerar *näringsfattig bokskog 9110* bland lövskogarna. I våraspekten ses vitsippa *Anemone nemorosa*, krustätel, vårfryle *Luzula pilosa*, skogsstjärna *Lysimachia europaea*, harsyra *Oxalis acetosella*, ekorrbar *Maianthemum bifolium*, liljekonvalj *Convallaria majalis* m fl.

Där inslaget av grönsten är större och/eller moränen är lerig övergår bokskogen i *näringsrik bokskog 9130*. Markfloran är här lundartad och artrikare med lundslök *Melica uniflora*, lundgröe *Poa nemoralis*, skogsbingel *Mercurialis perennis*, hässlebrodd *Milium effusum*, gulplister *Lamiastrum galeobdolon*, buskstjärnblomma *Stellaria holostea*^{signalart}, gulsippa *Anemone ranunculoides*^{signalart}, myskmadra *Galium odoratum*^{signalart}, dvärgvårlök *Gagea minima*, lundvårlök *Gagea spathacea*^{signalart}, lundarv *Stellaria nemorum*^{signalart}, storrans *Polygonatum multiflorum*^{signalart}, lundviol *Viola reichenbachiana* och mindre av ormbär *Paris quadrifolia*^{signalart}. Sällsynt ses i samma naturtyp skogslýsing *Lysimachia nemorum*^{NT}, skogsveronika *Veronica montana*^{VU} och desmeknopp *Adoxa moschatellina*^{NT} ^{signalart}.

Vy västerut från Haga

På motsvarande sätt som bokskogen återspeglar ekskogstyperna moränens näringsstatus. Generellt finns inslag av bok *Fagus sylvatica* och vårtbjörk *Betula pendula*. I branter och krattskog tillkommer skogslind, ask, skogsalm och skogslönn *Acer platanoides*. Ekskogen har en bättre skogskontinuitet, är ljusare och därmed artrikare. Övergången mellan naturtyperna 9130 och 9160 är otydlig.

Utöver redan nämnda arter för näringsrik bokskog 9130 kan för näringsrik ekskog 9160 tilläggas långstarr *Carex divulsa*, lundelm *Elymus caninus*^{signalart}, bergslok *Melica nutans*, ramslök *Allium ursinum*, lundskafting *Brachypodium sylvaticum*, månviol *Lunaria rediviva*^{NT signalart}, vätteros *Lathraea squamaria*^{signalart}, blåsippa *Hepatica nobilis*^{signalart} fridlyst, stor blåklocka *Campanula persicifolia*, rödblåra *Silene dioica*, mörk lungört *Pulmonaria obscura*. Sällsynt finns här också skugglosta *Bromopsis ramosa*^{VU}, sötvedel *Astragalus glycyphyllos* och bokarv *Stellaria neglecta*^{VU}. På kalkhaltiga rörligt grundvatten i övergången till Vegetationsklädda havsklippor 1230 ses även stor bockrot *Pimpinella major*^{NT}.

Markfloran i näringsfattig ekskog 9190 har likheter med näringsfattig bokskog 9110 men är ljusare och dess artstock kan kompletteras med krustätel, rödven, vårbrodd, liten blåklocka, hagfibblor *Hieracium* sect. *Vulgata*, vildkaprifol *Lonicera periclymenum*, ängskovall *Melampyrum pratense*, vårfryle, gökärt *Lathyrus linifolius*, buskstjärnblomma, blåbär m fl.

I branterna mellan Ablahamn och Josefinelust samt nordöstra sidan av Kullaberg finns mindre områden med ädellövskog i branter 9180. Markvegetationen har stora likheter med den näringsrika ekskogen men är frodigare. Utöver för ekskogen nämnda arter kan tilläggas till tandrot *Cardamine bulbifera*^{signalart}, svart trolldruva *Actaea spicata*^{signalart}, sårläka *Sanicula europaea*^{signalart}, hålnunneört *Corydalis cava*^{NT} och strax öst om Ablahamn skogssvingel *Drymochloa sylvatica*^{VU signalart}.

Övriga naturmiljöer och kärlväxter

Det finns rikligt med miljöer som inte passar in i någon av naturtyperna inom Natura 2000, som igenväxningssuccessioner med lövskogar, buskrika marker och snår med björnbär *Rubus*, slån *Prunus spinosa*, fläder *Sambucus nigra* och en, golfbanor och dess ruffar, betesmarker på tidigare åker, tomter m fl. Sett utifrån den biologiska mångfalden hyser flera av dem höga värden.

Inom både reservaten finns rikligt med björnbärsarter i ljusöppna skogar, skogsbryn, klipp- och buskmark eller i anlagda miljöer. På berget har minst sexton arter setts.

Vissa av dem är lokalt mycket vanliga, som klo- *Rubus lindebergii*, rasp- *Rubus radula*, söt-*Rubus plicatus* och blomsterbjörnbär *Rubus polyanthemus*^{NT}. Andra är mindre vanliga som luddbjörnbär *Rubus insularis* och några sällsynta som lind- *Rubus tiliaster*^{VU}, bohus- *Rubus dissimulans*^{VU} och slätbjörnbär *Rubus eluxatus*.

Här finns även ett flertal maskrosarter men kunskapen är begränsad om dessas utbredning. På gräsmark och i golfbaneruffarna finns bland annat svarttandad maskros *Taraxacum duplidentifrons*^{VU}.

Magra gräsytor eller störda ytor kan hysa konkurrenssvaga växtarter. Sådana är ekorrsvingel *Vulpia bromoides*^{EN}, som finns rikligt i gräs på och i anslutning till berghällar. Dvärgjohannesört *Hypericum humifusum*^{EN} är en annan art, spridd och fåtalig på äldre markvägar och gräsmark på berghällar. Den är numera i det närmaste på utgående. Borstäv *Isolepis setacea*^{EN} följer våta stigar, andra upptrampade miljöer och källflöden. Det späda gräset vittåtel *Aira caryophylla*^{VU} växer på solvarm öppen lätt jord. Fältnarv *Sagina apetala*^{EN} fridlyst blir endast någon centimeter och har en av sina få svenska lokaler vid Kullens fyr, där i övergången mellan gräs och upptrampad mark.

Delar av åkerlandskapet som ansluter till berget ingår i reservatet. Utmed skogsbrynet öster om Mölle kapell finns, eller fanns, ett flertal sällsynta åkerogräs som sommarklynne *Valerianella dentata*^{EN}, åkersyska *Stachys arvensis*^{VU}, åkermadd *Sberardia arvensis*^{EN}, åkerrödtoppa *Odontites vernus*^{NT}, åkerkulla *Anthemis arvensis*^{NT} m fl.

MOSSOR

Kullabergs låga nederbörd och höga antal soltimmar är inte gynnsamt för flertalet mossor, med undantag för några arter med sydlig utbredning. Flertalet mossor med naturvärde har därför en stark anknytning till gynnsamt lokal- och mikroklimat.

Hela bergets norra sida med dess berg, raviner, källflöden och rasmarker är av intresse. Här finns exempelvis hattmossa *Hymenostylium recurvirostrum*, en art med huvudsaklig utbredning i fjällvärlden, stor revmossa *Bazzania trilobata*^{signalart}, purpurmylia *Mylia taylorii*^{signalart}, kalkkuddmossa *Gymnostomum aeruginosum*, orange lansmossa *Didymodon insulanus*, kalkkammossa *Ctenidium molluscum*, kamtuffmossa *Palustriella commutata*^{signalart}, kantvitmossa *Sphagnum quinquefarium*^{signalart}, kuddtrattmossa *Amphidium mougeotii*, grov fjädermossa *Neckera crispa*^{signalart}, vågig rutlungmossa *Conocephalum salebrosum*, sydlig kvastmossa *Dicranum fulvum* och bergkvastmossa *Dicranum fuscescens*.

Kullaberg är en av de få svenska lokalerna för broddnäbbmossa *Rhynchostegium confertum*^{EN} och dvärgsprötmossa *Microeurhynchium pumilum*^{CR}. Båda arter har en atlantisk-mediterian utbredning. Här finns också ett antal suboceaniska arter, som kustkvastmossa *Dicranum scottianum*^{VU}, kustkrusmossa *Weissia perssonii*^{VU}, hedkoppmossa *Entosthodon obtusus*^{VU}, stor bandmossa *Metzgeria conjugata*^{NT} hednervmossa *Campylopus flexuosus*, späd frullania *Frullania fragilifolia*, atlantärgmossa *Zygodon conoideus*^{NT}, blockskapania *Scapania gracilis*^{VU} och skirmossa *Hookeria lucens*^{NT} fridlyst.

Utöver bergets norra sida finns även lämpliga miljöer på sydsidan i grottor, som tuffkuddmossa *Eucladium verticillatum*, vid bäck- och källflöden, på rikbarksträd som ask och lönn samt på grönsten.

Utöver en del redan nämnda kalkgynnade arter finns på grönsten och bark i rikare skog gul hårgräsmossa *Cirriphyllum crassinervium*, skogsgrimmia *Grimmia hartmanii*, grov baronmossa *Anomodon viticulosus*^{signalart}, stenporella *Porella cordeana*^{signalart}, platt fjädermossa *Neckera complanata*^{signalart}, rävsvansmossa *Thamnobryum alopecurum*, trubbfjädermossa *Homalia trichomanoides*^{signalart}, skuggsprötmossa *Eurhynchium striatum*^{signalart} och klängmossa *Homomallium incurvatum*. Vid havet påträffas strandkalkmossa *Tortella flavovirens*. Mycket sällsynt har även sandnäbbmossa *Rhynchostegium megapolitanum*^{EN} påträffats.

Mossfloran i kalkrika källflödena domineras av brunmossor som klotuffmossa *Palustriella falcata*^{signalart}, späd skorpionmossa *Scorpidium cossonii*, guldspärrmossa *Campylium stellatum* och sällsynt kalkkällmossa *Philonotis calcarea*^{NT}. På sydsidan vid Solvik finns ytterligare några ovanliga arter på blottad kalkpåverkad morän, som strandrosettmosa *Riccia bifurca*, murlansmossa *Didymodon vinealis*^{VU} och glanslungmossa *Reboulia hemisphaerica*, den senare i klippskrevor.

Bergets enda lokal för grov fjädermossa *Neckera crispa*

Lavar ¹⁵⁶ ¹⁵⁷

Lavfloran och utbredningen av hotade lavar har vissa likheter med mossorna. Arter med höga naturvärden finns främst i branterna med skogskontinuitet mellan Ablahamn och Josefinelust.

På berg och bark kan här ses örtlav *Lobaria virens*^{EN signalart}, lunglav *Lobaria pulmonaria*^{NT signalart}, bokporlav *Pertusaria velata*^{CR}, västlig njurlav *Nephroma laevigatum*^{NT signalart}, bokvårtlav *Pyrenula nitida*^{NT signalart}, stor vaxlav *Coenogonium luteum*^{EN}, mussellav *Normandina pulchella*^{signalart}, lönnlav *Bacidia rubella*^{signalart}, havstulpanlav *Thelotrema lepadinum*^{signalart}, orangepudrad klotterlav *Opegrapha ochrocheila*^{NT}, liten ädellav *Megalaria laureri*^{EN signalart}, bokkantlav *Lecanora glabrata*^{NT signalart}, barkzonlav *Enterographa crassa*^{EN}, askvårtlav *Pyrenula nitidella*^{EN}, klippzonlav *Enterographa hutchinsiae*^{EN}, stiftklotterlav *Opegrapha vermicellifera*^{VU signalart} m fl.

Lavarna i bok- och ekskogsmiljöerna är mycket triviala, troligen som ett resultat av bristande skogskontinuitet men särskilt som en effekt av hög belastning av svaveldioxid under 1960-1990 talen. Barken på både bok och ek har även naturligt ett lågt pH-värde.

Miljöerna kring Haga, här almar och fläder, samt Kockenhus med äldre valnötsträd och almallé, var tidigare artrika. Sedan dessa har alla äldre skogsalmar dött bort och med dem den större delen av de skyddsvärda lavarna, med undantaget för groporangelav *Caloplaca obscurella*, *Lecanora hagenii* på fläder, grå skärelav *Schismatomma decolorans*^{NT signalart} och skorpdagglav *Diploicia canescens*^{CR} på äldre skogslönn vid Haga. Vid Kockenhus kvarstår valnötsträdet med arter som *Blastenia herbidella*, allékantlav *Lecanora impudens*^{VU} m fl.

Kunskapen om lavar som växer på sten och jord inom reservaten är dålig. Någon systematisk inventering har inte gjorts i modern tid. Troligen finns mycket kunskap att hämta då inventeringar i närliggande områden har visat dess potential.

¹⁵⁶ Johansson, P. 1992: Bark- och vedlavar på Kullaberg – förändringar under 80 år. Svensk Bot. Tidskr. 86:243-259. Lund. b)

¹⁵⁷ www.artportalen.se (Andreas Malmqvist, Jan Henriksson, Lars Fröberg, Ulf Arup m fl.).

Svampar¹⁵⁸

Kullaberg är mycket artrikt och välinventerat på svamparter. Strax över 1300 arter har påträffats och antalet kända rödlistade svamparter, till och med 2015, är 83 arter. Berget är generelltrikt men det går att läsa ut ett antal värdeområden, som ängsartade bok- och ekskogar och naturbetesmarker.

Bok- och ekskogarna på östra Kullabergs sydsluttningar och Ransvik-Josefinelust inom västra reservatet sticker ut som de mest artrika svampmiljöerna. Här finns skogskontinuitet och mer än 20 rödlistade arter inom vardera området. Flertalet av dem är beroende av god tillgång på död, döende ved eller äldre svaga träd.

I skogarna mellan Mölle kapell och Kockenhus har ockraticka *Spongipellis delectans*^{VU} påträffats, andra fyndet för landet, förutom flera andra sällsyntheter som bl a rosenporing *Ceriporia excelsa*^{NT}, gräddporing *Cinereomyces lenis*^{VU signalart}, flamsopp *Boletus queletii*^{VU signalart}, trubbfingersvamp *Clavulinopsis cinereoides*^{VU signalart}, lundkrämskinn *Gloeohyphochnium analogum*^{VU}, almkrämskinn *Granulobasidium velleum*^{NT}, korallticka *Grifola frondosa*^{NT signalart}, koralltaggsvamp *Heridium coralloides*^{NT signalart}, prickskinn *Hyphoderma macedonicum*^{VU}, sydlig sotticka *Ischnoderma resinosum*^{VU}, spinnfingersvamp *Lentaria byssiseda*^{NT signalart} m fl.

Mellan Ransvik och Josefinelust tillkommer arter som oxtungssvamp *Fistulina hepatica*^{NT signalart}, igelkottstaggsvamp *Heridium erinaceus*^{CR fridlyst}, blek fjunfoting *Hydropus subalpinus*^{NT}, ekvaxskivling *Hygrophorus cossus*^{NT}, dystersopp *Porphyrellus porphyrosporus*^{NT}, skillerticka *Inonotus cuticularis*^{VU}, pälsticka *Inonotus hispidus*^{VU}, narrtagging *Kavinia himantia*^{NT signalart}, dvärgfjällskivling *Lepiota echinella*^{VU}, rödskölding *Pluteus aurantiorugosus*^{EN signalart}, druvfingersvamp *Ramaria botrytis*^{NT signalart}, prakttagging *Steccherinum robustius*^{VU signalart} m fl.

Skogsområden med spridda förekomster av ovanliga eller hotade arter är bok- och ädellövskog mellan Ablahamn-Käringmalen, runt Djupadalsravinen, vid Mölle mosse, mellan Larås-Björkeröd, Mellanvägen-Håkull, Himmelstorp och omgivningarna vid Haga och väst Bergahusen. Arter här är exempelvis brunskivig citronspindling *Cortinarius fulvocitrinus*^{VU signalart}, flockig puderskivling *Cystolepiota adulterina*^{VU}, stråfingersvamp *Clavaria straminea*^{VU signalart}, rödbrun rottryffel *Scleroderma cepa*^{VU}, grönfjällig fjällskivling *Lepiota grangei*^{VU signalart}, skivsopp *Xerocomus pelletieri*^{EN}, skönkremla *Russula laeta*^{VU}, rosetticka *Oligoporus floriformis*^{VU}, gropticka *Oligoporus guttulatus*^{NT}, praktfingersvamp *Ramaria subbotrytis*^{VU signalart}, dadelvaxskivling *Hygrocybe spadicea*^{VU} m fl.

Betesmarkerna vid Haga-Bergahusen har en lång beteskontinuitet och därmed även ett stort antal hävdgynnade arter i släktena *Clavaria*, *Entoloma* och *Hygrocybe*. Antalet rödlistade arter är högt och kända är ljusskivig lerskivling *Camarophyllopsis schulzeri*^{NT}, rökfingersvamp *Clavaria fumosa*^{NT}, kornopping *Entoloma corvinum*^{NT}, stornopping *Entoloma griseocyaneum*^{NT}, sepiarödning *Entoloma jubatum*^{NT}, mjölrödskivling *Entoloma prunulooides*^{NT}, brun ängsvaxskivling *Hygrocybe colemanniana*^{NT}, lila vaxskivling *Hygrocybe flavipes*^{NT}, kastanjesopp *Gyroporus castaneus*^{NT}, scharlakansvaxskivling *Hygrocybe punicea*^{NT}, lädervaxskivling *Hygrocybe russocoriacea*^{NT}, praktvaxskivling *Hygrocybe splendidissima*^{NT} och lilamusseron *Rugosomyces ionides*^{VU}.

Insekter – trollsländor Odonata

Trollsländor har inventerats och totalt 28 arter har påträffats, ingen rödlistad men artantalet är högt. Flertalet fynd är i anslutning till vatten som Björkeröds sjö, Mölle mosse och Håkulls mosse (www.artportalen.se).

Citronfläckad kärrtrollslända *Leucorrhinia pectoralis*^{fridlyst}, som omfattas av habitatdirektivets bilaga 2 och 4, har påträffats vid Håkulls mosse.

Insekter – fjärilar Lepidoptera

Flera arter tycks ha koloniserat Sverige genom att sprida sig från Danmark till Kullaberg då flera arter här har påträffats för första gången i Sverige.¹⁵⁹

¹⁵⁸ Samtliga uppgifter om svampar har lämnats av Kerstin Bergelin, Viken

¹⁵⁹ Franzén M., Molander M., Norén L & Nilsson L.A: Förändringar av gaddstekelfaunan på Kullaberg i Skåne – Entomologisk Tidskrift 132 (1-2):1-27. Uppsala, Sweden 2012

Kullaberg fungerar som en språngbräda för arter som expanderar norrut. Exempelvis var Håkull en av de första platserna i landet man frekvent kunde se sälgskimmerfjäril *Apatura iris*.

Västra Kullaberg

Under 1950-talet inventerades småfjärilar som mätare, fly och mott. Resultatet visar tydlig hur artrik fjärilsfaunan då var inom västra Kullaberg, med totalt 28 rödlistade arter (www.artportalen.se Harry Rýden). Därefter fram till 1985 har rapporterats ytterligare en rödlistad art.

Efter 1985 har 24 rödlistade fjärilar setts (www.artportalen.se Markus Franzén, Mikael Johannesson m fl.) där nio arter är nya medan 15 inte återfunnits. Fortfarande dominerar småfjärilar de rödlistade arterna med några undantag som humlerotsfjäril *Hepialus humuli*^{NT}, sexfläckig bastardsvärmare *Zygaena filipendulae*^{NT}, brunaktig sikelvinge *Drepana curvatula*^{NT} och fläckig glansspinnare *Callimorpha dominula*^{NT}. Ungefär hälften av de rödlistade arterna som inte återfunnits efter 1985 är sådana som kräver öppna, blomrika och varma miljöer. Flera av arterna är sydliga.

Brun ekvårvecklare *Acleris quercinana*^{VU}, som påträffades första gången av Per Benander 1953, lever i ekkrattet på de sydvända bergsslutningarna mellan Ransvik och Solvik. Arten är sydlig, värmekrävande och får representera Kullabergs strategiska läge i insektsvärlden.

Östra Kullaberg

Från början av 1900-talet fram till 2014 finns det på inrapporterat nio rödlistade fjärilar och endast tre av dessa har setts efter 1985, vilka är mindre blåvinge *Cupido minimus*^{NT} (Linda Strand, Rydebäck och Markus Franzén), sexfläckig bastardsvärmare *Zygaena filipendulae*^{NT} (Markus Franzén) och brunstarrfly *Sedina buettneri*^{NT} (Hans Karlsson, Färjestaden). Samtliga uppgifter från www.artportalen.se.

De rödlistade arter som därmed troligen utgått är silversmygare *Hesperia comma*^{NT}, almsnabbvinge *Satyrium w-album*^{NT}, humlerotsfjäril, mindre bastardsvärmare *Zygaena viciae*^{NT}, allmän purpurmätare *Lythria cruentaria*^{NT} och strecktecknat backfly *Agrochola lychnidis*^{RE}.

Insekter – gaddsteklar (Aculeata) ¹⁶⁰

Under åren 2004–2009 inventerades Kullaberg¹⁶¹ med avseende på gaddsteklar (humlor, bin m fl.) samtidigt som material på museer granskades, det senare med syftet att kartlägga äldre noteringar.

Totalt har 260 arter (inkl. *Apis mellifera*) hitintills påträffats, varav 28 är rödlistade. Under inventeringsperioden 2004–2009 sågs 238 arter varav 16 var rödlistade. Av påträffade gaddsteklar var 116 vildbin (98 solitära bin och 18 humlearter) varav 23 arter var rödlistade men endast nio har påträffats under fältinventeringen, resterande är sedda före 1990. Flest individer noterades av metallsmalbi *Lasiglossum morio*, ljus jordhumla *Bombus lucorum*, trädgårdssandbi *Andrena haemorrhoa* och glödsandbi *Andrena fulva*. Flera arter gaddsteklar har mycket specialiserade krav på föda och boplats, vilket gör dem sårbara. Många av arterna påträffades med endast få individer.

Av gaddsteklar var 22 arter vägsteklar och hitintills är 23 arter kända från Kullaberg. Några få arter dominerade, som större stigstekel *Priocnemis perturbator*. Endast en rödlistad art noterades, murvägstekel *Agenioidens sericeus*^{EN}, som är en av Sveriges mest sällsynta vägsteklar. Arten kräver varma lokaler med större vegetationslösa ytor.

Det påträffades även 67 arter rovssteklar, tolv guldsteklar, 17 getingar samt vardera en pansarstekel, fuskmyra och sammetsstekel vilket motsvarar knappt 40 % av det totala antalet svenska arter i dessa grupper.

¹⁶⁰ Franzén M., Molander M., Norén L & Nilsson L.A: Förändringar av gaddstekelfaunan på Kullaberg i Skåne – Entomologisk Tidskrift 132 (1-2):1-27. Uppsala, Sweden 2012

¹⁶¹ Med Kullaberg syftas här ett större geografiskt område än reservatet, här halvön mellan Arild, Nyhamnsläge och Kullens fyr.

Gräsgrön guldbagge *Cetonia aurata*

Insekter – växtsteklar Symphyta ¹⁶²

Endast en inventering av växtsteklar är känd, vilken utfördes av Per Benander. Kunskapen är dålig idag och uppgifter i övrigt saknas.

Insekter - Skalbaggar Coleoptera ¹⁶³

Västra Kullaberg

De inventeringar som är kända är äldre och från perioden 1950-1985 (Einar Wirén 1889-1972 ¹⁶⁴, Bo C. H. Tjeder 1901-1992; Sven Palmqvist 1906-1981; Alan Dufberg, Limhamn m fl.).

För denna period finns rapporterat 22 rödlistade arter, varav en *Danacea pallipes*^{RE} idag räknas som nationellt utdöd. Dess larvutveckling är dåligt känd men sker förmodligen i döda grenar. Utomlands är arten uppgiven från bok och fläder ¹⁶⁵. Efter 1985 tycks inte några systematiska inventeringar ha utförts. Rapporterade fynd är enstaka, sporadiska och av tidigare påträffade rödlistade skalbaggar är endast sex återfunna. Till dessa kan tilläggas två nya rödlistade arter.

Av fynden efter 1985 bör nämnas två skalbaggsarter med mycket begränsad utbredning, vilka är a) *Chrysomela limbata*^{VU}, en art som minskat starkt pga. igenväxning. Den lever på torra, magra och varma sydvända slänter med kämpar *Plantago*, b) *Chrysolina sturmi*^{VU} är i nyare tid endast påträffad i Skåne och Öland. Arten är östlig och lever på jordreva *Glechomahederacea* i fuktiga gräsmarker. Att den saknar flygförmåga bidrar till dess sårbarhet då populationen blir fragmenterad (båda ¹⁶⁶).

Östra Kullaberg

De inventeringar som är kända är äldre och från perioden 1950-1985 (Ringdahl, O 1885-1966, Einar Wirén 1889-1972, Bo C. H. Tjeder 1901-1992 m fl.). De rödlistade arter som

¹⁶² Benander, P. 1966. Kullabergs växtsteklar. Kullabergs Natur 3. Lund.

¹⁶³ Där inget annat sagt är uppgifter om arter hämtade på www.artportalen.se

¹⁶⁴ Wirén, E. 1960. Bidrag till kännedom om Kullabergs Coleopterfauna. Kullabergs natur, häfte 4[?].

¹⁶⁵ Artfakta. ArtDatabanken, SLU 2010.

¹⁶⁶ Artfakta. ArtDatabanken, SLU 2012.

det saknas återfynd av bredhornad smalpraktbagge *Agrius laticornis*^{NT}, *Dasytes nigrocyanus*^{VU}, dubbelhårig brunbagge *Anisoxya fuscata*^{VU}, almbloombock *Pedostrangalia revestita*^{EN}, prydnadsbock *Anaglyptus mysticus*^{NT}, molnfläcksbock *Mesosa nebulosa*^{NT}, *Trachypbloeus heymesi*^{NT}, *Acalles misellus*^{VU} och *Glocianus mollieri*^{NT}.

Arter som noterats efter 1985 är sporadiska och omfattar bland annat mindre horndyvel *Onthophagus similis*^{NT}, *Hemicoelus fulvicorne*^{NT}, *Hermaphysa mercurialis*^{NT}, *Phloeophagus lignarius*^{NT}, *Grynobius planus*^{NT}, *Stereocorynes truncorum*^{VU} och lövskogslöpare *Abax parallelepipedus*^{NT} (Håkan Ljungberg, Uppsala; Björn Abelson och Bertil Eriksson, Karlshamn).

Insekter - övriga artgrupper

Utöver nämnda artgrupper finns en del andra arter som *Orthotrichia tragetti*^{NT}, en nattslända, och gullringad vedharkrank *Ctenophora flaveolata*^{NT} inrapporterade på www.artportalen.se. Se även ”Tjeder, Bo. 1967. Kullabergs nätvingar, näbbsländor, nattsländor och harkrankar. Kullabergs Natur 12: 1-21. Lund.” och för tvåvingar *Diptera* ”Ringdahl, O. 1960. Flugfaunan på Kullaberg och Hallands Väderö. Kullabergs Natur 2: 1-70. Lund.

Spindeldjur

För berget som helhet finns det en inventering utförd av Åke Holm¹⁶⁷. Det är okänt om någon av de fynd Holm uppgett är rödlistade. Kända och rödlistade arter inom västra reservatet är sydliga och värmekrävande, som tapetserarspindel *Atypus affinis*^{NT}, *Clubiona genevensis*^{NT} och *Cheiracanthium elegans*^{NT}. För östra reservatet finns spridda uppgifter (www.artportalen.se Lars J Jonsson och Pia, Andersson, båda Tyringe).

Kustklokrypare *Chthonius tetrachelatus* är rapporterad av både Hans Lohmander (1896-1961) och Henrik W. Waldén (1925-2008) under åren 1949-1963.

Blötdjur

Kullaberg har en mycket artrik snäck- och snigelfauna med totalt 69 påträffade arter. Merparten av inventeringarna är under utförda under åren 1923-1987 (Henrik W. Waldén 1925-2008 och Hans Lohmander 1896-1961). Under senare tid, för åren 2005-2006, finns inventeringar av Ted von Proschwitz. Därutöver finns spridda noteringar av andra (samtliga www.artportalen.se)

Totalt är fyra rödlistade arter kända. Dessa är nålsnäckan *Platyla polita*^{VU}, kalkkärrsgrynsnäckan *Vertigo geyeri*^{NT}, lamellsnäckan *Spermodea lamellata*^{NT} och bukspolsnäckan *Macrogastrea ventricosa*^{NT}. De två förstnämnda har påträffats vardera på endast en lokal.

Grod- och kräldjur

Flertalet arter som finns i regionen har setts här. Vanlig groda *Rana temporaria*, åkergroda *Rana arvalis*, klockgroda *Bombina bombina*, vanlig padda *Bufo bufo*, mindre vattensalamander *Lisotriton vulgaris*, större vattensalamander *Triturus cristatus*, skogsödla *Zootoca vivipara*, snok *Natrix natrix* och huggorm *Vipera berus* har setts eller hörts (www.artportalen.se Göran Paulson, Höganäs; Johanna Stedt, Nyhamnsläge; Linda Strand, Helsingborg; Boris Berglund, Ystad, Lars Jonsson och Pia Andersson, båda Tyringe).

Större vattensalamander har inom västra Kullaberg påträffats i vatten vid golfbanan, sydost om Grällinge mad, vid Hjorthagen och inom östra Kullaberg i Björkerödsdammen och Mölle mosse.

Fåglar

Totalt har ca 275 fågelarter iakttagits på berget, varav ca 90 häckar årligen¹⁶⁸. Med sitt utskjutande läge i havet är berget attraktivt för flyttfågel och vid omslag till sämre väder kan tusentals småfåglar rasta i buskagen. Under hösten sker ibland invasion av nötskrikor, siskor, mesar, hackspettar eller korsnäbbar.

¹⁶⁷ Holm, Å. 1977. Kullabergs spindlar. Kullabergs Natur 15: 1–29

¹⁶⁸ Uppgift hämtad på länsstyrelsen i Skåne läns hemsida

Sensommar till höst är den bästa tiden för att studera sjöfågelsträcket förbi Kullabergs spets. Omkring berget rastar mycket ejder *Somateria mollissima*^{VU}, mindre av doppingar *Podicipedidae*, alkor *Alcidae*, en hel del dykänder *Aythya/Mergina*, tärnor *Sterninae*, havstrut *Larus marinus*, gråtrut *Larus argentatus* m fl. Utsikten från Kullens spets är känd som en av landets bättre havsfågellokaler. Här ses relativt ofta havssula *Morus bassanus*, mindre av stormfågel *Fulmarus glacialis*, labbar *Stercorariidae* och sällsynt lira *Puffinus puffinus*, grå lira *Puffinus griseus*, klykstjärtad stormsvala *Oceanodroma leucorhoa* m fl.

Rödlistade arter som har häckat, häckar eller misstänks ha häckat¹⁶⁹ sedan 1974 är pilgrimsfalk *Falco peregrinus*^{NT}, sommargylling *Oriolus oriolus*^{VU}, bivråk *Pernis appivourous*^{NT}, gulhämpling *Serinus serinus*^{VU}, rosenfink *Capodacus erythrinus*^{VU}, tobisgrissla *Cephus grylle*^{NT}, ejder *Somateria mollissima*^{VU}, gråtrut *Larus argentatus*^{VU}, spillkråka *Dryocopus martius*^{NT}, mindre hackspett *Dendrocopos minor*^{NT}, raphöna *Perdix perdix*^{NT}, sånglärka *Alauda arvensis*^{NT}, tornseglare *Apus apus*^{VU}, hussvala *Delichon urbicum*^{VU}, kungsfågel *Regulus regulus*^{VU}, gröngöling *Picus viridis*^{NT}, stare *Sturnus vulgaris*^{VU}, sävsparv *Emberiza schoeniclus*^{VU}, gulsparr *Emberiza citrinella*^{VU} och ängspioplärka *Anthus pratensis*^{NT}.

Skånes Ornitologiska Förening (SkOF) har en motsvarande hotlista över arter i Skåne som är missgynnade och med negativ beståndsutveckling. Arter som omfattas av den och har häckat, häckar eller misstänks ha häckat sedan 1974 är göktyta *Jynx torquilla*, hämpling *Carduelis cannabina*^{SH}, mindre flugsnappare *Ficedula parva*, skärpioplärka *Anthus petrosus*, drillsnäppa *Actitis hypoleucos*, nattskärpa *Caprimulgus europaeus*, smådopping *Tachybaptus ruficollis* och turkduva *Streptopelia decaocto*.

Vinterhämpling *Carduelis flavirostris*^{VU} har haft sin enda skånska häckningsplats på Kullaberg. Även bergfink *Fringilla montifringilla* har misstänkts häcka på Kullaberg. Sångsvan *Cygnus cygnus* häckade några år i Björkerödsdammen och tillfälligtvis även skedand *Anas chryseata*. Skogsduva *Columba oenas* är beroende av äldre högstammig skog. Stjärtmes inklusive den kontinentala rasen *Aegithalos cadutus* subsp. *europaeus* finns i anslutning till skogskärr.

Utöver dessa har silltrut *Larus fuscus*^{NT}, lärkfalk *Falco subbuteo* och brandkronad kungsfågel *Regulus ignicapilla*^{VU} möjligen häckat eller hållit permanenta revir.

BEVARANDEMÅL

För områdena finns skötsel- och bevarandeplaner.

Se mer på <http://www.lansstyrelsen.se/skane/Sv/djur-och-natur/skyddad-natur/naturreservat/hoganas/kullaberg/Pages/index.aspx>

Här nedan sammanfattas de i korta drag.

Västra Kullaberg

Syftet med reservatet är att:

- Bevara dess morfologi, växt- och djurvärlds, samt bereda allmänheten goda möjligheter att uppleva områdets natur.

Inriktning i skötseln är att:

- Tillvarata bergets naturvetenskapliga, markhistoriska och sociala värden. En stor variation i naturtyper skall eftersträvas samtidigt som arealerna för resp. naturtyp inte får göras alltför små och splittrade.
- Behålla dragen i det gamla kulturlandskapet från perioden 1700-1850 med ett centralt lövskogsområde. Vegetationstyper karaktäristiska för det gamla utmarkslandskapet återskapas och dess övergångsformer bevaras. Hänsyn skall tas till särskilda flora- och faunavärden.
- Inom delar av naturreservatet skall en återgång ske till det ursprungliga ek- och lövskogslandskapet med insprängda bergknallar och branter.

---

¹⁶⁹ Samtliga uppgifter om häckande fågelarter lämnade av Karl G Nilsson, Strandbaden 2015

- Hänsyn tas till ett socialt utnyttjande av området som är underordnat de vetenskapliga intressena.

Östra Kullaberg

Syftet med reservatet är att:

- Bevara det omväxlande landskapet med klippterräng, skogar samt öppna kulturmarker.
- Naturreservatet är attraktivt för friluftsliv samtidigt som dessa naturvetenskapliga, kultur- och markhistoriska värden bevaras.
- Skogsområdena i stor utsträckning ska domineras av lövträd men med hänsyn till natur- och kulturvård samt friluftsliv ska skogsskötseln inriktas på skogsbruk.
- Öppna marker underhålls som åker eller betesmarker.

Inriktning i skötseln är att:

- Lövskogsarealen i skog inte understiger 65 %. Normalt skall skoglig lövskogsskötsel, med självföryngring, bedrivs men med naturvårdshänsyn. Våta skogar och skogliga impediment lämnas orörda. Transporter ska ske så att marken inte skadas, stigar rensas från ris mm.
- Jordbruksområdena sköts som normal åker- och betesmark. Inom vissa betesmarker får inte handelsgödsel eller uppodling ske.
- Fäladsmarken omkring norra Ljungås restaureras för bete.

FYSISK PLANERING

Enligt översiktsplanen för Höganäs 2002 (2010) ska fortsatt markanvändning vara grönstruktur. Endast en mindre del är planlagd, här Mölle, med planbestämmelsen allmän plats.

SITUATIONEN NU OCH FRAMTIDEN

Reservatsförvaltningen

Föreskrifterna för reservaten är otidsenliga och i stort behov av revidering. För västra Kullaberg är föreskrifterna antagna 1971 och östra Kullaberg reviderade 1985.

Föreskrifterna för fiske är reviderade 2012 för båda reservaten. Skötselplanerna är även i stort behov av revidering för att anpassas till bestämmelserna kring Natura 2000. För västra Kullaberg är skötselplanen fastställd år 2000 och östra Kullaberg 1985.

Skötselplanerna tar främst sikte på naturtyperna, inte enskilda arter, och om arter berörs är det främst växtarter. Det finns ett behov av att bevaka även andra artgrupper och/eller ovanliga eller rödlistade arter. De två reservaten bör slås ihop till ett med samma regelverk. Ordningsföreskrifterna präglas av tiden kring 1970-talet och motsvarar inte dagens behov. Störningarna har ändrat karaktär och ökat väsentligt över tid. Exempelvis har besöksfrekvensen ökat kraftigt, mountainbike, bergsklättring, fritidsbåtar, tumlarsafaris och andra event har kommit till eller ökat.

Resurserna för skötsel, planering och tillsyn är otillräckliga. Tillsynen till havs sker av kustbevakningen. Utöver det finns problem med miljöstödsystemet där förvaltningen inte får gå in med riktade åtgärder på mark som det utgår miljöstöd på. Betesinsatserna styrs av arrendet och allt för ofta är betet för hårt eller för svagt. Antalet betesdjur inom reservaten är som helhet tillräckligt men det saknas samordning och mandat att flytta djuren dit där behovet för tillfället är som störst.

Förändrad markanvändning

Landskapet på berget har väsentligt ändrat karaktär sedan 1800-talet, i huvudsak genom ändrad markanvändning. För att förstå måste vi se in i historien.

Under många århundraden var marken överutnyttjad. Betesdjuren strövade fritt året runt och endast de ytor som var inhägnade, dvs. vång eller inäga, var förskonade från djuren.

Skog fanns i begränsad omfattning. Under 1800-talet togs betesdjuren bort eller hägnades in. Stora ytor planterades med skog eller fick växa igen medan andra odlades upp. Senare under 1900-talet lades en del av åkern över i betesmark eller golfbanor.

I stort är de förändringar som skett under 1900-talet en fortsättning på den process som startades under 1800-talet. Igenväxningen skedde till en början långsamt men har accelererat under 1900-talet senare halva. Tidigare blomrika miljöer i ljusöppna bryn, gläntor och gles skog, branter och berg, har tätat. Numera går den kustnära krattskogen ända ned till klippstranden. Även exponerat berg slyar igen. Det medför att många värmekrävande arter missgynnas.

De marker som fortfarande hävdas och hålls öppna är rationellt brukad åker, anläggningar eller betesmark som betas för hårt eller för svagt. Många av betesmarkerna bär dessutom spår av gödningspåverkan med dominans av gräs.

Åtminstone fram till för några decennier sedan har skogen brukats intensivt där obetydliga mängder död ved efterlämnats. Den situationen har förbättrats men mer grövre, äldre eller stående döda träd behövs, och då helst i lägen med ljus och värme.

Mossor, lavar och svampar

De inventeringar som skett 80 år tidigare (Christian F.E. Erichsen 1913) av lavar på bark följdes upp 1991¹⁷⁰. Resultatet där bekräftade att lavsamhällena på bark- och ved är artfattiga, som ett resultat av avsaknad av trädkontinuitet och höga halter av svaveldioxid under 1900-talet. Halterna av kvävedioxid har varit och är fortfarande för höga för arter inom släktet lunglavar *Lobaria*.

Mossor inom släktet hättmossor *Orthotrichum* drabbades också hårt av de höga halterna av svaveldioxid, men är nu delvis på väg tillbaks. En stor förlust för de mossarter som lever på bark (epifytiska) och kräver ett högre pH-värde, är att trädslaget alm *Ulmus* slagits ut helt av almsjukan. Nu under senare år har en del ask *Fraxinus excelsior*^{EN} drabbats av askskottsjukan med relativt hög dödlighet. I övrigt råder stor brist på lämpliga trädslag. Äldre cement som för mossor fungerar som kalksten städas bort allt för ofta.

Skogskontinuitet och tillgången på död ved är avgörande faktorer för flertalet hotade svampar. Även om situationen förbättrats något de senaste 10-20 åren behövs mer grövre, äldre eller stående döda träd behövs och liggande död ved i dess olika successioner.

Ett annat område är magra betesmarker med gräsmarkskontinuitet. De kvarvarande ytorna är små och tenderar i dagsläget att växa igen.

Insekter

Fjärilsfaunan har dokumenterats noggrant under 1950-talet¹⁷¹ ¹⁷² och under 2000-talet har återinventeringar visat att särskilt dagfjärilsfaunan har utarmats. Av antalet arter dagfjärilar som fanns på Kullaberg 1953 hade 45 % försvunnit och 4 % nya tillkommit vid en uppföljning år 2005¹⁷³. Främsta orsaken bedöms vara minskande födotillgång och uppväxtområden i landskapet.

Förändringarna på Kullaberg är även ett resultat av det som sker på nationell och internationell nivå, vilket påverkar insekternas utbredningsområden. Bristen på nektarproducerande örter mycket stor i hela det sydsvenska landskapet och igenväxning är inte hela orsaken, även hårt bete missgynnar de flesta insektsarterna. Det senare har accentuerats via EU-stöden sedan mitten av 1990-talet.

---

¹⁷⁰ Johansson, P. 1992: Bark- och vedlavar på Kullaberg – förändringar under 80 år. Svensk Bot. Tidskr. 86:243-259. Lund.

¹⁷¹ Benander, Per. 1960. Kullabergs småfjärilar. Kullabergs Natur 3. Lund.

¹⁷² Rydén, Harry. 1961. Kullabergs storfjärilar. Kullabergs Natur 5. Lund.

¹⁷³ Franzén, M. & Johannesson, M. 2007. Predicting extinction risk of butterflies and moths (Macrolepidoptera) from distribution patterns and species characteristics. – Journal of Insect Conservation 11:367-390.

Under åren 2004-2009 inventerades Kullaberg¹⁷⁴ avseende gaddsteklar samtidigt som material på museer granskades. 21 arter som påträffats tidigare kunde återfinnas och av dessa är 18 vildbin varav 14 rödlistade. Gemensamt för dem är att de kräver lättgrävd mark (ex. frilagd sand eller grus) för sitt bobygge samt god tillgång på pollen av vissa växter. Många av gaddsteklarna är dessutom sällsynta då knappt 20 % av arterna noterades med en individ och över hälften med färre än tio individer. Det finns en utdöendeskuld och fler arter av kan förväntas utgå om den negativa trendens inte ändras.

Inom skogen behövs det mer av grövre, äldre eller stående döda träd i lägen med ljus och värme. Mängden död ved bör tillåtas öka till minst 20-30 m³/hektar. Skogsbete kan vara gynnsamt i vissa lägen men trädförnygring måste då kunna säkerställas.

Spindeldjur

Kända och rödlistade arter är värmekrävande och har en sydlig utbredning. De bör ha missgynnats av den igenväxning som skett. Ett exempel är tapetserarspindeln^{NT}, som är beroende av öppna, solstekta ytor i anslutning till krattskogen på bergets sydsida.

Blötdjur

Särskilt viktiga miljöer är de som har skogskontinuitet med ytnära markhydrologi samt öppna kalkrika våta miljöer. Tillgången på död, grov ved och gömslen under den torrare delen av året och vintern förstärker områdenas värden. Hoten är felaktig hävd, som exempelvis för hårt bete, och uttorkning genom avverkning, gallring eller avsänkning av grundvattennivån.

Grod- och kröldjur

Området är ganska fattigt på vattenmiljöer. De som finns är beroende av att närmiljön hålls öppen för att skapa rätt lokalklimat för groddjuren.

Fåglar

Kullabygdens Ornitologiska Förening (KOF) har inventerat bergets häckfågelbestånd vart tionde år sedan 1974. Vid inventeringen 2004 påträffades totalt 134 fågelarter och av dessa bedömdes 110 möjligen, sannolikt eller säkert häcka inom området. Resultatet för 2004 visar en negativ trend i jämförelse med 1994.¹⁷⁵

Störningsfrekvensen är för hög på fågelarter som häckar i eller utmed kusten. Det finns knappast någon kuststräcka inom det västra reservatet som inte besöks under häckningstid. Till det kan läggas predation av mink *Mustela vison*.

Klimatet

Prognosen för ändrat klimat visar på torrare somrar och blötare vinter. Mossor och blötdjur är två artgrupper som är särskilt känsliga. Många insekter och spindlar är värmekrävande, varför varmare somrar kan förväntas gynna dem.

Stormfrekvensen bedöms inte öka med styrkan kan komma att öka. Det kan påverka skogens struktur med lägre ålder på träden då dessa i förtid faller, förnygringen och förekomsten av olika trädarter. Erosion bedöms som ett mindre problem men höjd havsnivå kan ge stora konsekvenser i strandvegetationen.

---

¹⁷⁴ Med Kullaberg syftas här ett större geografiskt område än reservatet, här halvön mellan Arild, Nyhamnsläge och Kullens fyr.

¹⁷⁵ Peterz, M., Rellmar, M. Anser 1/07. Inventering av Kullabergs häckfåglar 2004. Kullabygdens Ornitologiska Förening.

053 ARILD, STRANDHAGENS NATURRESERVAT

- Naturreservat på två hektar, bildat 1959 med utökning 1973. Natura 2000 (se Kullaberg)
- Strandskydd
- Riksintresse för a) naturvård, b) rörligt friluftsliv, c) friluftsliv, d) kulturmiljövård och e) kust och skärgård
- Nationell Bevarandeplan för Odlingslandskapet
- Regionalt naturvårdsprogram
- Ängs- och hagmarksinventeringen Skåne län 2002-2004, objekt Kullabergs naturreservat. (324-ACE) på 2.3 hektar och objekt Arild (45C-DPX) på 1.3 hektar
- Markägare Gyllenstiernska Krapperupsstiftelsen

BESKRIVNING

Området är en tätortsnära klipp- och stenstrand, betesmark, ohävdad havsstrandäng och artrik torräng. Gräsmarkskontinuitet^{176 177} finns, vilket även markfloran bekräftar. Berggrunden utgörs av urberg med gnejs och mindre gångar av diabas, vilka överlagras av postglacial sand och sten.

Området har högt värde som tätortsnära natur för rekreation, grönstruktur och hotade eller missgynnade arter och naturtyper.

Juni 2014, vy mot väst

Natura 2000 naturtyper¹⁷⁸ och dess kärlväxter

I vattenlinjen ses spiraltång *Fucus spiralis* och strax nedan blåstång *Fucus vesiculosus* samt knöltång *Ascophyllum nodosum*.

---

¹⁷⁶ Skånska rekognoseringskartan 1812-1820

¹⁷⁷ Häradsekonomiska kartan 1910-15. Lantmäteriets webbtjänst ”Historiska kartor”

¹⁷⁸ Bevarandeplan för Natura 2000-område Kullaberg SE0430092. Länsstyrelsen i Skåne län. 2011. Malmö.

Närmast havet i stenmalen finns en mindre ohävdad yta av *salta strandängar* 1330, med arter som vanlig agnsäv *Eleocharis uniglumis* var. *uniglumis*, gulkämpar *Plantago maritima*, havssälting *Triglochin maritima*, havssäv *Bolboschoenus maritimus*, krypven *Agrostis stolonifera*, rödsäv *Blysmus rufus*^{NT}, kustsaltgräs *Puccinellia capillaris*, gäsört *Argentina anserina*, salttåg *Juncus gerardii*, strandaster *Tripolium pannonicum*, strandkrypa *Glaux maritima* m fl.

De stora stenmalen med klippstrand klassas som *vegetationsklädda havsklippor*. Här ses enstaka strandbeta *Beta vulgaris* subsp. *maritima* och strandkål *Crambe maritima*. Nära bäckutloppet och skogen växer humle *Humulus lupulus* med parasiten nässelsnärjan *Cuscuta europaea*, I de våtare delarna frodas även den invasiva jättebalsaminen *Impatiens glandulifera*.

Område 053

Den ohävdade torrängen är kalkpåverkad och artrik. Trots ohävd klassas den som *6510 slätteräng i låglandet*. Här ses bland annat buskviol *Viola hirta*, kortbladig spåtistel *Carlina vulgaris* subsp. *vulgaris*, jungfrulin *Polygala vulgaris*, sötvedel *Astragalus ghyocyphyllos*, bockrot *Pimpinella saxifraga*, brudbröd *Filipendula vulgaris*, mandelblomma *Saxifraga granulata*, småfingerört *Potentilla verna*, rödklint *Centaurea jacea*, knölsmörlomma *Ranunculus bulbosus*, liten getväppling *Anthyllis vulneraria* subsp. *vulneraria*, luddhavre *Avenula pubescens*, glatt daggekåpa *Alchemilla glabra*, käringtand *Lotus corniculatus*, backglim *Silene nutans* m fl.

De betade gräsmarkerna på bergsslätten är magrare och hyser *silikatgräsmarker* 6270 med rödven *Agrostis capillaris*, kruståtel *Avenella flexuosa*, ljunng *Calluna vulgaris*, knippfryle *Luzula campestris*, sammetsdaggekåpa *Alchemilla glaucescens*, blåbär *Vaccinium myrtillus*, stenmåra *Galium saxatile*, gökärt *Lathyrus linifolius*, gullviva *Primula veris*^{fridlyst}, ängssyra *Rumex acetosa*, sydvårbrodd *Anthoxanthum odoratum* m fl.

Mossor, lavar och svampar

Mossfloran är relativt trivial då området är exponerat och torrt. På upptrampad äldre markväg finns däremot en del ovanligare och störningsgynnade mossor som hedfliksmossa *Lophozia excisa* och knippekornsnicka *Poblia andalusica*.

Svampfloran är välinventerad av Kerstin Bergelin, Viken. Hitintills har 16 arter av vaxskivlingar *Hygrocybe* påträffats varav praktvaxskivling *Hygrocybe splendidissima*^{NT}, scharlakansvaxskivling *Hygrocybe punicea*^{NT} och sepiavaxskivling *Hygrocybe ovina*^{VU} är rödlistade. Antalet indikerar höga skyddsvärden.

Andra intressanta fynd är skaftad skiktdyna *Daldinia vernicosa*^{DD}, en kärnsvamp som är ny för Skåne samt korpnopping *Entoloma corvinum*^{NT}.

Insekter och spindeldjur

Det är främst fjärilar *Lepidoptera* som rapporterats (Henrik Pihlemark, Lars J Jonsson, Pia Andersson, Stefan Lithner, Göran Ogén, Peter Helperin, Markus Franzén). Intressantast här är sexfläckig bastardsvärmare *Zygaena filipendulae*^{NT}, asterkapuschongfly *Cucullia asteris*, tostebåvinge *Celastrina argiolus*, smultronvisslare *Pyrgus malvae* samt eldsnabbvinge *Thecla betulae*. Äldre uppgifter finns från 1953 om busksnabbvinge *Satyrrium pruni*, prydlig pärlmofjäril *Boloria euphrosyne*, mindre bastardsvärmare *Zygaena viciae*^{NT} m fl. (Harry Rydén). Andra noterade fynd är klippsmyg *Petrobius brevistylis*, en art som sällan uppmärksammas och som lever grus- och klapperstenstränder (Lars J Jonsson och Pia Andersson, båda Tyringe), blodsandbi *Andrena labiata* (Markus Franzén) vilken främst finns i halvöppen sandig torräng av ruderatmarkskaraktär samt kustklokryppare *Chthonius tetrachelatus*, den senare noterad med ytterst få aktuella fynd i Skåne. Samtliga fynd www.artportalen.se

Blötdjur

Den steniga ängsbacken, troligen den som betas idag, inventerades 1923 och 1949. Totalt påträffades då nio snäck- och snigelarter (www.artportalen.se Henrik W. Waldén).

Fåglar

Ejder *Somateria mollissima*^{VU} och strandskata *Haematopus ostralegus* häckar med något enstaka par, sistnämnde häckade år 2014. Vissa arter som t ex skogsduva *Columba oenas*^{VU}, gröngöling *Picus viridis*^{NT} och rosenfink *Capodacus erythrinus*^{VU} hörs, häckar eller har häckat i skogen intill (Alf Petersson och Karl G Nilsson, Strandbaden).

Skogsbyn och buskage bör även attrahera gulsparr *Emberiza citrinella*^{VU}, hämpling *Carduelis cannabina*^{SH} och buskskvätta *Saxicola rubetra*^{NT} men uppgifter saknas om det.

BEVARANDEMÅL

För reservatet finns 1982 fastställd skötselplan.

Läs mer på www.lansstyrelsen.se/skane/Sv/djur-och-natur/skyddad-natur/naturresevat/hoganas/strandhagen/Pages/default.aspx

FYSISK PLANERING

Enligt översiktsplanen för Höganäs 2002 (2010) är markanvändningen grönstruktur. Området är inte planlagt.

SITUATIONEN NU OCH I FRAMTID

Det angelägnaste problemet är igenväxningen av torrängen. Eventuellt bete där bedöms fungera dåligt då marken är stenig och mager samt skada mer än ge nytta, med hänsyn till artstocken. Ohävdan bör istället brytas med årlig återkommande naturvårdsbränning samt röjning under sensommaren av sly och björnbär. I stenmalen finns även ett bestånd av parkslide *Reynoutria japonica* som bör tas bort.

Inom den betade delen är igenväxning med björnbär *Rubus* och ung björk *Betula*, den senare i skydd av björnbären, ett bekymmer då fåren ratar dem. Området bör kompletteras med årliga röjningar under växtsäsong.

Erosionen bedöms inte inverka så starkt då underlaget utgörs av berg. Däremot kan havshöjningen skada havsstrandängen och ovanförliggande torräng.

054 ARILD, LÖVSUMPSKOG NORR OM FLUNDRARP

- Del av naturreservatet Östra Kullaberg
- Del Natura 2000
- Riksintresse för a) naturvård, b) rörligt friluftsliv, c) friluftsliv, d) kulturmiljövård och e) kustzon
- Skoglig nyckelbiotop
- Nationell Bevarandeplan för Odlingslandskapet
- Regionalt naturvårdsprogram
- Fastighetsägare är Gyllenstiernska Krapperupsstiftelsen, enskilda och kommunen

BESKRIVNING

Utgörs av skoglig nyckelbiotop med sekundär naturskog av äldre, grov lövsumpskog på tidigare moss- och kärrmark¹⁷⁹ ¹⁸⁰. Här finns bland annat spår av torvbrytning. Däremot tyder de skogliga signalarterna på viss trädkontinuitet. Berggrunden utgörs av urberg med gnejs och brett stråk av amfibolit, vilka överlagras av sandig moig morän och kärrtorv. Området har högt värde som grönstruktur, för hotade eller missgynnade arter och måttligt värde som tätortsnära natur för rekreation.

Maj 2014, lövsumpskogen

Kärlväxter

Lövsumpskogen domineras av klibbal *Alnus glutinosa* och inslag av vårtbjörk *Betula pendula*, ask *Fraxinus excelsior*^{EN}, hägg *Prunus padus* och skogsek *Quercus robur*. De yttre delarna är något torrare och har högre andel av ask och ek.

¹⁷⁹ Skånska rekognoseringskartan 1812-1820

¹⁸⁰ Häradsekonomiska kartan 1910-15. Lantmäteriets webbtjänst ”Historiska kartor”

I de centrala och blötaste delarna ses bäckbräsma *Cardamine amara* ^{signalart}, rankstarr *Carex elongata* ^{signalart}, kärrfibbla *Crepis paludosa* ^{signalart}, älggräs *Filipendula ulmaria*, kabbleka *Caltha palustris* och sällsynt kärrbräken *Thelypteris palustris* ^{signalart}. På mullrik mark med rörligt grundvatten i de yttre delarna finns lundartad flora med myskmadra *Galium odoratum* ^{signalart}, springkorn *Impatiens noli-tangere*, ormbär *Paris quadrifolia* ^{signalart}, hultbräken *Thelypteris ptegopteris*, storrams *Polygonatum multiflorum* ^{signalart}, skogsbingel *Mercurialis perennis*, stor häxört *Circaea lutetiana* ^{signalart}, humleblomster *Geum rivale*, lundarv *Stellaria nemorum* ^{signalart} m fl. Där det är torrare och något näringsfattigare finns gott om av buskstjärnblomma *Stellaria holostea* ^{signalart}, ekorrbär *Maianthemum bifolium*, vitsippa *Anemone nemorosa*, ekbräken *Gymnocarpium dryopteris* m fl.

Ormbunkarna lundbräken *Dryopteris dilatata*, majbräken *Athyrium filix-femina* och nordbräken *Dryopteris expansa* dominerar generellt i skogen med frodiga midjehöga bestånd. Det finns död ved i alla dimensioner.

Område 054

Mossor, lavar och svampar

Mossfloran är trivial med arter som skuggstjärnmossa *Mnium hornum*, stor- och källgräsmossa *Brachythecium rutabulum*, *B. rivulare*, vågig praktmossa *Plagiommium undulatum* m fl.

Svamparna är välinventerade av Kerstin Bergelin, Viken. Två rödlistade svamparter, stor sotdyna *Camarops polysperma* ^{NT} och tusengömming *Cryptosphaeria eunomia* ^{NT}, har påträffats. En annan ovanlig och krävande art är scharlakansskål *Sarcoscypha austriaca*. Det finns gott om vednedbrytande tickor som exempelvis platticka *Ganoderma lipsiense*, björkticka *Piptoporus betulinus*, fnöskticka *Fomes fomentarius*, alticka *Inonotus radiatus* m fl.

Lavfloran bedöms som trivial förutom en art, glansfläck *Arthonia spadicea* ^{signalart}, vilken indikerar en relativt hög luftfuktighet (www.artportalen.se Elisabeth Arvidsson genom Skogsstyrelsens nyckelbiotopsinventering).

Insekter

Vedlevande insekterna inventerades översiktligt år 2003 av Naturcentrum AB. Ovanligare arter som då påträffades var *Mycetophagus multipunctatus*, vilken lever i alticka, och bandad albrunbagge *Abdera flexuosa*. Riklig tillgång på tickor är en förutsättning för många vedlevande insekter, ibland är de även specialiserade på särskild art av svamp.

Ny inventering, nu med fönsterfällor, av vedlevande insekter genomfördes sommaren 2014 av Calluna AB¹⁸¹. En rödlistad art påträffades, *Cis fusciclavus*^{NT}, en trädsvampborrare, samt några ovanligare som sprängtickgnagare *Dorcatoma substriata*, albrunbagge *Abdera affinis* vilken har alticka som viktigaste utvecklingssubstrat och *Sepedophilus bipunctatus* (en kortvinge) som främst finns i lövskogsmiljöer med gamla träd med gott om murken ved.

Blötdjur

Området inventerades 1923 (www.artportalen.se Henrik W. Waldén 1925-2008) som noterade 23 snäck- och snigelarter.

Grod- och kräldjur

Endast vanlig groda *Rana temporaria* har påträffats (www.artportalen.se Göran Paulson, Höganäs).

Fåglar

Mindre hackspett *Dendrocopos minor*^{NT} har hörts hålla revir. Även sommargylling *Oriolus oriolus*^{VU} har hörts vid några tillfällen. De delar av skogen som ingår i reservatet har inventerats inom de inventeringar som utförts på Kullaberg men kan inte särredovisas här (Alf Petersson och Karl G Nilsson, Strandbaden).

Då sumpalskogen är högvuxen, tät, källpåverkad och rik på död ved är den troligen attraktiv för skogsfågel som skogsduva *Columba oenas*, taltrast *Turdus philomelos*, nötväcka *Sitta europaea*, svarthätta *Sylvia atricapilla*, entita *Poecile palustris*, järnsparv *Prunella modularis*, trädgårdssångare *Sylvia borin*, gransångare *Phylloscopus collybita*, näktergal *Luscinia luscinia*, härmsångare *Hippolais icterina* m fl.

BEVARANDEMÅL

Halva området ingår i reservatet Östra Kullaberg och den andra halvan, som är oskyddad, bör inkluderas i reservatet. Lövsumpskog bör medges fri utveckling med ökad mängd död ved. Brynen bör vara rika på blommande träd- och buskage.

FYSISK PLANERING

Översiktsplanen för Höganäs 2002 (2010) anger markanvändningen grönstruktur för den halva del som är naturreservat, men säger inget om den andra oskyddade delen. Området är inte planlagt.

SITUATIONEN NU OCH I FRAMTID

Stor utvecklingspotential finns om skogen lämnas till fri utveckling och inkluderas i naturreservatet östra Kullaberg.

Parkslide *Reynoutria japonica* finns och bör utrotas. Närboende bör informeras om att utkast av trädgårdsavfall inte är tillåtet och den skada detta kan ge med näringsbelastning och spridande av artfrämmande växter. Befintligt trädgårdsavfall bör tas bort och kommunens fastighetsgräns markeras.

---

¹⁸¹ Andersson, H. 2014. Insektsinventering i tio områden i Höganäs kommun 2014. Calluna AB 2014.

055 ARILD, LANDSKAPET MELLAN FLUNDRARP OCH STUBBARP

- Riksintresse för a) naturvård, b) rörligt friluftsliv, c) friluftsliv, d) kulturmiljövård och e) kustzon
- Nationell Bevarandeplan för Odlingslandskapet
- Regionalt planeringsunderlag för skydd av tätortsnära natur 2009-2013 (mindre del)
- Regionalt naturvårdsprogram

BESKRIVNING

Omväxlande öppet och småbackigt landskap med slottsmiljöer, betesmark, lövskogsdungar och äldre träd i anslutning till Arild. Viss trädkontinuitet¹⁸² finns i lövskogsdungarna. Betesmarkerna utgörs mest av igenlagd åker och är artfattiga. Berggrunden utgörs av urberg med gnejs, mindre gångar av diabas och brett stråk av amfibolit, vilka överlagras av sandig moig morän.

Området har högt värde som grönstruktur då Kullaberg, kustland och jordbruksbygd sammankopplas här, måttligt värde som tätortsnära natur för rekreation och för hotade eller missgynnade arter.

November 2014, vy mot nordväst från Stubbarp slott

Kärlväxter

Skogsdungarna utgörs av skogsek *Quercus robur*, bok *Fagus sylvatica*, ask *Fraxinus excelsior*^{EN} m fl. En del av dungarna har lundartad markflora med myskmadra *Galium odoratum*^{signalart}, storräms *Polygonatum multiflorum*^{signalart}, skogsbingel *Mercurialis perennis*, lundslok *Melica uniflora*, stor häxört *Circaea lutetiana*^{signalart}, lundvårlök *Gagea spathacea*^{signalart}, lundviol *Viola reichenbachiana*, lundarv *Stellaria nemorum*^{signalart}. Andra delar är mer näringsfattiga med buskstjärnblomma *Stellaria holostea*^{signalart}, liljekonvalj *Convallaria majalis*, ekorrbar *Maianthemum bifolium*, vitsippa *Anemone nemorosa* m fl.

¹⁸² I jämförelse med Skånska rekognoseringskartan 1812-1820

I skogsmiljöerna syd och sydväst om Stubbarp slott finns rikligt med luddvicker *Vicia villosa* subsp. *villosa*^{VU}. Utmed markvägen mellan Kuskagården och skogen, vid beteshagen, finns ett större bestånd vildtulpan *Tulipa sylvestris*.

Mossor, lavar och svampar

Mossfloran utgörs mestadels av allmänna arter men med inslag av några kalkgynnade på grönsten, som skogsgrimmia *Grimmia hartmanii*, trubbfjädermossa *Homalia trichomanoides*^{signalart} m fl.

Område 055

Blötdjur

Området inventerades 1987 (www.artportalen.se Henrik W. Waldén 1925-2008). Då noterades 23 snäck- och snigelarter.

Grod- och kräldjur

Vanlig padda *Bufo bufo* och större vattensalamander *Triturus cristatus* har setts där den senare är funnen i dammarna norr om Balderups slott. Uppgift finns även om såväl större som mindre vattensalamander *Lissotriton vulgaris* i en mindre damm i NO delen av området på 1960-70 talet (www.artportalen.se Göran Paulson, Höganäs).

Fåglar

Till och från ses och hörs gröngöling *Picus viridis*^{NT}, spillkråka *Dryocopus martius*^{NT}, kattuggla *Strix aluco*, stenknäck *Coccothraustes coccothraustes* m fl. (Alf Petersson, Strandbaden). Områdets värden bör ses i ett större sammanhang där fåglarna födosöker mellan Kullaberg, kusten och naturområdena österut.

Troliga häckfåglar är gulsparrv *Emberiza citrinella*^{VU}, törnskata *Lanius collurio*, hämpling *Carduelis cannabina*^{SH}, buskskvätta *Saxicola rubetra*^{NT}, svartvit flugsnappare *Ficedula hypoleuca*, rödstjärt *Phoenicurus phoenicurus*, stare *Sturnus vulgaris*^{VU}, göktyta *Jynx torquilla*^{SH}, rosenfink *Carpodacus erythrinus*^{VU} m fl.

BEVARANDEMÅL

Området bör även på sikt bibehålla det kulturpräglade småbackiga landskap med åkrar, betesmark, gården och lövskogsdungar. Naturvårdsplanen gör samma bedömning som kulturmiljöplanen, att nybyggnation enbart bör ske som kompletteringar till befintliga byggnader där landskapet i övrigt bevaras öppet.

Inom skogsartade delar bör åldersskiktningen vara god. Det bör finna gott om äldre träd, död grov ved och blommande buskage i bryn och gården. Större vattensalamander ska finnas och ha livskraftigt bestånd vid Balderup. Det behövs samordning av gångvägar, vägar, bostadsområden och natur, särskilt runt slottsmiljöerna, så att området blir lättillgängligt. Bokskogen på kommunal mark ska främst utgöras av gamla träd. Död eller avverkad ved ska inte transporteras bort från mark som ägs av kommunen.

FYSISK PLANERING

Översiktsplanen för Höganäs 2002 (2010) anger markanvändningen grönstruktur. Området är inte planlagt.

SITUATIONEN NU OCH I FRAMTID

På sikt kan det bli svårt att behålla omfattningen av betesmark, vilket behövs för att behålla det småbrutna landskapet. De äldre grova träden bör säkerställas från igenväxning.

Möjligheterna att röra sig i området behöver inventeras, markeras eller skapas där så saknas. Både pågående och ändrad markanvändning kan försvåra allmänhetens tillgång till området. Så exempelvis finns betesinhängnader som är svåra att passera, privatisering av mark med staket och skyltar, golfbanor, ändrad markanvändning från åker till vinodling m fl.

Utvecklingspotential finns om skogliga ingrepp begränsas till enbart skyddsåtgärder intill bebyggelse och vägar och för att gynna äldre träd. Upparbetning sker av vindfällan och det finns ett stort behov av mer död ved, gärna grov sådan.

056 ARILD, LANDSKAPET NORR OM STUBBARPS BYAVÄG

- Riksintresse för a) naturvård, b) rörligt friluftsliv, c) friluftsliv, d) kulturmiljövård och e) kustzon
- Nationell Bevarandeplan för Odlingslandskapet
- Regionalt naturvårdsprogram
- Fastighetsägare är enskilda

BESKRIVNING

Landskapet här är varierat och befinner sig mellan jordbruksbygd, kust och tätorten Arild. Inom området finns tre mindre lövskogsdungar på berg, som delvis omges av betesmark. Trädkontinuitet¹⁸³ finns åtminstone i dungen intill tennisbana, vilket dess markflora antyder. Berggrunden utgörs av urberg med gnejs, gångar av diabas och brett stråk av amfibolit, vilka överlagras av sandig moig morän.

Området har högt värde som tätortsnära natur för rekreation, grönstruktur och måttligt värde för hotade eller missgynnade arter och naturtyper.

Maj 2013, vy mot nordväst

Kärlväxter

I trädskiktet finns mest ask *Fraxinus excelsior*^{EN}, mindre av bok *Fagus sylvatica*, tysklönn *Acer pseudoplatanus*, skogslönn *Acer platanoides* och värtbjörk *Betula pendula*. Enstaka skogsalm *Ulmus glabra*^{CR} och sötkörbär *Prunus avium* finns. Trädskiktet är medelåldrigt och ganska jämnårigt. Buskskiktet utgörs av beteståliga arter som nypon- och stenros *Rosa dumalis*, *R. canina*, trubb- och rundhagtorn *Crataegus monogyna*, *C. laevigata*.

Tre naturtyper finns, vilka är betad skogsmiljö, exponerat berg och obetad skog på grönsten. Markvegetationen avviker från vartannat.

---

¹⁸³ Skånska rekognoseringskartan 1812-1820

I den betade skogsmiljön utgörs markvegetationen mest av störningsgynnade och/eller tidigt blommande arter som smånunneört *Corydalis intermedia*, desmeknopp *Adoxa moschatellina*^{NT signalart}, lundvårlök *Gagea spathacea*^{signalart}, vårlök *Gagea lutea*, majsmörblomma *Ranunculus auricomus*, svalört *Ficaria verna*, bergbräsma *Cardamine hirsuta* m fl.

Motsvarande gäller för det betade sydexponerade berget gråfibbla *Pilosella officinarum*, liten blåklocka *Campanula rotundifolia*, fältveronika *Veronica arvensis*, mjuknäva *Geranium molle*, sandkrassing *Teesdalia nudicaulis*, nagelört *Draba verna*, backtrav *Arabidopsis thaliana*, mandelblomma *Saxifraga granulata*, gul fetknopp *Sedum acre*, sandnarv *Arenaria serpyllifolia*, bergsyra *Rumex acetosella*, knölsmörblomma *Ranunculus bulbosus* m fl.

Område 056

Skogsdungen närmast tennisbanan har troligen aldrig varit betad. Om, är det inte i modern tid. Här finns flera beteskänsliga arter som skogsbingel *Mercurialis perennis*, lundslok *Melica uniflora*, storrams *Polygonatum multiflorum*^{signalart}, vitsippa *Anemone nemorosa*, skogslök *Allium scorodoprasum* m fl. Träden och mark är väl inklädda med murgröna *Hedera helix*^{signalart}.

Mossor, lavar och svampar

Mossfloran utgörs mestadels av allmänna arter, men där berget utgörs av grönsten som amfiboliter är floran rikare med skogsgrimmia *Grimmia hartmanii*, trubbfjädermossa *Homalia trichomanoides*^{signalart} och skuggsprötmossa *Eurhynchium striatum*^{signalart} m fl. Av svampar här kan nämnas kragjordstjärna *Geastrum triplex*^{signalart}.

På ask i betesmarken hittas de ovanligare arterna alléskruvmossa *Syntrichia virescens*, klubbköldlav *Melanobalea exasperatula* och flikig köldlav *Melanobalea laciniatula*, den senare på ett tiotal träd. Här även mellanklotterlav *Opegrapha vulgata* på en äldre tysklönn. Längst i syd finns solexponerad berghäll med stjärnkakmossa *Hedvigia stellata* och klippgrimmia *Grimmia trichophylla*.

Fåglar

Näktergal *Luscinia luscinia* häckar (Alf Petersson, Strandbaden). I övrigt se under område 055 ” Arild, landskapet mellan Flundrap och Stubbarp”.

BEVARANDEMÅL

Kulturpräglat landskap med även fortsättningsvis betad ädellövsskog, betesmarker och obetad askskog i norr, den senare med fri utveckling. Död eller avverkad ved ska inte transporteras bort från mark som ägs av kommunen.

FYSISK PLANERING

Översiktsplanen för Höganäs 2002 (2010) anger ny tätortsbebyggelse med viss del grönstruktur. Området är delvis planlagt (Blossalyckan) där berg med träd definierats som "natur" och betesvall som "park". Delar av befintlig bete i anslutning till skog ligger för utbyggnad. I de södra delarna av området, som inte är planlagda, påbörjades det en planprocess men som nu är vilande.

Konsekvens av projekt Blossalyckan är att betesvallen delas av infart, Mattlummervägen, och att de norra delarna av betesvallen förlorar sin funktion om detaljplanen tas i anspråk fullt ut.

SITUATIONEN NU OCH I FRAMTID

Utvecklingspotential finns om skogliga ingrepp begränsas till enbart skyddsåtgärder intill bebyggelse och vägar. Mängden död ved behöver öka. De skogsmarker som betats hitintills bör även fortsättningsvis betas. Åtgärderna kan här behövas för att säkerställa trädförnyringen. Funktionen bete bedöms däremot bli svår att upprätthålla norr om Mattlummerväg då arealen där är liten.

057 ARILD, LANDSKAPET ÖSTERUT MOT STENEDAL

- Riksintresse för a) naturvård, b) rörligt friluftsliv, c) friluftsliv, d) kulturmiljövård och e) kustzon
- Regionalt naturvårdsprogram?
- Nationell Bevarandeplan för Odlingslandskapet
- Fastighetsägare är enskilda

BESKRIVNING

Öppet landskap med åkrar, beteshagar, gärden och lövskogsdungar som ansluter till Arild, Stenedal och söderut till Norra Kustvägen. Området saknar trädkontinuitet¹⁸⁴ och nuvarande skogslundar är sekundära naturskogar uppkomna genom igenväxning av åkerholmar och berghällar.

Berggrunden utgörs av urberg med gnejs och mindre stråk med diabas eller amfibolit, vilka överlagras av sandig moig morän och i dess västra del svämsediment.

Maj 2014, vy från Norra Kustvägen mot nordväst

Området har högt värde som grönstruktur, måttligt värde som tätortsnära natur för rekreation och lågt värde för hotade eller missgynnade arter och naturtyper. Landskapet är estetiskt tilltalande och sammanbinder landsbygd, kust och tätort.

Fåglar

Gröngöling *Picus viridis*^{NT} ses regelbundet födosöka i området (Karl G Nilsson, Strandbaden).

BEVARANDEMÅL

Öppet landskap med åkrar, betesvall, enskilda träd, gärden och lövskogsdungar som ansluter till bebyggelse och landsvägen. Fågellivet bör inventeras.

---

¹⁸⁴ Skånska rekognoseringskartan 1812-1820

FYSISK PLANERING

Översiktsplanen för Höganäs 2002 (2010) anger ny tätortsbebyggelse och bostäder i områdets västra delar. Området är inte planlagt.

SITUATIONEN NU OCH I FRAMTID

Om nybyggnation ska ske bör det vara som kompletteringar till befintliga byggnadsmiljöer där det inte stör landskapsbilden. Översiktsplanens intention med utbyggnad i dess västra del berör ett bergigt beteslandskap med ekdungar.

De genom igenväxning uppkomna skogsdungarna bör om möjligt lämnas till fri utveckling eller enbart gallras i syfte att gynna ek.

Område 057

058 KRAPPERUP, SKOG I BRÄNNESLYCKAN

- Riksintresse för a) naturvård, b) rörligt friluftsliv, c) friluftsliv, d) kulturmiljövård och e) kustzon
- Skoglig nyckelbiotop (i områdets västra kant)
- Nationell Bevarandeplan för Odlingslandskapet
- Regionalt planeringsunderlag för skydd av tätortsnära natur 2009-2013
- Regionalt naturvårdsprogram?
- Skogligt naturvärde enligt Skogsstyrelsen
- Fastighetsägare är Gyllenstiernska Krapperupsstiftelsen och enskilda

BESKRIVNING

Området utgörs av bok- *Fagus sylvatica* och lövsumpskog, där den senare är sekundär naturskog med björk *Betula* och skogsek *Quercus robur*. Skogs- och trädkontinuitet^{185 186} finns troligen för de delar som innehåller äldre bok.

Juli 2014, vy mot norr från Krapperups kyrkväg

Med undantag för bokföryngringen har området som helhet klassats ha skogligt naturvärde, det med hänsyn till vissa signalarter, förekomsten av äldre bok, ek samt lövsumpskogen med en del lågor och högstubbar. Berggrunden utgörs av urberg med gnejs och brett stråk av amfibolit, vilka överlagras av sandig moig morän.

Området har högt värde som grönstruktur, måttligt värde som tätortsnära natur för rekreation och hotade eller missgynnade arter och naturtyper.

Kärlväxter

Markfloran är ganska dåligt utvecklad och fattig. I hedbokskogen ses vitsippa *Anemone nemorosa*, ekorrbär *Maianthemum bifolium*, buskstjärnblomma *Stellaria holostea*^{signalart}, harsyra *Oxalis acetosella*, gökärt *Lathyrus linifolius*, liljekonvalj *Convallaria majalis*,

¹⁸⁵ Skånska rekognoseringskartan 1812-1820

¹⁸⁶ Häradsekonomiska kartan 1910-15. Lantmäteriets webbtjänst ”Historiska kartor”

kruståtel *Avenella flexuosa*, skogsviol *Viola riviniana* m fl. Blåtåtel *Molinia caerulea* dominerar fältskiktet i lövsumpskogen.

I bättre jord tillkommer skogsbingel *Mercurialis perennis*, storrams *Polygonatum multiflorum* ^{signalart}, hässlebrodd *Milium effusum* och sydlundarv *Stellaria nemorum* subsp. *montana*. Här finns även sällsynt sydfibbla *Hieracium austrinum* ^{NT}.

Mossor, lavar och svampar

Mossfloran är trivial i hedbokskogen pga lövförna och bristande substrat. De våta delarna med björk är relativt unga men här sker en uppbyggnad av vitmossemattor *Sphagnum* med exempelvis sumpvitmossa *S. palustre*.

Antalet arter av lavar är lågt men för de delar som fortfarande hyser äldre bok är bokvårtlav *Pyrenula nitida* ^{NT signalart} rapporterad (www.artportalen.se Inge Stenberg, Skogsstyrelsen).

Svampfloran är inventerad av Kerstin Bergelin, Viken, och är trivial.

Område 058

Blötdjur

Skogen har inventerats 1949 (www.artportalen.se Hans Lohmander 1896-1961) sjutton snäck- och snigelarter påträffades.

Grod- och kräldjur

Endast vanlig padda *bufo bufo* och vanlig groda *Rana temporaria* har setts eller hörts (www.artportalen.se Göran Paulson, Höganäs).

Fåglar

Glada *Milvus milvus* häckar vissa år och på 1970-talet fanns det misstankar om att sommargylling *Oriolus oriolus* ^{VU} häckade (före avverkningarna i den norra delen av dungen). Under häckningstid har dubbeltrast *Turdus viscivorus*, skogsduva *Columba oenas* ^{VU}, gransångare *Phylloscopus collybita* och bofink *Fringilla coelebs* setts eller hörts (www.artportalen.se Karl G Nilsson, Strandbaden). De blöta områdena hyser rikligt med med tättingar (Alf Petersson, Strandbaden).

BEVARANDEMÅL

Fortsatt bok- och sumplövskog. De delar som har skogligt naturvärde enligt Skogsstyrelsen bör ha god ålderskiktning, många äldre träd, livskraftiga bestånd av bokvårtlav^{NT} signalart och sydfibbla^{NT} samt rikligt med död ved. Naturvårdsavtal bör skrivas för den delen. Sydfibbla bör även finnas inom övrig skogsdel.

Maj 2014, björksumpskogen som nu var uttorkad

FYSISK PLANERING

Översiktsplanen för Höganäs 2002 (2010) anger markanvändningen grönstruktur. Området är inte planlagt.

SITUATIONEN NU OCH I FRAMTID

Utvecklingspotential finns om naturvårdsavtal upprättas för områdena med skogliga värden, att skogliga ingrepp här begränsas till att gynna äldre bok samt inom sumpskog ek och klibbal. Så även att mängden död ved tillåts öka.

Utan avtal kan äldre skog komma att gallras, avverkas och förnygras successivt vilket missgynnar arter som bokvårtlav^{NT} signalart.

059 BRUNNBYS, EKDUNGE PÅ TRULLSHÖG

- Riksintresse för a) naturvård, b) rörligt friluftsliv, c) friluftsliv, d) kulturmiljövård och e) kustzon
- Nationell Bevarandeplan för Odlingslandskapet
- Skoglig nyckelbiotop
- Regionalt naturvårdsprogram
- Av Skogsstyrelsen klassad som skoglig nyckelbiotop
- Fastighetsägare är Höganäs kommun

BESKRIVNING

Ljusöppen ekdunge på en moränås med tre forntida gravhögar och två stensättningar, som vårdats med årlig slåtter och markstädning åtminstone sedan 1970. Ekdungen har skogs- och trädkontinuitet¹⁸⁷ ¹⁸⁸ och är skoglig nyckelbiotop. Under tidigt 1800-tal var skogs- och trädområdet avsevärt större och då troligen betat.

April 2014, Trullshögarna med vitsippor

Berggrunden utgörs av urberg med gnejs och överlagras av både vattenförande intermoräna avlagringar och sandig moig morän.

Området har högt lokalt värde som tätortsnära natur för rekreation, grönstruktur, och högt värde för hotade eller missgynnade arter. Dess närhet till kyrkan, där trolig fornkristen kultplats fanns, och gravsättning ger högarna även ett högt kulturvärde.

Kärlväxter

Skogsdungen utgörs mest av skogsek *Quercus robur* men enstaka inslag finns av både bok *Fagus sylvatica* och skogslönn *Acer platanoides*. Hassel *Corylus avellana* är det huvudsakliga buskskiktet.

¹⁸⁷ Skånska rekognoseringskartan 1812-1820

¹⁸⁸ Häradsekonomiska kartan 1910-15. Lantmäteriets webbtjänst ”Historiska kartor”

Område 059

Markfloran är en blandning av skogs- och gräsmarksarter. Våraspekten är riklig med vitsippa *Anemone nemorosa*, ekorrbar *Maianthemum bifolium*, pillerstarr *Carex pilulifera*, buskstjärnblomma *Stellaria holostea* ^{signalart}, harsyra *Oxalis acetosella*, sydvårbrodd *Anthoxanthum odoratum*, lundgröe *Poa nemoralis*, ängssyra *Rumex acetosa*, ängskovall *Melampyrum pratense*, gökärt *Lathyrus linifolius*, liljekonvalj *Convallaria majalis*, ängsfryle *Luzula multiflora*, skogsviol *Viola riviniana*, gråfibbla *Pilosella officinarum* m fl. Inom begränsade ytor tillkommer en lundartad flora med skogsbingel *Mercurialis perennis*, hässelbrodd *Milium effusum* och sydlundarv *Stellaria nemorum* subsp. *montana* ^{signalart}.

Vårfloran ersätts under sommaren av en gräsdominerad äng med hundäxing *Dactylis glomerata*, rödven *Agrostis capillaris*, teveronika *Veronica chamaedrys*, skogsklöver *Trifolium medium*, hagfibblor *Hieracium* sect. *Vulgata*, äkta johannesört *Hypericum perforatum*, liten blåklocka *Campanula rotundifolia*, röllika *Achillea millefolium*, knylhavre *Arrhenatherum elatius*, rödsvingel *Festuca rubra*, krustätel *Avenella flexuosa* m fl.

Mossor, lavar och svampar

Mossfloran är trivial, troligen som ett resultat av det exponerade läget, barkstrukturer på träd och sandjord. Lavfloran är intressantare men inte lika fin som i östsvenska ekhagar.

I samband med en inventering av vedlevande insekter 2002 (Andreas Malmqvist, Naturcentrum AB) sågs fåtal bälur av stiftklotterlav *Opegrapha vermicellifera* ^{NT signalart} på ek sydost om vägen. Även Skogsstyrelsen har även så vid nyckelbiotopsinventeringen noterat sistnämnda art inklusive sotlav *Cyphelium inquinans* ^{signalart}.

För en mer fullständig bild inventerades lavfloran år 2013 men med något undantag är ekarna relativt artfattig trots deras ålder. Orsaken kan vara att ekarna stått för tät, att träden trots allt är måttliga gamla för att vara ekar eller att tidigare höga luftföroreningshalter slagit ut en del av lavfloran. En art av naturvårdsintresse noterades, *Ochrolechia arborea*, som med detta fynd endast har två kända förekomster i Skåne.

Svampfloran är inventerad (www.artportalen.se Kerstin Bergelin, Viken). De rödlistade arter som påträffats är alla vedlevande sällsynta arter på äldre ek som oxtungssvamp *Fistulina hepatica* ^{NT signalart}, ekticka *Phellinus robustus* ^{NT} och korallticka *Grifola frondosa* ^{NT signalart}. Andra mindre vanliga arter är läderskål *Encoelia furfuracea* ^{signalart} och ollonskål *Ciboria batschiana*.

Insekter

Skalbaggar inventerades översiktligt, dvs. visuellt och genom sällning av mulm, år 2002 av Naturcentrum AB. Totalt noterades då fem vedlevande skalbaggar, som liten trädlöpare *Calodromius spilotus*, trädsvampborraren *Cis bidentatus* och knäpparen *Melanotus castanipes*, vilka alla är allmänna medan den hålträdslevande kolsvart kamklobagge *Prionychus ater* och fyrfläckade vedsvampbaggen *Mycetophagus quadriguttatus*^{NT} är ovanliga. Även blanksvart trämyra *Lasius fuliginosus* och bälgeting *Vespa crabro* sågs vilka kräver gamla och grova ädellövträd.

En andra inventering av vedlevande insekter genomfördes 2014 av Calluna AB¹⁸⁹. Då användes tre fönsterfällor och en mulmfallfälla. En rödlistad art påträffades, gulringad vedharkrank *Ctenophora guttata*^{NT}, som är knuten till ihåliga träd. Många andra arter med naturvärde påträffades och hela 15 arter har tidigare varit rödlistade. Det är insekter som brukar kunna påträffas i lite finare ekmiljöer, t.ex. åtelbaggen *Nemadus colonoides*, mjukbaggen *Prionocyphon serricornis*, bred ticknagare *Dorcatoma flavicornis*, glansbaggarna *Epuraea guttata* och *Cryptarcha undata*, ljusfläckig vedsvampbagge *Mycetophagus piceus* m fl. *Tanyptera nigricornis* är möjligen ett nytt landskapsfynd.

Från maj 2015 har rödhjon *Pyrrhodium sanguineum*^{NT} rapporterats (www.artportalen.se Lars Bergendorf, Helsingborg och Lars Ehrsson, Nyhamnsläge). Troligen finns mer att upptäcka och antalet sällsyntheter hade varit högre om fler hålträd fanns.

Fåglar

Området är inte inventerat men bör vara attraktivt för svartvit flugsnappare *Ficedula hypoleuca*, gröngöling *Picus viridis*^{NT}, kattuggla *Strix aluco*, göktyta *Jynx torquilla*, skogsduva *Columba oenas*, trädkrypore *Certhia familiaris*, nötväcka *Sitta europaea*, röstjärt *Phoenicurus phoenicurus* och ett antal sångare.

BEVARANDEMÅL

Ljusöppen slätterhävdad ekdunge med inslag av skogslönn, rönn och andra träd. Trädförnyring av ek ska finnas. I brynen ska finnas fruktbarande buskage som fläder, rosor och hagtorn. Enstaka buskar bör även få finnas på slättermarken. Gräsmarksfloran ska vara artrik varför slättern bör därför vara sen och marken städas (fagas) varje vår.

Liggande och stående grov död ved av ek ska, där så är möjligt, finnas inom ekdungen. Det som är skrymmande läggs i första hand i kanter, bryn och det igenväxande området i sydost. Räcker inte det bör det läggas på kommunal mark i annan lämplig miljö. Död ved i trädkronorna bör endast tas ned i den omfattning som behövs för att det inte ska utgöra fara för allmänheten, och då i anslutning till stigar.

Fågelfaunan bör inventeras och berikas genom uppsättning av holkar.

FYSISK PLANERING

Översiktsplanen för Höganäs 2002 (2010) ger ingen vägledning. Området är inte planlagt.

SITUATIONEN NU OCH I FRAMTID

Utvecklingspotentialen är stor när ekarnas ålder kan nå 250-300 år. Nuvarande ålder bedöms vara 120-150 år, vilket är ungt för ek. Det syns ibland annat lavfloran.

Död grov ved av ek har länge varit en bristvara och bör tillåtas öka. Det mest aktuella hotet är annars dålig trädförnyring. Försök har gjorts med plantering men med klen resultat. Även förekomsten av blommande buskage är för liten.

---

¹⁸⁹ Andersson, H. 2014. Insektsinventering i tio områden i Höganäs kommun 2014. Calluna AB 2014.

060 LUNNABJÄRS NATURRESERVAT

- Naturreservat på två hektar, bildat 1960, i syfte att skydda landskapsbild från grustäkt.
- Riksintresse för a) naturvård, b) rörligt friluftsliv, c) friluftsliv, d) kulturmiljövård och e) kustzon
- Nationell Bevarandeplan för Odlingslandskapet
- Regionalt naturvårdsprogram
- Markägare Gyllenstiernska Krapperupsstiftelsen och enskild

BESKRIVNING

Naturreservatet utgörs av en med skog bevuxen och betad åsrygg, ett kännetecknande landmärke. Här finns även två forntida gravanläggningar. Skogs- och trädkontinuitet^{190 191} finns och den öppna betesmarken är artrik där den ansluter till skogen. Övrig del av betesmarken har tidigare varit åker och därmed artfattig.

Juni 2014, vy mot Lunnabjär

Reservatet beslutades ursprungligen för att förhindra fortsatt grustäkt. Berggrunden utgörs av lerskiffrar, ler- och sandsten (Kågerödsformationen), vilka överlagras av vattenförande intermoräna avlagringar, sandig moig morän och mot landsvägen lerig morän.

Området har högt värde som grönstruktur, för hotade eller missgynnade arter och naturtyper och lågt värde som tätortsnära natur för rekreation.

Kärlväxter

Skogen domineras av skogsek *Quercus robur*, med inslag av vårtbjörk *Betula pendula*, bok *Fagus sylvatica*, asp *Populus tremula* och skogsalm *Ulmus glabra*^{CR}. Buskskiktet är glest och av består av hassel *Corylus avellana*, vildapel *Malus sylvestris*, rundhagtorn *Crataegus laevigata*, nypon *Rosa*, björnbär *Rubus*, krusbär *Ribes uva-crispa* samt rikligt förekommande vildkaprifol *Lonicera periclymenum*.

¹⁹⁰ Skånska rekognoseringskartan 1812-1820

¹⁹¹ Häradsekonomiska kartan 1910-15. Lantmäteriets webbtjänst ”Historiska kartor”

Markfloran i skogen är relativt trivial och bäst utvecklad under våren med arter som vårlök *Gagea lutea*, vitsippa *Anemone nemorosa*, smånunneört *Corydalis intermedia*, vanlig svalört *Ficaria verna* m fl.

På åsens sydvästra och västra sida finns både fuktigare och torrare artrik naturbetesmark med bland annat backtimjan *Thymus serpyllum*^{NT}, fårsvingel *Festuca ovina* subsp. *ovina*, ljung *Calluna vulgaris*, pillerstarr *Carex pilulifera*, stenmåra *Galium saxatile*, ängsviol *Viola canina*, gråfibbla *Hieracium pilosella*, gökärt *Lathyrus linifolius* och i den fuktigare delen svinrot *Scorzonera humilis*, jungfrulin *Polygala vulgaris*, blodrot *Potentilla erecta*, blåbär *Vaccinium myrtillus*, ängsvädd *Succisa pratensis*.

Jungfru Marie nycklar *Dactylorhiza maculata* subsp. *maculata*, ängsnattviol *Platanthera bifolia* subsp. *bifolia*^{NT}, vårstarr *Carex caryophyllea* och kattfot *Antennaria dioica* sågs 1998 men har inte återfunnits. Det finns även muntliga uppgifter (Kerstin Nilermark, Höganäs) om att under 1960-70 talen fanns här backsippa *Pulsatilla vulgaris*^{VU} fridlyst.

Område 060

Inom den sydexponerade backslänten hittas en igenväxande torräng, med arter som bockrot *Pimpinella saxifraga*, luddhavre *Avenula pubescens*, åkervädd *Knautia arvensis*, käringtand *Lotus corniculatus*, brudbröd *Filipendula vulgaris*, tjärblomster *Lychnis viscaria*, knölsmörblomma *Ranunculus bulbosus* m fl.

Utmed markvägen upp till åsen finns några åkerogräs på lätt jord som blir alltmer sällsynta, som åkerkulla *Anthemis arvensis*^{NT}, blåklint *Centaurea cyanus* och vittätel *Aira caryophyllea*^{VU}.

Mossor, lavar och svampar

Mossfloran är trivial. Trolig orsak är det exponerade läget, betet, sura barkstrukturer på träd och sandjord. Svampfloran är inventerad (www.artportalen.se Kerstin Bergelin, Viken) och utgörs främst av vedlevande allmänna arter på äldre träd som svavelticka *Laetiporus sulphureus*, sälgticka *Phellinus conchatus*, västlig rostticka *Phellinus ferreus* m fl.

Blötdjur

En inventering utfördes 1987 (www.artportalen.se Henrik W. Waldén 1925-2008) där endast sju snäckarter hittades.

Grod- och kräldjur

Tidigare fanns ett småvatten sydost om skogsdungen där det 1982 noterades romklumpar, sannolikt av vanlig groda *Rana temporaria* (Göran Paulson, Höganäs).

Fåglar ¹⁹²

Här häckar hämpling *Carduelis cannabina*^{SH}, gulspurv *Emberiza citrinella*^{VU} samt rapphöna *Perdix perdix*^{NT}, den senare i vart fall in på 2000-talet. Historiskt fanns kornspurv *Emberiza calandra*^{EN} i omgivande marker fram till åtminstone 1982. Sånglärka *Aluda arvensis*^{NT} finns fortfarande i goda antal runt Lunnabjär men arten har gått kraftigt tillbaka i hela kommunen, både i åkerlandskapet och i naturreservaten med öppna marker.

I skogslunden har det hörts eller setts härmsångare *Hippolais icterina*, svarthätta *Sylvia atricapilla*, trädgårdssångare *Sylvia borin*, näktergal *Luscinia luscinia*, gransångare *Phylloscopus collybita*, rödstjärt *Phoenicurus phoenicurus*, törnsångare *Sylvia communis*, gök *Cuculus canorus* bofink *Fringilla coelebs* och nötväcka *Sitta europaea*.

BEVARANDEMÅL

Syftet med reservatet är att bevara landskapsbilden, dess naturskönhet och egenart samt betydelse för kännedom om landets natur. För reservatet finns skötselplan, fastställd 1980.

Läs mer på www.lansstyrelsen.se/skane/Sv/djur-och-natur/skyddad-natur/naturreservat/hoganas/lunnabjar/Pages/_index.aspx

FYSISK PLANERING

Översiktsplanen för Höganäs 2002 (2010) anger markanvändningen grönstruktur. Området är inte planlagt.

SITUATIONEN NU OCH I FRAMTID

Reservatsföreskrifterna är från 1960 och helt otidsenliga. Skötselplanen fastställdes 1980 och är i behov av revidering.

Utvecklingspotential finns om skogliga ingrepp endast sker i syfte att gynna äldre ek.

Mängden död ved bör tillåtas öka kraftigt. Skogen betas varför trädföryngring saknas och dess andel buskage är för liten. De mest värdefulla delarna av ängsmarken är igenväxande med slån och hagtorn och behöver röjas snarast.

---

¹⁹² Uppgifter lämnade av Karl G Nilsson, Strandbaden 2015

061 BRUNNBY, GÖRSE(GJÖRSE)KÄLLA

- Riksintresse för a) naturvård, b) rörligt friluftsliv, c) friluftsliv, d) kulturmiljövård och e) kustzon
- Nationell Bevarandeplan för Odlingslandskapet
- Regionalt naturvårdsprogram
- Fornminne (Brunnby 368, brunn/kalkkälla)
- Fastighetsägare är Höganäs kommun och enskilda

BESKRIVNING

Omfattar en källpåverkad sänka i landskapet sydost om Brunnby, med betes- och slåttervall, igenväxande högrötsängar och lövsumpskogar. De senare är unga och uppväxta under 1900-talet varför de saknar skogskontinuitet¹⁹³ ¹⁹⁴. Fram till 1930-40 talen fanns här artrika rikkärr och kalkfuktängar men markfloran är numera artfattig.

Oktober 2014, vy österut över källan

Förleden Görs- i Görse källa är genitiv av mansnamnet Götar och namnet härstammar troligen från folkvandringstiden (ca 350 – 600 e Kr). Ortsnamnet Brunnby kommer av källan som historiskt var en säker dricksvattentäkt även under torrtider. Källan är en skugga av sitt forna jag då vattenflödet i äldre tid var starkt. Lantmätaren Anton Ciöpinger skrev 1712 följande ”*watn så starkt och häftigt uppväller, att der utaf flyter en tämel, stoor Bäck, som både winter och sommar städse rinner och aldrig förtorckas, ehuru stor torcka eller frost är*”.

Carl von Linné besökte källan under sin Skåneresa och skrev den 15 juli 1749 följande om ocker(järnhydroxid)bildningen ”*Köllerfärga, som här kallas ockergäll, finnes i så stor kvantitet vid Gjörse källa, att hon säljes av bönderne för en skilling kakan, vilken är stor som en handloga och ofta säljes hela lasset för 8 daler. Denna är så ren och gul, att hon brukas till kyllrar av sämskemakerne i närmaste städer.*” Ockerbildning sker i källor där järnrikt grundvatten träder i dagen och syresätts.

Berggrunden utgörs av lerskiffrar, ler- och sandsten (Kågerödsformationen), vilka överlagras av vattenförande intermoräna avlagringar, lerig sand och i markytan av kärrtorv.

¹⁹³ Häradsekonomiska kartan 1910-15. Lantmäteriets webbtjänst ”Historiska kartor”

¹⁹⁴ Ortofoto 1940

Området har högt värde för hotade eller missgynnade arter, måttligt värde som grönstruktur och lågt värde som tätortsnära natur för rekreation. Utvecklingspotentialen för naturvärdena är stor om markhydrologin och rikkärret återställs.

Kärlväxter

De blötaste delarna utgörs av lövsumpskogar med björk- *Betula* och videna *Salix pentandra* och *S. cinerea*. Yngre igenväxningssuccessioner domineras av buskage med fläder *Sambucus nigra* eller vass *Phragmites australis*. På mullrik och något mer dränerad jord finns skog av ask *Fraxinus excelsior*^{EN}, skogsek *Quercus robur* och asp *Populus tremula*. De marker som hålls öppna är tidigare odlad jord som lagts i gräs för bete eller vall. Högrötsvegetationen har minskande inslag av krissla *Inula salicina*, slankstarr *Carex flacca*, vattenmynta *Mentha aquatica* och backruta *Thalictrum simplex*^{NT}. Den senare är försvinnande och antalet där har minskat från ett 70 tal stänglar till tre-fyra på tio år.

Det tidigare extremrikkärret, som hade en tydlig kalk- och källpåverkan med täta mattor av brunmossor, hyste ett antal sällsynta arter, som knappag *Schoenus nigricans*, majviva *Primula farinosa*^{NT} och gulyxne *Liparis loeselii*^{NT} vilka nu alla är utgångna.

Område 061

Mossor, lavar och svampar

På fläder växer det rikligt med strimhättemossa *Orthotrichum affine*, späd krypmossa *Amblystegium serpens* och sällsynt aspmossa *Pylaisia polyantha*. I källflödena hittas sumpspärrmossa *Campylium protensum*, kalltuffmossa *Cratoneuron filicinum*, stor fickmossa *Fissidens adiantboides* samt mindre av guldspärrmossa *Campylium stellatum* och pilmossa *Leskea polycarpa*. Sällsynt på gråvide växer rödtandad hättemossa *Orthotrichum pulchellum*, en art som är suboceanisk och kräver hög luftfuktighet.

Lavfloran är inte inventerat och en snabb kontroll av fläderbuskagen gav fläderlundlav *Bacidia friesiana*^{VU} vilket motiverar en inventering.

Svampfloran är artrik och inventerad av Kerstin Bergelin, Viken. Många av svamparna är sådana som gynnas av igenväxning och död ved, som plommon-, säl-, kudd- och eldticka *Pheleinus tuberculatus*, *P. conchatus*, *P. punctatus*, *P. ignarius*, tegelticka *Daedaleopsis confragosa* m fl. På äldre vide finns den ovanliga svampen trollhand *Hypocreopsis riccioidea*.

Insekter¹⁹⁵

Vedlevande insekter inventerades sommaren 2015 av Calluna AB. På lokalen användes fem fönsterfällor och fem rödlistade arter påträffades, vilka var klubbhornsbaggen *Trichonyx sulcicollis*^{NT}, trägnagaren *Grynobius planus*^{NT}, vasstandad trädbasbagge *Lissodema denticolle*^{NT}, liten brunbagge *Orchesia minor*^{NT} samt viveln *Acalles misellus*^{NT}. Dessutom påträffades sju arter som tidigare varit rödlistade.

Området har höga entomologiska värden och flera av insektsarterna ställer höga krav på sin miljö. De i inledningen nämnda arterna är alla knutna till olika substrat i äldre lövskog och indikerar skyddsvärd skog. Även om område ligger isolerat ute i åkerlandskapet finns det större och värdefulla skogsområden inte så långt från Görsens källa, som exempelvis Prästaskogen 500 m norrut och Fjälastorp 800 m mot nordost. Så även om skogskontinuitet saknas finns möjligheter för etablering av mer krävande insektsarter. Även tillgången till död ved är förhållandevis god.

Äldre uppgifter finns om blå lövbock *Stenostola dubia* (Anders Lewin 1900-1991), ängsblombock *Stenurella melanura* och dvärggrenbock *Grammoptera ruficornis* (Karl Sidenbladh). Artgruppen trollsländor *Odonata* har inventerats och sju arter påträffats (Robin Pranter, Malmö). Samtliga uppgifter www.artportalen.se

Blötdjur

Områdets snäck- och snigelfauna inventerades år 2002 (Ted von Proschwitz, Göteborg). Vid det tillfället påträffades 24 arter. Utöver dessa har Henrik W. Waldén (1925-2008) vid inventering 1979 funnit ytterligare tre arter, vilka inte återfanns 2002, som den rödlistade glatt skivsnäcka *Gyraulus laevis*^{NT}. Hans Lohmander (1896-1961) inventerade här 1923 och rapporterade bland annat linssnäcka *Helicigona lapicida*, som inte återfunnits sedan dess. Samtliga uppgifter www.artportalen.se

Av mer krävande arter finns i området fortfarande smalgrynsnäcka *Vertigo angustior*, som ingår i art- och habitatdirektivets bilaga II. Arten är kalkgynnad. Lämpliga miljöer är fuktiga glesa och askdominerade lövkärr där den företrädesvis återfinns i halvöppna partier.

Grod- och kräldjur

I kärr och småvatten finns vanlig groda *Rana temporaria* och vanlig padda *Bufo bufo* (www.artportalen.se Göran Paulson, Höganäs).

Fåglar

Området har ett rikt småfågelbestånd med arter som gök *Cuculus canorus*, näktergal *Luscinia luscinia*, kärrsångare *Acrocephalus palustris* och flera andra tropikflyttare. Gräshoppsångare *Locustella naevia* hörs ibland i området (Karl G Nilsson, Strandbaden). Variationen av träd- och buskage, betesmarker och omgivande åkrar gynnar ett flertal arter som gulsparr *Emberiza citrinella*^{VU}, törnskata *Lanius collurio*, hämpling *Carduelis cannabina*^{SH}, buskskvätta *Saxicola rubetra*^{NT} m fl.

Bland vassarna i dammarna har även sävsparv *Emberiza schoeniclus*^{VU} setts under häckningstid (www.artportalen.se Karl G Nilsson, Strandbaden och Lars Göte Nilsson, Kristianstad).

BEVARANDEMÅL

Här bör även fortsättningsvis finnas lövsumpskogar och lövskog med i huvudsak ask, inom vilka mängden död ved tillåts öka väsentligt. Arealen igenväxningssuccessioner med fläder bör inte minska. Ängs- och kärrvegetation på mark som inte varit odlad bör restaureras och hävd återupptas. Om möjligt bör källflödena återställs till tiden före anläggandet av vattentäkten. Prioriterad art är smalgrynsnäcka.

För att möjliggöra målen bör området säkerställas som kommunalt naturreservat.

---

¹⁹⁵ Andersson, H. 2015. Insektsinventering i tre lövskogsområden i Höganäs kommun 2015. Jonstorp, Nybo mosse och Görsens källa. Calluna AB 2015.

FYSISK PLANERING

Översiktsplanen för Höganäs 2002 (2010) anger markanvändningen grönstruktur. Området är inte planlagt.

SITUATIONEN NU OCH I FRAMTIDEN

Extremrikkärret var relativt intakt fram till 1932 när Brunnby kommun här anlade sin vattentäkt, vilken legaliserades först 1958 av Söderbygdens vattendomstol, mål AD 101/1956. Med kommunreformen 1971 ökade vattenuttagen ytterligare varför grundvattenytan sänktes av ytterligare, källan torrlades, och området växte igen. Med dräneringen av torvjordarna försämrades vattenkvaliteten avsevärt. Den höga halten nitrat medförde att vattentäkten från 1980-talet ersattes med Sydsvatten.

Oktober 2014, vy mot NO från vattenverket

Åren därefter har vattentäkten endast funnits som nödvattentäkt. I samband med att täkten togs ur drift avtalade kommunen med S:t Arilds golfklubb år 1990, om att avleda vatten till Görßen under tiden 15 april – 30 september efter avrop, till en mängd av högst 700 l/minut. Avtalet har löpt ut den 31 december 2004. Enligt avtalet skulle båda parter gemensamt eller enskilt ansöka om tillstånd för vattenuttaget vilket inte skett. Trots det avleder kommunen fortfarande grundvatten till Görßen.

Igenväxning har pågått under längre tid och naturvärdena minskar successivt i de delar som fortfarande är halvöppna. Inom de skogsbevuxna delarna råder motsatsen. Här ökar värdena med ökad ålder.

Områdets naturvärden avgörs av framtida användning av grundvattenakvifären och markanvändningen. Om allt avledande av grundvatten upphör kan dess nivå stabilisera sig på en högre nivå med återställt källflöde.

062 BRUNNBYS, PRÄSTASKOGEN

- Riksintresse för a) naturvård, b) rörligt friluftsliv, c) friluftsliv, d) kulturmiljövård och e) kustzon
- Nationell Bevarandeplan för Odlingslandskapet
- Regionalt naturvårdsprogram
- Skoglig nyckelbiotop
- Areal ca 3,4 hektar
- Ägare är Svenska kyrkan genom Lunds stift

BESKRIVNING

Öst om Brunnby kyrka i övergången till helåkersbygden finns en äldre källpåverkad ekskog. Skogen, som är nyckelbiotop, bedöms ha obruten kontinuitet^{196 197} och är betespräglad. Markfloran är däremot ganska artfattig. Berggrunden utgörs av urberg med mindre stråk av amfibolit, vilka överlagras av intermoräna avlagringar och lerig sand.

Området har mycket högt värde för hotade eller missgynnade arter och naturtyper, högt värde för grönstruktur och lågt värde som tätortsnära natur för rekreation.

Maj 2014, Prästaskogen

Kärlväxter

Skogen domineras av skogsek *Quercus robur* med inslag av klibbal *Alnus glutinosa*, rönn *Sorbus aucuparia*, ask *Fraxinus excelsior*^{EN}, skogsalm *Ulmus glabra*^{CR}, asp *Populus tremula* och sötkörsbär *Prunus avium*. Ett flertal ekar är be vuxna med murgroņa *Hedera helix*^{signalart}. Buskskiktet är sparsamt, troligen som ett resultat av skogsbetet, med hassel *Corylus avellana* och hagtorn *Crataegus*.

¹⁹⁶ Skånska rekognoseringskartan 1812-1820

¹⁹⁷ Häradsekonomiska kartan 1910-15. Lantmäteriets webbtjänst "Historiska kartor"

Markfloran är trivial och delvis kraftigt kvävepåverkad, med arter som brännässla *Urtica dioica* och älggräs *Filipendula ulmaria*. Efter överenskommelse med fastighetsägare och arrendator betas skogen nu först under hög- till sensommar för att undvika överbete och trampsador.

Område 062

Mossor, lavar och svampar

Mossfloran är bäst utvecklad i den östra delen, vilken är källpåverkad. Här på block, sten och rötter växer det rikligt med bäckgräsmossa *Sciuro-hypnum plumosum* och källgräsmossa *Brachythecium rivulare*, mindre av rävsvansmossa *Thamnobryum alopecurum*, skogsgrimmia *Grimmia hartmanii* och stenporella *Porella cordaeana* ^{signalart}. Jorden är mullrik med lundsprötmossa *Oxyrrhynchium hians*. På basen av enstaka skogsekar växer platt fjädermossa *Neckera complanata* ^{signalart} och sällsynt på grönsten hittas även klängmossa *Homomallium incurvatum*, den senare en späd och oansenlig art.

I samband med Skogsstyrelsens nyckelbiotopsinventering 2006 noterades glansfläck *Arthonia spadicea*^{signalart}, på äldre ask, vilken indikerar en relativt hög luftfuktighet. Naturcentrum AB noterade vid en översiktlig lavinventering år 2003 grå skårelav *Schismatomma decolorans*^{signalart} på 15-20 ekar, stiftklotterlav *Opegrapha vermicellifera*^{NT signalart} och lönnlav *Bacidia rubella*^{signalart}, vardera sistnämnda på en skogsek. Motsvarande fynd skedde i samband med Skogsstyrelsens nyckelbiotopsinventering 2006.

Svampar är inventerade av Kerstin Bergelin, Viken. Här finns ett 90 tal arter som läderskål *Encoelia furfuracea*^{signalart}, oxtungssvamp *Fistulina hepatica*^{NT signalart}, tusengömming *Cryptosphaeria eunomia*^{NT}, hasseldyna *Hypoxylon howeanum*, liten ekdyna *Nemania confluens*, blodsopp *Boletus luridiformis*^{signalart}, gulnande blodkremla *Russula luteotacta*, violfotskremla *Russula violeipes* m fl.

Insekter

Flera av träden, främst ek, är gamla och utgör med sina håligheter och en god tillgång på död ved mycket värdefulla substrat för ett stort antal arter. Vedlevande skalbaggar inventerades därför översiktligt, det vill säga visuellt och genom sällning av mulm och förna, år 2003 av Naturcentrum AB. Fyra rödlistade arter påträffades då, som vasstandad trädbasbagge *Lissodema denticolle*^{NT}, *Grynobius planus*^{NT}, *Anitys rubens*^{NT} och *Trinodes hirtus*^{NT}. Gemensamt för dem är att de kräver ett varierat och över tid rikt inslag av död ved.

Anitys rubens^{NT} är specifik på så sätt att den lever i rödmurken ved i grova, gamla ekar med svampangripna stampartier. Den fullbildade skalbaggen tycks inte flyga varför arten kräver kontinuitet av äldre ek (ArtDatabanken).

Andra för naturvärden intressanta fynd var ljusfläckig vedsvampbagge *Mycetophagus piceus*, ekbarkborre *Dryocoetes villosus*, *Dorcatoma chrysolina*, halsfläckad brunbagge *Hallamenus binotatus*, *Tillus elongatus* och *Triphyllus bicolor*. Flertalet av dem är beroende av god tillgång på gamla, rötade och gärna ihåliga ekar.

Levnadscykeln för många insektsarter är komplex, samma art som lever merparten av sitt liv som larv i död ved kan vara beroende som vuxen av blommande buskage som hagtorn, slån och högorter. Ek och hassel följs oftast åt, där även hasseln är värdefull som utvecklingssubstrat för flera vedlevande skalbaggsarter.

En andra inventering av vedlevande insekter, här med tre fönsterfällor, skedde sommaren 2014 av Calluna AB¹⁹⁸. Ytterligare tre rödlistade arter påträffades, som klubbhornsbaggen *Trichonyx sulcicollis*^{NT}, trägnagaren *Grynobius planus*^{NT} och liten brunbagge *Orchesia minor*^{NT}. Arterna ställer höga krav på sin miljö, de är alla knutna till olika substrat i äldre lövskog och indikerar skyddsvärd skog.

Ytterligare åtta andra arter med höga naturvärden noterades, vilka tidigare varit rödlistade. Dessa är sådana som man träffar på då och då i lämpliga miljöer, som rödaxlad lundknäppare *Calambus bipustulatus*, ristbaggen *Anaspis regimbarti*, åtelbaggen *Nemadus colonoides* vilken lever i mulm i ihåliga lövträd, *Cryptarcha undata* med larvutvecklingen i och i anslutning till savflöden på främst ek, *Cryptophagus populi* som är knuten till stekelbon, främst av bin, större vedsvampbagge *Mycetophagus quadripustulatus*, mörk ögonbagge *Euglenes oculatus* med larvutvecklingen i brunrötad lövträdsved och ekbarkborre *Dryocoetes villosus* vars larv lever i tjock, nyligen död bark av ek.

Blötdjur

Mossfloran indikerar att skogen har en högre luftfuktighet som även är gynnsam för snäckor. Uppgifter saknas och området bör inventeras.

Fåglar

Sommargylling *Oriolus oriolus*^{VU} har hörts (Alf Petersson, Strandbaden), i övrigt saknas uppgifter varför området bör inventeras.

---

¹⁹⁸ Andersson, H. 2014. Insektsinventering i tio områden i Höganäs kommun 2014. Calluna AB 2014.

Skogsmiljön bör attrahera arter som härmsångare *Hippolais icterina*, svarthätta *Sylvia atricapilla*, trädgårdssångare *Sylvia borin*, svartvit flugsnappare *Ficedula hypoleuca*, kattuggla *Strix aluco*, göktyta *Jynx torquilla*, rödstjärt *Phoenicurus phoenicurus*, stare *Sturnus vulgaris*^{VU}, törnsångare *Sylvia communis*, gök *Cuculus canorus*, nötväcka *Sitta europaea* m fl.

BEVARANDEMÅL

Skogen bör säkerställas med biotopskydd och ha oförändrad markhydrologi. Den bör även fortsättningsvis domineras av äldre ek med buskskikt av främst hassel och hagtorn, varför den inte bör vara för tät och mörk. Mängden död ved i dess olika successioner bör vara mycket stor.

Med undantag för eventuella skötselåtgärder i syfte att gynna ek och bete bör skogen ha fri utveckling. Om skogen betas behöver busk- och trädförnyring säkerställas.

FYSISK PLANERING

Översiktsplanen för Höganäs 2002 (2010) anger markanvändningen grönstruktur. Området är inte planlagt.

SITUATIONEN NU OCH I FRAMTID

Skogsbete är i sig positivt för att bibehålla en ljusöppen skog men nackdelen är att träd- och buskförnyring uteblir, vilket är fallet nu. Andelen uppväxta buskage av hagtorn och hassel är för liten, vilka är viktiga för många vedlevande insekter.

Utvecklingspotentialen är stor om skogen skyddas mot avverkning, om äldre ek gynnas och dess förnyring. Mängden död ved är god nu men det är viktigt att mängden och dess olika successioner även säkerställs på sikt. Med undantag för eventuella skötselåtgärder i syfte att gynna ek och bete bör skogen ha fri utveckling. Om skogen betas behöver busk- och trädförnyring säkerställas.

Fortsatt bete bör inte ske tidigare än i augusti månad. Betespåsläpp nu sker redan i maj med resultatet att våraspekten går förlorad och med risk att den våta källpåverkade marken trampas itu.

063 FJÄLASTORP, SANKT ARILDS GOLFBANA OCH SKOGAR

- Riksintresse för a) naturvård, b) kustzon c) friluftsliv, i norra delen d) rörligt friluftsliv och i dess nordvästra del d) kulturmiljövård
- Berörd av ”golfbana, naturpark, fritidshus för uthyrning, park eller plantering, bostäder” m m. i detaljplan Fjälastorp 9:1 m fl. sydväst om Skäret 23/87 och ”golfbana, mark som får bebyggas och busk och/eller trädvegetation ska finnas” i plan Fjälastorp 6:5 15/08
- Nationell Bevarandeplan för Odlingslandskapet
- Regionalt naturvårdsprogram
- Ängs- och hagmarksinventeringen Skåne län 2002-2004, objekt Brunnby 1 (C9F-ARL) på 1.3 hektar
- Fastighetsägare är Höganäs kommun och S:t Arilds Golfklubb

BESKRIVNING

Området är ett småbrutet landskap med skog, betesmarker, åkrar, golfbana och en mängd småbiotoper som dammar, busk- och trädrika holmar och stengården.

April 2014, vy österut in i skogen på Fjälastorp 6:3

Skogarna, som återfinns i norra delen, kan klassas som sekundära naturskogar med främst ek och bok samt lövsumpskogar av klibbal. Viss skogskontinuitet bör finnas¹⁹⁹ ²⁰⁰, vilket markfloran antyder. Historiskt bör de torrare jordarna ha varit uppodlade medan skog fanns på den våta betesallmanningen Kulla fålad.

Berggrunden utgörs av urberg med mindre stråk av amfibolit och gångar av diabas, vilka överlagras av sandig-moig morän.

¹⁹⁹ Skånska rekognoseringskartan 1812-1820

²⁰⁰ Häradsekonomiska kartan 1910-15. Lantmäteriets webbtjänst ”Historiska kartor”

Område 063

Området har som helhet ett mycket högt värde för hotade eller missgynnade arter, som tätortsnära natur och för rekreation i den del som är golf och högt värde som grönsstruktur.

Kärlväxter

Skogarna i nordväst domineras av skogsek *Quercus robur* och bok *Fagus sylvatica* med inslag av värtbjörk *Betula pendula*, ask *Fraxinus excelsior*^{EN}, skogsalm *Ulmus glabra*^{CR}, rönn *Sorbus aucuparia* och hägg *Prunus padus*. Buskskiktet utgörs av hassel *Corylus avellana*, rundhagtorn *Crataegus laevigata*, benved *Euonymus europaeus*, måbär *Ribes alpinum*, olvon *Viburnum opulus* m fl. Överallt i de östra delarna är träd- och buskage insnärjda av vildkaprifol *Lonicera perichyenum*.

Markfloran innehåller båda hed- och lundarter. Våraspekten är artrik på mullrik jord med arter som lundslok *Melica uniflora*, skogsbingel *Mercurialis perennis*, buskstjärnblomma *Stellaria holostea*^{signalart}, storrams *Polygonatum multiflorum*^{signalart}, stinksyska *Stachys sylvatica*, myskmadra *Galium odoratum*^{signalart}, humleblomster *Geum rivale*, hässlebrodd *Milium effusum*, lundviol *Viola reichenbachiana*, stor häxört *Circaea lutetiana*^{signalart} m fl. Där jordarna är magrare och mer präglade av urberget ses liljekonvalj *Convallaria majalis*, ekorrbar *Maianthemum bifolium*, vitsippa *Anemone nemorosa*, harsyra *Oxalis acetosella* m fl.

Ormbunksväxter är nord-, lund- och skogsbräken *Dryopteris expansa*, *D. dilatata*, *D. carthusiana*, träjon *Dryopteris filix-mas* och majbräken *Athyrium filix-femina*.

Strax väst om markvägen som utgår från Knävlavägen finns en fin källpåverkad lövsumpskog av klibbal *Alnus glutinosa*, som under vår har rikligt med blommande bäckbräsma *Cardamine amara*^{signalart}, något av gullpudra *Chrysosplenium alternifolium*^{signalart} och kabbleka *Caltha palustris*. Alsumpskogen fortsätter österut men är yngre där och har än inte uppnått samma kvalitéer.

I de mer extensivt betade delarna längst i väst ses arter som desmeknopp *Adoxa moschatellina*^{NT signalart} och lundvärlök *Gagea spathacea*^{signalart}. I gläntor och bryn finns buskage av hagtorn *Crataegus*, nypon *Rosa*, slån *Prunus spinosa* och fläder *Sambucus nigra*. Ruffarna inom golfbaneområdet är ängsartade med en bitvis artrik örtvegetation som skördas sent på säsongen.

Mossor, lavar och svampar

Mossfloran är generellt ganska artfattig och typisk för hedartad skog, men där det finns grönsten eller mullrik jord växer skuggsprötmossa *Eurhynchium striatum*^{signalart} och lundsprötmossa *Oxyrrhynchium bians*. I alsumpskogen syd Knävlavägen finns källflöden med sten, block där rävsvansmossa *Thamnobryum alopecurum*, trubbfjädermossa *Homalia trichomanooides*^{signalart}, bäckgräsmossa *Sciuro-hypnum plumosum* påträffats. På ved och stubbar hittas sparsamt med stubbspretmossa *Herzogella seligeri*^{signalart}.

Insekter²⁰¹

Då kunskapen skogsområdenas vedlevande insekter var obefintlig utfördes en inventering sommar 2014 av Calluna AB. Med hänsyn till skogens storlek sattes sex fönsterfällor vilket resulterade i tolv rödlistade arter och ett stort antal, drygt ett tjugotal, andra för naturvården intressanta arter. Flera av dessa har tidigare varit rödlistade.

De finaste fynden var stumpbaggen *Margarinotus neglectus*^{VU}, vilken är en ganska exklusiv sandmarksart men kan nöja sig med varma skogsmiljöer med ett glest örtskikt, halvknäpparen *Eucnemis capucina*^{VU}, vilken är östlig och lever i rötad ved i stubbar, hålträäd och i stamskador och *Crossocerus binotatus*^{EN} som är en rovkärl och påträffades i en i bokstubbe med fnösktickor.

Förutom *Margarinotus neglectus* påträffades två andra rödlistade sandmarksinsekter, alvarsmalbi *Lasioglossum lativentre*^{NT} och dynsmalbi *Lasioglossum tarsatum*^{NT}. Möjligen utgör den närbelägna golfbanans sandfällor livsmiljöer för bina, medan växter i skog och bryn utgör näringskällor. De andra rödlistade arterna var trägnagaren *Grynobius planus*^{NT}, gråbandad trägnagare *Hemicoelus costatus*^{NT}, brokbaggen *Opilo mollis*^{NT}, liten brunbagge *Orchesia minor*^{NT}, vasstandad trädbasbagge *Lissodema denticolle*^{NT} och viveln *Acalles misellus*^{NT}. Den senare är knuten till skogsmiljöer med lång kontinuitet.

Gemensamt för flertalet av dem är kravet på god tillgång av gamla, rötade och gärna ihåliga träd. En del behöver hård ved, gammal eller ny död ved, andra grenar i träd eller på mark, en del tickor eller välrötad ved. Levnadscykeln för många insektsarter är komplex. Samma art som lever merparten av sitt liv som larv i död ved kan som vuxen vara beroende av blommande buskage som hagtorn, slån och högorter. Ek och hassel följs oftast åt, där även hasseln är värdefull som utvecklingssubstrat för flera vedlevande skalbaggsarter.

Trollsländor *Odonata* har inventerats (www.artportalen.se Robin Pranter, Malmö) och åtta arter har rapporterats där ingen är rödlistad.

Blötdjur

Den del av området som domineras av hagmark med ek, stengårdsgårdar och buskmark inventerades 1979 och fjorton snäck- och snigelarter påträffades (www.artportalen.se Henrik W. Waldén). Ingen av dessa är rödlistad.

Grod- och kräldjur

Vanlig padda *bufo bufo*, vanlig groda *Rana temporaria*, större vattensalamander *Triturus cristatus* och mindre vattensalamander *Lissotriton vulgaris* finns rapporterade (www.artportalen.se Göran Paulson, Höganäs).

Flertalet av dem har tidigare påträffats i de dammar som finns inom golfbaneområdet. Tyvärr har dessa förutsättningar försämrats kraftigt genom inplanteringen av karp. Det är oerhört viktigt att dammen på korthållsbanan hålls fri från fisk. Här finns fortfarande större vattensalamander.

Fåglar

Inför byggandet av golfbanan under slutet av 1980-talet inventerades fågelfaunan. Området har förändrat karaktär och förbuskats under 30 år men är fortfarande ganska varierat.

---

²⁰¹ Andersson, H. 2014. Insektsinventering i tio områden i Höganäs kommun 2014. Calluna AB 2014.

Troliga häckfåglar är gulsparv *Emberiza citrinella*^{VU}, ev. törnskata *Lanius collurio*, hämpling *Carduelis cannabina*^{SH}, buskskvätta *Saxicola rubetra*^{NT}.

Norr om golfbanan dominerar skog, sumpalskog med en del gammal ek- och bokskog vilka är ganska ostörda under häcknings säsongen. De arter som kan förväntas under april-juni och ev. häcka är skogsduva *Columba oenas*, taltrast *Turdus philomelos*, trädskräpar *Certhia familiaris*, nötväcka *Sitta europaea*, svarthätta *Sylvia atricapilla*, trädgårdssångare *Sylvia borin*, härmsångare *Hippolais icterina*, grönsångare *Phylloscopus sibilatrix*, svartvit flugsnappare *Ficedula hypoleuca*, göktyta *Jynx torquilla*, rödstjärt *Phoenicurus phoenicurus*, svarthätta *Sylvia atricapilla*, gök *Cuculus canorus*, bofink *Fringilla coelebs* m fl.

BEVARANDEMÅL

Landskapsbilden med småbrutet landskap av skog, betesmarker, åkrar, golfbana och en mängd småbiotoper bör bibehållas.

Skogarna på kommunal mark bör säkerställas för fri utveckling med kommunalt naturreservat, med riklig mängd död ved i dess olika successioner. Eventuellt avverkat virke lämnas på kvar. Områden som är betesmark bör fortsätta betas.

Småvattnen bör vara fiskfria och innehålla större vattensalamander och andra groddjur. Inom golfbaneområdet och i odlingslandskapet bör finnas solexponerade berghällar, stengården, träd, buskage och örtrika gräsmarker. Gården som är rika på sten bör vara öppna och solexponerade till hälften av sin längd.

FYSISK PLANERING

Större del av området är planlagt som golfbana, naturpark, fritidshus för uthyrning, park eller plantering, bostäder och golfbana, mark som får bebyggas och busk och/eller trädvegetation ska finnas. Östra delen av området är inte planlagt och omfattar åker med berg i dagen.

Översiktsplanen för Höganäs 2002 (2010) anger markanvändningen fritidsbebyggelse/golfbana/natur för planlagd del.

SITUATIONEN NU OCH I FRAMTID

Detaljplanen togs fram i samband med att Staten förhandlade med Krapperupsstiftelsen om uteblivna byggrätter inom det då blivande naturreservatet Bölsåkra-Tranekärr. Kommunen förvärvade senare fastigheten för att ha kontroll på exploateringen. Syftet med planen bör anses ha fyllt sin funktion och nu upphävas i de delar som inte genomförts. Alternativet bör detaljplanen revideras och minst hälften av byggrätterna släckas ut, främst de som innebär avverkning av skog.

Den kommunalt ägda skogen behöver istället garanteras ett långsiktigt skydd som medger fri utveckling, ökad mängd död ved och äldre träd. Den delen bör därför ges ett kommunalt naturvårdsförordnande. Inventeringen av vedlevande insekter har bekräftat de höga naturvärdena.

Värdena inom golfbanan är kopplade till variationen av småbiotoper. Sedan banan anlades i slutet av 1980-talet har området ändrat karaktär genom förtätning i träd och buskage samt igenväxning av berghällar och stengården. Ruffarna sköts som ängsmark. Intelligande naturbetesmark hävdas för svagt. Behov finns av ny skötselplan, gallring och röjning. Även fågelfaunan behöver återinventeras.

I dammarna inom banorna har det planterats in karp som slagit ut större vattensalamander, som är skyddad i lag. Det med undantag för en damm. Fisken bör tas bort snarast.

064 ARILD, KUST VID KLÖTESVÄGEN

- Strandskydd
- Riksintresse för a) naturvård, b) rörligt friluftsliv, c) friluftsliv, d) kulturmiljövård och e) kustzon
- Berörd av ”natur” i detaljplan Arilds centrala del 18/96
- Nationell Bevarandeplan för Odlingslandskapet
- Regionalt naturvårdsprogram
- Fastighetsägare är Höganäs kommun

BESKRIVNING

Omfattar en mindre kuststräcka med berg i Arild där den närmast Klötesvägen är förstärkt med erosionskydd. Strax ovanför finns en gräs- och buskbevuxen bergsplatå. Berggrunden utgörs av urberg med bredare gångar av amfibolit, de senare syns som mörkare hållar ut i havet. På land överlagras berget av sandig-moig morän.

Området har måttligt värde för hotade eller missgynnade arter, som grönstruktur och som tätortsnära natur för rekreation.

Juni 2014, vy västerut mot hamnen

Kärlväxter

Utmed havet växer mindre ytor av ohävdad strandäng med havssäv *Schoenoplectus maritimus*, krypven *Agrostis stolonifera*, havssälting *Triglochin maritima*, revigt saltgräs *Puccinellia maritima*, skörbjuggsört *Cochlearia officinalis* subsp. *officinalis*, strandkrypa *Lysimachia maritima*, gåsört *Argentina anserina*, gulkämpar *Plantago maritima*, höstfibbla *Scorzonerooides autumnalis*, strandaster *Tripolium pannonicum*, mållor *Atriplex*, och uppe i grus, sten strandglim *Silene uniflora*.

Strax innan reservatet ligger Arilds hall, en grönstensklippa med flera sällsynta arter, bland annat skånskt oxbär *Cotoneaster kullensis*^{EN}.

Mossor, lavar och svampar

Här finns flera ovanligare lavararter på grönstenen, som blågryn *Moelleropsis nebulosa*^{VU}, vilken kräver viss störning och finns i anslutning en stig. På hallens nordvända sida mot havet ses flera vackra blålar av kalkorangelav *Caloplaca flavescens*.

Andra arter här är stenorangelav *Blastenia crenularia*, sköldfiltlav *Peltigera horizontalis* (www.artportalen.se Jan Henriksson, Örjan Fritz, Martin Westberg m fl.). Grönstenhällarna som sticker ut i havet har en representativ samling kustlavar som rosettorangelav *Variospora thallicola*, grynnig orangelav *Polycauliona verruculifera* och strandorangelav *Flavoplaca marina*. Mossfloran, som är kalkgynnad, är ganska artfattig.

Område 064

BEVARANDEMÅL

Kust med exponerat berg med enstaka buskage. Bestånden med skånst oxbär och blågryn ska vara livskraftiga.

FYSISK PLANERING

Översiktsplanen ger ingen vägledning. Området är planlagt i sin helhet som natur.

SITUATIONEN NU OCH I FRAMTID

De senaste årens stormar har eroderat hårt på Klötesvägen. Återställande efter skada påverkar utseende och natur i strandbrink då fast erosionsskydd anläggs med storblock. Igenväxning är ett problem och det mest angelägna att åtgärda samt att ta bort invasiva arter som spärroxbär *Cotoneaster divaricatus*.

Kalkorangelav *Caloplaca flavescens*

065 NABBENS NATURRESERVAT

- Nabbens naturreservat bildat 1994, som omfattar 44 hektar, och Natura 2000 (SE 0430099, SCI).
- Strandskydd
- Riksintresse för a) naturvård, b) rörligt friluftsliv, c) friluftsliv, d) kulturmiljövård och e) kustzon
- Berör ”naturpark” i detaljplanerna Flundrap 12:1 nr BR.32, Flundrap 8:7, 8:16 del av vid Nabben BR.45, Skäret BR.36 och ”natur” i Skärets centrala del 102/92
- Nationell Bevarandeplan för Odlingslandskapet
- Regionalt naturvårdsprogram
- Ängs- och hagmarksinventeringen Skåne län 2002-2004, objekt Arild (B54-EKK) på 39.2 hektar
- Fastighetsägare är Staten (genom Naturvårdsverket), Lindéngruppen AB, kommunen, samfällighet Brunnby S:2, Föreningen Nabbens Natur och enskilda

BESKRIVNING

Mellan Arild och Skäret sträcker sig en längre obebyggd kuststräcka med klippor, stora stenstränder, träd- och buskbevuxen betesmark samt medelrikkärr där källvatten når dagen. Markerna var helt öppna fram till 1800-talet²⁰² början och ingick i betesallmanningen Kulla fälad, varför skogskontinuitet saknas. De mer jämna ytorna har varit uppodlade fram till första halvan av 1900-talet²⁰³.

April 2013, vy österut mot Skäret

---

²⁰² Skånska rekognoseringskartan 1812-1820

²⁰³ Häradsekonomiska kartan 1910-15. Lantmäteriets webbtjänst ”Historiska kartor”

Berggrunden utgörs av urberg med stråk av amfibolit, vilka överlagras av sandig-moig morän. Området har mycket högt värde för hotade eller missgynnade arter, som grönstruktur och tätortsnära natur för rekreation.

Natura 2000 naturtyper²⁰⁴ och kärlväxter

Området i sin helhet omfattas av Natura 2000. Dominerande naturtyper är *sten- och grusvallar 1220*, *vegetationsklädda havsklippor 1230*, *torra bedar 4030*, *enbuskmarker 5130*, här med inslag av *silikatgräsmarker 6270*, *fuktängar 6410*, *hällmarkstorräng 8230* och *trädbeklädda betesmarker 9070*. I havet utmed strandlinjen *rev 1170*.

Utmed stranden ligger både lägre och högre sammanhängande *sten- och grusvallar 1220*, oftast bestående av frostsprängd sten. Här, förutom den perenna vegetationen på de steniga stränderna, finns även en låg klippstrand med inslag av strandäng. Karaktärsarter är strandkvanne *Angelica archangelica* subsp. *litoralis*, rörflen *Phalaris arundinacea*, strandglim *Silene uniflora*, strandkrypa *Lysimachia maritima*, krusskräppa *Rumex crispus*, strandaster *Tripolium pannonicum*, skörbjuggsört *Cochlearia officinalis*, daggsvingel *Festuca rubra* subsp. *juncea*, åkermolke *Sonchus arvensis*, salttåg *Juncus gerardii*, höstfibbla *Leontodon autumnalis*, gåsört *Argentina anserina*, havssälting *Triglochin maritima*, gulkämpar *Plantago maritima* m fl.

Sällsynt i strandnära läge kan även rödsäv *Blysmus rufus*^{NT} och i stenfälten gaffelbräken *Asplenium septentrionale* ses. Mot Skäret på grus och sand blommor på försommaren vittätel *Aira caryophylla*^{VU}.

Område 065

Högre upp övergår stenfälten i *vegetationsklädda havsklippor 1230*, här med en delvis artrik flora. Av särskilt naturvärde är skånskt oxbär *Cotoneaster kullensis*^{EN}, vilken är en Skånsk endem. Tyvärr är stora ytor av denna naturtyp igenväxande med björnbär *Rubus*, slån *Prunus spinosa*, rosor *Rosa* och lövsly.

Där bergsplatån inte har varit uppodlad dominerar *torra bedar 4030*, vilka är magra och utgörs av smalbladiga gräs och ris, som rödven *Agrostis capillaris*, krustätel *Avenella flexuosa*, ljung *Calluna vulgaris*, blåbär *Vaccinium myrtillus*, kråkbär *Empetrum nigrum* med inslag av örterna stenmära *Galium saxatile*, gökärt *Lathyrus linifolius*, stagg *Nardus stricta*,

²⁰⁴ Bevarandeplan för Natura 2000-området. Länsstyrelsen i Skåne län. Malmö.

knägräs, *Danthonia decumbens*, borsttåg *Juncus squarrosus*^{NT}, knippfryle *Luzula campestris*, liten blåkllocka *Campanula rotundifolia* m fl. Mot bebyggelsen övergår den torra heden i *enbuskmarker* 5130 med ungefär motsvarande fältskikt som föregående. Intill enebuskagen finns en mindre ytor av *silikatgräsmarker* 6270 med exempelvis sammetsdaggbåpa *Alchemilla glaucescens* och pillerstarr *Carex pilulifera*.

Syd om badbryggan finns artrika gräsmarker, som inte klassats till naturtyp, med hävdgynnade arter som S:t Pers nycklar *Orchis mascula*, vårstarr *Carex caryophyllea*, liten getväppling *Anthyllis vulneraria* subsp. *vulneraria*, ängsnattviol *Platanthera bifolia* subsp. *bifolia*^{NT}, glandelögontröst *Euphrasia stricta* var. *brevipila*, jordtistel *Cirsium acaule*^{NT}, jungfrulin *Polygala vulgaris*, ängsviol *Viola canina*, knölsmöblomma *Ranunculus bulbosus*, bockrot *Pimpinella saxifraga*, ängsskallra *Rhinanthus minor* m fl.

Som ett inslag i den torra heden och stenvallarna finns ett antal små *fuktängar* 6410, här kalkfuktängar med silkärr. Här finns ängsvädd *Succisa pratensis*, hirsstarr *Carex panicea*, slankstarr *Carex flacca*, stjärnstarr *Carex echinata*, ängsstarr *Carex hostiana*^{NT}, loppstarr *Carex pulicaris*^{VU}, nålstarr *Carex dioica*, vanlig ärtstarr *Carex oederi* var. *oederi*, liten hundstarr *Carex nigra* var. *nigra*, darrgräs *Briza media*, tätört *Pinguicula vulgaris*, vildlin *Linum catharticum*, småvänderot *Valeriana dioica*, kärresälting *Triglochin palustris* m fl. Vid och utmed upptrampade stigar och kärr hittas sällsynt under hösten borstäv *Isolepis setacea*^{EN}.

Ett fåtal ytor håller exponerat berg med *bällmarkstorräng* 8230, vartätel *Aira praecox*, sydvårbrodd *Anthoxanthum odoratum*, bergsyra *Rumex acetosella*, sandkrassing *Teesdalia nudicaulis* m fl.

Artrika lavsamhällen på sten

Mossor

Gräsmarkernas mossflora är artfattig. Här ses skogsarter som kvastmossa *Dicranum scoparium*, pösmossa *Pseudoscleropodium purum*, väggmossa *Pleurozium schreberi*, cypressfläta *Hypnum cypressiforme*, plattfläta *Hypnum jutlandicum* m fl.

Intressantare är de mindre områdena med grönstensklippor, medelrikkärr och kalkfuktängar. Naturvärdet ökar där väsentligt och inom de två sistnämnda naturtyperna ses guldspärrmossa *Campylium stellatum*, späd skorpionmossa *Scorpidium cossonii*,

kärrkvastmossa *Dicranum bonjeanii*, kärrbryum *Bryum pseudotriquetrum*, röd glansvitmossa *Sphagnum subnitens* m fl. I skrevor på nordvärd klippa nära Arild växer sällsynt kruskalkmossa *Tortella tortuosa* och liten ärgmossa *Zygodon viridissimus*, arter med mycket få fynd i kommunen. På kalkrik sand i strandängsfragment och klippkust ses även strandkalkmossa *Tortella flavovirens*.

Lavar²⁰⁵

Lavfloran har inventerats då här finns en mängd olika substrat, som klippor av gnejs eller grönsten, stenstränder, block, krattskog och anläggningar av betong. Både exponerade och mer skyddade träd och buskar förekommer i området, mest av skogsek och rönn i trädskiktet. På själva betesmarken, även om den hedartad, är vegetationen i stor utsträckning alltför sluten för att erbjuda några goda lavmiljöer.

Totalt sett är artrikedomen relativt hög. Lavfloran på träd och buskar ovan stranden är däremot artfattig och bara knappt en femtedel av de totalt nära 160 arterna är arter som växer på bark (epifyter). På sten, block och berg finns dock flera anmärkningsvärda arter, varav flera är eller kan vara nya för Skåne.

De mest anmärkningsvärda av dessa är *Rhizocarpon simillimum*, som bara känd från några få lokaler i Sverige. *Lecidea haerjedalica* som bara är känd från Härjedalen i Sverige. *Muellerella pygmaea* var. *pygmaea* vilken är ny för Skåne, den växte på molav *Lecidea lapicida* och är helt säkert förbisedd. Inte heller *Porpidia grisea* är rapporterad från Skåne men flera sentida fynd förekommer i centrala Skåne. Ett eventuellt fynd av lodyteorangelav *Athallia vitellina* gjordes på en grönstensklippa, men det kan röra sig om en svagt utvecklad *Calogaya arnoldii*, som förekom i närheten. Är bestämningen riktig är det första fyndet i Skåne.

Flera andra arter som hittades är sällsynta i Skåne och har bara något eller några kända förekomster i landskapet. Det gäller *Acarospora nitrophila*²⁰⁶, *Catillaria atomarioides*, *Clauzadeana macula*, mjölkklipplav *Fuscidea praeurptorum*, *Lecania atrynoides*, *Lecidea diducens*, kalkklotterlav *Opegrapha calcarea*, rutskilav *Tremolecia atrata* och *Tylohallia biformigera*.

Ytterligare en intressant art samlades på en grönstensklippa, nämligen en *Lecania*. Eventuellt rör det sig om samma art som hittades i Mölle förra året (Arup 2013), men den kollektens arttillhörighet har inte kunnat fastställas trots en DNA-analys. Ytterligare ett märkligt fynd gjordes på en lodyta, nämligen en grönsorediös krusta, som kan vara en ovanlig färgmorf av mörk trapelia *Trapelia obtogens*.

Det är först i anslutning till klippor och klapperstensfälten som blottor i grässvålen ger olika bägarlavar *Cladonia* möjlighet att få fotfäste. På tunn jord över klipporna och i klippskrevor uppträder en rad olika arter, bl.a. mild renlav *C. mitis*, gulvit renlav *C. arbuscula*, kochenillav *C. coccifera*, mager bägarlav *C. macilenta*, hjorthornslav *C. cervicornis* och rislav *C. furcata*. Även islandslav *Cetraria islandica* förkom fläckvis, dock utan sin normala följeslagare hedlav *C. aculeata*.

Klipporna och blocken på fäladsmarken är av urbergstyp och hyser en normal flora för substratet. Närmare stranden fanns stora partier med grönsten, vilket direkt syntes på lavfloran. Här uppträder *Lecidella scabra* i stora mängder tillsammans med stenorangelav *Blastenia crenularia*, *Flavoplaca flavocitrina*, *Lecanora orosthea*, stiftsköldlav *Xanthoparmelia verruculifera* och *Tylohallia biformigera*. Emellanåt finns inslag av järn i klipporna på vilka t.ex. *Porpidia tuberculosa*, sjökantlav *Ionaspis lacustris*, grå skivlav *Lecidea lactea* och rutskilav *Tremolecia atrata* förekommer.

På de helt havsnära klipporna och blocken förändras lavfloran till en mer salttålig typ. Här förekommer alla de orangelavar som trivs i marin miljö, bl.a. strandorangelav *Flavoplaca marina*, skvalporangelav *F. microthallina*, rosettorangelav *Variospora thallicola*, liksom de på stränder nästan alltid närvarande arterna saltkantlav *Lecanora heliocopis* och kustkrimmerlav *Rinodina gennari*.

---

²⁰⁵ Ulf Arup, 2014. Lavar i naturreservatet Nabben, Skåne. Sösdala 2014.

²⁰⁶ *A. nitrophila* betraktas som preliminär eftersom släktet genomgår en taxonomisk genomgång och det är oklart vad namnet står för.

Även den något ovanligare strandkantlav *Lecanora actophila* är här rikt förekommande ovanför det svarta bältet med saltlav *Hydropunctaria maura* och ibland tånglav *Lichina confinis*. I det svarta bältet kan man även hitta *Collemopsidium balodytes* och ibland *Verrucaria erichsenii* och *V. ceuthocarpa*. Den senare är dock sällan funnen i Skåne, men är vanlig i Halland och Bohuslän.

Strax ovanför orangelavarna och kantlavarna kommer sedan en zon med både vägglav *Xanthoria parietina* och *X. aureola*, som ofta dominerar sin zon. Ovanför dessa arter hittar man även svart kantlav *Tephromela atra*, strandkartlav *Rhizocarpon richardii*, västlig brosklav *Ramalina cuspidatum* och/eller fågeltoppsbrosklav *R. polymorpha*.

Betong och cement i området förekommer i form av båtramper, pirar och ett försvarsverk på stranden. Detta substrat kan vara relativt rikt, men är i reservatet generellt artfattigt.

Även beskuggade stenytor hyser några intressanta arter, i en miniatyrgrotta hittades bl.a. kalkklotterlav *Opegrapha calcarea* och *Bacidia trachona*. På en beskuggad och mossig sten växte flikbägarlav *Cladonia caespeticia*. Även skuggklotterlav *Gyrophora gyrocarpa* påträffades på en relativt beskuggad lodyta längst i väster.

Lavfloran i området hade kunnat vara ännu rikare om trädridan hade varit placerad längre från stranden. 157 arter och är dock en relativt hög siffra och en lång rad arter är sällsynta i Skåne. Några är dessutom nya för landskapet eller mycket sällsynta i hela landet.

Svampar

Gräsmarkerna är lämpliga för vaxskivlingar *Hygrocybe* men området är inte välinventerat. Endast enstaka fynd finns rapporterade på www.artportalen.se

Insekter

Fjärilar *Lepidoptera*, både dagfjärilar, vecklare *Tortricidae* och nattflyn *Noctuidae*, har inventerats i viss omfattning (www.artportalen.se Anders Ohlsson, Lund; Lars J Jonsson, Tyringe och Bo-Göran Larsson, Häradsbäck). Utöver dessa finns endast enstaka fynd av andra insektsgrupper.

Av dagfjärilar bör nämnas ljungblävinge *Plebejus argus*, en för kommunen ovanligare art. Från 1978 finns ett fynd av vitpunkterat lundfly *Sideridis albicolon*^{VU}. Artens livsmiljöer finns i jordbrukslandskapet och vid havsstränder. Tillgängliga värdväxter här inom reservatet är marviol *Cakile*, kämpar *Plantago*, rödnarv *Spergularia rubra* och maskrosor *Taraxacum* (källa www.lepioptera.se).

Grod- och kräldjur

Uppgifter finns om snok *Natrix natrix* och huggorm *Vipera berus* (Göran Paulson, www.artportalen.se). På 1960-70 talet fanns större vattensalamander i ett småvatten strax öster om vägen som leder ner till Nabben (Alf Petersson, Strandbaden).

Blötdjur

Äldre uppgifter finns från 1979 om tre snäckarter, linssnäcka *Helicigona lapicida*, strimspolnsnäcka *Clausilia bidentata* och fläckdisksnäcka *Discus rotundatus* (www.artportalen.se Henrik W. Waldén). Ingen av dessa är rödlistade.

Fåglar²⁰⁷

Vid den tidigare och omfattande inventeringen av Skånes kustfåglar 1980-1982 påträffades häckande arter som större strandpipare *Charadrius hiaticula*, gråtrut *Larus argentatus*^{VU} och skärpiplärka *Anthus petrosus*. Vid återinventering i början av 2000-talet fanns inga av dessa arter kvar, men ejder *Somateria molissima*^{VU} häckade.

På 1960-70 fanns här en fiskmäskoloni *Larus canus* (20-30 par), 5-6 par fisktärna *Sterna hirundo*, ejder hade flera par samt häckande strandkator *Haematopus ostralegus* (Alf Petersson, Strandbaden).

---

²⁰⁷ Om inget annat sägs är uppgifterna lämnade av Karl G Nilsson, Strandbaden 2015

I anslutning till reservatet häckar stjärtmes *Aegithalos cadutus* varav minst en av fåglarna har varit av kontinental ras. Höksångare *Sylvia nisoria*^{VU} gjorde ett häckningsförsök 2013. Ängspiplärka *Anthus pratensis*^{NT} och gröngöling *Picus viridis*^{NT} är observerade under häckningstid och häckar möjligen i området.

Törnskata *Lanius collurio*, gulsparv *Emberzia citrinella*^{VU} och hämpling *Carduelis cannabina*^{SH} ses ofta och talrikt. Utöver dessa finns även ett antal arter rapporterade på www.artportalen.se (Karl G Nilsson, Strandbaden m fl.) under häckningstid, som rosenfink *Carpodacus erythrinus*^{VU}, morkulla *Scolopax rusticola*, buskskvätta *Saxicola rubetra*^{NT}, härmsångare *Hippolais icterina*, trädgårdssångare *Sylvia borin*, gök *Cuculus canorus*, kattuggla *Strix aluco*, rödstjärt *Phoenicurus phoenicurus*, svarthätta *Sylvia atricapilla* m fl.

BEVARANDEMÅL

Målet med reservatet är att större delen av reservatet ska restaureras och bevaras som öppen kusthed och fåladsmark. I första hand ska markerna hävdas med bete. Variation ska finnas med vegetation i klappersten, strandäng, torra och fuktiga hed- och ängstyper. I klippiga och torra hedpartier ska finnas spridda låga enbuskar.

För reservatet finns en skötselplan som fastställts i december 1994.

Läs mer på <http://www.lansstyrelsen.se/skane/Sv/djur-och-natur/skyddad-natur/naturreservat/hoganas/nabben/Pages/index.aspx>

FYSISK PLANERING

Översiktsplanen för Höganäs 2002 (2010) anger markanvändningen grönstruktur. Stora delar av området är planlagt som ”naturpark” eller ”natur”.

SIUATIONEN NU OCH I FRAMTID

Under 1990-talet restaurerades stora delar av fåladsmarken och bete återupptogs. Trots det finns mycket mer att restaurera, som området väst om Sällynevägen i Skäret och närmast Arild. Enebuskagen är för täta och högvuxna. Klippterräng, stenfält och hållmarksvegetation växer igen. Spärroxbär *Cotoneaster divaricatus* är en invasiv art som bör hållas efter samtidigt som skånskt oxbär uppmärksammas och sparas.

Betet behöver styras mer och fällindelningen ses över. Väst om Stensnäs betar enbart får, vilket är otillräckligt. Öst om Stensnäs sker sambete mellan nötkreatur och får men fällan här är för stor och betet för svagt i dess östra del. Bete i sig är inte tillräckligt då igenväxningen är kraftig med björnbär, slån och björk. De ratas av djuren och röjning av dem bör ske flera gånger under växtsäsongen.

De bäst beteshävdade ytorna har tidigare varit åker medan områdena med högst naturvärden är de med igenväxningstendenser, oftast mager mark. Det är därför viktigt att extra resurser läggs på dem, som röjning av stenmal, berg och kärr. Klippor bör hållas mer öppna och exponerade än idag.

Området omfattas av en bevarandeplan enligt Natura 2000 men föreskrifter resp. skötselplan behöver revideras utifrån denna. Tillsammans med bevarandeplanen är skötseln främst inriktad på naturtypen. Det finns även ett behov av att bevaka andra artgrupper än växter och hävdgynnade eller rödlistade arter.

Ett medelrikkärr är påverkat av tidigare deponi av trädgårdsavfall. Kärret behöver åtgärdas.

066 SKÄRET

- Merparten av området ingår i Skärets naturreservat, som är bildat 2009 och omfattar 23 hektar.
- Riksintresse för a) naturvård, b) rörligt friluftsliv, c) friluftsliv, d) kulturmiljövård och e) kustzon
- Berör ”park eller plantering” i detaljplan Stubbarp i Brunnby 32/79, ”allmän plats, väg resp. park” i Skäret BR.36 samt kvartersmark ”marken får inte bebyggas” i Stubbarp 1:108 i Skäret 73/97
- Nationell Bevarandeplan för Odlingslandskapet
- Regionalt naturvårdsprogram
- Fastighetsägare är Staten (genom Naturvårdsverket), Stenedal samfällighetsförening, kommunen och enskilda

BESKRIVNING

Området, som ligger mellan Stenedal och Skäret, omfattar småbrutet landskap med gräsvall, betesmark, träd- och buskrika gården samt skogsdungar. Markerna var helt öppna fram till 1800-talet²⁰⁸ början och ingick då i betesallmanningen Kulla fälad. De mer svårbrukade delarna hade gräsmarkskontinuitet fram till mitten av 1900-talet²⁰⁹ men har därefter växt igen till skog eller bebyggt. Övriga delar har varit eller är uppodlade.

Oktober 2014, vy västerut från Skäretvägen

Reservatet kom till som en följd av att ett antal byggrätter upphävdes, för att långsiktigt säkra ett stycke natur. Berggrunden utgörs av urberg med stråk av amfibolit, vilka överlagras av sandig-moig morän.

Området har högt värde som grönstruktur, måttligt värde som tätortsnära natur för rekreation och hotade eller missgynnade arter.

---

²⁰⁸ Skånska rekognoseringskartan 1812-1820

²⁰⁹ Ortofoto 1940

Kärlväxter

Lövdungarna domineras av skogsek *Quercus robur*, vårtbjörk *Betula pendula* och med inslag av asp *Populus tremula*, ask *Fraxinus excelsior*^{EN}, klibbal *Alnus glutinosa*, rönn *Sorbus aucuparia*, sötkörbär *Prunus avium* och brakved *Frangula alnus* m fl.

Brynen är rika på fruktbarande buskage som hagtorn *Crataegus*, slån *Prunus spinosa*, rosor *Rosa*, ett tiotal björnbärsarter *Rubus* och mindre av hassel *Corylus avellana*, fläder *Sambucus nigra*, benved *Euonymus europaeus*, olvon *Viburnum opulus* m fl. Bland björnbären kan nämnas skogs-, klo-, rasp-, spets- hår-, sötbjörnbär *Rubus nessesensis* var. *nessensis*, *R. lindebergii*, *R. radula*, *R. gothicus*, *R. camptostachys* och *R. plicatus*.

Markfloran i dungarna är relativt artfattig då de är uppkomna som ett resultat av igenväxning. De vanligaste arterna är blåbär *Vaccinium myrtillus*, vitsippa *Anemone nemorosa*, liljekonvalj *Convallaria majalis*, ekorrbar *Maianthemum bifolium*, harsyra *Oxalis acetosella*, buskstjärnblomma *Stellaria holostea*^{signalart} m fl.

Mossor, lavar och svampar

Mossfloran domineras av få typiska skogsarter som kvastmossa *Dicranum scoparium*, pösmossa *Pseudoscleropodium purum*, väggmossa *Pleurozium schreberi*, cypressfläta *Hypnum cupressiforme*, plattfläta *Hypnum jutlandicum* m fl.

Område 066

Grod- och kräldjur

Uppgifter finns om padda *Bufo bufo* och mindre vattensalamander *Lisotriton vulgaris* (www.artportalen.se Göran Paulson).

Fåglar

Under häckningstid finns rapporterat gulsparrv *Emberiza citrinella*^{VU}, törnskata *Lanius collurio*, hämpling *Carduelis cannabina*^{SH}, buskskvätta *Saxicola rubetra*^{NT}, näktergal *Luscinia luscinia*, härmsångare *Hippolais icterina*, trädgårdssångare *Sylvia borin*, svarthätta *Sylvia atricapilla*, gök *Cuculus canorus*, stenknäck *Coccothraustes coccothraustes*, rödstjärt *Phoenicurus phoenicurus*, törnsångare *Sylvia communis*, lärkfalk *Falco subbuteo* m fl. (www.artportalen.se).

BEVARANDEMÅL

Målet med reservatet att de natur- och kulturvärden som är knutna till området fälads- och betesmarker ska bevaras och utvecklas. Så även att goda förutsättningar ska finnas för de växt- och djursamhällen som är knutna till det äldre odlingslandskapets omväxlande betes- och slättermarker, artrika bryn och lövskogsdungar. Friluftslivets behov av ska tillgodoses. Skötselplan är fastställd år 2005. Läs mer på <http://www.lansstyrelsen.se/skane/Sv/djur-och-natur/skyddad-natur/naturreservat/hoganas/skaret/Pages/default.aspx>

FYSISK PLANERING

Översiktsplanen för Höganäs 2002 (2010) anger markanvändningen grönstruktur. Området är delvis planlagt som park eller plantering, allmän plats, väg resp. park eller att marken får inte bebyggas.

SITUATIONEN NU OCH I FRAMTID

Variationen i landskapet ger ett helhetsvärde. Värdekärnor finns och dessa bör kartläggas för att underlätta skötseln. Främst är det ekmiljöer, ljusöppna lövdungar med markflora och beteshagar med solitära träd. Även skogsbrynen har betydelse med äldre träd och blommande buskage.

Särskilt de öppna områdena i östra delen har goda förutsättningar att återfå naturvärden om de restaureras och bete återupptas. Finns de ljunghedar det hänvisas till i reservatsbeslutet kvar? De öppna ytorna i mellersta och västra delen av reservatet har tidigare varit uppodlade.

Reservatsföreskrifter och skötselplan har inte genomförts pga bristande resurser. Då området är ganska splittrat av bostadstomter, infrastruktur och staket försvårar det bedömningen av var allemansrätten gäller resp. hemfridszonen. Det är viktigt att dessa gränser inom reservatsförvaltningen kontrolleras och följs upp och att stigar markeras på karta. Det finns exempel i närområdet där allemansrättslig mark är avhängnad och skyltad privat.

Områdets fågelfauna bör inventeras.

067 SKÄRET, BETESMARK SYD OM HAMNEN

- Riksintresse för a) naturvård, b) rörligt friluftsliv, c) friluftsliv, d) kulturmiljövård och e) kustzon
- Berör ”naturpark och mark som inte får bebyggas” i detaljplan BR.36 och ”naturpark” i detaljplan Skäret BR.41
- Nationell Bevarandeplan för Odlingslandskapet
- Regionalt naturvårdsprogram
- Ängs- och hagmarksinventeringen Skåne län 2002-2004, objekt Skäret 1 (D66-OTK) på 3.2 hektar
- Enskild fastighetsägare

BESKRIVNING

Berör en mindre betesmark med berg i dagen, den senare har vuxit igen med täta enbuskage. Den öppna ytan har varit uppodlad²¹⁰. Bergsklacken var tidigare artrik²¹¹ men har de senaste 20-30 år vuxit igen kraftigt. Fram till 1800-talet²¹² början var området helt öppet och obebyggt och ingick i betesallmännings Kulla fålad. Berggrunden utgörs av urberg, vilken överlagras av sandig-moig morän.

Området har högt värde som grönstruktur, lågt värde som tätortsnära natur för rekreation och hotade eller missgynnade arter.

Juni 2014, vy mot norr

BEVARANDEMÅL

Betesmark med ljusöppna, hävdpräglade enbuskage och exponerat berg.

---

²¹⁰ Häradsekonomska kartan 1910-15. Lantmäteriets webbtjänst ”Historiska kartor”

²¹¹ Ortofoto 1940

²¹² Skånska rekognoseringskartan 1812-1820

FYSISK PLANERING

Översiktsplanen för Höganäs 2002 (2010) ger ingen vägledning om framtida markanvändning, däremot är området planlagt i sin helhet som naturpark, mark som inte får bebyggas eller område för bostadsändamål.

SITUATIONEN NU OCH I FRAMTID

Detaljplanen medger nybyggnation i områdets södra del varför det öppna området kan komma att reduceras med en tredjedel. De igenväxta delarna bör restaureras i syfte att friställa enskilda eller grupper med en. Hästbetet bör kompletteras med nöt eller får.

Område 067

068 BÖLSÅKRA-TRANEKÄRRS NATURRESERVAT

- Naturreservat bildat 1985, som omfattar 120 hektar, och Natura 2000 (SE 0430099 SCI)
- Strandskydd
- Riksintresse a) naturvård, b) rörligt friluftsliv, c) kustzon, d) friluftsliv och delvis e) kulturmiljövård
- Berör ”upphävd byggplan” i detaljplan Bölsåkra 3:6, del av, m fl. 33/86
- Nationell Bevarandeplan för Odlingslandskapet
- Regionalt naturvårdsprogram
- Ängs- och hagmarksinventeringen Skåne län 2002-2004, objekten Fjälastorp 5 (80A-UGJ) på 2.3 hektar, Fjälastorp 6 o 7 (333-RKE) på 3.8 hektar och Bölsåkra 4 (D9C-TRO) på 1.4 hektar
- Fastighetsägare är Staten (Naturvårdsverket), enskilda och samfälligheterna Brunnby S:2 och Jonstorp S:1

BESKRIVNING

Mellan Skäret och Svanshall finns en lång obebyggd kuststräcka med välutvecklad klippavsats, stora stenstränder, skog och hagmark samt betesvallar. Markerna var helt öppna fram till 1800-talet²¹³ början och ingick i betesallmanningen Kulla fälad.

Juli 2015, vy västerut mot Skäret

Därefter odlades områdena ovan klippbranterna upp och har varit uppodlade fram till första halvan av 1900-talet²¹⁴ för att idag ligga i bete. De mer svårbrukade markerna har skogsplanterats eller växt igen. Delar har restaurerats men endast mindre marker återstår med gräsmarkskontinuitet och de finns främst i anslutning till den igenväxande klippstranden.

Berggrunden utgörs av urberg med diabasgångar och amfibolit, vilka överlagras av sandig-moig morän och sand. Berget går i dagen på åtskilliga ställen.

---

²¹³ Skånska rekognoseringskartan 1812-1820

²¹⁴ Häradsekonomiska kartan 1910-15. Lantmäteriets webbtjänst ”Historiska kartor”

Området har mycket högt värde som grönstruktur, som tätortsnära natur för rekreation och högt värde för hotade eller missgynnade arter och naturtyper.

Natura 2000 naturtyper²¹⁵ och kärlväxter

Området omfattas av Natura 2000. Naturtyperna är från hav och uppåt land *rev 1170*, *sten- och grusvallar 1220*, *vegetationsklädda havsklippor 1230*, *torra bedar 4030*, *enbuskmarker 5130* och *näringsfattig ekskog 9070*.

Rev utgörs här av de grundare delarna utmed stranden, oftast låg klippstrand, som delvis blottläggs vid lågvatten. Naturtypen avlöses av *sten- och grusvallar 1220*, som dominerar med sammanhängande och relativt breda fält – en fortsättning av motsvarande naturtyp i reservatet Nabben men med den skillnaden att här finns träd- och buskage längre ned på stranden då beteshävd saknas. Så även finns mer av beteskänsliga arter. Karaktärsarter är strandkvanne *Angelica archangelica* subsp. *litoralis*, rörflen *Phalaris arundinacea*, strandglim *Silene uniflora*, strandkrypa *Lysimachia maritima*, krusskräppa *Rumex crispus*, strandaster *Tripolium pannonicum*, krypven *Agrostis stolonifera*, skörbjuggsört *Cochlearia officinalis*, daggsvingel *Festuca rubra* subsp. *juncea*, åkermolke *Sonchus arvensis*, salttåg *Juncus gerardii*, höstfibbla *Leontodon autumnalis*, gåsört *Argentina anserina*, gulkämpar *Plantago maritima* m fl.

Stenfälten övergår i *vegetationsklädda havsklippor 1230*, här brantare än inom naturreservatet Nabben. Skog och buskage är oftast täta och dominerade av en *Juniperus communis*, skogsek *Quercus rubor*, vårtbjörk *Betula pendula*, sälg *Salix caprea*, rönn *Sorbus aucuparia*, oxel *Sorbus intermedia*, slån *Prunus spinosa*, rosor *Rosa*, björnbär *Rubus* och vildkaprifol *Lonicera periclymenum*.

Område 068

Markfloran är rika på ris- och smalbladiga gräs som ljung *Calluna vulgaris*, kråkbär *Empetrum nigrum*, blåbär *Vaccinium myrtillus*, kruståtel *Avenella flexuosa* och med inslag av liten blåklocka *Campanula rotundifolia*, blodrot *Potentilla erecta*, jordtistel *Cirsium acaule*^{NT}, gökärt *Lathyrus linifolius*, gullris *Solidago virgaurea*, stensöta *Polypodium vulgare*, m fl. På något fuktigare mark kompletteras risen med odon *Vaccinium uliginosum* och klockljung *Erica tetralix*.

²¹⁵ Bevarandeplan för Natura 2000-området. Länsstyrelsen i Skåne län. Malmö.

Ovan klippbranterna på plan mark finns mindre områden med *torra bedar* 4030, vilka är magra med mestadels smalbladiga gräs som knippfryle *Luzula campestris*, fårsvingel *Festuca ovina*, liten blåklocka *Campanula rotundifolia*, rödven *Agrostis capillaris*, gulmåra *Galium verum*, stenmåra *Galium saxatile*, backtimjan *Thymus serpyllum*^{NT}, pillerstarr *Carex pilulifera* m fl. Naturtypen *enbuskmarker* 5130 är tät, med äldre enar och igenväxande.

Marker som skogsplanterats utgörs idag av äldre tallskog, ungskogar av vårtbjörk och skogsek *Quercus robur*. Floran i skogarna är hedartad med blåbär, lingon *Vaccinium vitis-idaea*, liljekonvalj *Convallaria majalis*, ekorrbar *Maianthemum bifolium*, skogsstjärna *Lysimachia europaea*, harsyra *Oxalis acetosella* m fl.

En avvikande men intressant miljö är det före detta stenbrottet som nu är vattenfyllt. Den klippiga, solexponerade miljön är attraktiv för kräldjur och insekter men merparten är igenväxande med vårtbjörk. I vattnet växer gäddnate *Potamogeton natans*, vass *Phragmites australis*, vit näckros *Nymphaea alba* (troligen inplanterad), bredkaveldun *Typha latifolia*, sydknappsäv *Eleocharis palustris* subsp. *vulgaris* m fl.

Ostsydost om Bökebäcks hamn finns en mindre färberad strandäng med silkärr.

Gynnsamma är ses plattsäv *Blysmus compressus*^{NT} och borstsäv *Isolepis setacea*^{EN} men oftast är dessa hårt nedbetade.

Mossor, lavar och svampar

Tallskogen har ett välutvecklat bottenkikt av mossor med allmänna arter som kvastmossa *Dicranum scoparium*, pösmossa *Pseudoscleropodium purum*, skogsbjörnmossa *Polytrichastrum formosum*, väggmossa *Pleurozium schreberi*, västlig hakmossa *Rhytidiadelphus loreus*^{signalart}, cypressfläta *Hypnum cupressiforme*, husmossa *Hylocomium splendens*, plattfläta *Hypnum jutlandicum* och i våtare delar mattor av vitmossor *Sphagnum* m fl. Ovanligare är stubbspretmossa *Herzogiella seligeri*^{signalart} på ved och kantvitmossa *Sphagnum quinquefarium*^{signalart} på block i humusrik slänt.

I de nordvända lodytorna med rasmark, krattskog och blåbärris råder ett gynnsamt mikroklimat. Här finns flera för Skåne sällsynta eller mindre vanliga arter som tandad knottmossa *Rhabdoweisia crispata*, slät klipptuss *Cynodontium bruntonii*, stor revmossa *Bazzania trilobata*^{signalart}, äppelmossa *Bartramia pomiformis*, bergkvastmossa *Dicranum fuscescens*, atlantfläta *Hypnum resupinatum* m fl.

Mossfloran i strandängen ostsydost om Bökebäcks hamn avviker med inslag av medelrikkärr i källflödena. Här finns guldspärrmossa *Campylium stellatum* och kärrbryum *Bryum pseudotriquetrum*. På havsnära grönsten växer saltblommossa *Schistidium maritimum*.

Svampar har inventerats av Kerstin Bergelin, Viken, men inga rödlistade arter har påträffats. Två ovanligare arter bör nämnas, vilka är kruskantarell *Pseudocraterellus undulatus* och vindelgröppa *Ceraceomerulius serpens*. Båda är mindre allmänna i Skåne.

Insekter och spindeldjur²¹⁶

Av trollsländor *Odonata* har nio arter påträffats (Robin Pranter, Malmö) men ingen är rödlistad.

Tiotalet fjärilar *Lepidoptera* har noterats som sexfläckig bastardsvärmare *Zygaena filipendulae*^{NT}, rutig buskmätare *Chiasmia clatrata*, grönsnabbvinge *Callophrys rubi*, mindre guldvinge *Lycena phlaeas* och aurorafjäril *Antibocharis cardamines* (Markus Franzén). Uppgifter finns från 1953 om violett blåvinge *Plebejus optilete*, alkonblåvinge *Pbengaris alcon*^{EN}, violettekantad guldvinge *Lycena hippothoe*^{NT}, svavelgul höfjäril *Colias palaeno* och skuggmätare *Dyscia fagaria*^{EN} (Harry Rydén), sistnämnda som enda rapporterade fynd i Skåne. Dessa arter ses knappast längre i kommunen.

Alkonblåvinge hade tidigare en fast population i kommunen. Harry R. skriver att arten var vanlig, även vid Höganäs tätort, åren 1948-49. Dess värdväxt är klockgentiana *Gentiana pneumonanthe*^{VU} fridlyst som idag endast finns kvar i Farhult.

²¹⁶ Samtliga uppgifter har hämtats på www.artportalen.se

Andra enstaka fynd är svarthårig kvistbock *Pogonocherus hispidus* (David Andersson), ekvårtbitare *Meconema thalassinum*, ett 50-tal bivarg *Phylanthus triangulum* vid f d stenbrottet (Lars J Jonsson och Pia Andersson, båda Tyringe) m fl. Dyngbaggar är en artgrupp som sällan uppmärksammas. Två arter har noterats, som mindre hornnyvel *Onthophagus similis* och rödbukig dyngbagge *Aphodius foetens* (Håkan Ljungberg, Uppsala).

Som ett av få områden har här även spindeldjur *Arachnida* inventerats (Lars J Jonsson och Pia Andersson, båda Tyringe) och 27 arter beträffats varav en är rödlistad, marmorhjälmspindel *Diplocephalus melanogaster*^{NT}. Artens miljökrav är soliga skogsbryn där den finns i de nedre delarna av träd och buskage, som slån (ArtDatabanken 2010, SLU).

Grod- och kräldjur

Kopparödla *Anguis fragilis*, mindre vattensalamander *Lissotriton vulgaris*, huggorm *Vipera berus*, skogsödla *Zootoca vivipara*, vanlig groda *Rana temporaria* och vanlig padda *Bufo bufo* finns noterade (www.artportalen.se Göran Paulson).

Blötdjur

En inventering finns från 1963 (www.artportalen.se Henrik W. Waldén) och elva snäckarter påträffades, men ingen av dessa är rödlistad.

Fåglar²¹⁷

Vid den tidigare och omfattande inventeringen av Skånes kustfåglar 1980-1982 noterades häckande arter som bland annat gråtrut *Larus argentatus*^{VU} och skärpiplärka *Anthus petrosus*. Vid en återinventering i början av 2000-talet fanns inga av dessa arter kvar, med undantag för ejder *Somateria molissima*^{VU}.

Törnskata *Lanius collurio*, gulsparrv *Emberiza citrinella*^{VU}, hämpling *Carduelis cannabina*^{SH}, lärkfalk *Falco subbuteo*, gröngöling *Picus viridis*^{NT} och spillkråka *Dryocopus martius*^{NT} häckar. De två senare delar troligen häckning, från år till år, med skogsområdena syd om vilken här är område 071 ”Fjälåstorp, landskapet österut mot Södåkra”. Nattskärva *Caprimulgus europaeus* är hörd här på senare år (Alf Petersson, Strandbaden).

Under häckningssäsong har rödstjärt *Phoenicurus phoenicurus*, svarthätta *Sylvia atricapilla*, trädgårdssångare *Sylvia borin*, svartvit flugsnappare *Ficedula hypoleuca*, näktergal *Luscinia luscinia*, härmsångare *Hippolais icterina*, röd glada *Milvus milvus*, törnskata *Lanius collurio*, nötväcka *Sitta europaea* m fl. hörts eller setts (www.artportalen.se Karl G Nilsson, Strandbaden m fl.)

BEVARANDEMÅL

Reservatet syftar till att bevara rester av öppen kushed och fåladsmark, vegetationen i klapperstensfält, strandängsfragment och i de torra och fuktiga hed- och ängstyperna. Så även, att med hänsyn till friluftsliv och landskapsestetiska värden, behålla senare tids markanvändning som planterade skogar och åkrar. Spridd skog, trädungar samt hagmarker med inslag av träd ska finnas.

Skötselplan är fastställd år 1986. Läs mer på <http://www.lansstyrelsen.se/skane/Sv/djur-och-natur/skyddad-natur/naturreseptat/hoganas/bolsakra-tranekarr/Pages/index.aspx>

FYSISK PLANERING

Översiktsplanen för Höganäs 2002 (2010) anger markanvändningen grönstruktur. Området är delvis planlagt med bestämmelsen ”upphävd byggplan”.

SITUATIONEN NU OCH I FRAMTID

Området har inte restaurerats i den omfattning som skötselplanen avsåg och det finns mycket mer att restaurera. Klippterräng, stenfält och hållmarksvegetation är kraftigt igenväxta. Enebuskagen är för täta och högvuxna. Spärroxbär *Cotoneaster divaricatus* är en invasiv art som bör hållas efter.

²¹⁷ Där inget annat sägs är uppgifter lämnade av Karl G Nilsson, Strandbaden 2015

De bäst beteshävdade ytorna har tidigare varit åker medan områdena med högst naturvärden är sedan länge igenväxande, det senare då de är magra, steniga och bergiga. Om skötselåtgärder ska vidtas bör kustbandet prioriteras, med gallring av ungskog och bortröjning av lövsly närmast havet. Berg och klippor bör hållas mer öppna och exponerade än idag. Att hålla betesdjur där bedöms olämpligt med hänsyn till svårigheterna att inhägnas och den sparsamma markvegetationen.

Betet behöver styras mer och fällindelningen ses över som helhet. Bete i sig är inte tillräckligt då igenväxningen är kraftig med björnbär, slån och björk. De ratas av djuren och röjning av dem bör ske flera gånger under växtsäsongen. Vissa av vattensamlingarna i betesmarken är för kraftigt förorenade av kreatursavföring.

Området omfattas av en bevarandeplan enligt Natura 2000 men föreskrifter resp. skötselplan, den senare antagen 1988, är inte reviderade. Föreskrifter och skötsel tar sikte på 1800-talets öppna fäladslandskap utan skog. Det har nu snart gått 30 år planen fastställdes och igenväxningen har fortskridit ytterligare. Reservatets mål bör ifrågasättas.

Det finns även ett behov av att bevaka andra artgrupper än kärlväxter. Även insekts- och fågelfaunan samt på sten levande lavar bör därför inventeras.

069 BÖLSÅKRA 2:6, BETESMARK

- Riksintresse a) naturvård, b) rörligt friluftsliv och c) kustzon
- Nationell Bevarandeplan för Odlingslandskapet
- Regionalt naturvårdsprogram
- Ängs- och hagmarksinventeringen Skåne län 2002-2004, objekt Bölsåkra 2 (203-INF) på 3.3 hektar
- Enskild fastighetsägare

BESKRIVNING

Betesmarken, som ligger i Bölsåkra, omfattar betade torra hedar, ljung- och fukthed, berg, enebuskage och rikligt med våta sänkor. Marken är ett av få kvarvarande ställen i inlandet med gräsmarkskontinuitet²¹⁸, är ogödslad och inte stenbruten för odling. Berggrunden utgörs av urberg, vilken överlagras av sandig-moig morän.

Området har högt värde för hotade eller missgynnade arter och naturtyper, måttligt värde som grönstruktur och lågt värde som tätortsnära natur för rekreation.

Juni 2014, vy mot väst

Kärlväxter

Inom de mer torra delarna ses stenmåra *Galium saxatile*, fårsvingel *Festuca ovina*, gråfibbla *Pilosella officinarum*, ärenpris *Veronica officinalis*, bockrot *Pimpinella saxifraga* subsp. *saxifraga*, ljung *Calluna vulgaris*, kruståtel *Avenella flexuosa*, gulmåra *Galium verum*, backtimjan *Thymus serpyllum*^{NT}, knägräs *Danthonia decumbens*, rödven *Agrostis capillaris* m fl. Vegetationen på berghällarna är sparsam och hyser tuvknavel *Scleranthus annuus* subsp. *polycarpus*, vårtåtel *Aira praecox*, bergsyra *Rumex acetosella* m fl.

Där jordmånen är djupare och fuktigare växer ängsskallra *Rhinanthus minor*, borsttåg *Juncus squarrosus*^{NT}, stagg *Nardus stricta*, ängsvädd *Succisa pratensis*, blodrot *Potentilla erecta*, liten hundstarr *Carex nigra* var. *nigra*, stubbtåg *Juncus compressus*, krypvide *Salix repens* subsp.

²¹⁸ Skånska rekognoseringskartan 1812-1820

repens, stjärnstarr *Carex echinata* m fl. Här fanns fram till 1995 även granspira *Pedicularis sylvatica*^{NT}.

Här finns ett flertal kärr och fuktsvackor, främst mot vägen och infarten, med källarv *Stellaria uliginosa*, kärrstjärnblomma *Stellaria palustris*, brunskära *Bidens tripartita*, brunven *Agrostis canina*, löktåg *Juncus bulbosus*, mannagräs *Glyceria fluitans*, vanlig vattenmöja *Ranunculus aquatilis* var. *aquatilis*, sumpförgätmigej *Myosotis laxa* subsp. *caespitosa*, agnsäv *Eleocharis uniglumis* var. *uniglumis*, sydknappsäv *Eleocharis palustris* subsp. *waltersii*, vattenmåra *Galium palustre* m fl. Dessa marker ratas oftast av fåren varför veke- och knapptåg *Juncus effusus*, *J. conglomeratus* snabbt tar överhand och därefter lövsly. Det är ett återkommande skötselproblem.

I en grävd damm intill infarten finns hårslinga *Myriophyllum alterniflorum* och gäddnate *Potamogeton natans* tillsammans med krypfloka *Helosciadium inundatum*^{EN} fridlyst.

Område 069

Mossor, lavar och svampar

Mossvegetationen är artfattig och domineras av torktoleranta och allmänna arter. På humus i kärren växer det rikligt med lerkrokmossa *Drepanocladus aduncus*. Det finns goda förutsättningar för vaxskivlingar *Hygrocybe* och fingersvampar men svampfloran är inte inventerad.

Grod- och kräldjur

Som enda rapporterade art är vanlig groda *Rana temporaria* (www.artportalen.se Göran Paulson, Höganäs).

BEVARANDEMÅL

Området bör omfattas av betad örtrik ljung- och staggräsmark, berghällar i dagen, glesa enebuskage och rikligt med våta sänkor. Arter som stenmåra, backtimjan, knägräs, borsttåg, stagg, ängsvädd och krypfloka bör ha livskraftiga bestånd.

FYSISK PLANERING

Översiktsplanen för Höganäs 2002 (2010) anger markanvändningen grönstruktur. Området är inte planlagt.

SITUATIONEN NU OCH I FRAMTID

Området har till och från varit igenväxande. Den röjdes från kraftig igenväxning med en och lövsly under 1990-talet och betades väl några år för att senare växa igen. Under senare år har gräsmarkerna på nytt röjts, nytt staket satts upp och betas nu igen.

De behoven som finns idag är ytterligare röjning av enbuskage och lövsly, björnbär och tåg *Juncus* under växtsäsong. Delar av enebuskagen är fortfarande för täta. Då området betas med får bör betespåsläppet ske efter juni, vilket hade gynnat försommarfloran, alternativt att bete sker med nötkreatur och sedan kompletteras eller ersätts med får senare under växtsäsongen. Dessutom är enbart bete med får otillräckligt då djuren ratar de våta markerna som snabbt kan växa igen på nytt.

070 TRANEKÄRR, SKOG VÄST OM VASABÄCKS GÅRD

- Riksintresse a) naturvård, b) rörligt friluftsliv, c) kustzon samt till viss del d) friluftsliv
- Nationell Bevarandeplan för Odlingslandskapet
- Regionalt naturvårdsprogram
- Skogsstyrelsen, två nyckelbiotoper och ett skogliga naturvärde
- Fastighetsägare är enskilda och Gyllenstiernska Krapperupsstiftelsen

BESKRIVNING

Sydväst om Tranekärr växer ett större lövskogsområde med triviallövskogar, skogliga nyckelbiotoper i bokskog och mindre lövsumpskog. Skogen är en rest av ett tidigare mycket större skogsområde^{219 220} varför kontinuitet finns. Strax väst om Vasabäcks gård är en igenväxande betesmark. Berggrunden utgörs av urberg, vilken överlagras av sandig-moig morän.

Området har högt värde för hotade eller missgynnade arter, som grönstruktur samt måttligt värde som tätortsnära natur för rekreation.

November 2014, bokskogen utmed gamla Södåkravägen

Kärlväxter

Skogen domineras av bok *Fagus sylvatica* med inslag av vårtbjörk *Betula pendula* och skogsek *Quercus robur*. Lövsumpskogen består av klibbal *Alnus glutinosa* med antydning till sockelbildning. I skogen och i anslutning till väg och gård finns rikligt med björnbär *Rubus*, som skånebjörnbär *R. axillaris*, luddbjörnbär *R. insularis*, klobjörnbär *R. lindbergii*, skogsbjörnbär *R. nessensis*, raspbjörnbär *R. radula*, hårbjörnbär *R. camptostachys*, sötbjörnbär *R. plicatus*. Skogens övriga markflora är i det närmaste obefintligt.

²¹⁹ Skånska rekognoseringskartan 1812-1820

²²⁰ Häradsekonomiska kartan 1910-15. Lantmäteriets webbtjänst ”Historiska kartor”

Inom betesmarken finns rikligt med glansbjörnbär *Rubus divaricatus*^{EN}, ett av få svenska bestånd. Det andra är vid Förslöv på Bjärehalvön.

Mossor, lavar och svampar

Från Skogsstyrelsens nyckelbiotopsinventering finns noterat glansfläck *Arthonia spadicea*^{signalart}, i övrigt får lavfloran anses som artfattig.

Mossfloran är artfattig i bokskogen men något artrikare i alsumpskogen, den senare är skoglig nyckelbiotop. Svamp är inventerad (www.artportalen.se Kerstin Bergelin, Viken). Enbart triviala arter har noterats.

Insekter

Det äldre bokbeståndet hade vid nyckelbiotopsinventeringen flera äldre grova, spärrgreniga träd, vilka indikerar ett tidigare skogsbete och den lägre faunan ansågs värdefull.

Alsumpskogen hade högstubbar, alsocklar och lågor.

Under 2003 inventerade Naturcentrum AB översiktligt den vedlevande insektsfaunan. Två rödlistade arter noterades, barkbaggen *Synchita variegata*^{NT}, och den bredhuvad mögelbaggen *Latridius brevicollis*, den senare har numera inte rödlistad men indikerar naturvärde. Båda arterna förekommer främst i gamla bokskogar där de utvecklas i svampangripna träd.

Mollusker

En inventering utfördes 1963 (www.artportalen.se Henrik W. Waldén 1925-2008).

Elva snäck- och snigelarter påträffades.

Grod- och kräldjur

Endast vanlig groda *Rana temporaria* har noterats (www.artportalen.se Göran Paulson, Höganäs).

Område 070

Fåglar

Från 1990-talet fram till 2005 har det setts eller hörts sommargylling *Oriolus oriolus*^{VU}, skogsduva *Columba oenas*^{VU}, gröngöling *Picus viridis*^{NT} och

mindre hackspett *Dendrocopos minor*^{NT} (www.artportalen.se Alf Petersson, Strandbaden). Häckande eller födosökande arter delas med område 071 ” Fjälastorp, landskapet österut mot Södåkra”.

BEVARANDEMÅL

Skyddet av de två skogliga nyckelbiotoperna bör säkerställas med biotopskydd. För att förhindra uttorkning behöver skyddet av alsumpskogen kompletteras med en skyddszon runt om. Dessa och det skogliga naturvärde på berg bör ha fri utveckling, med undantag för åtgärder som gynnar de äldre bokträden.

Produktionsskogen bör domineras av bok, brukas på ett sätt som gynnar god ålderskiktning, äldre bok och sparar död ved.

Hagen bör restaureras för bete. Glansbjörnbär bör även fortsättningsvis finnas i riklig mängd.

FYSISK PLANERING

Översiktsplanen för Höganäs 2002 (2010) anger markanvändning grönstruktur. Området är inte planlagt.

SITUATIONEN NU OCH I FRAMTID

Boskogen har gallrats under åren 2013-2014. De lövskogar som omger området har slutavverkats vid samma tillfälle. Efter avverkning och gallring medförde stormarna under 2013 skador eller vindfällning av flertalet grova och spärrgreniga bokar.

De skogliga nyckelbiotoperna är små och tål dåligt hård gallring eller avverkning i omgivande skog. Avverkning medför ökad exponering för stormskador och uttorkning, det senare särskilt på alsumpskogen. Fram till 2013 utgjorde området en mosaik av ogallrad boskog, lövblandskogar, öppen mark och alsumpskog, vilka var attraktiv strövmark för närboende och för scoutgården intill. Mycket av de värdena skadade eller förlorade med avverkningen.

Beteshävden har sedan 5-10 år upphört i den hage som ansluter till Vasabäcks gård. Här finns glansbjörnbär, en art som inledningsvis gynnas men på sikt hotas av igenväxningen.

071 FJÄLASTORP, LANDSKAPET ÖSTERUT MOT SÖDÅKRA

- Riksintresse a) naturvård, b) rörligt friluftsliv, c) kust och skärgård samt till vissa delar d) friluftsliv och e) kulturmiljövård
- Nationell Bevarandeplan för Odlingslandskapet
- Regionalt naturvårdsprogram
- Enskilda fastighetsägare
- 110 hektar

BESKRIVNING

Naturvärdena här är på landskapsnivå med vissa värdekärnor. Landskapet är varierat med ganska mycket skogsdungar, mindre av betes- och slåttervall samt spridd bebyggelse. Intrycket är att exploateringsgraden är låg. Historiskt²²¹ har området, med några undantag för inägor, varit del av betesallmanningen Kulla fålad. Skogskontinuitet saknas. Berggrunden utgörs av urberg, vilken överlagras av sandig-moig morän, mindre av lerig morän och sand. Berget gå i dagen på åtskilliga ställen.

Området har högt värde för grönstrukturen, måttligt värde för hotade eller missgynnade arter och naturtyper och tätortsnära natur för rekreation.

Mars 2014, vy mot norr med stig genom skogen

Kärlväxter

Skogarna utgörs av sekundära lövnaturskogar med skogsek *Quercus robur*, vårtbjörk *Betula pendula*, asp *Populus tremula*, bok *Fagus sylvatica*, ask *Fraxinus excelsior*^{EN}, klibbal *Alnus glutinosa*, rönn *Sorbus aucuparia* och planterad tall *Pinus sylvestris* eller gran *Picea*.

En del bryn är rika på fruktbarande buskage med hagtorn *Crataegus*, slån *Prunus spinosa*, rosor *Rosa*, hassel *Corylus avellana*, fläder *Sambucus nigra* m fl.

²²¹ Skånska rekognoseringskartan 1812-1820

Skogens markflora är generellt artfattig och påverkad av igenväxningen. De vanligaste arterna är blåbär *Vaccinium myrtillus*, vitsippa *Anemone nemorosa*, mindre av liljekonvalj *Convallaria majalis*, ekorrbar *Maianthemum bifolium*, harsyra *Oxalis acetosella*, buskstjärnblomma *Stellaria holostea* ^{signalart} m fl.

Det öppna landskapets markflora är trivial då slätter och betesmarker mestadels har varit uppodlade.

Mossor, lavar och svampar

Mossfloran domineras av få typiska skogsarter som kvastmossa *Dicranum scoparium*, pösmossa *Pseudoscleropodium purum*, väggmossa *Pleurozium schreberi*, cypressfläta *Hypnum cypressiforme*, plattfläta *Hypnum jutlandicum* m fl.

Grod- och kräldjur

Mindre vattensalamander *Lissotriton vulgaris*, större vattensalamander *Triturus cristatus*, kopparödla *Anguis fragilis*, vanlig groda *Rana temporaria* och vanlig padda *bufo bufo* är de som påträffats (www.artportalen.se Göran Paulson, Höganäs).

Fåglar

Ett flertal arter med anknytning till skog finns noterade under häckningssäsong (www.artportalen.se). Under denna tid har det setts eller röd glada *Milvus milvus*, lärkfalk *Falco subbuteo*, sommargylling *Oriolus oriolus*^{VU}, gröngöling *Picus viridis*^{NT}, större och mindre hackspett *Dendrocopos major*, *D. minor*^{NT}, morkulla *Scolopax rusticola*, gök *Cuculus canorus*, skogsduva *Columba oenas*, taltrast *Turdus philomelos*, näktergal *Luscinia luscinia* m fl.

Kärnområden utan vägar och hus är särskilt viktiga för rovfågel. Arter som kan förväntas finnas här är rödstjärt *Phoenicurus phoenicurus*, svarthätta *Sylvia atricapilla*, gulspurv *Emberiza citrinella*^{VU}, bofink *Fringilla coelebs*, nötväcka *Sitta europaea*, hämpling *Carduelis cannabina*^{SH}, buskskvätta *Saxicola rubetra*^{NT}.

Område 071

BEVARANDEMÅL

Området bör även fortsättningsvis ha ett varierande landskap med skogsdungar, betesmarker och slättervall, där exploateringsgraden är låg.

FYSISK PLANERING

Översiktsplanen för Höganäs 2002 (2010) anger, till större delen, markanvändningen grönstruktur. I dess östra del, i anslutning till Svanshall, anges ny tätortsbebyggelse. Området är inte planlagt.

SITUATIONEN NU OCH I FRAMTID

Jordbruket har genomgått en kraftig omstrukturering där många små lantbruk har styckats av till hästgårdar och bostäder. Det mesta av åker har lagts i gräs för vall, bete, specialgrödor som äpple eller skogsplanterats. Trots det har området behållit mycket av sin karaktär.

Området är attraktivt för boende samtidigt som det omfattas av flera riksintressen.

Efterfrågan på avstyckade tomter för bostad är stark. Fortsatt exploatering med avstyckningar, nya byggrätter och vägar riskerar att fragmentera områdets helhet.

Nybyggnation bör därför begränsas till samlad bebyggelse.

Flera av de ek- och björkdominerade skogsmiljöerna är naturskogar uppkomna genom igenväxning. Värdekärnor finns som ekmiljöer och oexploaterade områden. Avverkning, oförsiktig gallring och omföring av skog till annan markanvändning är ett hot.

Värdekärnorna bör därför kartläggas snarast och fågelfaunan inventeras.

Vissa småvatten har tidigare varit lekvatten för större vattensalamander. Tyvärr finns det flera exempel där fisk olagligt har planterats in, vilket oftast slår ut arten.

072 SVANSHALL, SKOG I HALLADAMMEN

- Berör ”natur” i Svanshall södra 14/04
- Strandskydd
- Riksintresse a) kustzon och b) rörligt friluftsliv
- Nationell Bevarandeplan för Odlingslandskapet
- Detaljplan 14/04
- Fastighetsägare är enskilda (gemensamhetsanläggning) och Höganäs kommun

BESKRIVNING

Inne i Svanshall ligger detta lilla stycke natur, vilken utgörs av sekundär lövsumpskog. Skogskontinuitet saknas och den är uppkommen under senare halvan av 1900-talet²²² ²²³ efter igenväxning av en äldre stentäkt. Redan under 1700-talet bröts här sandsten för spisar och skorstenar²²⁴. Berggrunden utgörs av sandsten (undre Kambrium), vilken överlagras av sten och grus.

Området har högt värde som grönstruktur, som tätortsnära natur för rekreation och måttligt värde för hotade eller missgynnade arter och naturtyper. Skogen ansluter till område 073 och GC-väg (Kullaleden).

Juni 2014, videokärret som uttorkat

Kärlväxter

De våtare delarna domineras av gråvide *Salix cinerea*, som omges av ung lövskog med klibbal *Alnus glutinosa*, skogsek *Quercus robur* och värtbjörk *Betula pendula*.

Fältskiktet är ganska artfattigt i de våtare delarna, med arter som vattenmåra *Galium palustre*, tuvtåtel *Deschampsia cespitosa*, krypven *Agrostis stolonifera*, brännässla *Urtica dioica*, ältranunkel *Ranunculus flammula*, strandlysing *Lysimachia vulgaris*, mannagräs *Glyceria fluitans*, majbräken *Athyrium filix-femina* m fl.

---

²²² Häradsekonomiska kartan 1910-15. Lantmäteriets webbtjänst ”Historiska kartor”

²²³ Ortofoto 1940

²²⁴ Carl von Linnés Skånska resa 1749

I den något torrare och stenigare skogsdelen ses vitsippa *Anemone nemorosa*, blåbär *Vaccinium myrtillus*, blodrot *Potentilla erecta*, kruståtel *Deschampsia flexuosa*, ekorrbär *Maianthemum bifolium* m fl.

Mossor, lavar och svampar

Mossfloran är ganska artfattig lövsumpskogen men allmänna arter som kärrskedmossa *Calliergon cordifolium*, spjutmossa *Calliergonella cuspidata*, vattenkrypmossa *Leptodictyum riparium*, cirkelmossa *Sanionia uncinata*, skuggstjärnmossa *Mnium hornum*, skogs- och sumpbjörnmossa *Polytrichastrum formosum*, *Polytrichum uliginosum* m fl.

Lavfloran bedöms som trivial med hänsyn till skogens ålder.

BEVARANDEMÅL

Lövsumpskog och videkärr med fri utveckling, med undantag för skyddsåtgärder vid tomgräns och GC-väg, och rik tillgång på död ved av dess olika successioner.

Område 072

FYSISK PLANERING

Översiktsplanen för Höganäs 2002 (2010) anger markanvändningen grönstruktur. Området är planlagt som natur.

SITUATIONEN NU OCH I FRAMTID

Sumpskogen har utvecklingspotential om den lämnas för fri utveckling. Omgivande lövskog bör tillåtas åldras och skogliga ingrepp begränsas enbart till att gynna ek, så även bör mängden död ved öka. Hälften av området har annan ägare än kommunen. Skötselansvaret för området ligger på Jonstorps vägförening och bör återgå till kommunen.

Vattennivån i sumpskogen är ständigt föremål för diskussioner då det i GC-vägen finns en trumma. Tidigare har vattennivån reglerats men det är oklart om det sker idag och till vilken nivå. I detaljplan finns en fastställd miniminivå.

Ytterligare byggnation bör inte medges i anslutning till skogen med hänsyn till risken för materiella skador av hög grundvattennivå.

073 SVANSHALL, KUST SYD MOT REKEKROKEN

- Berör ”öppen plats” i detaljplan Svanshall J.2A och ”allmän plats, park och område för hamnändamål” i Rekekroken 7/76
- Riksintresse a) kustzon och b) rörligt friluftsliv
- Nationell Bevarandeplan för Odlingslandskapet
- Fastighetsägare är Jonstorp samfällighet S:1

BESKRIVNING

Omfattar kusten utmed Svanshall söderut till Rekekroken med kraftigt uppbyggda stenstränder, flack klippstrand av kambrisk sandsten och igenväxande krattskog på stenig morän. Gräsmarkskontinuitet finns ²²⁵ ²²⁶ där stranden inte växt igen helt. Sandstensrevlarna väst om piren är även ett rekommenderat geologiskt utflyktsmål.

Området har högt värde som grönstruktur, som tätortsnära natur för rekreation och måttligt värde för hotade eller missgynnade arter och naturtyper.

Vy mot norr och hållar av kambrisk kvartsit

Kärlväxter

Området ovan sten- och grusvallarna är igenväxande med träd och buskage av skogsek *Quercus rubor*, vårtbjörk *Betula pendula*, sälg *Salix caprea*, rönn *Sorbus aucuparia*, oxel *Sorbus intermedia*, slån *Prunus spinosa*, rosor *Rosa*, björnbär *Rubus* m fl.

Där det finns gläntor och i anslutning till stenvallarna finns rester av tidigare markflora med ljung *Calluna vulgaris*, kråkbär *Empetrum nigrum*, blåbär *Vaccinium myrtillus*, kruståtel *Avenella flexuosa*, liten blåklocka *Campanula rotundifolia*, rödven *Agrostis capillaris*, gulmåra *Galium verum*, blodrot *Potentilla erecta*, gullris *Solidago virgaurea*, stensöta *Polypodium vulgare*, m fl.

²²⁵ Skånska rekognoseringskartan 1812-1820

²²⁶ Häradsekonomiska kartan 1910-15. Lantmäteriets webbtjänst ”Historiska kartor”

På de flata sandstensrevlarna finns mindre ytor av ohävdad havsstrandäng, med arter som strandaster *Tripolium pannonicum*, revigt saltgräs *Puccinellia maritima*, strandkrypa *Lysimachia maritima*, krypven *Agrostis stolonifera*, daggsvingel *Festuca rubra* subsp. *juncea*, salttåg *Juncus gerardii*, höstfibbla *Leontodon autumnalis*, gåsört *Argentina anserina*, havssälting *Triglochin maritima*, guldkämpar *Plantago maritima* m fl.

Mossor, lavar och svampar

Mossvegetationen i strandvallarna domineras av torktoleranta arter som väggmossa *Pleurozium schreberi*. Salttuss *Hennediella heimii* finns sällsynt i havsstrandängen.

Område 073

Fåglar

Vid den tidigare och omfattande inventeringen av Skånes kustfåglar 1980-1982 påträffades häckande större strandpipare *Charadrius hiaticula*.²²⁷ Området har minskat i attraktivitet sedan dess. Mycket sjöfågel rastar på sträckan under sensommar, höst och vinter (Alf Petersson, Strandbaden).

BEVARANDEMÅL

Krattskogen och havsstrandängen bör hållas ljusöppna så att markfloran kan överleva. Planändring bör göras så att strandskydd möjliggörs för sandstensrevlarna.

FYSISK PLANERING

Översiktsplanen för Höganäs 2002 (2010) anger markanvändningen grönstruktur. Området är planlagt som öppen plats, allmän plats, park och område för hamnändamål.

SITUATIONEN NU OCH I FRAMTID

Krattskogen utmed havet är idag resultatet av igenväxning och markfloran är hårt trängd. Rójningar och gallring bör göras i de avsnitt där hävdgynnade arter finns kvar.

Stenvallarna och reven är relativt motståndskraftiga mot havserosion men stormflod och eventuellt höjd havsnivå kan flyttas sten och grus inåt mot kvartersmark och bebyggelse. Hur det ska hanteras bör besvaras i en övergripande kustförvaltningsplan.

---

²²⁷ Uppgifter lämnade av Karl G Nilsson, Strandbaden 2015

074 BALJA SKOG

- Riksintresse kustzon
- Regionalt naturvårdsprogram, naturvärde klass 3
- Enskilda fastighetsägare

BESKRIVNING

Ute vid Balja i jordbruksbygd finns det här isolerade skogspartiet med ädellövskog och triviallöv. Skogskontinuitet²²⁸ fanns i alla fall fram till 2013-14 när merparten slutavverkades. Även markfloran visar på kontinuitet. Under tidigt 1800-tal²²⁹ ingick området i mycket större skogsområde.

November 2014, vy västerut

Den södra skogsdelen betas och här finns en naturlig svacka som vintertid är vattenfylld. Direkt sydost om skogen ligger en grävd damm, som är benämnd Trollan. Berggrunden utgörs av Kågerödsformationen (övre Trias) med sandsten, lera, lersten och lerskiffer, vilka överlagras av leriga moräner och morängrovlera.

Området har, eller hade, högt värde för hotade eller missgynnade arter, som grönstruktur och lågt värde som tätortsnära natur för rekreation.

Kärlväxter

Skogen var uppbyggd av skogsek *Quercus robur*, vårt- och glasbjörk *Betula pendula*, *B. pubescens*, asp *Populus tremula*, ask *Fraxinus excelsior*^{EN}, klibbal *Alnus glutinosa*, rönn *Sorbus aucuparia*, sötkörbär *Prunus avium*, brakved *Frangula alnus* och bok *Fagus sylvatica*. Buskskiktet motsvarar en något näringsrikare skog med rundhagtorn *Crataegus laevigata*, olvon *Viburnum opulus*, hassel *Corylus avellana*, fläder *Sambucus nigra*, benved *Euonymus europaeus*.

Artsammansättningen i markfloran tyder på skoglig kontinuitet. Här finns både mindre och mer krävande arter. Till de förstnämnda hör vitsippa *Anemone nemorosa*, liljekonvalj *Convallaria majalis*, ekorrbär *Maianthemum bifolium*, harsyra *Oxalis acetosella*, skogsviol *Viola riviniana* m fl. Buskstjärnblomma *Stellaria holostea*^{signalart}, hässlebrodd *Milium effusum* och

²²⁸ Häradsökonomiska kartan 1910-15. Lantmäteriets webbtjänst "Historiska kartor"

²²⁹ Skånska rekognoseringskartan 1812-1820

storräms *Polygonatum multiflorum* ^{signalart} är intermediära och hittas i båda typerna av skog. Till de mer krävande arterna hör ormbär *Paris quadrifolia* ^{signalart}, lundslok *Melica uniflora* och skogsbingel *Mercurialis perennis*. I övrigt det flertal ormbunkar som är normalt för en motsvarande Skånsk skog.

Björnbärssnåren var mindre välutvecklade men innehöll mer krävande arter som skånebjörnbär *Rubus axillaris* och luddbjörnbär *Rubus insularis*, båda av naturvärde.

Den grävda dammen dominerades av täckande mattor av andmat *Lemna minor*, korsandmat *Lemna trisulca* men här även röd andmat *Lemna turionifera* som hitintills har få svenska fynd.

Mossor, lavar och svampar

I vissa delar av skogen, särskilt i dess västra del och mot syd i anslutning till dike, innehöll mossfloran en del för rikare skog typiska arter som skuggsprötmossa *Eurhynchium striatum* ^{signalart}, lundsprötmossa *Oxyrrhynchium bians* och sällsynt på grönsten trubbfjädermossa *Homalia trichomanoides* ^{signalart} och rävsvansmossa *Thamnobryum alopecurum*. På ved och stubbar hittades sparsamt med stubbspretmossa *Herzogiella seligeri* ^{signalart}.

Svampar är inventerade (www.artportalen.se Kerstin Bergelin, Viken), och ett 90 tal arter har påträffats men ingen rödlistad. Läderskål *Encoelia furfuracea* ^{signalart} är en av de mer intressanta. Den är vedlevande på äldre hassel och skoglig värdeindikator.

Område 074

Grod- och kräldjur

Mindre vattensalamander *Lissotriton vulgaris*, större vattensalamander *Triturus cristatus*, vanlig padda *bufo bufo* och rom av troligen vanlig groda *Rana temporaria*, har påträffats i området (www.artportalen.se Göran Paulson, Höganäs).

Fåglar

I betesmarkerna med skog har törnskata *Lanius collurio* noterats under häckningstid. Häger *Ardea cinerea* har häckat i en granplantering centralt i området men denna är nu borta. Däremot finns noterat att den är kvar 2015 och nu i äldre ek ²³⁰ (www.artportalen.se Göran Paulson, Höganäs). Kattuggla *Strix aluco* har häckat (Alf Petersson, Strandbaden).

²³⁰ Uppgifter lämnade av Karl G Nilsson, Strandbaden 2015

BEVARANDEMÅL

Skogsföryngringen som nu ska ske efter uthuggningen bör göras så att skogen om 30-40 år är att betraktas som en ädellövskog med dominans av bok och ek. Målet bör vara att skogen får en god ålderskiktning, äldre träd och att träden i brynen sparas. Det bör finnas ett välutvecklat buskskikt med rundhagtorn, olvon, hassel, fläder, benved och gott om död ved i dess olika successioner.

Betet bör återupptas omkring Trollan.

FYSISK PLANERING

Översiktsplanen för Höganäs 2002 (2010) ger ingen vägledning om framtida markanvändning. Området är inte planlagt.

SITUATIONEN NU OCH I FRAMTID

Ädellövskogen har någon gång under 2013-2014 avverkats helt utom dess bryn. Det skogliga naturvärdet har i stort förlorats och det kommer att ta minst 30-40 år innan nästa skogsgeneration börjar bli uppvuxen. Under den tiden kommer markfloran att förändras kraftigt till det sämre, med uppväxande lövsly, skuggande högrötsvegetation och björnbär *Rubus*. Det är viktigt att ungskogen gallras på ett sätt som gynnar ek, bok och artrikt buskskikt med hassel.

Bristen på död ved är stor trots avverkningen, eftersom det mesta körts ut. Dess förr innan uppbearbetades alla vindfällen för ved. I intilliggande vatten finns större vattensalamander, vilket är en art som har krav på snår, död grov ved m m. för övervintring. Situationen har inte blivit till det bättre för den arten.

Den betesmark som omgav Trollan, den grävda dammen, syntes år 2014 ha varit utan bete en längre tid.

075 REKEKROKEN, NATURMARK VÄST OM NORRA KUSTVÄGEN

- Riksintresse a) kustzon och b) rörligt friluftsliv
- Enskilda fastighetsägare

BESKRIVNING

Under senare halvan av 1900-talet lades åkrar med dåliga odlingsegenskaper i träda. Området, som är sandigt och torrt, har varit åker²³¹ och ligger strax väst om Rekekroken. I trädan och betesmarken har en torräng etablerats, som nu båda är igenväxande. Berggrunden utgörs av Kågerödsformationen (övre Trias) med sandsten, lera, lersten och lerskiffer, vilka överlagras av leriga moräner och i markytan av postglacialt grus eller sand. Området har måttligt värde för hotade eller missgynnade arter och naturtyper, som grönstruktur och lågt värde som tätortsnära natur för rekreation.

Juli 2014, ohävdad hästhage på Jonstorp 1:4

Kärlväxter

Trädan på Rekekroken 13:1 är delvis kraftigt igenväxande med tall *Pinus sylvestris* och björk *Betula pendula*. Utmed markvägen och i söder ses fortfarande blåmunkar *Jasione montana*, gulmåra *Galium verum*, sandstarr *Carex arenaria*, liten blåklocka *Campanula rotundifolia*, rotfibbla *Hypochaeris radicata*, äkta johannesört *Hypericum perforatum*, rödven *Agrostis capillaris*, bergsyra *Rumex acetosella*, oxtunga *Anchusa officinalis*, röllika *Achillea millefolium*, åkervinda *Convolvulus arvensis*, grässtjärnblomma *Stellaria graminea* m fl.

Betesmarken på Jonstorp 1:4 är mer trivial och domineras av olika gräsarter.

Grod- och kräldjur

Noterade arter är mindre vattensalamander *Lissotriton vulgaris* och vanlig groda *Rana temporaria* (www.artportalen.se Göran Paulson, Höganäs).

---

²³¹ Häradssekonomiska kartan 1910-15. Lantmäteriets webbtjänst ”Historiska kartor”

Fåglar

Rapphöna *Perdix perdix*^{NT} fanns i omgivningen till en början av 2000-talet men utvidgningen av plantskolan har troligen missgynnade arten. Andra häckande arter i och intill området har varit sånglärka *Alauda arvensis*^{NT} och gulsparv *Emberzia citrinella*^{VU}. Vid lågt vattenstånd i dammen kan det ses rödbena *Tringa totanus*.²³²

BEVARANDEMÅL

Örtrik torräng på sand.

FYSISK PLANERING

Översiktsplanen för Höganäs 2002 (2010) anger markanvändningen grönstruktur. Området är inte planlagt.

Område 075

SITUATIONEN NU OCH I FRAMTID

Trädan på Rekekroken 13:1 är kraftigt igenväxande. Om inget görs kommer en tall- och björkskog att ta över. Naturvärdet är avsevärt högre i en blomrik trädgård med för insekter gynnsamt lokalklimat med solvarm sand. Beteshävdningen tycks ha upphört inom Jonstorp 1:4. Även här kommer en tall- och björkskog att ta över om inget bete sätts in.

Andra alternativ kan vara att marken odlas upp på nytt, vilket givetvis slår ut naturvärdena helt. Det alternativ som ger mest naturvårdsnytta är att marken läggs in i ett rullande trädesschema med återkommande upplöjning vart 5-10 år.

²³² Uppgifter lämnade av Karl G Nilsson, Strandbaden 2015

Juli 2014, fastigheten Rekekroken 13:1 igenväxande med sly

076 JONSTORP, GERDAS ÄNG,

- Berör ”natur” i detaljplanen Jonstorp 33:1 m fl. ”Gerdas äng” 34/96
- Strandskydd
- Riksintresse a) kust och skärgård och b) rörligt friluftsliv
- Nationell Bevarandeplan för Odlingslandskapet
- Fastighetsägare är Höganäs kommun

BESKRIVNING

Området ligger centralt inne i Jonstorp och har varit uppodlat till mitten av 1900-talet²³³. Därefter har det antingen fått växa igen till äng eller såtts in med gräs. Idag finns här en igenväxande torr- och fuktäng, buskage och en skogsdunge. Gräsmarkskontinuitet saknas, med undantag för ytorna närmast havet. Berggrunden utgörs av Kågerödsformationen (övre Trias) med sandsten, lera, lersten och lerskiffer, vilka överlagras av leriga moräner och i markytan av postglacial sand.

Området har högt värde som tätortsnära natur för rekreation, som grönstruktur och måttligt värde för hotade eller missgynnade arter och naturtyper.

Juli 2014, torräng i östra delen

Kärlväxter

Gräsmarkerna närmast havet utgörs av en artrik torr hed med backtimjan *Thymus serpyllum*^{NT}, borsttåtel *Corynephorus canescens*, rörlika *Achillea millefolium*, svartkämpar *Plantago lanceolata*, bergsyra *Rumex acetosella*, blåmunkar *Jasione montana*, gulmåra *Galium verum*, sandstarr *Carex arenaria*, fårsvingel *Festuca ovina*, liten blåklocka *Campanula rotundifolia*, fältmalört *Artemisia campestris*, rotfibbla *Hypochaeris radicata*, äkta johannesört *Hypericum perforatum*, rödven *Agrostis capillaris* m fl.

Stora delar av övrig gräsmark är starkt kulturbetingade och nu igenväxande. En del av ovan nämnda arter finns här också men högrötsvegetationen tar över med knylhavre *Arrhenatherum elatius*, hundäxing *Dactylis glomerata*, mjölke *Chamaenerion angustifolium*, renfana *Tanacetum vulgare*, hundkäx *Anthriscus sylvestris*.

---

²³³ Ortofoto 1940

Skogsdungen, som står i en sänka med högt grundvatten, är resultatet av igenväxning sedan 1900-talets mitt. Här finns idag vårtbjörk *Betula pendula*, sälg *Salix caprea*, skogsek *Quercus robur*, klibbal *Alnus glutinosa*, rönn *Sorbus aucuparia*, ask *Fraxinus excelsior*^{EN}, skogssalm *Ulmus glabra*^{CR}, asp *Populus tremula* m fl.

BEVARANDEMÅL

Torr örtrik hed närmast havet, i övriga delar en variation av torr- och fuktig hävdad örtrik ängsvegetation. Skogsdunge ska finnas med mer död ved. Enstaka träd och buskage finns i anslutning till bebyggelsen.

FYSISK PLANERING

Översiktsplanen för Höganäs 2002 (2010) ger ingen vägledning om markanvändningen. Området är planlagt som natur.

Område 076

SITUATIONEN NU OCH I FRAMTID

Vägföreningen i Jonstorp ansvarar för skötseln av området. Delar av gräsytorna slaghackas till och från men är i övrigt igenväxande. Skötselmetoden medför uppbyggnad av förna och humus som ger en gödnings effekt och missgynnar blommande örter. För att motverka den negativa trenden bör hävden ändras till årlig skörd och bortförsel av gräs, alternativt att gräsmarken bryts och plöjs upp för nystart av växtsuccessionen.

Centralt i området är de mer våta delarna igenväxta med lövskog, där en gångslinga anlagts. Ingen förändring föreslås i den delen.

077 JONSTORP, LÖVSUMPSKOG NNV KYRKAN

- Berör ”natur” i detaljplanen Jonstorp 12:20 norra 12/07
- Riksintresse för a) rörligt friluftsliv och b) kustzon
- Nationell Bevarandeplan för Odlingslandskapet
- Fastighetsägare är Höganäs kommun

BESKRIVNING

Nordnordväst om Jonstorps kyrka växer en äldre lövsumpskog. Skogen kan ha kontinuitet då det här och västerut tidigare fanns ett större skogsområde, men skogen kan också ha uppkommit under 1800-talet på utdikad mossmark²³⁴ ²³⁵. Berggrunden utgörs av Kågerödsformationen (övre Trias) med sandsten, lera, lersten och skiffer, vilka överlagras av leriga moräner och i markytan postglacial sand, svämsediment samt kärrtorv.

Området har högt värde som grönstruktur, tätortsnära natur för rekreation och hotade eller missgynnade arter och naturtyper.

April 2014, vy mot öst

Kärlväxter

De våtaste delarna av lövsumpskogen domineras av klibbal *Alnus glutinosa*, glasbjörk *Betula pubescens*, vide *Salix* och hägg *Prunus padus*. I de yttre och något torrare delarna tillkommer vårtbjörk *Betula pendula*, ask *Fraxinus excelsior*^{EN}, skogsek *Quercus robur*, sälg *Salix caprea*, rönn *Sorbus aucuparia*, skogsalm *Ulmus glabra*^{CR} m fl.

Buskskiktet är välutvecklat med hassel *Corylus avellana*, skogsvinbär *Ribes spicatum*, olvon *Viburnum opulus*, benved *Euonymus europaeus*, brakved *Frangula alnus*, hallon *Rubus idaeus*, fläder *Sambucus nigra* m fl. Idegran *Taxus baccata* är spridd från trädgårdar.

Klättrande växter är kaprifol *Lonicera perichlymenum*, murgröna *Hedera helix*^{signalart}, den senare troligen införd, och humle *Humulus lupulus*.

²³⁴ Skånska rekognoseringskartan 1812-1820

²³⁵ Häradsekonomiska kartan 1910-15. Lantmäteriets webbtjänst ”Historiska kartor”

Markfloran är frodig och kännetecknas av våtmarksarter som strandlysing *Lysimachia vulgaris*, svärdslilja *Iris pseudacorus*, vattenmåra *Galium palustre*, mannagräs *Glyceria fluitans*, bäckveronika *Veronica beccabunga*, älgräs *Filipendula ulmaria*, veketåg *Juncus effusus*, tuvtåtel *Deschampsia cespitosa*, brännässla *Urtica dioica*, humleblomster *Geum rivale*, besksöta *Solanum dulcamara*. På torrare humusjord ses storrams *Polygonatum multiflorum* ^{signalart}, liljekonvalj *Convallaria majalis*, blekbalsamin *Impatiens parviflora*, ekorrbar *Maianthemum bifolium* m fl.

Område 077

Mossor, lavar och svampar

Vanliga arter är spjutmossa *Calliergonella cuspidata*, vattenkrypmossa *Leptodictyum riparium*, skuggstjärnmossa *Mnium hornum*, skogsbjörnmossa *Polytrichastrum formosum*, hårgräsmossa *Cirriphyllum piliferum*, stubbspretmossa *Herzogella seligeri* ^{signalart}, spärrsprötmossa *Kindbergia praelonga*, stor gräsmossa *Brachythecium rutabulum*, cypressfläta *Hypnum cupressiforme*. De nämnda arterna är allmänna. Arter som kräver skogs- eller vedkontinuitet saknas.

Insekter ^{236 237}

Det finns gott om död ved, både stående och liggande, om miljön är bra för vedlevande insekter. Kunskapen om dessa var dålig varför de inventerades sommaren 2015 av Calluna AB. På lokalen användes två fönsterfällor.

Två rödlistade arter påträffades, vilka var halvknäpparen *Eucnemis capucina* ^{VU} och lilla stumpbaggen *Plegaderus dissectus* ^{NT}. Förutom dessa två arter hittades sju arter som tidigare varit rödlistade. Larvutvecklingen för *Eucnemis capucina* sker i brunrötad ved, i lövträdstubbar och hålträd samt i levande lövträd med gamla stamskador. I landskapet råder generellt brist på lämpliga värdräd.

En insamlingsomgång omintetgjordes då ett fallande träd slog sönder en fönsterfälla. Resultatet får med bakgrund av detta sägas vara ganska bra, med sammanlagt nio naturvårdsintressanta arter. Dessutom påträffades en guldstekel, *Cleptes semiauratus* (tidigare kallad *Cleptes pallipes*) som får anses vara rätt ovanlig.

²³⁶ Andersson, H. 2015. Insektsinventering i tre lövskogsområden i Höganäs kommun 2015. Jonstorp, Nybo mosse och Görsens källa. Calluna AB 2015.

²³⁷ ArtDatabanken. Faktablad om *Eucnemis capucina*.

Skogen är ganska isolerad från andra lämpliga miljöer och spridningsförutsättningarna för mer krävande arter är dålig. Det kan tyda på viss skogskontinuitet.

Fåglar

Kattuggla *Strix aluco* är en återkommande häckfågel. Andra sedda och hörda arter under häckningstid är svarthätta *Sylvia atricapilla*, trädgårdssångare *Sylvia borin*, näktergal *Luscinia luscinia*, gärdsmyg *Troglodytes troglodytes*, svartvit flugsnappare *Ficedula hypoleuca*, rödstjärt *Phoenicurus phoenicurus*, större hackspett *Dendrocopos major*, gransångare *Phylloscopus collybita*, härmsångare *Hippolais icterina* m fl. (muntlig information av närboende).

BEVARANDEMÅL

Våt lövsumpskog och lövskog under fri utveckling. Skogen ska ha god tillgång på gamla träd, död ved och bryn med blommande och frukt bärande buskar.

FYSISK PLANERING

Översiktsplanen för Höganäs 2002 (2010) ger ingen vägledning om framtida markanvändning. Området är planlagt som natur.

SITUATIONEN NU OCH I FRAMTID

Särskild skötselplan finns från 2007. Utvecklingspotentialen är god om den lämnas för fri utveckling och mängden död ved tillåts öka ytterligare. Området är välbesökt av närboende, förskolor och skolor.

Tyvärr används även området av boende som deponiplats för trädgårdsavfall, vilket måste upphöra om inte kväveberikning ska ske som medför mer brännässlor. Så kan även invasiva växtarter spridas vid utkast.

078 JONSTORP, LITTORINAVALL OCH SKOGAR

- Berör allmän plats, park i detaljplanen Jonstorps kyrkby a) södra delen J.21 och b) Jonstorp kyrkby J.23 samt väg, allmän platsmark i detaljplan Jonstorp kyrkby södra delen J.8
- Riksintresse för a) rörligt friluftsliv och b) kustzon
- Fastighetsägare är Höganäs kommun och enskilda

BESKRIVNING

På Littorinavallen utmed Norra Kustvägen i Jonstorp finns lövskogar och lövsumpskog. Höjdryggen är namngiven efter Littorinahavet som dominerade Östersjöområdet för ca 3000-10 000 år sedan. Skogarna saknar skogskontinuitet^{238 239}.

Maj 2015, vy från Norra Kustvägen mot NO

Berggrunden utgörs av Kågerödsformationen (övre Trias) med sandsten, lera, lersten och lerskiffer, vilka överlagras av leriga moräner. Littorinavallen är uppbyggd av postglacial klapper, sand och dess nedre del svämsediment.

Områdena har högt värde som grönstruktur, måttligt värde som tätortsnära natur för rekreation och hotade eller missgynnade arter och naturtyper.

Kärlväxter

Skogen består av ung lövskog av klibbal *Alnus glutinosa* och vårtbjörk *Betula pendula* med inslag av skogsek *Quercus robur*, sälg *Salix caprea*, rönn *Sorbus aucuparia*, sötkörbär *Prunus avium*, tysklönn *Acer pseudoplatanus*, skogsalm *Ulmus glabra*^{CR} m fl. Utmed basen av Littorinavallen finns ett stråk med lövsumpskog av gråvide *Salix cinerea*. Mot Odalvägen är skogen planterad med tall *Pinus sylvestris*.

Buskskiktet är starkt influerat av ursprungliga trädgårdsväxter, som idegran *Taxus baccata*, järnek *Ilex aquifolium*, häggmispel *Amelanchier spicata*, trädgårdsvinbär *Ribes rubrum*, häckberberis *Berberis thunbergii*, häck- och spärroxbär *Cotoneaster lucidus*, *C. divaricatus* m fl.

²³⁸ I jämförelse med Skånska rekognoseringskartan 1812-1820

²³⁹ Häradsekonomska kartan 1910-15. Lantmäteriets webbtjänst ”Historiska kartor”

Klättrande växter är kaprifol *Lonicera periclymenum*, murgröna *Hedera helix* ^{signalart}, den senare troligen införd, och humle *Humulus lupulus*.

Markfloran är trivial och tydligt kvävegynnad med karaktäristiska arter som björnbär *Rubus*, brännässla *Urtica dioica*, blåhallon *Rubus caesius*, hallon *Rubus idaeus*, blekbalsamin *Impatiens parviflora*, kirskaal *Aegopodium podagraria*, hundäxing *Dactylis glomerata* m fl.

I lövsumpskogen finns en mer naturlig flora med svarta vinbär *Ribes nigrum*, lundbräken *Dryopteris dilatata*, majbräken *Athyrium filix-femina*, strandlysing *Lysimachia vulgaris*, olvon *Viburnum opulus*, tuvtätel *Deschampsia cespitosa* m fl.

Område 078

Fåglar

Sedda och hörda vid växtinventering 2015 är större hackspett *Dendrocopos major*, gransångare *Phylloscopus collybita*, trädgårdssångare *Sylvia borin*, svarthätta *Sylvia atricapilla*. Uppgifter i övrigt saknas.

BEVARANDEMÅL

I de övre delarna av höjdryggen ska skogen utgöras av lövblandskog med ek, tall, hassel och i de lägre delarna klibbal och gråvide. På kommunal mark ska mängden död ved överstiga 10 m³/hektar och på privat mark 5 m³/hektar.

FYSISK PLANERING

Översiktsplanen anger ingen ändrad markanvändning än nuvarande. Detaljplanen anger markanvändningen ”allmän plats, park”.

SITUATIONEN NU OCH I FRAMTID

Jonstorps vägförening ansvarar för driften. Skogen bedöms vara i sin första generation och att kontinuitet saknas. Tallen är planterad, föryngring saknas och stormfastheten liten.

Lövblandskogen är uppkommen på naturlig väg.

Skogen är rik på artfrämmande material genom utkast från trädgård eller fröspridd genom fåglar.

079 JONSTORP, ÖSTRA MED SKOGAR OCH HALSAREVET

- Område utsett inom RAMSAR konventionen
- Mindre del av naturreservatet Jonstorp-Vegeåns mynning, beslutad den 21 augusti 2014. Natura 2000 (SE 0430125 SPA och SE 0430147 SCI)
- Utökat strandskydd
- Riksintresse för a) rörligt friluftsliv, b) kustzon och delvis c) naturvård
- Berör ”natur” i detaljplan del av Jonstorp 9:9 m fl., Jonstorp 8/11
- Nationell Bevarandeplan för Odlingslandskapet
- Planeringsunderlag för skydd av tätortsnära natur 2009-2013
- Regionalt naturvårdsprogram
- Fastighetsägare är kommunen

BESKRIVNING

Området är namngivet Halsarevet efter det rev som börjar vid badplatsen och sträcker sig norrut ut i havet. Tall och lövskogen är etablerad först efter 1940²⁴⁰, varför skogskontinuitet saknas. Markfloran är artfattig utom i öppen och solexponerad terräng, de senare ytorna har även gräsmarkskontinuitet²⁴¹.

Juni 2014, tallskogen vid Revet och Kullaleden

Berggrunden utgörs av Kågerödsformationen (övre Trias) med sandsten, lera, lersten och lerskiffer, vilka överlagras av leriga moräner och i markytan av postglacial klapper och sand. Området har högt värde som tätortsnära natur för rekreation, som grönstruktur och måttligt värde för hotade eller missgynnade arter och naturtyper.

---

²⁴⁰ Ortofoto 1940

²⁴¹ Häradsekonomiska kartan 1910-15. Lantmäteriets webbtjänst ”Historiska kartor”

Kärlväxter

Skogen är ursprungligen planterad med tall *Pinus sylvestris*. Därefter har lövskog med vårtbjörk *Betula pendula*, skogsek *Quercus robur*, asp *Populus tremula*, sälg *Salix caprea*, rönn *Sorbus aucuparia*, sötkörbär *Prunus avium*, skogsalm *Ulmus glabra*^{CR} m fl. etablerats. Buskskiktet är kraftigt utvecklat i den södra delen, med exempelvis hägg *Prunus padus*, och influerat av trädgårdsrymlingar.

Markfloran är hedartad med en våraspekt av vitsippa *Anemone nemorosa*, ekorrbar *Maianthemum bifolium*, harsyra *Oxalis acetosella*, skogsviol *Viola riviniana*, buskstjärnblomma *Stellaria holostea*^{signalart}, hässlebrodd *Milium effusum*, storrams *Polygonatum multiflorum*^{signalart}.

Mellan tallskogen och havet finns en mindre yta med torr hed, delvis skadad av extremt högt vatten i kombination med storm. De mer örtrika delarna hyser gulmåra *Galium verum*, backtimjan *Thymus serpyllum*^{NT}, sandstarr *Carex arenaria*, fårsvingel *Festuca ovina*, rödven *Agrostis capillaris*, gul fetknopp *Sedum acre*, tuvknavel *Scleranthus annuus* subsp. *polycarpus*, styvmorsviol *Viola tricolor*, vårtätel *Aira praecox*, harklöver *Trifolium arvense*, femfingerört *Potentilla argentea*, bergsyra *Rumex acetosella* m fl.

Mossor, lavar och svampar

Både moss- och lavfloran är artfattig. Intressantare substrat för lavar är Per Albin fortet i betong vid revet. Här finns både grynig *Polycauliona verruculifera* och matt orangelav *Calogaya decipiens*.

Svampfloran är inventerad (www.artportalen.se Kerstin Bergelin, Viken) och består främst av små arter på förna bundna till tall, som fjunhätta *Mycena amicta*, frosthätta *Mycena metata*, mjölhätta *Mycena cinerella*, rödeggad klorhätta *Mycena capillaripes* m fl.

Område 079

Fåglar

Sydlig gråsiska *Carduelis flammea cabaret* observeras vissa år under häckningstid. För övriga arter saknas uppgifter men de som kan förväntas finnas här är rödstjärt *Phoenicurus phoenicurus* och allmänna arter.

BEVARANDEMÅL

För den del som ingår i reservatet öst om vägen, se www.lansstyrelsen.se/skane/Sv/djur-och-natur/skyddad-natur/naturreservat/hoganas/jonstorp_vegeans_mynning/Pages/default.aspx

Skogen inom övrig del bör vara ljusöppen och domineras av tall och ek. Markfloran bör vara hedartad och väl utvecklad i norra skogsdelen. Mängden död ved ska i södra delen överstiga 10 m³/hektar och inom övrig del överstiga 5 m³/hektar. De öppna gräs- och örtrika sandmarkerna ska bibehållas.

FYSISK PLANERING

Översiktsplanen för Höganäs 2002 (2010) anger markanvändningen grönstruktur. Området är planlagt som natur och parkering.

Skogsområdet som ansluter till Osavägen är delvis planerat för parkering och konsekvensen om detaljplan genomförs är ytterligare fragmentering av den tallskog som tidigare omfattade större delen av östra Jonstorp.

SITUATIONEN NU OCH I FRAMTID

Kusterosionen är hård utmed området i sin helhet. Mot norr har en mängd tallar rasat ned och havet ätit sig in med flera meter. De träd som faller i samband med stormflod bör vara kvar och läggas jäms med strandbrinken och fyllas på med sand, grus och sten i syfte att förstärka brinken.

Högvattnet vid stormen Sven 2013 nådde sådan nivå att strandheden svämmades över och lämnade efter sig tång, grus och sand. Prognosen med höjd havsnivå och fortsatt kusterosionen innebär att på sikt kommer området att förloras.

Föryngringen av tall är liten och utgörs mestadels av löv, varför stödplantering med tall och ek kan behövas. Skogliga insatser bör styras utifrån att öka stormtåligheten.

080 JONSTORP, SURKENABBEN OCH BETESMARKER

- Del av naturreservatet Jonstorp-Vegeåns mynning, beslutad den 21 augusti 2014. Natura 2000 (SE 0430125 SPA och SE 0430147 SCI).
- Utökat strandskydd
- Område inom RAMSAR konventionen
- Riksintresse för a) naturvård, b) rörligt friluftsliv och c) kustzon
- Nationell Bevarandeplan för Odlingslandskapet
- Planeringsunderlag för skydd av tätortsnära natur 2009-2013
- Regionalt naturvårdsprogram
- Ängs- och hagmarksinventeringen Skåne län 2002-2004, objekt Halsahamn 5 (468-QGP) på 38.3 hektar
- Areal ca 18 hektar
- Fastighetsägare är Staten (Naturvårdsverket), enskilda, kommunen och samfälligheten Jonstorp S:1

BESKRIVNING

Kustområdet är en del av det nya naturreservatet Jonstorp-Vegeåns mynning, den del som är mellan Revavägen i Jonstorp och väst om Görslövsån.

Juni 2014, Surkenabben vy mot norr

Markerna öst om Jonstorp är flacka, och här med salta strandängar, fukthedar och fattigkärr, torra hedar med gräsmarkskontinuitet²⁴² ²⁴³, estuarie, lagun, sten- och grusvallar och ett sandrev som växer till mot syd. Berggrunden utgörs av Kågerödsformationen (övre Trias) med sandsten, lera, lersten och lerskiffer, vilka överlagras av leriga moräner och i markytan av postglacial klapper, grus samt sand.

---

²⁴² I jämförelse med Skånska rekognoseringskartan 1812-1820

²⁴³ Ortofoto 1940

Området har mycket högt värde för hotade eller missgynnade arter och naturtyper och högt värde som grönstruktur samt tätortsnära natur för rekreation.

Natura 2000 naturtyper²⁴⁴ och kärlväxter

Endast mindre delar av området omfattas av Natura 2000, inom vilken finns naturtyperna *laguner 1150*, *driftvallar 1210*, *salta strandängar 1330*, *grå dyner 2130*, *stagg-gräsmarker 6230* och *mindre vattendrag 3260*. I reservatets skötselplan finns ytterligare klassificering av övrig del av reservatet. I den delen tillkommer *dynvätmarker 2190* och *2140 risdyner*.

Grundbottnarna och havet behandlas under område ”004 Grundbottnarna i inre Skålderviken”.

Område 080

I *lagunen 1150* finns en sparsam flora med hårnating *Ruppia maritima*, särv *Zannichellia* och borstnate *Potamogeton pectinatus*. Vegetationen i *driftvallarna 1210* var tidigare mer präglad av mållor *Atriplex*, saltarv *Honckenya peploides*, kruskräppa *Rumex crispus*, åkermolke *Sonchus arvensis*, m fl. men dessa betas numera hårt av får.

Stranden övergår i sten- och grusvallar, som under de senaste årens stormar och högvatten byggts på kraftigt på bekostnad av innanför liggande *salta strandängar 1330* med bland annat ormtunga *Ophioglossum vulgatum*, glasört *Salicornia europaea*, rödsäv *Blysmus rufus*^{NT}, strandkrypa *Glaux maritima*, krypven *Agrostis stolonifera*, gåsört *Argentina anserina*, strandaster *Tripolium pannonicum*, saltåg *Juncus gerardii*, gulkämpar *Plantago maritima*, saltarv *Spergularia salina*, revigt saltgräs *Puccinellia maritima* m fl.

Stora delar av revet och betesmarken innanför utgörs av *grå sanddyner 2130*, med karaktärsarter som trift *Armeria maritima*, sandstarr *Carex arenaria*, rödsvingel *Festuca rubra*, gulmåra *Galium verum*, borsttåtel *Corynephorus canescens* m fl. Hedblomster *Helichrysum arenarium* VU fridlyst fanns fram till 1970-80 talet men är utgången sedan länge. På revet fanns tidigare även strandloka *Ligusticum scoticum*.

Dominerade naturtyp väst om strandsamfälligheten är *risdyner 2140* med ljung *Calluna vulgaris*, kruståtel *Avenella flexuosa*, fårsvingel *Festuca ovina*, sandstarr *Carex arenaria* och med

²⁴⁴ Uppgift om naturtyp, se skötselplan för naturreservatet Jonstorp-Vegeåns mynning, antagen 2014, länsstyrelsen i Skåne län.

inslag av kattfot *Antennaria dioica*, gulmåra *Galium verum*, backtimjan *Thymus serpyllum*^{NT}, gråfibbla *Pilosella officinarum* m fl. Enstaka fynd finns av månlåsbräken *Botrychium lunaria*^{NT}. Backsippan *Pulsatilla vulgaris*^{VU} fridlyst har här sitt största bestånd inom kommunen.

I sänkorna mellan de äldre dynerna finns *dynvåtmarker* 2190 med ganska fattigkärrsliknande vegetation, med starrarter *Carex*, ängsull *Eriophorum angustifolium*, knapptåg *Juncus conglomeratus* men längre söderut även kärrsilja *Peucedanum palustre*, frossört *Scutellaria galericulata* och flytande mattor av vitmossa *Sphagnum* med bl a rundsileshår *Drosera rotundifolia*, kärrviol *Viola palustris* m fl. I strandkanterna finns spikblad *Hydrocotyle vulgaris*. Tyvärr har stora delar använts som soptipp fram till tidigt 1980-tal.

Som mindre stråk mellan *grå sanddyn*er och *risdyn*er 2140 finns artrika *stagg-gräsmarker* 6230. Typarter här är rödven *Agrostis capillaris*, liten hundstarr *Carex nigra* var. *nigra*, stagg *Nardus stricta*, hirsstarr *Carex panicea*, knägräs *Danthonia decumbens*, stenmåra *Galium saxatile*, blodrot *Potentilla erecta*, borsttåg *Juncus squarrosus*^{NT}, stjärnstarr *Carex echinata*, granspira *Pedicularis sylvatica*^{NT} m fl.

Mossor, lavar och svampar

På de torra hedmarkerna är mossfloran trivial och domineras av några få arter som väggmossa *Pleurozium schreberi*, gräshakmossa *Rhytidiadelphus squarrosus*, brännmossa *Ceratodon purpureus* m fl.

Syd om gamla reningsverket schaktades det i början av 2000-talet ur för en våtmark. På den fuktiga sjösenden påträffades till en början ett flertal ovanliga mossor som skär bryum *Bryum pallens*, lerbålmossa *Blasia pusilla*, strandflikmossa *Lophozia capitata*^{NT} och rännbålmossa *Riccardia incurvata*. Efterhand som vassen har tagit över och förnan byggts på har mossfloran försvunnit eller trivialiserats.

Insekter

Vissa insektsgrupper är inventerade som trollsländor *Odonata* och nattaktiva fjärilar *Lepidoptera* (www.artportalen.se Phil Benstead, Grevie och Anders Ohlsson, Lund). Inga av fynden har varit rödlistade.

Grod- och kräldjur

Strandpaddan *Epidalea calamita*^{VU} fanns tidigare i området. Sista noteringen av arten var 1981 och då från dynvåtmarken närmast väst om tidigare soptipp. Spel hördes även där 1979 och 1980. Övriga noterade arter är vanlig padda *Bufo bufo*, vanlig groda *Rana temporaria* och åkergroda *Rana arvalis* (www.artportalen.se Göran Paulson, Höganäs).

Fåglar²⁴⁵

Vid den tidigare och omfattande inventeringen av Skånes kustfåglar 1980-1982 påträffades häckande arter som kricka *Anas crecca*, skedand *Anas chrypeata*, ejder *Somateria molissima*^{VU}, skärfläcka *Recurvirostra avosetta*, större strandpipare *Charadrius hiaticula*, sydlig kärrsnäppa *Calidris alpina schinzii*^{CR}, småtärna *Sternula albifrons*^{VU}, silvertärna *Sterna paradisea* och fältpiplärka *Anthus campestris*^{EN}. Kornsparv *Emberiza calandra*^{EN} häckade även på 1970-talet i gränsen mot åkermarken.

Kornsparv^{EN}, fältpiplärka^{EN} och sydlig kärrsnäppa^{CR} är alla numera utgångna som häckfåglar i kommunen.

Surkenabben, dess lagun och grunda bottnar utanför är viktig för häckande fågelarter som småtärna *Sternula albifrons*^{VU} och skärfläcka *Recurvirostra avosetta*. Från år till år väljs olika häckningslokaler inom inre Skälderviken, som till exempel Sandön, Rönne och Jonstorp, beroende på biotopens lämplighet. Högvatten, stormar och predation påverkar valet. Så har revet förändrats kraftigt av storm och extrema högvatten åren 2011 och 2013.

Med hänsyn till dess värde ingår området i den nationella miljöövervakningen av häckande strandängsfåglar, som genomförs av länsstyrelsen i Skåne län vart femte år.

---

²⁴⁵ Där inget annat sägs är uppgifter lämnade av Karl G Nilsson, Strandbaden 2015

Resultatet redovisas här nedan. Observera att resultaten omfattar både strandängar och rev vid Jonstorp (18 hektar) samt strandängarna mellan Görslövsån och Farhult (37 hektar).

Art	2002	2007	2012
Kricka	-	-	2
Gräsand	-	-	7
Skedand	0	0	1
Strandskata	7	9	7
Skärfläcka	11	11	1
Större strandpipare	4	2	1
Mindre strandpipare	0	0	1
Tofsvipa	12	9	6
Storspov	2	0	1
Rödbena	8	8	6
Fiskmås	2	0	1
Gulärsla	4	0	1

BEVARANDEMÅL

Reservatets mål att bland annat att betesmarken inom Surkenabben ska vara helt fri från träd, buskar och högvuxen vass, och betas ut i angränsande vattenmiljöer. Området ska erbjuda en ostörd miljö under fåglars häckningstid.

Träd och buskar får finnas betesmarkerna väst om Kullaleden men endast i sparsam omfattning. Grova tallar och al finns i en begränsad dunge. Längs inte helt igenvuxna stenmurar får spridda buskar och träd men även snår finnas. Taggiga och bärande buskar samt ädla lövträd ska prioriteras i förhållande till andra. Stenmurar ska bevaras i gott tillstånd och vara väl synliga från åtminstone ett håll. Växter såsom backsippa, granspira och kattfot ska ha stabila populationer av en storlek som säkerställer deras fortlevnad.

Skötselplan är fastställd 2014, se mer på

www.lansstyrelsen.se/skane/Sv/djur-och-natur/skyddad-natur/naturreservat/hoganas/jonstorp_vegeans_mynning/Pages/default.aspx

FYSISK PLANERING

Översiktsplanen för Höganäs 2002 (2010) anger markanvändningen grönstruktur. Området är inte planlagt.

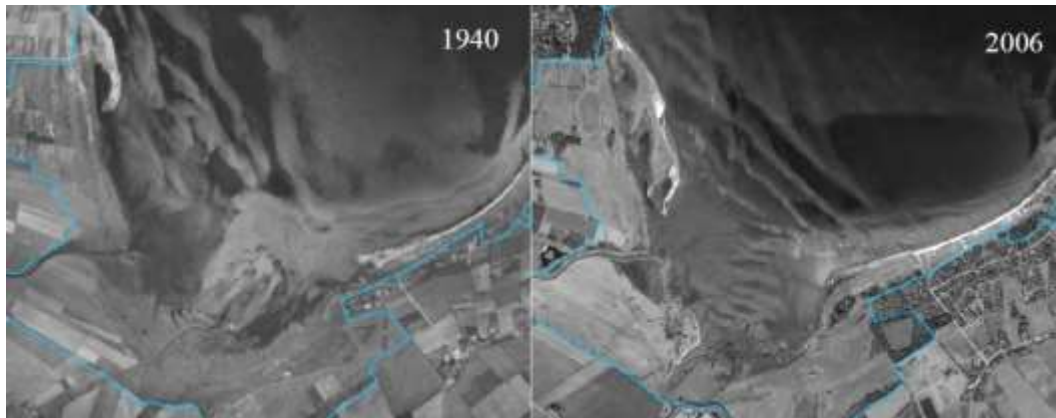
SITUATIONEN NU OCH I FRAMTID

Sedan 1940 har revet Surkenabben vuxit till mot syd medan erosionen har tilltagit vid Halsarevet och västerut till Rekekroken. Under samma tid har tätorten vuxit till kraftigt i dess östra del. Arealen dynvåtmarker minskat genom igenfyllnad med sopor.

Faktorer som motverkar bevarandemålen, artskydd och häkningsframgången för kustfågel är att:

- Betet är eftersatt i de våtare delarna som växer igen med vass, lövsly och högrötsvegetation. Det finns för mycket lövsly i anslutning till Görslövsån och fastighetsgränser. Fällindelningen är inte heller optimal.
- Backsippa är inte långsiktigt tryggad då arten är känslig för färbete. Från 2010 till 2015 har antalet blomstänglar minskat från 7000 till 1200.
- Ökade störningar från friluftsliv, vattensporter, lösa hundar etc.
- Predation av räv, mink och kråkfåglar. Talldungen ute i betesmarken utgör häkningsplats för bland annat korp och kråka, vilka konstaterats predera på markhäckande fågel.
- Många påbörjade fågelhäckningar på Surkenabben spolieras vid de återkommande högvattnen.
- De lägre områdena hotas på sikt av höjd havsnivå och erosion. Reträttväg finns till viss del inåt land men begränsas av Jonstorps tätort med infrastruktur.

- Den gamla soptippen utgör ett riskmoment vid höjds grundvattennivå, höjd havsytta och erosion. Deponin är inte tät och ligger på ren sjösand.

Grundområdena 1940 resp. 2006, källa länsstyrelsen i Skåne län

081 FARHULT, BETESMARKER VÄSTERUT MOT GÖRSLÖVSÅN

- Del av naturreservatet Jonstorp-Vegeåns mynning, beslutad den 21 augusti 2014. Natura 2000 (SE 0430125 SPA och SCI)
- Område inom RAMSAR konventionen
- Utökat strandskydd
- Riksintresse för a) naturvård, b) rörligt friluftsliv och c) kustzon
- Nationell Bevarandeplan för Odlingslandskapet
- Planeringsunderlag för skydd av tätortsnära natur 2009-2013
- Regionalt naturvårdsprogram
- Ängs- och hagmarksinventeringen Skåne län 2002-2004, objekt Farhult 1 (96D-YNT) på 41.8 hektar
- Fastighetsägare är Staten (Naturvårdsverket), enskilda och samfälligheter

BESKRIVNING

Kustområdet är en del av det nya naturreservatet Jonstorp-Vegeåns mynning, den del som är mellan Görslövsån och Farhult. Som för föregående objekt är markerna även här flacka med laguner, salta strandängar, dyner, torra och fuktiga hedar samt artrika gräsmarker med kontinuitet²⁴⁶ ²⁴⁷. De västra delarna och i anslutning tidigare skjutbana har varit uppodlade.

Juni 2014, vy västerut mot Jonstorp

Berggrunden utgörs av Kågerödsformationen (övre Trias) med sandsten, lera, lersten och skiffer, vilka överlagras av leriga moräner och i markytan av postglacial sand. Den senare täcks av gyttja närmast Görslövsåns mynning.

Området har mycket högt värde för hotade eller missgynnade arter och naturtyper, som grönstruktur och lågt värde som tätortsnära natur för rekreation.

---

²⁴⁶ I jämförelse med Skånska rekognoseringskartan 1812-1820

²⁴⁷ Ortofoto 1940

Natura 2000 naturtyper²⁴⁸ och kärleväxter

Större delen ingår i Natura 2000, och i området finns naturtyperna *laguner 1150*, *driftvallar 1210*, *salta strandängar 1330*, *grå dyner 2130*, *dynvåtmarker 2190*, *mindre vattendrag 3260*, *fuktbedar 4010*, *torra bedar 4030*, *stagg-gräsmarker 6230* och *fukttängar 6410*. Stora områden har däremot inte klassificerats in i någon Natura 2000 naturtyp. Grundbottnarna och havet behandlas under område ”004 Grundbottnarna i inre Skälderviken”.

Här finns endast mindre arealer med *laguner 1150*. I dagsläget är de kraftigt igenväxta med vass *Phragmites australis*. Ännu vid början av 2000-talet fanns där rikligt med källgräs *Catabrosa aquatica*^{VU}, i det då betade kärret, och sparsamt med sumpskräppa *Rumex palustris*.

Område 081

Gränsdragningen mellan *driftvallar 1210* och *salta strandängar 1330* är diffus, eftersom strandängen är igenväxt. Typiska arter är mållor *Atriplex*, åkermolke *Sonchus arvensis*, trampörter *Polygonum*, krusskräppa *Rumex crispus* och i anslutning till strandängen blåsäv *Schoenoplectus tabernaemontani* och havssäv *Bolboschoenus maritimus*.

Största delen av den *salta strandängen 1330* saknar beteshävd. Förutom all vass, havssäv och annan högrötsvegetation finns på begränsade ytor glasört *Salicornia europaea*, havsnarv *Spergularia media*, saltnarv *Spergularia marina*, smultronklöver *Trifolium fragiferum*, havssälting *Triglochin maritima*, krypven *Agrostis stolonifera*, gåsört *Argentina anserina*, strandaster *Tripolium pannonicum*, strandkrypa *Lysimachia maritima*, salttåg *Juncus gerardii*, smal käringtand *Lotus tenuis*^{NT}, gulkämpar *Plantago maritima*, revigt saltgräs *Puccinellia maritima* m fl.

Närmast Farhult sker en ständig påbyggnad av dynerna. På de äldre dynerna finns *vita dyner 2120*, *grå dyner 2130* och innanför dessa *dynvåtmarker 2190*. Hela det området är igenväxande och flera ovanliga arter är utgångna eller hårt trängda.

Torra bedar 4030 dominerar sandjordarna nedan tidigare skjutbana. Ovanför dessa och mot Farhult ingår *stagg-gräsmarker 6230* och *fuktbedar 4010* i en mosaik.

De *torra bedarna 4030* kännetecknas av ljung *Calluna vulgaris*, pillerstarr *Carex pilulifera*, sandstarr *Carex arenaria*, krustätel *Avenella flexuosa*, kråkbär *Empetrum nigrum*, stenmåra *Galium*

²⁴⁸ Uppgift om naturtyp, se skötselplan för naturreservatet Jonstorp-Vegeåns mynning, antagen 2014, länsstyrelsen i Skåne län.

saxatile, borsttåg *Juncus squarrosus*^{NT}, knippfryle *Luzula campestris* och gråfibbla *Pilosella officinarum*.

På något fuktigare mark övergår heden i *stagg-gräsmarker 6230*. Gränsen mellan dessa är oftast svår att tyda men de är de artrikaste gräsmarkerna i området, med ett flertal arter som rödven *Agrostis capillaris*, liten blåklocka *Campanula rotundifolia*, hirsstarr *Carex panicea*, ängsnattviol *Platanthera bifolia* subsp. *bifolia*^{NT}, jungfru Marie nycklar *Dactylorhiza maculata* subsp. *maculata*, knägräs *Danthonia decumbens*, stenmåra *Galium saxatile*, fårsvingel *Festuca ovina*, stagg *Nardus stricta*, granspira *Pedicularis sylvatica*^{NT}, blodrot *Potentilla erecta* m fl.

Närmast Farhult finns en svacka med en blandning av *stagg-gräsmarker 6230* och *fuktbed 4010*. Utöver tidigare nämnda finns här små- och rundsileshår *Drosera intermedia*, *D. rotundifolia*, hedsäv *Trichophorum cespitosum* subsp. *germanicum*, klockklung *Erica tetralix*, klockgentiana *Gentiana pneumonanthe*^{VU} fridlyst, stjärnstarr *Carex echinata*, slankstarr *Carex flacca*, blåtåtel *Molinia caerulea*, spikblad *Hydrocotyle vulgaris*, löktåg *Juncus bulbosus*, odon *Vaccinium uliginosum*, tranbär *Vaccinium oxycoccos* bland mattor av vitmossa *Sphagnum*.

Mossor, lavar och svampar

Mossfloran är artfattig och missgynnad av den igenväxning som skett och sker. Där strandängen är beteshävdad och sumpig har vattenlungmossa *Marchantia polymorpha* subsp. *polymorpha* och stor huvmossa *Physcomitrium pyriforme* påträffats. Inom den torra heden är väggmossa *Pleurozium schreberi* karaktäristisk och inom stagg-gräsmarkerna gräshakmossa *Rhytidiadelphus squarrosus*. På den våta humusrika botten i *fuktängar 6410* växer rikligt med kärrokrosmossa *Sarmentygnum exannulatum*.

Svamp är inventerade (www.artportalen.se Kerstin Bergelin, Viken). Arterna är allmänna och typiska för torra gräsmarker, som bl a silkesrödhättning *Entoloma sericeum*, mörk röksvamp *Lycoperdon nigrescens*, skålröksvamp *Lycoperdon utriformis*, ängsröksvamp *Lycoperdon pratense* m fl. I en fuktighet har noterats en art typisk för fattigkärr, nämligen långfotad slöjskivling *Hypholoma elongatum*.

Insekter

Trollsländor *Odonata* har inventerats (www.artportalen.se Phil Benstead, Grevie och Peter Winding, Helsingborg). Några rödlistade fjärilar *Lepidoptera* har påträffats, som sexfläckig bastardsvärmare *Zygaena filipendulae*^{NT}, bredbrämad bastardsvärmare *Zygaena loniceræ*^{NT}, allmän purpurmätare *Lythria cruentaria*^{NT} och ängsmetallvinge *Adscita statice*^{NT} (Peter Schmidt, Uppsala och Alf Petersson, Strandbaden). Skalbaggar *Coleoptera* har inventerats inom den salta strandängen (Bertil Eriksson, Karlshamn).

Under sent 1900-talet hittades ägg av alkonblåvinge *Phengaris alcon*^{EN} på klockgentiana nordost om skjutbanan. Fjärilen är idag försvunnen i området, troligen pga. värdväxtens tillbakagång.

Grod- och kräldjur

Noterade arter på www.artportalen.se är vanlig groda *Rana temporaria*, åkergroda *Rana arvalis* och vanlig padda *Bufo bufo* (Göran Paulson, Höganäs).

Fåglar²⁴⁹

Vid den tidigare och omfattande inventeringen av Skånes kustfåglar 1980-1982 påträffades häckande arter som kricka *Anas crecca*, skedand *Anas clypeata*, ejder *Somateria molissima*^{VU}, skärfläcka *Recurvirostra avosetta*, större strandpipare *Charadrius hiaticula* och småtärna *Sternula albifrons*^{VU}.

Tidigare, på 1960-70 talet, häckade här även rödspov *Limosa limosa*^{CR} och fältpiplärka *Anthus campestris*^{EN}. Brushane *Philomachus pugnax*^{VU} har tidigare häckat tillfälligt. Sydlig kärrsnäppa *Calidris alpina schinzii*^{CR} häckade åtminstone fram till 1980, de sista åren vid Jonstorp.

²⁴⁹ Där inget annat sägs är uppgifter lämnade av Karl G Nilsson, Strandbaden 2015

Arter som rödbena *Tringa totanus*, stenskvätta *Oenanthe oenanthe*, buskskvätta *Saxicola rubetra*^{NT} och sydlig gulärka *Motacilla flava* subsp. *flava* förekom allmänt på ängarna under 1980 men är nu mycket sällsynta eller helt borta liksom på många andra håll i kommunen.

Med hänsyn till områdets naturvärden ingår området i den nationella miljöövervakningen av häckande strandängsfåglar, som genomförs av länsstyrelsen i Skåne län vart femte år.

Resultaten redovisas gemensamt Surkenabben och dess omgivning, se under område 080.

Utöver uppgifterna i den nationella övervakningen ska sägas att ängspiplärka *Anthus pratensis*^{NT}, sånglärka *Alda arvensis*^{NT}, skägges *Panurus biarmicus*^{NT} och sävsparv *Emberiza schoeniclus*^{VU} är regelbundna häckfåglar. Rapphöna *Perdix perdix*^{NT} har häckat tidigare, åtminstone fram till 1990-talet. Lärkfalk *Falco subbuteo* häckar vissa år i de angränsande dungarna och gräshoppångare *Locustella naevia* häckar sannolikt vissa år i anslutning till vassarna.

Uppmärksammas skall även att vitstjärnig blåhake *Luscinia svecica* subsp. *cyanecula* troligen häckade här under 2015 för första gången i Sverige, även om misstankar fanns redan 2014. Möjligen fanns ytterligare revir i området år 2015 (www.artportalen.se).

BEVARANDEMÅL

För den del som omfattas av reservat är målen bl a att området ska vara öppen betesmark, fri från bladvass och sly, som betas ut i havet. Björk ska inte förekomma annat än längs Görslövsån och träd inte utgöra fara för markhäckande fåglar. Området ska erbjuda en ostörd miljö under fåglars häckningstid.

Växter såsom klockgentiana, källgräs, granspira, ängsnattviol, Jungfru Marie nycklar, majnycklar och sumpskräppa ska ha stabila populationer av en storlek som säkerställer deras fortlevnad.

Mark, där vallar tillhörande skjutbanan funnits, ska genom naturlig insädd återgå till naturbetesmark.

Bevarandeplan enligt Natura 2000 och skötselplan finns, den senare är fastställd 2014.

Se mer på www.lansstyrelsen.se/skane/Sv/djur-och-natur/skyddad-natur/naturresevat/hoganas/jonstorp_vegeans_mynning/Pages/default.aspx

FYSISK PLANERING

Översiktsplanen för Höganäs 2002 (2010) anger markanvändningen grönstruktur. Området är inte planlagt.

SITUATIONEN NU OCH I FRAMTID

Faktorer som motverkar bevarandemålen, artskydd och häckningsframgången för kustfågel är att:

- Strandängarna är frånstängslade från bete och igenväxande med vass, lövsly och högrörtsvegetation.
- Betespåsläpp alltid sker inom samma fälla vilket leder till ojämn hävd och vissa arter inte ges möjlighet att gå i frö. Fällindelningen är inte optimal.
- Det finns för mycket lövsly i anslutning till Görslövsån, fastighetsgränser och före detta skjutbana. Skjutbanan är inte sanerad.
- Ökade störningar från friluftsliv, vattensporter, lösa hundar etc.
- Predation av räv, mink och kråkfåglar. Många av de hotade fågelarterna har små populationerna vilket gör dem sårbara.
- För stora antal av rastande gäss skapar problem med djurhållning genom att kleta ned strandängsbetet med spillning.
- Arter som klockgentianan saknar föryngring och inte är långsiktigt tryggade. Andra som källgräs, sumpskräppa troligen är utgångna pga igenväxning.

- De områden som har högst naturvärden är lågt liggande i förhållande till havet och hotade på sikt om havsnivån höjs. Reträttväg finns till viss del inåt land men begränsas av växthusanläggning, enskilda hus och infrastruktur.

Igenväxningen med vass har däremot gynnat arter som brun kärrhök *Circus aeruginosus* och skäggmes *Panurus biarmicus*^{NT}.

Uppgift finns om majnycklar *Dactylorhiza majalis* subsp. *majalis*^{NT} fridlyst, men uppgiften är osäker då det eventuellt är en hybrid mellan Jungfru Marie nycklar och ängsnycklar.

082 FARHULT, SKOG V-SV KYRKAN

- Del av naturreservatet Jonstorp-Vegeåns mynning, beslutad den 21 augusti 2014. Natura 2000 (SE 0430125, SPA och SCI)
- Riksintresse för a) naturvård, b) kustzon samt c) rörligt friluftsliv
- Nationell Bevarandeplan för Odlingslandskapet
- Planeringsunderlag för skydd av tätortsnära natur 2009-2013
- Regionalt naturvårdsprogram
- Fastighetsägare är Staten (Naturvårdsverket), Lunds stift, enskilda och Farhult-Jonstorps församling

BESKRIVNING

Området består mestadels av sekundär naturskog och ingår delvis i det nya naturreservatet Jonstorp-Vegeåns mynning. Fram till tidigt 1900-tal²⁵⁰ fanns enbart glesa bestånd av träd. Innan dikningsepoken 1890-1920²⁵¹ dominerade betade fukthedar och mossmark, varför skogskontinuitet saknas.

Juni 2014, björksumpskog med tuvor av sumpvitmossa

Berggrunden utgörs av Kågerödsformationen (övre Trias) med sandsten, lera och lerskiffer, vilka överlagras av leriga moräner och i markytan av postglacial sand, klapper samt tunna lager torv.

Lövsumpskogen är för kommunen en ovanlig naturtyp. Området har därför högt värde för hotade eller missgynnade arter och naturtyper, så även som grönstruktur och lågt värde som tätortsnära natur för rekreation.

Kärlväxter

Skogen domineras av vårtbjörk *Betula pendula*, *B. pubescens*, med inslag av skogsek *Quercus robur*, asp *Populus tremula*, tall *Pinus sylvestris*, rönn *Sorbus aucuparia* och brakved *Frangula alnus*, med undantag för norra delen som även utgörs av planterad tall. I de centrala delarna finns äldre dynvåtmarker med fattigkärr.

---

²⁵⁰ Ortofoto 1940

²⁵¹ Skånska rekognoseringskartan 1812-1820

Dynvåtmarken väst om Svartelandsvägen innehåller rikligt med ängsull *Eriophorum angustifolium*, mindre av vecketåg *Juncus effusus*, brunven *Agrostis canina*, gråstarr *Carex canescens*, tuvad hundstarr *Carex nigra* var. *recta*, trådtåg *Juncus filiformis*, kärriol *Viola palustris* m fl.

Öst om vägen är den vid okänt tillfälle avschaktad till en enkel och vintertid anlagd ishockeybana, som kallas Brännan. Vegetationen är här sparsammare, men annars den motsvarande som föregående. I den lösa torven växer ytterligare några arter som löktåg *Juncus bulbosus*, kråklöver *Comarum palustre*, strandlysing *Lysimachia vulgaris*, stor vattenmåra *Galium palustre* subsp. *elongatum*, kärriolja *Peucedanum palustre*, spikblad *Hydrocotyle vulgaris*, pors *Myrica gale*, flaskstarr *Carex rostrata* m fl.

Vårfloran i de torrare skogsdelarna är sparsam med av bland annat kruståtel *Avenella flexuosa* och ekorrbar *Maianthemum bifolium*, harsyra *Oxalis acetosella*, vitsippa *Anemone nemorosa*, skogstjärna *Lysimachia europaea*, liljekonvalj *Convallaria majalis*. Där skogsgolvet är fuktigare och ljusare dominerar tuvtåtel *Deschampsia cespitosa* eller blåtåtel *Molinia caerulea*.

Mossor, lavar och svampar

Lövsumpskogen närmast dynvåtmarken väst om Svartelandsvägen har välutvecklade mattor av sumpbjörnmossa *Polytrichum uliginosum* och vitmossor, som uddvitmossa *Sphagnum fallax*, fransvitmossa *Sphagnum fimbriatum*, sumpvitmossa *Sphagnum palustre*, brokvitmossa *Sphagnum russowii*.

Svamp är inventerat (www.artportalen.se Kerstin Bergelin, Viken). Ett 80-tal arter har noterats, alla allmänna arter och många av dem knutna till död ved.

Område 082

Insekter

Trollsländor *Odonata* har inventerats vid dynvåtmarken öst om Svartelandsvägen. Totalt har ett 25 arter påträffats, ingen rödlistad, men antalet är högt för kommunen. Det intressantaste är däremot att flera av dem är arter knutna till myrmarker, som myrtrollslända *Leucorrhinia dubia*, nordisk kärrtrollslända *Leucorrhinia rubicunda*, starrmosaikslända *Aeshna juncea* och citronfläckad kärrtrollslända *Leucorrhinia pectoralis* fridlyst.

Den senare omfattas av habitatdirektivet (samtliga uppgifter www.artportalen.se Peter Winding, Helsingborg och Henrik Ehrenberg, Ängelholm).

Grod- och kräldjur

Vanlig groda *Rana temporaria*, åkergroda *Rana arvalis* och vanlig padda *Bufo bufo* har noterats öst om Svartlandsvägen (www.artportalen.se Göran Paulson, Höganäs)

Fåglar

Uppgifter saknas om häckande arter. Miljön bör vara lämplig för arter som taltrast *Turdus philomelos*, nötväcka *Sitta europaea*, rödstjärt *Phoenicurus phoenicurus*, svarthätta *Sylvia atricapilla*, entita *Poecile palustris*, bofink *Fringilla coelebs*, lövsångare *Phylloscopus trochilus*, gransångare *Phylloscopus collybita*, näktergal *Luscinia luscinia*, härmsångare *Hippolais icterina* m fl.

BEVARANDEMÅL

För den del som omfattas av reservat finns mål om bland annat att det på sikt finns ska det finnas träd i alla åldrar och storleksklasser där ek dominerar. Grova och/eller gamla träd ska vara rikligt förekommande och skogsbrynet mot väst ljusöppet. Minst 30 m³/hektar död ved ska finnas i dess olika storlekar och nedbrytningsstadier.

Skötselplan finns för reservatsdelen och är fastställd 2014. Se mer på

www.lansstyrelsen.se/skane/Sv/djur-och-natur/skyddad-natur/naturreservat/hoganas/jonstorp_vegeans_mynning/Pages/default.aspx

Andelen skogsek och död ved bör på sikt öka i de delar som inte omfattas av reservat.

FYSISK PLANERING

Översiktsplanen för Höganäs 2002 (2010) anger markanvändningen grönstruktur. Området är inte planlagt.

SITUATIONEN NU OCH I FRAMTID

Naturvärdena bedöms på sikt öka än mer i den del som omfattas av reservatet, under förutsättning att äldre ek och tall gynnas. Om dynvåtmarken tenderar att växa igen bör det åtgärdas, lämpligen genom röjning och höjd grundvattennivå. I övrigt bör ambitionen vara fri utveckling.

Det är osäkert om dynvåtmarken öst om Svartlandsvägen fortfarande nyttjas som ishockeybana. Om inte bör den återställas som ett större fattigkärr där uppschaktade sand- och torvvallar tas bort.

För att naturvärdena ska öka i den del som är öst om Svartlandsvägen bör andelen skogsek öka, skogen ha god ålderskiktning och mängden död ved öka.

083 FARHULT, KYRKA MED SKOG OCH LANDSKAP ÖST OM

- Riksintresse för a) kustzon samt delvis b) rörligt friluftsliv
- Nationell Bevarandeplan för Odlingslandskapet
- Skoglig nyckelbiotop
- Fastighetsägare är Farhult-Jonstorps församling, Lunds stift och enskild

BESKRIVNING

Öster om Farhults kyrka är landskapet varierat innan det övergår i helåkersbygd. Här finns skoglig nyckelbiotop med äldre ek, lövskog, betesmarker, träd och buskbryn och fuktigare åkrar. Skogen ingick i ett under första halvan av 1800-talet mycket större skogsområde, varför skogskontinuitet finns^{252 253}.

November 2014, vy västerut mot Prästaskogen

Berggrunden utgörs av Helsingborgsledet (undre Jura) med ler- och siltavlagringar och enstaka kolflöts, vilka överlagras av leriga moräner och i markytan glacial lera med inslag av postglacial sand.

Området har högt värde som grönstruktur, för hotade eller missgynnade arter och naturtyper, och lågt värde som tätortsnära natur för rekreation.

Kärlväxter

Fältskiktet är artfattigt. Enda växtart av naturvårdsintresse i skogen är pyramidbjörnbär *Rubus pyramidalis*^{CR}, som växer i gläntor och bryn.

Mycket av det öppna landskapet öst om är f d åker eller åker. Vid en återinventering år 2011 av åkersyska *Stachys arvensis*^{VU} visade sig åkern längst i sydöst hysa det största beståndet i kommunen med ca 30 000 plantor. Detta område låg i träda år 2014. Arten har generellt minskat kraftigt i landet sedan 1990-talet.

²⁵² Skånska rekognoseringskartan 1812-1820

²⁵³ Häradsekonomiska kartan 1910-15. Lantmäteriets webbtjänst ”Historiska kartor”

Mossor, lavar och svampar

Svamp är inventerad (www.artportalen.se Kerstin Bergelin, Viken). I skogen finns en del för skogsek exklusiva arter som oxtungssvamp *Fistulina hepatica*^{NT signalart} och korallticka *Grifola frondosa*^{NT signalart}. Andra ovanligare arter är liten stinksvamp *Mutinus caninus*^{signalart}, ollonskål *Ciboria batschiana* och stubbspik *Cudoniella acicularis*.

Grod- och kräldjur

Mindre vattensalamander *Lissotriton vulgaris* och större vattensalamander *Triturus cristatus* finns noterade (www.artportalen.se Göran Paulson, Höganäs) från en damm i betesmarken.

Fåglar

Den ganska öppna hagmarkskaraktären ger bra förutsättningar för buskskvätta *Saxicola rubetra*^{NT}, gulsparr *Emberiza citrinella*^{VU}, törnskata *Lanius collurio*, hämpling *Carduelis cannabina*^{SH} m fl. Området bör inventeras.

Område 083

BEVARANDEMÅL

Den skogliga nyckelbiotopen med ek bör säkerställas med biotopskydd. Målet för skogen bör vara dominans av skogsek, god ålderskiktning, grova äldre ekar och rikligt med död eller döende ved. Pyramidbjörnbäret bör finnas inom minst 20 kvadratmeter. Brynen bör vara rika på fruktbarande buskage med fläder, rosor, hagtorn och hägg.

De idag öppna fälten bör förbli oexploaterade och gräsmarkerna betas. Solitära träd och buskar förstärker värdena.

FYSISK PLANERING

Översiktsplanen för Höganäs 2002 (2010) anger delvis markanvändningen grönstruktur. Området är inte planlagt.

SITUATIONEN NU OCH I FRAMTID

Skogen öst om kyrkan är ganska ung, med undantag för ek i den skogliga nyckelbiotopen. En del av ekträden har fallit eller skadats i samband med stormarna 2011 resp. 2013.

Utvecklingspotentialen är stor om inget ekvirke körs ut, mängden död ved är begränsad idag. Föryngringen av ek är svag och det mesta utgörs av triviallöv som björk, rönn m fl. Pyramidbjörnbäret är ganska trängt av sly och skuggas ut.

Mycket trädgårdsavfall från kyrkogårdsförvaltningen har deponerats i skogen, vilket ökar på risken för invasiva arter och gödningspåverkan.

Mycket av det öppna landskapet har tidigare varit uppodlat eller är åker idag. De mer fuktiga och låglänta delarna används som betesmark. Här finns även en del åkrar med sämre dränering och lätt jord där växten åkersyska har sitt starkaste fäste inom kommunen. Arten är på stark tillbakagång i landet och är känslig för kemisk bekämpning, dränering och omläggning av mark i gräs. I skrivande stund ligger denna åker i träda.

De mer låglänta delarna i anslutning till Viaköpskanalen lämpar sig för våtmarksanläggningar. Kommunen bör inte medge avstyckning för bostadsändamål inom redovisat område enligt karta.

084 BJÖRKERÖD, SKOG I BÄCKASKOG

- Berör ”område för folkpark” eller motsvarande i detaljplan Björkeröd 5:3, 6/76
- Strandskydd
- Riksintresse för a) delvis kustzon och b) rörligt friluftsliv och delvis c) naturvård
- Nationell Bevarandeplan för Odlingslandskapet
- Markägare enskild

BESKRIVNING

Sydväst om Farhult finns en mindre sekundär ädellövnaturskog i jordbruksbygd. Skogskontinuitet²⁵⁴ saknas och nuvarande skog kan bekräftas först för tidigt 1900-tal²⁵⁵, uppkommen genom igenväxning av tidigare betesmark. Följdriktigt är markfloran artfattig. I dess centrum finns en festplats med byggnader mm.

November 2014, vy österut från Bäckaskogsvägen

Berggrunden utgörs av Kågerödsformationen (övre Trias) med sandsten, lera, lersten och lerskiffer, vilka överlagras av leriga moräner och i markytan av postglacial mo.

Området har måttligt värde för hotade eller missgynnade arter och naturtyper, som grönstruktur, och lågt värde som tätortsnära natur och för rekreation.

Kärlväxter

Lövskogen domineras av skogsek *Quercus robur*, vårtbjörk *Betula pendula* och hassel *Corylus avellana*. Utmed Oderbäcken på svämjord ökar inslaget av ask *Fraxinus excelsior*^{EN}, bok *Fagus sylvatica*, hägg *Prunus padus*, skogslönn *Acer platanoides*, rönn *Sorbus aucuparia* och fläder *Sambucus nigra*.

Markfloran är mestadels hedartat med ekorrbar *Maianthemum bifolium*, vitsippa *Anemone nemorosa*, vildkaprifol *Lonicera periclymenum*, stensöta *Polypodium vulgare* m fl. Utmed ån är floran mer lundartad med desmeknopp *Adoxa moschatellina*^{NT} signalart, skogsvinbär *Ribes*

²⁵⁴ Skånska rekognoseringskartan 1812-1820

²⁵⁵ Häradsekonomiska kartan 1910-15. Lantmäteriets webbtjänst ”Historiska kartor”

spicatum, lundviol *Viola reichenbachiana*, storrams *Polygonatum multiflorum* ^{signalart}, krusbär *Ribes uva-crispa*, flenört *Scrophularia nodosa* m fl.

Mossor, lavar och svampar

På gångväg här av cement finns stennäbbmossa *Rhynchostegium murale*, en sydlig art med endast ett 25-tal förekomster i landet.

Fåglar

Uppgifter saknas men ek- och björkskogen med dess bryn bör vara attraktiv för mer allmänna arter.

BEVARANDEMÅL

Ekdominerad lövskog med god ålderskiktning, äldre ek och ask och ökad mängd död ved. Buskskiktet bör vara väl utvecklat med hassel. I fältskiktet ska finnas arter som vitsippa, ekorrbär, desmeknopp, lundviol m fl.

FYSISK PLANERING

Översiktsplanen för Höganäs 2002 (2010) anger markanvändningen grönstruktur. Området är planlagt som område för folkpark.

Område 084

SITUATIONEN NU OCH I FRAMTID

Enligt detaljplan är del av området kvartersmark. Det bör klargöras om allemansrätten gäller eller inte eftersom planen inte medger boende. Här har fram till för några år sedan varit folkpark med dans och byggnader med inhägnad finns kvar. Kommunen bör vara restriktiv till eventuell planändring i syfte att skapa byggrätter för bostad på bekostnad av skogen.

085 FARHULTSBADEN

- Del av naturreservatet Jonstorp-Vegeåns mynning, beslutad den 21 augusti 2014. Delvis Natura 2000 (SE 0430125 SPA och SCI).
- Utökat strandskydd
- Område inom RAMSAR konventionen
- Riksintresse för a) naturvård, b) rörligt friluftsliv och c) kustzon
- Berör ”natur” i detaljplan Farhultsbaden 6/05
- Nationell bevarandeplan odlingslandskapet
- Regionalt planeringsunderlag för skydd av tätortsnära natur 2009-2013
- Regionalt naturvårdsprogram
- Ängs- och hagmarksinventeringen Skåne län 2002-2004, objekt Farhult (1D4-XNP) på 20.4 hektar (delas med område ”Stenkrossen”)
- Markägare enskilda och samfälligheter

BESKRIVNING

Omfattar kusten utmed Farhult med sandstrand, fördyner, vita och grå dyner, fuktängar, vassar, buskage och lövskog inne bland bebyggelsen.

Sommaren 2005, vy österut mot Årnacke hamn

Gräsmarkskontinuitet finns²⁵⁶ ²⁵⁷ och fram till 1900-talets början²⁵⁸ var området i sin helhet öppet och betat. Berggrunden utgörs av Kågerödsformationen (övre Trias) med sandsten, lera och lerskiffer, vilka överlagras av leriga moräner och i markytan av postglacial sand och grus.

---

²⁵⁶ Skånska rekognoseringskartan 1812-1820

²⁵⁷ Häradsekonomiska kartan 1910-15. Lantmäteriets webbtjänst ”Historiska kartor”

²⁵⁸ Ortofoto 1940

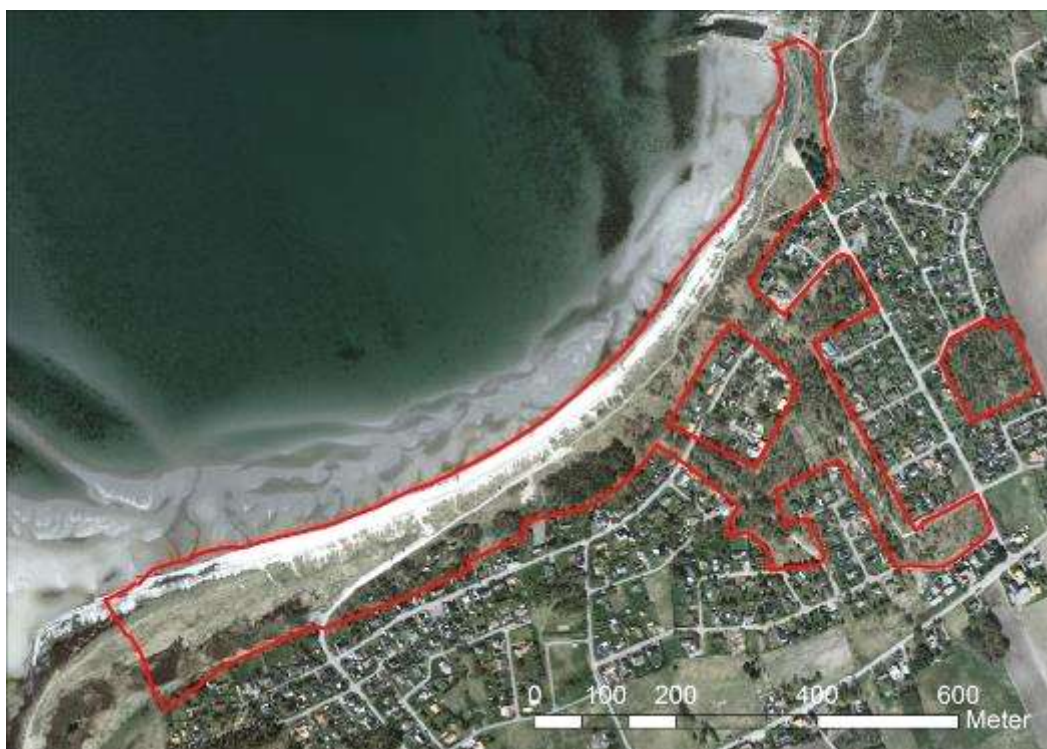
Området har mycket högt värde för hotade eller missgynnade arter och naturtyper, rekreation, som tätortsnära natur och högt värde som grönstruktur.

Natura 2000 naturtyper²⁵⁹ och kärlväxter

Större delen ingår i Natura 2000, och i området finns naturtyperna *driftvallar 1210*, *vita dynner 2120*, *grå dynner 2130*, *risdynner 2140* och *dynnvåtmarker 2190*. Grundbottnarna och havet behandlas under område ”004 Grundbottnarna i inre Skälderviken”.

Området hyser de bäst utvecklade dynerna inom kommunen. Närmast vattnet ligger *driftvallar* av tång *Fucus*, bandtång *Zostera marina* med mällor *Atriplex*, krusskräppa *Rumex crispus*, strandpilört *Persicaria lapathifolia* subsp. *lapathifolia*, grodtåg *Juncus ranarius*, rosenpilört *Persicaria minor*, strandskräppa *Rumex maritimus*, åkermolke *Sonchus arvensis* m fl.

Mot Årnacke hamn övergår driftvallen i vassar *Phragmites australis* och havssäv *Bolboschoenus maritimus* på stenigare strand. Sällsynt ses här källgräs *Catabrosa aquatica*^{VU} i dagvattenutlopp eller källflöden.

Område 085

Dynerna innanför driftvallen utgörs av *vita dynner 2120* med saltarv *Honckenya peploides*, marviol och de sandbindande gräsen strandkvickrot *Elytrigia juncea*, strandråg *Leymus arenarius* och sandrör *Ammophila arenaria*.

Innanför de *vita dynerna* ackumuleras fortfarande sand, men inte i lika hög grad. Här dominerar oftast mossor, lavar och vegetationen är gles med talrika sandblottor. Naturtypen utgörs av *grå sanddynner 2130* med karaktärsarter som sandstarr *Carex arenaria*, gulmåra *Galium verum*, blåmunkar *Jasione montana*, rödsvingel *Festuca rubra*, gråfibbla *Pilosella officinarum*, backtimjan *Thymus serpyllum*^{NT}, borsttåtel *Corynephorus canescens* m fl.

I östra delen av området finns en sammanhängande hed av naturtypen *risdynner 2140*, vilka är i ett senare successionsstadium än de *grå dynerna*. De domineras av olika ris som kråkbär *Empetrum nigrum*, ljung *Calluna vulgaris* och krypvide *Salix repens* subsp. *repens*.

Sällsynt finns här också klockljung *Erica tetralix*.

²⁵⁹ Uppgift om naturtyp, se skötselplan för naturreservatet Jonstorp-Vegeåns mynning, antagen 2014, länsstyrelsen i Skåne län.

Närmast bebyggelsen i väst ligger ett stråk med *dynvätmark* (2190), som är kraftigt igenväxande med bl a vass. Intill fuktstråket finns flera sällsynta och hävdgynnade arter såsom t ex ormtunga *Ophioglossum vulgatum*, ängsnattviol *Platanthera bifolia* subsp. *bifolia* och ängsnycklar *Dactylorhiza incarnata*.

De trädbevuxna markerna mellan bebyggelsen utgörs av tidigare med björk igenväxta hed. Ett igenväxt kärr med Pors *Myrica gale* finns närmast Årnackevägen.

Mossor, lavar och svampar

Mossfloran är trivial och typisk för miljön med torktoleranta arter som cypressfläta *Hypnum cupressiforme*, väggmossa *Pleurozium schreberi* m fl.

Svampfloran är översiktligt inventerad. Här finns allmänna arter på sand som dynhatta *Mycena chlorantha*, stråbrosking *Crinipellis scabellum*, kornig röksvamp *Lycoperdon lividum*, lökbrosking *Marasmius scorodonius* m fl. (Kerstin Bergelin, Viken). En noggrannare inventering av dyner kan visa på ovanliga svamparter.

Borsttåtel *Corynephorus canescens*

Insekter

Insekter är inte inventerade, förutom trollsländor *Odonata*, men de rödlistade arterna rödfläckig blåvinge *Aricia agestis*^{NT}, sexfläckig bastardsvärmare *Zygaena filipendulae*^{NT} och ängsmetallvinge *Adscita statices*^{NT} har påträffats (www.artportalen.se m fl.).

Fåglar ²⁶⁰

Fältpiplärka *Anthus campestris*^{EN} häckade tidigare i dynområdena och försvann härifrån något tidigare här än i områdena 080-081. De västra delarna är främst intressanta för tärnor *Sternidae* och vadare *Charadrii/Scolopaci* som rastlokal under sensommar-höst.

I de vassdominerade kärren hörs rörsångare *Acrocephalus scirpaceus* och sävsångare *Acrocephalus schoenobaenus* (www.artportalen.se Ulf Ståhle, Lerberget). Andra regelbundna gäster i vassarna under häckningstid är skäggmes *Panurus biarmicus*^{NT} och sävsparv *Emberiza schoeniclus*^{VU}.

---

²⁶⁰ Där inget annat sägs är uppgifter lämnade av Karl G Nilsson, Strandbaden 2015

BEVARANDEMÅL

För den del som omfattas av reservat är målen bl a att området ska vara öppet, inte igenväxande och vassbestånd i områdets östra del ska inte öka nämnvärt i utbredning. Träd finns endast utmed bebyggelsen med undantag för enstaka solitärer. Vresros ska inte finnas. Mänsklig påverkan ska inte störa strandens naturvärden, inte heller ska de naturliga geomorfologiska processerna som bildande och succession av dyner.

För området finns delvis även bevarandeplan enligt Natura 2000 och skötselplan, den senare fastställd 2014. För mer detaljer, se

www.lansstyrelsen.se/skane/Sv/djur-och-natur/skyddad-natur/naturresevat/hoganas/jonstorp_vegeans_mynning/Pages/default.aspx

Vy västerut från Årnackevägen

För de delar som är utanför reservatet bör gälla att nuvarande björkskog hålls ljusöppen, i syfte att gynna markfloran och rekreation, samt att lövskog och videkärren mot Solvik bibehålls som ljusöppna.

FYSISK PLANERING

Översiktsplanen för Höganäs 2002 (2010) anger markanvändningen grönstruktur. Området är planlagt som natur.

SITUATIONEN NU OCH I FRAMTID

Området i stort igenväxande där processen är kraftigast från områdets centrala del och västerut. Fram till 1990-talet var gräsmarkerna lågväxta och mycket artrika. I västra delen fanns bland annat månlåsbräken *Botrychium lunaria*^{NT} och höstlåsbräken *Botrychium multifidum*^{NT}, vilka nu är utgångna och ersatta med högörtsvegetation.

Kuststräckan har tidigare varit kraftigt bevuxen med vresros *Rosa rugosa*, som bekämpats, men återkommer med rotskott.

I jämförelse med flygbild från 1940 syns en aktiv påbyggnad av strandlinjen västerut men en viss erosion i östra delen. De senaste årens stormar med högvatten har skadat dynerna svårt. Försök till återuppbyggnad har skett. Utan dyner kommer den kustnära bebyggelsen att översvämmas vid högvatten. Om havsnivån höjs förloras merparten av naturvärden då tillräckligt med reträttväg saknas pga. bebyggelse och infrastruktur.

086 FARHULT, KUST MOT NORRA HÄLJARÖD

- Del av naturreservatet Jonstorp-Vegeåns mynning, beslutad den 21 augusti 2014. Natura 2000 (del av SE 0430125, SPA och SCI)
- Utökat strandskydd
- Område inom RAMSAR konventionen
- Riksintresse för a) naturvård, b) kust och skärgård och c) rörligt friluftsliv
- Nationell bevarandeplan odlingslandskapet
- Regionalt naturvårdsprogram
- Ängs- och hagmarksinventeringen Skåne län 2002-2004, objekt Farhult (1D4-XNP) på 20.4 hektar (delas med Farhultsbaden)
- Fastighetsägare är enskilda och samfälligheter

BESKRIVNING

Direkt öst om Farhult är kusten block- och stenrik. Delar av markerna har, med vissa uppehåll, betats. Här finns kalkfuktäng, kärr, gölar, torräng, klapperstensfält med spår av stembrytning, träd- och buskage, mindre havsstrandäng och igenväxande gräsmark. Gräsmarkskontinuitet finns^{261 262}.

Vy från Stenvallavägen mot havet

Berggrunden utgörs av Kågerödsformationen (övre Trias) med sandsten, lera, lersten och lerskiffer, vilka överlagras av leriga moräner och i markytan av postglacial klapper och grus. Området har mycket högt värde för hotade eller missgynnade arter och naturtyper, som grönstruktur och tätortsnära natur för rekreation.

---

²⁶¹ I jämförelse med Skånska rekognoseringskartan 1812-1820

²⁶² Ortofoto 1940

Natura 2000 naturtyper ²⁶³ och kärleväxter

Större delen ingår i Natura 2000, och i området finns naturtyperna *laguner 1150*, *sten- och grusvallar 1220*, *torra bedar 4030*, *silikatgräsmarker 6270*, *fuktängar 6410* och *öppna mossar och kärr 7140*.

Område 086

Sten- och grusvallarna 1220 utmed havet hyser bland annat strandglim *Silene uniflora*, strandkvanne *Angelica archangelica* subsp. *litoralis*, strandkål *Crambe maritima*, saltarv *Honckenya peploides* och sällsynt spåttistel *Carlina vulgaris* och axveronika *Veronica spicata*. De två senare är gynnade av kalkinslaget i gruset.

Några *laguner 1150* finns nära havet, strandgölar med tydlig influens av havsvatten vid storm- och högvatten. I någon av dem finns kraftigare våtmarksvegetation, i någon annan öppet vatten med borstnate *Stuckenia pectinata*. Till mer ovanliga arterna här hör krypfloka *Helosciadium inundatum* ^{EN} fridlyst.

Begränsade ytor av *salta strandängar 1330* finns här, starkt påverkade av erosion. Karaktärsarter här är smultronklöver *Trifolium fragiferum*, strandkrypa *Glaux maritima*, krypven *Agrostis stolonifera*, gulkämpar *Plantago maritima*, gäsört *Potentilla anserina*, havsnarv *Spergularia media*, havssälting *Triglochin maritima*, saltnarv *Spergularia salina*, salttåg *Juncus gerardii*, revigt saltgräs *Puccinellia maritima* m fl.

Naturtypen *Silikatgräsmarker 6270* dominerar området. Gräsmarkerna är artrika med liten blåklocka *Campanula rotundifolia*, pillerstarr *Carex pilulifera*, glandelögontrost *Euphrasia stricta* var. *brevipila*, knägräs *Danthonia decumbens*, vitmåra *Galium boreale*, gulmåra *Galium verum*, jordtistel *Cirsium acaule* ^{NT}, käringtand *Lotus corniculatus*, brudbröd *Filipendula vulgaris*, jungfrulin *Polygala vulgaris*, ängsnattviol *Platanthera bifolia* subsp. *bifolia* ^{NT}, höskallra *Rhinanthus angustifolius*, bockrot *Pimpinella saxifraga*, baktimjan *Thymus serpyllum* ^{NT}.

Det finns små ytor med *torra bedar 4030*. Här finns ljung *Calluna vulgaris*, kråkbär *Empetrum nigrum*, blåbär *Vaccinium myrtillus*, stenmåra *Galium saxatile*, knippfryle *Luzula campestris*, gråfibbla *Pilosella officinarum*, fårsvingel *Festuca ovina* m fl.

²⁶³ Uppgift om naturtyp, se skötselplan för naturreservatet Jonstorp-Vegeåns mynning, antagen 2014, länsstyrelsen i Skåne län.

Naturtypen *öppna mossar och kärr 7140* utgörs av ett komplex med vitmossor *Sphagnum*, fattiga och medelrika kärr och gölar som sommartid torkar ut. Naturtypen är ganska artrik här med dvärgigelknopp *Sparganium natans*, brunven *Agrostis canina*, mannagräs *Glyceria fluitans*, vattenmöja *Ranunculus aquatilis*, svalting *Alisma plantago-aquatica*, kabbleka *Caltha palustris*, kärrviol *Viola palustris*, sjöfräken *Equisetum fluviatile*, spikblad *Hydrocotyle vulgaris*, sydknappsäv *Eleocharis palustris* subsp. *waltersii*, vattenblink *Hottonia palustris*, vattenklöver *Menyanthes trifoliata*, liten vattenmåra *Galium palustre* subsp. *palustre*, källarv *Stellaria uliginosa*, vanlig sumpförgätmigej *Myosotis laxa* subsp. *caespitosa* m fl.

Havsstrandäng med grusig strandvall

I *fuktängarna 6410* är delvis kalkpåverkade. Här finns ett brett spektrum av arter, de som växer i lågt pH-värde till de som kräver högre pH-värde. Här ses stjärnstarr *Carex echinata*, liten hundstarr *Carex nigra* var. *nigra*, klockklung *Erica tetralix*, stagg *Nardus stricta*, sumpmåra *Galium uliginosum*, trådtåg *Juncus filiformis*, ängsvädd *Succisa pratensis*, blodrot *Potentilla erecta* och inom kalkfuktäng hirsstarr *Carex panicea*, slankstarr *Carex flacca*, ängsstarr *Carex hostiana*^{NT}, loppstarr *Carex pulicaris*^{VU}, darrgräs *Briza media*, tätört *Pinguicula vulgaris*, vildlin *Linum catharticum*, småvänderot *Valeriana dioica*, plattsäv *Blysmus compressus*^{NT}, gökblomster *Lycnis flos-cuculi*, ängsbräsma *Cardamine pratensis* m fl.

De centrala högstarrsängarna domineras av blåsstarr *Carex vesicaria* med inslag av kråklöver *Comarum palustre* och odon *Vaccinium uliginosum*, den senare i övergången till fast mark.

De igenväxande träd- och buskmarkerna består av vårtbjörk *Betula pendula*, sälg *Salix caprea*, skogsek *Quercus robur*, slån *Prunus spinosa*, vresros *Rosa rugosa*, sten- och nyponrosor *Rosa*, hagtorn *Crataegus*, rönn *Sorbus aucuparia* m fl.

Mossor, lavar och svampar

Mossfloran följer jordmånen. I de igenväxta klapperstensfälten finns kalkgynnade arter som kransmossa *Rhytidiadelphus triquetrus* och kalktujamossa *Thuidium recognitum* bland grästen. Historiskt har här bedrivits sten- och grustäkt och i samband med det har kalkrikare lager kommit i dagen. I *Sten- och grusvallarna 1220* finns sparsamt med kalkklockmossa *Homalothecium* och på torv i *salta strandängar 1330* sparsamt med salttuss *Henediella heimii*. Stor skedmossa *Calliergon giganteum* bildar en välutvecklad matta i ett av kärren.

Svampfloran är delvis inventerad (www.artportalen.se Kerstin Bergelin, Viken). Några allmänna arter är tegelticka *Daedaleopsis confragosa* på *Salix* och inom den betade delen mörk röksvamp *Lycoperdon nigrescens*.

Insekter

Några dagfjärilar av naturvärdesintresse har påträffats, som smultronvisslare *Pyrgus malvae*, allmän purpurmätare *Lythria cruentaria*^{NT}, rödfläckig blåvinge *Aricia agestis*, sexfläckig bastardsvärmare *Zygaena filipendulae*^{NT} och sälgskimmerfjäril *Apatura iris* (www.artportalen.se flera rapportörer).

Groddjur

Vanlig groda *Rana temporaria*, vanlig padda *Bufo bufo*, skogsödlå *Zootoca vivipara*, mindre vattensalamander *Lissotriton vulgaris* och större vattensalamander *Triturus cristatus* har påträffats (www.artportalen.se Göran Paulson, Höganäs). Den sistnämnda har setts senast under 2005.

Fåglar²⁶⁴

Vid den tidigare och omfattande inventeringen av Skånes kustfåglar 1980-1982 påträffades häckande arter som ejder *Somateria molissima*^{VU}, större strandpipare *Charadrius hiaticula* och rödbena *Tringa totanus*. Under enstaka år fram till åtminstone i början av 1980-talet häckade även Ärtå *Anas querquedula*^{VU}.

Arealen betad strandäng är begränsad men här finns även fukthed, kärr och gölar som har betydelse för kustfågelfaunan. Området strandängsfåglar inventeras därför vart femte år inom den nationella miljöövervakningen, som sker genom länsstyrelsen i Skåne län.

De senaste tio årens resultat visas här nedan.

Art ²⁶⁵	2002	2007	2012
Knölsvan	-	-	1
Kricka	-	-	1
Gräsand	-	-	7
Strandskata	3	2	5
Skärfläcka	2	0	0
Större strandpipare	1	0	0
Tofsvipa	3	1	2
Rödbena	1	0	1
Fiskmås	0	0	2

I buskmarkerna häckar bl a ärt- och törnsångare *Sylvia curruca*, *S. communis* men i övrigt saknas uppgifter (Alf Petersson, Strandbaden).

BEVARANDEMÅL

Reservatets mål är bl a att området ska utgöras av betesmark med spritt buskage, våtmarkerna ha vattenspiegel vintertid, arter som större vattensalamander, loppstarr, krypfloka och ängsstarr ha sin fortlevnad säkrad m m.

För området finns även bevarandeplan enligt Natura 2000 och skötselplan, den senare fastställd år 2014.

För mer uppgifter, se www.lansstyrelsen.se/skane/Sv/djur-och-natur/skyddad-natur/natureservat/hoganas/jonstorp_vegeans_mynning/Pages/default.aspx

²⁶⁴ Där inget annat sägs är uppgifter lämnade av Karl G Nilsson, Strandbaden 2015

²⁶⁵ Rapport ”Häckande fåglar på havsstrandängar i Halland och västra Skåne 2007”, utgiven av länsstyrelserna i Skåne län och Hallands län

FYSISK PLANERING

Översiktsplanen för Höganäs 2002 (2010) anger markanvändningen grönstruktur. Området är inte planlagt

SITUATIONEN NU OCH I FRAMTID

Områdets västra del har tidigare betats med nötkreatur men legat i ohävd de senare åren. Lövsly, björnbär och slån har däremot hållits efter genom årligen slaghackning. Ett flertal björkar och större buskage av vide utmed strandgölarna har sparats. Staketet som inhägnar betet har förfallit. Behovet av att återuppta beteshävd med nötkreatur är stort. All björk bör tas bort och så även det sydexponerade videt som skuggar gölarna.

Kusterosionen tar successivt av den mindre strandängen. På sikt hotar eventuell havshöjning området sin helhet.

087 FARHULT, SKOGSDUNGAR SYD OM

- Riksintresse a) kustzon, b) rörligt friluftsliv och c) naturvård
- Nationell bevarandeplan odlingslandskapet
- Enskilda fastighetsägare

BESKRIVNING

Sydost om Farhult finns två mindre skogsdungar i jordbruksbygd, kvarstående skog av ett tidigare mycket större skogsområde under 1800-talets första halva. Skogskontinuitet finns²⁶⁶ ²⁶⁷. Berggrunden utgörs av Helsingborgsledet (undre Jura) med ler- och siltsten, skiffer och kol, vilka överlagras av leriga moräner och till mindre del i markytan av postglacial sand.

Området har okänt värde för hotade eller missgynnade arter och naturtyper, högt värde som grönstruktur och lågt värde som tätortsnära natur för rekreation.

Maj 2015, vy mot norr

Kärlväxter

Bok *Fagus sylvatica* och skogsek *Quercus robur* är dominerande träd, följt av ask *Fraxinus excelsior*^{EN}, vårtbjörk *Betula pendula*, hassel *Corylus avellana*, klibbal *Alnus glutinosa*, rönn *Sorbus aucuparia* och fläder *Sambucus nigra*.

Markfloran är både hed- och ängsartad med en våraspekt av buskstjärnblomma *Stellaria holostea*^{signalart}, vitsippa *Anemone nemorosa*, harsyra *Oxalis acetosella*, ekorrbar *Maianthemum bifolium*, liljekonvalj *Convallaria majalis*, desmeknopp *Adoxa moschatellina*^{NT} ^{signalart}, lundviol *Viola reichenbachiana*, lundvårlök *Gagea spathacea*^{signalart}, skogsbingel *Mercurialis perennis*, storrams *Polygonatum multiflorum*^{signalart}, svalört *Ranunculus ficaria* m fl.

Andra skogsarter här är vildkaprifol *Lonicera perichyenum*, raspbjörnbär *Rubus radula*, skogsbjörnbär *Rubus nessensis* subsp. *nessensis*, klobjörnbär *Rubus lindebergii*, skogsbräken *Dryopteris carthusiana*, tuvtätel *Deschampsia cespitosa*, örnbräken *Pteridium aquilinum*, hallon *Rubus idaeus*, hagfibbla *Hieracium triviale*, hårbjörnbär *Rubus camptostachys*.

²⁶⁶ Skånska rekognoseringskartan 1812-1820

²⁶⁷ Häradsekonomiska kartan 1910-15. Lantmäteriets webbtjänst ”Historiska kartor”

Fåglar

Som relativt isolerad skogslund med äldre träd ute i jordbrukslandskapet bör platsen erbjuda bra häckningsförutsättningar för röd glada *Milvus milvus* m fl.

Här bör även kunna ses/höras småfågel som trädgårdssångare *Sylvia borin*, lövsångare *Phylloscopus trochilus*, grönsångare *Phylloscopus sibilatrix*, trädkrypare *Certhia familiaris*, nötväcka *Sitta europaea*, svartvit flugsnappare *Ficedula hypoleuca*, rödstjärt *Phoenicurus phoenicurus*, svarthätta *Sylvia atricapilla* m fl.

BEVARANDEMÅL

Boskog med god ålderskiktning, med prioritet på äldre träd, där mängden död ved tillåts öka. Området bör vara fritt från störningar under häckningstid. Fältskiktet ska vara delvis ängsartat med buskstjärnblomma, lundviol, lundvårlök, skogsbingel m fl.

FYSISK PLANERING

Översiktsplanen för Höganäs 2002 (2010) anger markanvändningen grönstruktur, där skogsdungarna ligger i en korridor. Området är inte planlagt.

Område 087

SITUATIONEN NU OCH I FRAMTID

Området har utvecklingspotential om skogliga ingrepp begränsas till att gynna grov och högvuxen ek och bok. Skogsdungarnas isolerade läge gör dem intressanta för häckande rovfågel. Så även bör mängden död ved tillåts öka då den är begränsad idag. Området är kraftigt exponerat och eventuell gallring måste ske försiktigt då risk för stormskador är stor.

088 RÖNNEN, KUST OCH BETESMARKER

- Del av naturreservatet Jonstorp-Vegeåns mynning, beslutad den 21 augusti 2014. Natura 2000 (SE 0430125, SPA och SCI).
- Utökat strandskydd
- Område utsett inom RAMSAR konventionen
- Riksintresse för a) naturvård, b) kustzon och c) rörligt friluftsliv
- Nationell bevarandeplan odlingslandskapet
- Regionalt naturvårdsprogram
- Ängs- och hagmarksinventeringen Skåne län 2002-2004, objekt N. Häljaröd (7CA-BPS) på 41.5 hektar och objekt N. Häljaröd (A54-JHZ) på 1.2 hektar
- Enskilda fastighetsägare

BESKRIVNING

Rönnen är en halvö uppbyggd av morän, block, sten, grus och sand. Här finns laguner, havsstrandäng, dyner och betade artrika gräsmarker. Området är nästan helt helt fria från träd och buskar. Gräsmarks- och beteskontinuiteten²⁶⁸ ²⁶⁹ är lång. Den yttre delen, kallad Rönnen, är åtskild från fastlandet av en tidvis översvämmad sänka. Mot landsvägen höjer sig markerna där de markerar Littorinahavets forna strandlinje.

Området har mycket högt värde för hotade eller missgynnade arter och naturtyper, som grönstruktur och måttligt värde som tätortsnära natur för rekreation.

Vy ut över Rönnen

Berggrunden utgörs av Helsingborgsledet (undre Jura) med ler- och siltavlagringar och enstaka kolflöts, vilka överlagras av leriga moräner och vid markytan klapper, sand, mo samt i lagunen kärrtorv.

Vid jämförelse med flygfoto från 1940 syns att Rönnen har utökats i omfång söderut och är numera inte längre en ö.

---

²⁶⁸ I jämförelse med Skånska rekognoseringskartan 1812-1820

²⁶⁹ Ortofoto 1940

Den träd- och buskbärande marken i öster har sedan 1940-talet till stora delar odlats upp och den andra träd- och buskmarken i väster förefaller ha varit öppnare. En bit av betesmarken i söder har övergått till åker.

Rönnen har använts för militära syften, dels som träningsmål när flygvapnet övade under andra världskriget och dels att skjuta ifrån.

Natura 2000 naturtyper²⁷⁰ och kärlväxter

Merparten av området ingår i Natura 2000, och här finns naturtyperna *laguner 1150*, *driftvallar 1210*, *sten- och grusvallar 1220*, *glasörtstränder 1310*, *salta strandängar 1330*, *fördyner 2110*, *vita dyner 2120*, *grå dyner 2130*, *stagg-gräsmarker 6230*, *silikatgräsmarker 6270* och *fuktängar 6410*.

Grundbottnarna och havet behandlas under område ”004 Grundbottnarna i inre Skälderviken”.

Område 088

Vegetationen på *driftvallar 1210* och *sten- och grusvallarna 1220* går oftast in i varandra, men den är mer sparsam på den sistnämnda. Typiska arter är mållor *Atriplex*, gåsört *Argentina anserina*, kustbaldersbrå *Tripleurospermum maritimum*, krusskräppa *Rumex crispus*, åkertistel *Cirsium arvense*, pilört *Persicaria lapathifolia* m fl.

Rönnen skiljs från fastlandet genom en grund, dyig, lagun med *glasörtstränder 1310* som på sensommaren färgas röd av glasört *Salicornia europaea*. Den omges av *salta strandängar 1330* av bland annat saltnarv *Spergularia marina*, smultronklöver *Trifolium fragiferum*, smal käringtand *Lotus tenuis*^{NT}, rödsvingel *Festuca rubra*, strandaster *Tripolium pannonicum*, strandkräpa *Lysimachia maritima*, gulkämpar *Plantago maritima*, salttåg *Juncus gerardii*, havssälting *Triglochin maritima*, krypven *Agrostis stolonifera*, kustsaltgräs *Puccinellia capillaris*

I västra delen av Rönnen dominerar *grå dyner 2130*. Utmed havsbrynet finns mindre arealer *fördyner 2110* och *vita dyner 2120*. I *fördynerna* växer strandkvickrot *Elythrigia juncea*, saltarv *Honckenya peploides*, marviol *Cakile maritima*, sodaört *Kali turgida*, mållor m fl.

Sanden i de *vita dynerna* stabiliseras främst av strandråg *Leymus arenarius* och sandrör *Ammophila arenaria*, men här finns sällsynt inslag är klittviol *Viola tricolor* subsp. *curtisii*^{VU}.

²⁷⁰ Uppgift om naturtyp, se skötselplan för naturreservatet Jonstorp-Vegeåns mynning, antagen 2014, länsstyrelsen i Skåne län.

Där dynen är äldre övergår den i *grå sanddynen* med bland annat fårsvingel *Festuca ovina*, blåmunkar *Jasione montana*, gulmåra *Galium verum*, ängsviol *Viola canina*, gråfibbla *Pilosella officinarum*, borsttåtel *Corynephorus canescens*, sandstarr *Carex arenaria*, backtimjan *Thymus serpyllum*^{NT}, gul fetknopp *Sedum acre*.

Området mot landsvägen och åkrar domineras av *silikatgräsmarker* 6270, vilken har ganska varierande kvalitéer. Här finns rödven *Agrostis capillaris*, stenmåra *Galium saxatile*, knägräs *Danthonia decumbens*, liten blåklocka *Campanula rotundifolia*, karingtand *Lotus corniculatus*, knölsmörlblomma *Ranunculus bulbosus*, ängssyra *Rumex acetosa*, svartkämpar *Plantago lanceolata*, grässtjärnblomma *Stellaria graminea* m fl.

Centralt i *silikatgräsmarkerna* finns ett parti *fuktängar* 6410. Marken där är artrik men kraftigt igenväxande, har svag beteshävd och är rejält tuvig av stultstarr *Carex nigra* subsp. *juncella*. Delar av den är kalkpåverkad och hyser arter som loppstarr *Carex pulicaris*^{VU}, äkta ängsnycklar *Dactylorhiza incarnata* var. *incarnata*, kärresälting *Triglochin palustris*, krusfrö *Selinum carvifolia*, småvänderot *Valeriana dioica*, nålstarr *Carex dioica*. På tuvorna finns en fattigmarksvegetation av tranbär *Vaccinium oxycoccos*, revfibbla *Pilosella lactucella*, kärreviol *Viola palustris* m fl. Generellt på fuktigare mark dominerar veke- och knapptåg *Juncus effusus*, *J. conglomeratus*, kärrestistel *Cirsium palustre*, nysört *Achillea ptarmica*, älggräs *Filipendula ulmaria*, blodrot *Potentilla erecta* m fl.

I diken med näringsrikt vatten finns en frodig våtmarksflora med rosendunört *Epilobium hirsutum*, brunskära *Bidens tripartita*, bäckmärke *Berula erecta*, bäckveronika *Veronica beccabunga*, svalting *Alisma plantago-aquatica*, vattenpilört *Persicaria amphibia*, blågrönt mannagräs *Glyceria declinata*^{VU}, bitterpilört *Persicaria hydropiper* m fl.

I den delvis igenväxande, men betade, träd- och buskrika hagmarken i väster finns ett hundratal buskar av västkustrosen *Rosa inodora*^{EN} fridlyst tillsammans med vanlig nyponros *Rosa dumalis*, fläder *Sambucus nigra*, sötbjörnbär *Rubus plicatus* och slån *Prunus spinosa*. Betesmarken omges av stengården, med träd av skogsek *Quercus robur*, rönn *Sorbus aucuparia* och sötkörbär *Prunus avium*. Här i gräsmarken finns sällsynt svarttandad maskros *Taraxacum duplicitifrons*^{VU}.

Längs områdets östra strand finns igenväxande träd- och buskrik gräsmark som under början av 1900-talet varit uppodlad tomtmark med någon form av bebyggelse.

Mossor, lavar och svampar²⁷¹

Mossfloran är inte inventerad på halvön eftersom beträdnadsförbud gäller året runt. De arter som kan förväntas inom *salta strandängar* 1330 är salttuss *Henediella beimii* och på skalgrus eventuellt strandkalkmossa *Tortella flavovirens*. I området som helhet dominerar allmänna och torktoleranta arter.

Svampfloran kunde förväntas ha en artrik sammansättning av vaxskivlingar *Hygrocybe*, med de kvalitéer området uppvisar, men här finns endast sex vanligare arter som exempelvis vitvaxing *Hygrocybe virginea*, spröd vaxskivling *Hygrocybe ceracea* och toppvaxskivling *Hygrocybe conica*. Troligen är gräsmarkerna för näringspåverkade av den enorma mängd spillning gässen lämnar efter sig. Andra för naturmiljön typiska arter är violmusseron *Lepista sordida*, svart jordtunga *Geoglossum umbratile*, aprikosfingersvamp *Clavulinopsis luteoalba*, hagfingersvamp *Clavulinopsis helvola* och dvärgjordstjärna *Geastrum schmidelii*^{NT}.

Lavfloran är knuten till sten, block, ved, stängsel och magrare gräsmark men är inte undersökt.

Insekter

Bortsett från trollsländor *Odonata*, är insektsfaunan inte inventerad. För trollsländor finns sju arter rapporterade, ingen rödlistad.

Enstaka noteringar av insekter finns. Av intresse som naturvärde sexfläckig bastardsvärmare *Zygaena filipendulae*^{NT}, allmän purpurmätare *Lytbria cruentaria*^{NT} och ängsmetallvinge *Adscita sticticus*^{NT} (www.artportalen.se flera rapportörer)

²⁷¹ Uppgifter om svamparter, dess miljö och synpunkter har lämnats av Kerstin Bergelin, Viken

Fåglar²⁷²

Vid den tidigare och omfattande inventeringen av Skånes kustfåglar 1980-1982 påträffades häckande arter som kricka *Anas crecca*, årta *Anas querquedula*^{VU}, skedand *Anas chyeata*, ejder *Somateria molissima*^{VU}, skärfläcka *Recurvirostra avosetta*, större strandpipare *Charadrius hiaticula*, kärrsnäppa *Calidris alpina schinzii*^{CR} och fisktärna *Sterna hirundo*. Andra mer oregelbundna fågelhäckare var bland annat skedand *Anas chyeata*, mindre strandpipare *Charadrius dubius* och storspov *Numenius arquata*^{NT}.

Rödspov *Limosa limosa*^{CR} har gjort enstaka häckningsförsök, som 1990-1991 då spelande fåglar noterades. Fram till 1990 fanns även sydlig kärrsnäppa *Calidris alpina* subsp. *schinzii*^{CR}. Längre tillbaks häckade fältpiplärka *Anthus campestris*^{EN} i de delar av området där det finns sanddyner. Tobisgrissla *Cephus grylle*^{NT} och skärpiplärka *Anthus spinoletta* har häckat och då i de mer steniga norra partierna.

Rönnen, dess lagun och närliggande grunda botten utanför är viktig för främst markhäckande vadare, som exempelvis skärfläckor *Recurvirostra avosetta*, och de mer oregelbundna häckfågelnarna småtärna *Sternula albifrons*^{VU} och fisktärna *Sterna hirundo*. Från år till år väljer de olika häckningslokaler inom inre Skälderviken, som Sandön, Rönnen och Jonstorp, beroende på biotopens lämplighet. Högvatten, stormar och predation påverkar valet.

Med hänsyn till dess värde ingår området i den nationella miljöövervakningen av häckande strandängsfåglar, vilken genomförs av länsstyrelsen i Skåne län vart femte år. Resultaten redovisas här nedan:

Art ²⁷³	2002	2007	2012
Knölsvan	-	-	1
Bläsand	1	0	0
Snatterand	0	1	1
Gräsand	-	-	6
Strandskata	11	8	11
Skärfläcka	2	10	21
Mindre strandpipare	1	0	0
Större strandpipare	12	13	8
Tofsvipa	8	13	19
Rödbena	7	12	7
Fiskmås	2	3	4
Småtärna	1	7	8

Området är populärt i ornitologiska kretsar. Änder, vadare och gäss är karaktärsarter. Under sensommar-höst är markerna attraktiva för rastande vadare av släktena *Calidris*- och *Tringa* vadare, något senare gäss. I havet utanför Rönnen ses regelbundet svarthakedopping *Podiceps auritus*^{NT}.

Däggdjur

De yttre skären på Rönnen är ett populärt tillhåll för knubbsälar *Phoca vitulina*^{fridlyst}.

BEVARANDEMÅL

Reservatets mål är bland annat att området ska utgöras av betesmark och vara fri från igenväxning. Västkustros ska finnas i ett hundratal exemplar och fortlevnaden för loppstarr och ängsnycklar ska vara säkerställd.

För detaljer, se www.lansstyrelsen.se/skane/Sv/djur-och-natur/skyddad-natur/naturreservat/hoganas/jonstorp_vegeans_mynning/Pages/default.aspx

²⁷² Där inget annat sägs är uppgifter lämnade av Karl G Nilsson, Strandbaden 2015

²⁷³ Rapport ”Häckande fåglar på havsstrandängar i Halland och västra Skåne 2012”, utgiven av länsstyrelserna i Skåne län och Hallands län

För området finns även bevarandeplan enligt Natura 2000 och skötselplan, den senare fastställd år 2014.

FYSISK PLANERING

Översiktsplanen för Höganäs 2002 (2010) anger markanvändningen grönstruktur. Området är inte planlagt.

SITUATIONEN NU OCH I FRAMTID

Området betas med nötkreatur men fällindelningen är en för hela området varför resultatet varierar starkt. Havsstrandängen och dynamrådet betas bra medan hävden brister mot landsvägen, då främst i ed våtare delarna. Ett visst röjningsbehov finns av beteshagen i sydväst och generellt av betesmarkens yttergräns. Naturvärdena är betingade av en lång betestradition med kor.

De stora antalen rastande gäss skapar problem för djurhållningen genom de mängder spillning de efterlämnar. Den näringsanrikning som sker skadar eller missgynnar även vissa betesgynnade växter och ängssvampar.

Utsläpp av dagvatten från intilliggande lantbruk orsakar igenslamning och eutrofiering av rinnande vatten och våtmarker.

Häckningsframgången för vadare och tärnor har generellt försämrats i inre Skälderviken. En orsak är predation av kråka, korp, räv och mink, men även en minskning av vadare och kustfågel inom hela Västeuropa påverkar.

De extrema högvattnen i kombination med storm omformar kustlinjen. Sanddynen på halvöns västra sida har eroderats ned till sin halva storlek de senare åren där sanden förflyttas söderut och satt igen inloppet till lagunen där naturtypen *glasörtstränder 1310* finns. Glasört *Salicornia europaea* behöver en växling mellan inflöde av salt vatten och uttorkning. När lagunen stängs in kommer naturtypen *glasörtstränder* försvinna, eftersom lagunen övergår till att bli försumpad med stående sötvatten. Inloppet bör därför rensas upp.

Långsiktigt kan hela halvön och dess havsstrandäng förloras havsnivån höjs enligt prognoserna.

089 VIAKÖP, SKOG PÅ STORA SNÖRRÖD 1:2

- Riksintresse kustzon
- Enskilda fastighetsägare

BESKRIVNING

Strax väst om Viaköp finns en mindre lövskogsdunge. Landskapet runt om är helåkersbygd. Skogen är det som återstår av ett under tidigt 1800-tal mycket större skogsområde, varför skogskontinuitet finns²⁷⁴ ²⁷⁵. Även markfloran tyder på det.

Maj 2015

Berggrunden utgörs av Kågerödsformationen (övre Trias) med sandsten, lera, lersten och lerskiffer, vilka överlagras av leriga moräner och styv glacial lera. Området har höga värden för grönstrukturen, för hotade eller missgynnade arter och naturtyper och låga värden som tätortsnära natur för rekreation.

Kärlväxter

Skogen är uppbyggd av ask- *Fraxinus excelsior*^{EN} och asp *Populus tremula*, med inslag av klibbal *Alnus glutinosa*, skogsek *Quercus robur*, vårtbjörk *Betula pendula* och sötkörbär *Prunus avium*. Buskskiktet är kraftigt med hassel *Corylus avellana*, hägg *Prunus padus* och mindre av benved *Euonymus europaeus*, rundhagtorn *Crataegus laevigata* och olvon *Viburnum opulus*. Sällsynt finns några få buskar av skogskornell *Cornus sanguinea* i dess västra kant.

Markfloran var rikare och mer välutvecklad i början av 2000-talet. Därefter gallrades skogen och uppslaget av buskage skuggade ut flera av arterna.

Idag dominerar vitsippa *Anemone nemorosa* och svalört *Ficaria verna*. Mindre vanliga arter är ormbär *Paris quadrifolia*^{signalart}, desmeknopp *Adoxa moschatellina*^{NT signalart}, liljekonvalj *Convallaria majalis*, tvåblad *Neottia ovata*^{signalart} fridlyst, såråkra *Sanicula europaea*^{signalart}, storräms *Polygonatum multiflorum*^{signalart}, majsmörblomma *Ranunculus auricomus*, skogsviol *Viola riviniana*, ekorrhör *Maianthemum bifolium*, buskstjärnblomma *Stellaria holostea*^{signalart}, lundvårlök *Gagea spathacea*^{signalart}, lundviol *Viola reichenbachiana*, buskviol *Viola hirta*,

²⁷⁴ Skånska rekognoseringskartan 1812-1820

²⁷⁵ Häradsekonomiska kartan 1910-15. Lantmäteriets webbtjänst ”Historiska kartor”

kärrfibbla *Crepis paludosa* ^{signalart}, humleblomster *Geum rivale* m fl. Arterna återfinns främst i de södra och ljusare delarna av skogen.

Mossor, lavar och svampar

Här finns skuggsprötmossa *Eurhynchium striatum* ^{signalart}, vilken är karaktärsart för ädellövskog på lera och Skånes landskapsmossa. På basen av äldre ask finns trubbfjädermossa *Homalia trichomanoides* ^{signalart}.

Område 089

BEVARANDEMÅL

Då skogen har kontinuitet är det viktigt att den inte avverkas i sin helhet utan att skogliga ingrepp begränsas till återkommande gallring. Skogen bör ha god ålderskiktning och äldre träd där ask tillåts dominera tillsammans med av ek och hassel. Mängden död ved är begränsad och bör öka.

Markfloran bör behållas intakt med buskstjärnblomma, ormbär, desmeknopp, lundvårlök, kärrfibbla, lundviol, humleblomster, skuggsprötmossa m fl.

FYSISK PLANERING

Översiktsplanen för Höganäs 2002 (2010) anger markanvändningen grönstruktur. Området är inte planlagt.

SITUATIONEN NU OCH I FRAMTID

Skogen har utvecklingspotential om skogliga ingrepp begränsas till försiktig gallring, om träd tillåts åldras och mängden död ved öka. En generell avverkning eller utgallring motverkar dess värdepotential. Området gallrades kraftigt för cirka 10-15 år sedan och sedan dess har buskskiktet blivit tätare, vilket medfört att markfloran är fattigare.

Asken här är ännu förskonad från askskottsjukan, troligen pga dess isolerade läge. Fågelfaunan bör inventeras.

090 BJÖRKERÖD, SKOG PÅ BJÖRKERÖD 1:10

- Enskild fastighetsägare

BESKRIVNING

Öst om Mjöhultsvägen och sydöst om Björkeröd finns en mindre ädellövskog i jordbruksbygd. Området är det som återstår av en under tidigt 1800-tal mycket större skog, varför viss kontinuitet finns²⁷⁶ ²⁷⁷. Markfloran tyder även på det. Skogen är nu däremot hårt uthugget på grund av stormarna åren 2011-2013.

November 2014, vy österut mot skogen

Berggrunden utgörs av Helsingborgsledet (undre Jura) med ler- och siltavlagringar och enstaka kolflöts, vilka överlagras av leriga moräner, glaciala leror och i markytan av postglacial sand och/eller mo.

Området har höga värden för grönstrukturen, måttliga värden för hotade eller missgynnade arter och naturtyper och låga värden som tätortsnära natur för rekreation.

Kärlväxter

Skogen bestod av medelåldrig ek *Quercus robur* och bok *Fagus sylvatica*, uppblandad med värtbjörk *Betula pendula*, asp *Populus tremula* och rönn *Sorbus aucuparia*. Uppvuxna träd finns idag främst utmed brynen. Buskskiktet innehöll måbär *Ribes alpinum*, olvon *Viburnum opulus*, rundhagtorn *Crataegus laevigata*, hassel *Corylus avellana* och hägg *Prunus padus*.

Markfloran är lundartad med buskstjärnblomma *Stellaria holostea* ^{signalart}, ormbär *Paris quadrifolia* ^{signalart}, lundvårlök *Gagea spathacea* ^{signalart}, lundviol *Viola reichenbachiana*, skogssallat *Mycelis muralis*, humleblomster *Geum rivale*, hässlebrodd *Milium effusum* och storrams *Polygonatum multiflorum* ^{signalart}.

Andra delar av skogen är magrare och mer hedartad med vitsippa *Anemone nemorosa*, ekorrhör *Maianthemum bifolium*, liljekonvalj *Convallaria majalis* m fl.

²⁷⁶ Skånska rekognoseringskartan 1812-1820

²⁷⁷ Häradsekonomiska kartan 1910-15. Lantmäteriets webbtjänst ”Historiska kartor”

Mossor, lavar och svampar

Moss- och lavflora är artfattig med dominans av allmänna arter.

Område 090

BEVARANDEMÅL

Målet med skogsförnyringen bör vara bok- och ekskog med god åldersskiktning och i brynen äldre träd. Mängden död ved är liten och bör tillåtas öka. I markfloran bör det även på längre sikt finnas en rik lundvegetation.

FYSISK PLANERING

Översiktsplanen för Höganäs 2002 (2010) anger markanvändningen grönstruktur. Området är inte planlagt.

SITUATIONEN NU OCH I FRAMTID

Den uthugning som skett på grund av stormarna åren 2011-2013 innebär att området nu inte är lämpligt för skogsarter, även mängden död ved är näst obefintlig. Under en övergångstid kommer många av de mer krävande växterna att skuggas eller konkurreras ut av sly och högrötsvegetation och det kommer att dröja minst 40-50 år innan skogen kan börja återfå sin karaktär.

091 MJÖHULT, SKOG PÅ MJÖHULT 1:110

- Enskild fastighetsägare

BESKRIVNING

Bokskogsdungen finns i norra delen av Mjöhult, och är det som återstår av ett under tidigt 1800-tal större skogsområde norrut. Skogskontinuitet finns ²⁷⁸ ²⁷⁹. Markfloran är däremot dåligt utvecklad. Berggrunden utgörs av Helsingborgsledet (undre Jura) med ler- och siltsten, skiffer och enstaka kolflöts, vilka överlagras av glacial lera och lerig morän.

Området har måttliga värdena för grönstrukturen, som tätortsnära natur för rekreation och låga värden för hotade eller missgynnade arter och naturtyper.

November 2014, vy mot norr

BEVARANDEMÅL

Bokskog med god ålderskiktning och äldre grova träd. Mängden död ved är liten och bör tillåtas öka.

FYSISK PLANERING

Översiktsplanen för Höganäs 2002 (2010) ger ingen vägledning om framtida markanvändning. Området är inte planlagt.

SITUATIONEN NU OCH I FRAMTID

Åldern på bokskogen är måttlig. Enstaka äldre bokträd finns i dess västra del och mängden död ved är näst obefintlig. Markfloran är artfattig och dåligt utvecklad. Skogen är liten och känslig för eventuella stormskador men har hitintills klarat stormarna bra.

---

²⁷⁸ Skånska rekognoseringskartan 1812-1820

²⁷⁹ Häradsekonomiska kartan 1910-15. Lantmäteriets webbtjänst "Historiska kartor"

Område 091

092 MJÖHULT, NYBOMOSSE

- Fastighetsägare är enskilda och samfälligheter
- Dikningsföretagen 1) V Östraby nr 4 m fl. hemman – 1929 och 2) den s.k. Sandbäcken 1920

BESKRIVNING

Sydväst om Mjöhult finns en av få sväm- och sumplövskogar i kommunen. Skogen är en sekundär naturlövskog som uppkommit under 1900-talet²⁸⁰ genom igenväxning av utdikad moss- och kärrmark, där Sandbäcken avvattnar området, varför skogskontinuitet saknas. Berggrunden utgörs av Helsingborgsledet (undre Jura) med ler- och siltsten, skiffer och enstaka kolflöts, vilka överlagras av leriga moräner, glacial lera och i markytan av postglacial kärrtorv.

Området har höga värden för grönstrukturen, hotade eller missgynnade arter och naturtyper, och låga värden som tätortsnära natur och för rekreation.

September 2014, glänta i videsumpskogen

Kärlväxter

Sväm- och sumplövskogen domineras av gråvide *Salix cinerea* och jolster *Salix pentandra*. Enstaka träd finns av björk *Betula*, klibbal *Alnus glutinosa* och höstpoppel *Populus x canadensis* f. *Serotina*.

Markfloran är ganska artfattig. Här finns bland annat bäckmärke *Berula erecta*, kabbleka *Caltha palustris*, sumpförgätmigej *Myosotis scorpioides*, gökblomster *Lychnis flos-cuculi*, vattenmåra *Galium palustre*, blås Starr *Carex vesicaria*, bunkestarr *Carex elata*, plattstarr *Carex disticha*, tuvtåtel *Deschampsia cespitosa*, krypven *Agrostis stolonifera*, brännässla *Urtica dioica*, svarta vinbär *Ribes nigrum* och i diket plattlänke *Callitriche platycarpa*.

²⁸⁰ Häradsekonomiska kartan 1910-15. Lantmäteriets webbtjänst ”Historiska kartor”

Mossor, lavar och svampar²⁸¹

Karaktärsart vid basen av videstammar och dess rötter är pilmossa *Leskea polycarpa*, en mestadels sydsvensk art i bördigare trakter på träd och sten i svämzonen utmed åar. Andra arter på gråvide är sällsynt rödtandad hättmossa *Orthotrichum pulchellum*, som kräver hög luftfuktighet och har en sydvästlig utbredning i Sverige, strimhättmossa *Orthotrichum affine* och samboradula *Radula complanata* subsp. *complanata*.

Antalet svamparter är relativt högt, tack vare luftfuktighet och död ved, med på *Salix* mindre allmänna arter som ormticka *Anrodia albida*, västlig rostticka *Phellinus ferreus*, trollhand *Hypocreopsis riccioidea*, blå gelemussling *Hohenbuehelia atrocoerulea*, hängeskål *Ciboria caucus*, rosenkinn *Corticium roseum* m fl.

Område 092

Insekter^{282 283}

Vedlevande insekter inventerades sommaren 2015 av Calluna AB. På lokalen användes tre fönsterfällor och två rödlistade arter påträffades, vilka var barkbaggen *Synchita variegata*^{NT} och vasstandad trädbasbagge *Lissodema denticolle*^{NT}. Dessutom påträffades tre arter som tidigare varit rödlistade.

De mest intressanta fyndet är ovan nämnda barkbagge vars larvutveckling sker i fruktkroppar av kulsvampar på död grov bokved i gamla bokbestånd med höga naturvärden. Bok *Fagus sylvatica* saknas här och finns närmast på Svedberga kulle. Vasstandad trädbasbagge har sin larvutveckling i svampangripen bark på nyligen döda grenar av flera olika lövträd, främst i skogar med ett rikt inslag av döda träd.

Utifrån att området ligger relativt isolerat ute i åkerlandskapet och saknar trädkontinuitet visar resultatet på bra utvecklingspotential.

²⁸¹ Uppgifter om svamparter, dess miljö och synpunkter har lämnats av Kerstin Bergelin, Viken

²⁸² Andersson, H. 2015. Insektsinventering i tre lövskogsområden i Höganäs kommun 2015.

Jonstorp, Nybo mosse och Görsens källa. Calluna AB 2015.

²⁸³ ArtDatabanken. Artfaktablad.

Fåglar

Har inventerats på 1970-80 talet (Alf Petersson, Strandbaden) och bör återinventeras. Förutsättningarna bedöms som goda för småfågel med anspråk på täta, snåriga och våta skogsmiljöer eller skogsdungar i jordbruksbygd, som ex. entita *Poecile palustris*, järnsparv *Prunella modularis*, ärtsångare *Sylvia curruca*, trädgårdssångare *Sylvia borin*, lövsångare *Phylloscopus trochilus*, gransångare *Phylloscopus collybita*, näktergal *Luscinia luscinia*, härmsångare *Hippolais icterina*, kärresångare *Acrocephalus palustris* m fl.

I brynen och gärdena intill finns förutsättningar för gulsparrv *Emberiza citrinella*^{VU} och buskskvätta *Saxicola rubetra*^{NT}.

Pilmossa *Leskea polycarpa*

BEVARANDEMÅL

Sväm- och sumplövskog med dominans av viden *Salix*. Mängden död ved bör tillåtas öka kraftigt. Bäst vore om skogen lämnades för fri utveckling och oförändrad markhydrologi, med undantag för bortröjning av högre växande träd i kraftledningsgatan och underhåll av dike.

FYSISK PLANERING

Översiktsplanen för Höganäs 2002 (2010) anger markanvändning grönstruktur. Området är inte planlagt.

SITUATIONEN NU OCH I FRAMTID

Skogen har hög utvecklingspotential. Avverkning eller utgallring motverkar en målen. Bäst vore därför om någon form av områdesskydd kunde inrättas.

Öresundskraft har en kraftledning som tvärrar snett över området. Skogen här är betydligt yngre som ett resultat av tidigare röjningar. Normalt behövs inte en total avverkning i ledningsgatan då grävvide dominerar, en art som inte är särskilt högväxande. För att vidmakthålla säkerheten för elledningen räcker det att ta bort andra mer högväxande trädarter.

Diket, som sumpskogen är uppvuxen utmed, ingår i dikningsföretaget Sandbäcken. Sumpskogen är beroende av en viss grundvattennivå och särskilt översvämning vintertid för sin existens. Frågan är hur stort underhåll som behövs? Sommartid är skogen mestadels torr men översvämmas blötare vintrar, vilket är en förutsättning för naturtypen. Den västligaste delen av området har fyllts ut och bebyggs med växthus fram till fastighetsgränsen till Ornakärr 7:5 och något till. En förutsättning för sumpskogens existens att området inte fylls ut ytterligare.

093 HULTA, FÅGLAMOSSEN

- Regionalt naturvårdsprogram
- Enskilda fastighetsägare

BESKRIVNING

På båda sidor om Hulta byaväg ligger mindre lövdungar i helåkersbygd. De är sekundära naturlövsskogar och troligen uppkomna på utdikad moss- och kärrmark och betesmark. Skogs- eller trädkontinuitet saknas troligen²⁸⁴ ²⁸⁵. Berggrunden, vilken ligger nära markytan, utgörs av Helsingborgsledet (undre Jura) med ler- och siltsten, skiffer och enstaka kolflöts. Berget överlagras av leriga moräner och postglacial sand.

Området har höga värden för grönstrukturen, måttliga värden för hotade eller missgynnade arter och naturtyper och lågt värden som tätortsnära natur för rekreation.

November 2014, vy mot norr i östra skogsområdet

Kärlväxter

Skogsdungarna domineras av skogsek *Quercus robur*, vårt- och glasbjörk *Betula pendula*, *B. pubescens* och asp *Populus tremula*, med inslag av sälg *Salix caprea*, ask *Fraxinus excelsior*^{EN} och buskage som brakved *Frangula alnus* och hägg *Prunus padus*. Här finns

Inom områdena finns både torrare och högre och lägre liggande våt skog, gamla diken och stengården samt grävda vatten. Markvegetationen i den blöta björkskogen domineras av blåtåtel *Molinia caerulea* men ibland även av tuvtåtel *Deschampsia cespitosa*.

Där det är torrare finns en hedartad värflorea med blåbär *Vaccinium myrtillus*, vitsippa *Anemone nemorosa*, ekorrhör *Maianthemum bifolium*, liljekonvalj *Convallaria majalis*, kruståtel *Deschampsia flexuosa*, ärenpris *Veronica officinalis*, skogsstjärna *Lysimachia europaea*, gökärt *Lathyrus linifolius*, ängskovall *Melampyrum pratense*, buskstjärnblomma *Stellaria holostea*^{signalart}, storrams *Polygonatum multiflorum*^{signalart} och skogsviol *Viola riviniana*.

²⁸⁴ Skånska rekognoseringskartan 1812-1820

²⁸⁵ Häradsekonomiska kartan 1910-15. Lantmäteriets webbtjänst ”Historiska kartor”

Andra skogsarter är vildkaprifol *Lonicera periclymenum* och ormbunkar som stensöta *Polypodium vulgare*, skogsbräken *Dryopteris carthusiana*, lundbräken *Dryopteris dilatata* och träjon *Dryopteris filix-mas*.

Mossor, lavar och svampar

Mossor är inventerade och triviala och allmänna arter dominerar.

Område 093

Grod- och kräldjur

I östra kanten av största skogsdungen finns ett grävt vatten där det har setts vanlig groda *Rana temporaria*, vanlig padda *Bufo bufo* samt större vattensalamander *Triturus cristatus* (www.artportalen.se Göran Paulson, Höganäs).

BEVARANDEMÅL

Eventuella skogliga ingrepp bör begränsas till återkommande gallring och inte slutavverkning. Bäst är om äldre ek gynnas. Skogen bör ha god ålderskiktning, äldre träd och tillåtas ha mer död ved.

Markfloran bör ha en välutvecklad våraspekt med vitsippa, skogsstjärna, liljekonvalj, ekorrbär och inom våtare delar blåtätel m fl.

FYSISK PLANERING

Översiktsplanen för Höganäs 2002 (2010) ger ingen vägledning om framtida markanvändning. Området är inte planlagt.

SITUATIONEN NU OCH I FRAMTID

Utvecklingspotential finns om skogliga ingrepp enbart sker i syfte att gynna grov och högvuxen ek och att mängden död ved tillåts öka. En slutavverkning eller utgallring av ek motverkar en sådan utveckling. Fågelfaunan och svamp bör inventeras.

094 SÖDRA DANHULT, FD LERTÄKT

- Regionalt naturvårdsprogram.
- Enskilda fastighetsägare

BESKRIVNING

Öst om Ingelstråde bedrevs under någon gång under tidigt 1900-tal en lertäkt. Idag finns spåren kvar som dammar där de i norra delen delvis har vuxit igen med sumplövskog och buskskog och i de södra delarna betas de med nötkreatur. Området har höga värden för grönstrukturen, måttliga-höga värden för hotade eller missgynnade arter och naturtyper och lågt värde som tätortsnära natur för rekreation.

Berggrunden skiftar här från Helsingborgsledet (undre Jura) med ler- och siltavlagringar och enstaka kolflöts till Kågerödsformationen (övre Trias) med sandsten, lera, lersten och lerskiffer. Dessa överlagras av glaciala styva leror.

Oktober 2014, vy mot SO

Kärlväxter

Den norra tåkten är kraftigt igenväxt med vass *Phragmites australis* och buskage, här främst gråvide *Salix cinerea*, och i övrigt korgvide *Salix viminalis*, hagtorn *Crataegus*, glasbjörk *Betula pubescens*, rosor *Rosa* m fl. Bland björnbär bör hallandsbjörnbär *Rubus hallandicus* nämnas, en av få förekomster i bygden, och som växer intill buskaget mot landsvägen.

I de djupare delarna av dammarna växer hornsärv *Ceratophyllum demersum*, enda kända platsen i kommunen, och på de öppna vattenytorna ses trubbnate *Potamogeton obtusifolius*, gäddnate *Potamogeton natans*, hästsvans *Hippuris vulgaris*, andmat och korsandmat *Lemna minor*, *L. trisulca* m fl.

Vegetationen i betesmarken är trivial och gödselpåverkad. Våtmarken intill betesmarken är artrik med nord- och sydknappsäv *Eleocharis palustris* subsp. *palustris* respektive subsp. *waltersii*, bäckmärke *Berula erecta*, svalting *Alisma plantago-aquatica*, svärdslija *Iris pseudacorus*, havssäv *Schoenoplectus maritimus*, vattenmära *Galium palustre*, vanlig sumpförgätmigej *Myosotis laxa* subsp. *caespitosa*, sjöfräken *Equisetum fluviatile*, strandlysing *Lysimachia vulgaris*, smal- och bredkaveldun *Typha latifolia*, *T. angustifolia*, vanlig storigelknopp *Sparganium erectum* subsp. *microcarpum* m fl.

Område 094

Mossor, lavar och svampar²⁸⁶

Mossfloran är artfattig och domineras av några kärrarter som lerkrokmossa *Drepanocladus aduncus*, kärredmossa *Calliergon cordifolium*, spjutmossa *Calliergonella cuspidata*.

Svampfloran är rikare men ändå relativt trivial med arter som tofsskråling *Phaeomarasmius erinaceus* och andra vedlevande arter på *Salix*, som sälgnästring *Diatrype bullata*, snurrkrös *Exidia recisa*, vinterskivling *Flammulina velutipes*, kantöra *Hymenochaete tabacina* m fl.

²⁸⁶ Uppgifter om svamparter, dess miljö och synpunkter har lämnats av Kerstin Bergelin, Viken

Insekter

Trollsländor *Odonata* har inventerats under 2014. Sju arter av *Odonata* har påträffats vilket är lågt och ingen av dem är rödlistad (www.artportalen.se Peter Winding, Helsingborg).

Grod- och kräldjur

Vanlig groda *Rana temporaria*, åkergroda *Rana arvalis* och vanlig padda *Bufo bufo* har setts eller hörts (www.artportalen.se Göran Paulson, Höganäs).

Oktober 2014, den gamla lertäkten nu vattenfylld och omgiven av täta buskskogar

Fåglar²⁸⁷

Skedand *Anas clypeata*, rödbena *Tringa totanus* och enkelbeckasin *Gallinago gallinago* har häckat, rödspov *Limosa limosa*^{CR} år 1977 och möjligen brunand *Aythya ferina*^{VU} år 1981. Lokalen var även en av de första i kommunen där brun kärrhök *Circus aeruginosus* började häcka. Det gjordes ett bofynd med ägg av pungmes *Remiz pendulinus*^{EN} 1974 men några fåglar sågs aldrig.

Från området finns för de senare åren noterat arter som gynnas av, med vass och videbuskage, igenväxande vatten. Till exempel vattenrall *Rallus aquaticus*, sothöna *Fulica atra*, sävsångare *Acrocephalus schoenobaenus*, gräshoppsångare *Locustella naevia*, kärrensångare *Acrocephalus palustris*, rörsångare *Acrocephalus scirpaceus*, törnsångare *Sylvia communis*, näktergal *Luscinia luscinia* och brun kärrhök *Circus aeruginosus* (www.artportalen.se Karl G Nilsson Strandbaden, Christer Strid, Peter Winding Helsingborg m fl.).

Gräsmarkerna syd om vägen saknar idag flertalet av de vadare som sågs förr.

BEVARANDEMÅL

Betesmarken syd om vägen bör vara vinter- och vår översvämmad, vilket attraherar vadare. Den idag igenväxta lertäkten norr om vägen bör även fortsättningsvis domineras av äldre gråvide- och buskskog med öppna vattenytor och vassar. Fågellivet utgörs här av arter typiska för miljön.

Hallandsbjörnbär *Rubus hallandicus* och hornsärv *Ceratophyllum demersum* bör ha livskraftiga bestånd.

²⁸⁷ Där inget annat sägs är uppgifter lämnade av Karl G Nilsson, Strandbaden 2015

FYSISK PLANERING

Översiktsplanen för Höganäs 2002 (2010) anger markanvändningen grönstruktur. Området är inte planlagt.

SITUATIONEN NU OCH I FRAMTID

Igenväxningen norr om vägen är i princip total och enbart djupare vatten är öppet.

Röjningsinsatser kan enbart motiveras när det är större träd som bedöms tränga ut den buskskog med gråvide, hagtorn *Crataegus* m fl. som nu etablerats.

Gräsmarkerna syd om vägen har blivit torrare vilket innebär att vadarna minskat i antal och delvis försvunnit. Betesmarken syd om vägen är beroende av fortsatt bete och att markhydrologin återställs.

095 GÖRSLÖVSÅNS MADER

- Naturreservat om 200 hektar, bildat 2006, och utökat strandskydd
- Riksintresse för a) naturvård och till mindre del b) kustzon
- Nationell Bevarandeplan för Odlingslandskapet
- Regionalt naturvårdsprogram, naturvärde klass 1
- Ängs- och hagmarksinventeringen Skåne län 2002-2004, objekten Danhult (C6D-XKM) på 14.9 hektar, Ornakärr 20 (ODD-VWV) på 6,9 hektar, Ornakärr (A69-MBC) på 6.9 hektar, Ornakärr Jonstorp (6E8-BXT) på 7.5 hektar, Ornakärr (F1F-NXZ) på 6.3 hektar, Ornakärr (E48-KOA) på 3.1 hektar och Ornakärr (OCD-TND) på 2 hektar
- Fastighetsägare är Staten genom Naturvårdsverket, enskilda och samfälligheter
- Dikningsföretagen 1) Madgropen 1911 och 2) Ornakärr 1948

BESKRIVNING ²⁸⁸

Görslövsåns dalgång delar kommunen i två delar, i sydväst-nordostlig riktning, med Kullahalvön i norr och den nordvästskånska slättbygden i syd. Området var fram till för cirka 2000 år sedan ett havssund (Kullasundet) och länge segelbar vattenled omgiven av stora våtmarker, där namn som ”Halsahamn” vid åns mynning och ”Vasahamn” i områdets centrala del anses tyda på det.

Juni 2014, vy från Ornakärrens byaväg mot norr

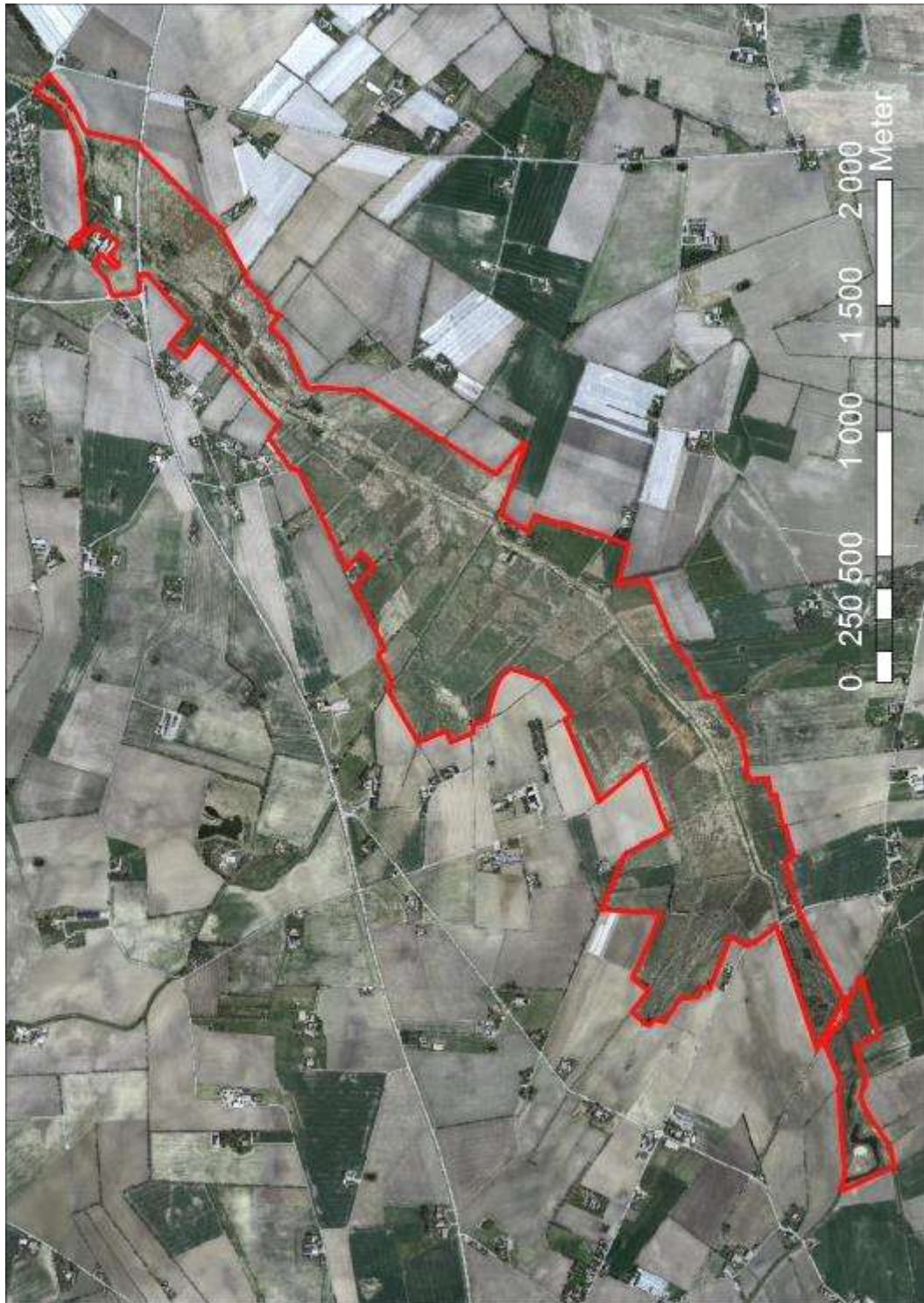
Fram till 1860- talet utgjorde maderna längs Görslövsån en del av den omfattande betesallmanningen Kulla fälad. Gräsmarkskontinuitet finns för delar av området ²⁸⁹ ²⁹⁰. Redan under stenåldern (Erteböllekulturen 5000-4000 f. Kr.), då stränderna låg fyra till fem meter över dagens havsnivå, var området bebott och området har sannolikt utnyttjats för bete och ”madslätter” sedan dess. Exempelvis tillhör byarna Görslöv och Ornakärr de äldsta bosättningarna i Kullabygden.

---

²⁸⁸ Länsstyrelsen i Skåne län

²⁸⁹ Skånska rekognoseringskartan 1812-1820

²⁹⁰ Häradsekonomiska kartan 1910-15. Lantmäteriets webbtjänst ”Historiska kartor”

Område 095

Ån kanaliserades åren 1910-1911 och fördjupades ytterligare successivt fram till idag, men då området är flackt och mycket låglänt översvämmas maderna tidvis vintertid vid kraftig nederbörd och högt vattenstånd i Skälderviken.

Berggrunden är heterogen och utgörs av både Helsingborgsledet (undre Jura) med ler- och siltavlagringar med enstaka kolflöts, Kågerödsformationen (övre Trias) med sandsten, lera, lersten och lerskiffer samt Valläkralagren (övre Trias) med leriga, siltiga sediment och kolflöts. Dessa överlagras först av leriga moräner och därpå 10-15 meters mäktighet av postglacial sand, grövre svämsediment och kärrtorv.

Området har mycket höga värden för grönstrukturen, höga värden för hotade eller missgynnade arter och naturtyper och lågt värde som tätortsnära natur för rekreation.

Kärlväxter

I kanterna av kanalen och i den öppna vattenmiljön hittar vi axslinga *Myriophyllum spicatum*, krusnate *Potamogeton crispus*, vattenpilört *Persicaria amphibia*, gäddnate *Potamogeton natans*, gropnate *Potamogeton berchtoldii*, hästsvans *Hippuris vulgaris*, vanlig storigelknopp *Sparganium erectum* subsp. *microcarpum*, gul näckros *Nuphar lutea* och sällsynt vattenmärke *Sium latifolium*. Tyvärr innebär dikesförättningen att ån återkommande rensas. Det begränsar utbudet av arter.

Jättestarr *Carex riparia*

Begränsade delar översvämmas ofta, återkommande eller är fuktiga. Endast de mest centrala gräsmarkerna kan anses fungera som ”mad”. Här finns rester av den ursprungliga svämvegetationen med jättestarr *Carex riparia*, plattstarr *Carex disticha*, harstarr *Carex leporina*, sydknappsäv *Eleocharis palustris* subsp. *waltersii*, agnsäv *Eleocharis uniglumis*, strandlysing *Lysimachia vulgaris*, svärdslilja *Iris pseudacorus*, mannagräs *Glyceria fluitans*, kärrgröe *Poa trivialis*, kärrsilja *Peucedanum palustre*, kärrkavle *Alopecurus geniculatus*, ängsruta *Thalictrum flavum*, nysört *Achillea ptarmica*, ängsbräsma *Cardamine pratensis* subsp. *pratensis* m fl.

På hävdade torra marker dominerar tuvtätel *Deschampsia cespitosa* och rödsvingel *Festuca rubra*. De ohävdade ytor växer igen med vass *Phragmites australis*, rörflen *Phalaris arundinacea* och senare i successionen viden *Salix*, asp *Populus tremula* och ungskog av vårtbjörk *Betula pendula*, den senare främst på upplagda rensmassor utmed ån.

Mossor, lavar och svampar

Mossfloran är artfattig och dåligt utvecklad då naturtypen är exponerad, skiftar mellan total uttorkning och översvämning, och olämpligt substratet i form av förna. På block, sten finns cypressfläta *Hyphnum cupressiforme*, bergraggmossa *Racomitrium heterostichum*, kustsnurrmossa *Dicranoweisia cirrata*, stor gräsmossa *Brachythecium rutabulum* m fl.

Kvarstående stängsel har inventerats av Ulf Arup, Sösdala. På äldre stolpar av kluven ek hittades grå ladlav *Cyphelium trachyloides*^{CR} och sydlig ladlav *Cyphelium notarivii*^{CR}. Förekomsten är ganska stor och viktig.

Insekter

Trollsländor *Odonata* har inventerats under 2014 och artantalet är måttligt med tolv arter. Ingen av de påträffade var rödlistad (www.artportalen.se Peter Winding, Helsingborg).

Grod- och kräldjur

Vanlig padda *Bufo bufo* och vanlig groda *Rana temporaria* har påträffats (www.artportalen.se Göran Paulson, Höganäs). I reservatsbeslut uppges även snok *Natrix natrix*, vilket inte har bekräftats.

Fåglar²⁹¹

Reservatet omfattar den största hävdade och fuktiga arealen gräsmark inom kommunen. Gräshoppsångare *Locustella naevia* hör regelbundet utmed ån och har här kanske sitt starkaste fäste i kommunen. Andra arter som ses regelbundet är sävsångare *Acrocephalus schoenobaenus*, kärrsångare *Acrocephalus palustris*, storspov *Numenius arquata*^{NT}, tofsvipa *Vanellus vanellus*, ängspiplärka *Anthus pratensis*^{NT}, sävsparv *Emberiza schoeniclus*^{VU}, buskskvätta *Saxicola rubetra*^{NT}, tornfalk *Falco tinnunculus* och brun kärrhök *Circus aeruginosus*.

Jorduggla *Agio flammeus* ses vissa år långt fram i maj och in i början av juni, men ingen häckning har ännu konstaterats. Under senare år har dubbelbeckasin *Gallinago media*^{NT} regelbundet hörts spelande på maderna, sannolikt rastare på väg mot nordligare häckningslokaler. I ån och ut till mynningen, vidare utmed Skäldervikskusten till Vegeå, uppehåller sig regelbundet kungsfiskare *Alcedo atthis*^{VU}.

Under de första åren efter anläggandet av våtmarken uppströms vid banvallen sågs skärfläcka *Recurvirostra avosetta*, mindre strandpipare *Charadrius dubius* och större strandpipare *Charadrius hiaticula*.

Vintertid ses flera arter rovfåglar som fjäll- och ormråk *Buteo lagopus*^{NT}, *B. buteo*, blå kärrhök *Circus cyaneus*^{NT} m fl. Maderna utnyttjas även som rastplats under vår- och höstflyttningen av stora mängder våtmarksfåglar, som simänder, gäss och vadare, och då främst vid lite högre vattenstånd.

BEVARANDE- OCH SKÖTSELMÅL

Syftet med reservatet är att ”av kulturhistoriska och ornitologiska skäl restaurera och bevara det kulturhistoriska dokumenterade öppna, fuktiga och gräsbevuxna fäladslandskapet med dess betes- och slåttermarker och den därtill knutna floran och faunan, i synnerhet fågellivet”.

Reservatets mål är bl a att området i första hand hävdas genom bete och i andra hand med slåtter. Åkermark ska användas som betesmark. Träd och buskar avlägsnas vid behov. Områdets hydrologi bevakas och behålls. Skötselplan finns.

För mer uppgifter, se <http://www.lansstyrelsen.se/skane/Sv/djur-och-natur/skyddad-natur/naturreservat/hoganas/gorslovsan/Pages/default.aspx>

FYSISK PLANERING OCH KONSEKvens

Översiktsplanen för Höganäs 2002 (2010) anger markanvändningen grönstruktur. Området som inte är planlagt.

SIUTATIONEN IDAG OCH I FRAMTID

Trots att ett av syftena med reservatet är att bevara och utveckla fågellivet regleras inte tidpunkten för skörd av vall. Risk finns att slåtern spolieerar häckningen för många fågelarter. Med hänsyn till det har länsstyrelsen meddelat att skörd inte tillåts före 1 juli, men detta behöver även tas in i reservatets föreskrifter.

På sikt är det även viktigt att starrmadden hinner sätta frö, dvs. att den ges möjlighet att föryngras och sprida sig.

---

²⁹¹ Om inget sägs är uppgifter lämnade av Karl G Nilsson, Strandbaden 2015.

Mål borde finnas för att utöka arealen hävdad mad, dvs. fuktäng med kärr, och arealen jättestarr. Den senare kan vara en stor fröproducent för simänder.

Merparten av ytan skördas som vall och mycket få ytor betas. För att området ska vara attraktivt för vadare och simänder behöver arealen betad mark utökas kraftigt, då särskilt de våta delarna, och med nötkreatur.

Under vår-försommar är området för torrt för att vara gynnsamt för flertalet våtmarksfåglar. Orsaken är lågt vattenstånd i Skälderviken i kombination med snabb avvattnings genom ån (kanalen). Potential finns för att naturvärdena ska vara mycket höga, men det förutsätter bete och återkommande vinter-våröversvämning. På sikt bör därför vattnet regleras under vårvintern-vår i syfte att göra gräsmarkerna något fuktigare under häckningssäsong.

Stängselinnehållning utifrån skötselplanen är inte genomförd och den instängseling som finns är starkt eftersatt. Idag är fållorna för många och samordning saknas. Kunskapen om grå och sydlig ladlav, båda hotade, fanns inte när skötselplanen skrevs. När nytt staket ska sättas är det viktigt att kluven ek används där arterna finns. Gården och skiften är i behov av röjning och gallring då de växer igen och skuggar bort stenlevande lavararter.

Upplagda rensmassor utmed kanalen domineras av vårtbjörk *Betula pendula*, vilket påskyndar igenväxning genom fröspridning. Så även underbygger det bopredation på markhäckande fågel genom att de fungerar som utsiktsplats för kråkfågel.

På lång sikt kan området vid havshöjning komma att förvandlas till en grund havsvik.

096 RÖGLA, NATURMARK INOM F D GROPEN

- Fastighetsägare är Höganäs AB

BESKRIVNING

Mellan Höganäs och Jonstorp, vid Röglan och väg 112, finns en anlagd våtmark och varphögar, den senare är igenväxande med vårtbjörk *Betula pendula* och viden *Salix*, samt trädrika gården och gräsmarker. Under första halvan av 1900-talet bedrevs här lertäkt. Dagbrottet kom att kallas Röglagropen. Den har senare återfyllts med främst koksaska.

Juni 2013, den anlagda våtmarken med vy mot norr

Berggrunden utgörs av Helsingborgsledet (undre Jura) med ler- silt- och sandavlagringar med enstaka kolflöts, som överlagras av lerig morän och glacial lera. Varphögarna utgörs av rester från täktverksamheten, som lös sand- och siltsten och kol.

Området har mycket höga värden för grönstrukturen, höga värden för hotade eller missgynnade arter och naturtyper och lågt värde som tätortsnära natur för rekreation.

Kärlväxter

Våtmarkens botten är lerig och täckt av *Chara*, obestämd sträfsse och mindre av axslinga *Myriophyllum spicatum*. Flytbladsvegetationen består av en art, gäddnate *Potamogeton natans*. Vegetationen utmed stränderna består av sydlig knappsav *Eleocharis palustris* subsp. *waltersii*, svalting *Alisma plantago-aquatica*, bred- och smalkaveldun *Typha latifolia*, *T. angustifolia*, veketåg *Juncus conglomeratus*, krypven *Agrostis stolonifera*, vass *Phragmites australis* m fl.

Gräsmarkerna, som växer på relativt torr lera, är anlagda strax efter återställandearbetena av deponin. Artsammansättningen är svag men förväntad med hänsyn till dess korta etableringstid, skötsel med slaghackning och isolering i landskapet. Karaktärsarter är rödsvingel *Festuca rubra*, rödvnen *Agrostis capillaris*, käringtand *Lotus corniculatus*, timotej *Phleum pratense*, äkta johannesört *Hypericum perforatum*, rödklöver *Trifolium pratense*, gulvial *Lathyrus pratensis*, kråkvicker *Vicia cracca*, sparvvicker *Vicia tetrasperma*, ängsgröe *Poa pratensis*, alsikeklöver *Trifolium hybridum*, vitklöver *Trifolium repens*, duvvicker *Vicia hirsuta*, jordklöver *Trifolium campestre*, svartkämpar *Plantago lanceolata* m fl.

Mossor, lavar och svampar

I vattenlinjen finns lerkrokmossa *Drepanocladus aduncus*.

Insekter

På knappt tio år har många våtmarksarter hunnit hitta hit och anpassa sig. Under sommaren 2014 påträffades trollsländor *Odonata* som blodröd ängstrollslända *Sympetrum sanguineum*, tegelröd ängstrollslända *Sympetrum vulgatum*, höstmosaikslända *Aeshna mixta*, större kustflickslända *Ischnura elegans*, sjöflickslända *Enallagma cyathigerum* och mörk lyrflickslända *Coenagrion pulchellum* (www.artportalen.se Peder Winding, Helsingborg).

Fjärilsfaunan är relativt artfattig men här har setts rikligt av puktörneblåvinge *Polyommatus icarus*, mindre tåtelsmygare *Thymelicus lineola*, några sexfläckig bastardsvärmare *Zygaena filipendulae*^{NT}, ängssmygare *Ochlodes sylvanus* m fl.

Område 096

Grod- och kräldjur

Vanlig padda *Bufo bufo* och vanlig groda *Rana temporaria* har påträffats (www.artportalen.se Göran Paulson, Höganäs).

Fåglar

Resultatet av investeringen i en ny våtmark får ses som ett lyckokast. Resultatet är mycket bra i ett i övrigt vattenfattigt landskap. Här finns en av två häckande populationer av gråhakedopping *Podiceps grisegena*, där tre par under 2014 fick fram fem ungar.

BEVARANDEMÅL

Våtmarken bör hållas öppen, fri från fisk och kräftor, fri från vedartad igenväxning och rik på strandnära högrörtsvegetation. Gråhakedopping bör kunna häcka. Omgivande gräsmarker bör hävdas med sen slåtter/slaghack. De äldre varphögarna bör vara halvöppna med blottad och solexponerad mineral. De äldre ekar och ask som växer i fastighetsgräns bör inte tillåtas växa in i varandra.

FYSISK PLANERING

Översiktsplanen för Höganäs 2002 (2010) anger grönstruktur som en korridor utmed Görsen som ansluter till aktuellt område. I övrigt ingen vägledning om framtida markanvändning. Området är inte planlagt.

SITUATIONEN NU OCH I FRAMTID

Anläggandet av våtmarken är och har varit en succé, men nu efter tio år har vedartat sly börjat etablera sig i våtmarken. En återkommande röjning av dess stränder kan vara motiverat. Omgivande gräsmarker slaghackas i juli och om möjligt vore det bra om åtgärden kunde senareläggas till slutet av augusti.

Varphögarna har sedan länge varit igenväxande och kommer successivt att slutas med björkskog, om inte gallring sker för att hålla dem ljusöppna. Det finns ett gallringsbehov i de äldre ekar och ask som växer i fastighetsgränsen.

Än så länge är vattnet fritt från fisk och kräftor. Det är viktigt att det förblir så då inplantering av dessa direkt konkurrerar ut fåglar som doppingar och vissa simänder.

097 BRANDSTORP, SKOGSDUNGAR NO OM

- Två av de tre skogsdungar berörda av Nationell bevarandeplan odlingslandskapet
- Enskilda markägare

BESKRIVNING

Sydväst om Ingelstråde finns tre mindre lövdungar i heläkersbygd, vilka utgörs av sekundär naturskog troligen uppkommen på utdikad moss- och kärrmark och/eller betesmark. Möjligen kan skogs- eller trädkontinuitet finnas inom de två norra områdena²⁹² ²⁹³. Berggrunden ligger nära markytan och utgörs av Helsingborgsledet (undre Jura) med ler- och siltavlagringar, vilka överlagras av leriga moiga moräner och i markytan delvis av postglacial kärrtorv.

Områdena har höga värden för grönstrukturen, måttliga värden för hotade eller missgynnade arter och naturtyper och lågt värde som tätortsnära natur för rekreation.

Oktober 2014, sydväst om Ingelstråde

Kärlväxter

Skogsek *Quercus robur*, vårtbjörk *Betula pendula*, rönn *Sorbus aucuparia* och asp *Populus tremula* dominerar. I den sydligaste av dungarna finns mer klibbal *Alnus glutinosa* och vårtbjörk. Här finns också hägg *Prunus padus*, olvon *Viburnum opulus* och hassel *Corylus avellana*, men buskskiktet är dåligt utvecklat.

På våtare torv och humus dominerar blåtåtel *Molinia caerulea* och tuvtåtel *Deschampsia cespitosa*. I sänkor och troliga f d torvgravar som vattenfylls under vintern finns blåsstarr *Carex vesicaria*, liten hundstarr *Carex nigra* var. *nigra*, ältranunkel *Ranunculus flammula*, stor vattenmåra *Galium palustre* subsp. *elongatum*, strandlysing *Lysimachia vulgaris*, plattstarr *Carex disticha*, mannagräs *Glyceria fluitans*, brunven *Agrostis canina*, majbräken *Athyrium filix-femina*, strandfräken *Equisetum arvense* x *fluviatile*, revsmörblomma *Ranunculus repens*, survinbär *Ribes* x *pallidum*, veketåg *Juncus effusus* m fl.

²⁹² Skånska rekognoseringskartan 1812-1820

²⁹³ Häradsekonomiska kartan 1910-15. Lantmäteriets webbtjänst ”Historiska kartor”

Under våren ses i de torrare och mer ljusöppna skogsdelarna vitsippa *Anemone nemorosa*, blåbär *Vaccinium myrtillus*, blodrot *Potentilla erecta*, krustätel *Deschampsia flexuosa*, ärenpris *Veronica officinalis*, skogsstjärna *Lysimachia europaea*, gökärt *Lathyrus linifolius*, ängskovall *Melampyrum pratense*, vildkaprifol *Lonicera perichlymenum*, harsyra *Oxalis acetosella*, stenmåra *Galium saxatile*, hagfibbla *Hieracium triviale*, pillerstarr *Carex pilulifera*, gullris *Solidago virgaurea*, buskstjärnblomma *Stellaria holostea* ^{signalart} och storrams *Polygonatum multiflorum* ^{signalart}.

Dessa ljusöppna delar tenderar tyvärr att tas över av björnbär, som söt- *Rubus plicatus*, skogs- *R. nessesis* och hårbjörnbär *R. camptostachys*.

Där eken dominerar är skogen tät och mörk med dåligt utvecklat fältskikt av ormbunkar som skogsbräken *Dryopteris carthusiana* och lundbräken *Dryopteris dilatata*.

Område 097

Mossor, lavar och svampar²⁹⁴

Mossfloran är artfattig och utgörs av allmänna torktoleranta arter då skogen saknar skogskontinuitet.

²⁹⁴ Uppgifter om svamparter, dess miljö och synpunkter har lämnats av Kerstin Bergelin, Viken

Svampfloran utgörs mest av allmänna vedlevande arter på ek som judasöra *Auricularia auricula-judae*, korkmussling *Daedalea quercina*, rostöra *Hymenochaete rubiginosa*, ekknotterskinn *Hyphodontia quercina* samt på mark rosa rättikhätta *Mycena rosea* m fl.

Grod- och kräldjur

Vanlig padda *Bufo bufo* och vanlig groda *Rana temporaria* har påträffats i ett småvatten direkt öst om vägen (www.artportalen.se Göran Paulson, Höganäs).

Fåglar

Har inventerats 1970-80 talet (Alf Petersson, Strandbaden). Störningsfrekvensen i skogsdungarna är liten och ligger i ett utpräglat jordbrukslandskap med viltstråk i form av träd- och buskrika gården. Sådana miljöer är oftast attraktiv för mindre rovfåglar och gulsparrv *Emberiza citrinella*^{VU}.

BEVARANDEMÅL

Eventuella skogliga ingrepp bör begränsas till återkommande gallring och inte slutavverkning. Bäst är om äldre ek gynnas. Skogen bör ha god ålderskiktning, äldre träd och tillåtas ha mer död ved.

FYSISK PLANERING

Översiktsplanen för Höganäs 2002 (2010) ger ingen vägledning om framtida markanvändning. Området är inte planlagt.

SITUATIONEN NU OCH I FRAMTID

Viss utvecklingspotential finns om skogliga ingrepp enbart sker i syfte att gynna grov och högvuxen ek och att mängden död ved tillåts öka. En slutavverkning eller utgallring av ek motverkar en sådan utveckling. Fågelfaunan bör återinventeras.

098 BUSKERÖD, SKOG NO OM TRANEBACKEN

- Riksintresse kustzon
- Enskilda markägare

BESKRIVNING

Väst om Buskeröd finns en skogsdunge med sekundär lövnaturskog i heläkersbygd. Skogs- eller trädkontinuitet saknas²⁹⁵ och då den har vuxit upp på utdikad moss- och kärrmark. Berggrunden utgörs av Helsingborgsledet (undre Jura) med ler- och siltavlagringar, vilka överlagras av morängrovlror och i markytan av postglacial kärrtorv.

Området har höga värden för grönsstrukturen, måttliga värden för hotade eller missgynnade arter och naturtyper och lågt värde som tätortsnära natur för rekreation.

Oktober 2014, vy väst

Kärlväxter

Skogsek *Quercus robur*, björk *Betula*, rönn *Sorbus aucuparia* och asp *Populus tremula* dominerar men här finns även inslag av sötkörbär *Prunus avium* och skogsalm *Ulmus glabra*^{CR}.

Buskskiktet är dåligt utvecklat och återfinns främst vid brynen, här med arter som brakved *Frangula alnus*, fläder *Sambucus nigra*, häggmispel *Amelanchier spicata*, rosor *Rosa*, olvon *Viburnum opulus*, hagtornar *Crataegus* och hassel *Corylus avellana*.

Området har stora likheter med andra närliggande skogsdungar. Marken utgörs av tidvis våt torv. Där yt- och grundvatten står kvar länge under våren ses arter som blåtåtel *Molinia caerulea*, tuvtåtel *Deschampsia cespitosa*, stor vattenmåra *Galium palustre* subsp. *elongatum*, mannagräs *Glyceria fluitans*, harstarr *Carex leporina*, revsmörblomma *Ranunculus repens*. Inom de torrare skogsdelarna finns en våraspekt av vitsippa *Anemone nemorosa*, storrans *Polygonatum multiflorum*^{signalart}, majsmörblomma *Ranunculus auricomus*, skogsviol *Viola riviniana*, ekorrbar *Maianthemum bifolium*, harsyra *Oxalis acetosella*, liljekonvalj *Convallaria majalis* m fl.

Andra skogsarter är ärenpris *Veronica officinalis*, kruståtel *Deschampsia flexuosa*, blåbär *Vaccinium myrtillus*, skogssallat *Lactuca muralis*, vildkaprifol *Lonicera perichlymenum* och trubbfjällig glansfibbla *Hieracium subatronicum*.

²⁹⁵ Häradsökonomiska kartan 1910-15. Lantmäteriets webbtjänst ”Historiska kartor”

I anslutning till brynen finns en mer ängsartad vegetation med gulmåra *Galium verum*, lentåtel *Holcus mollis*, ängsfryle *Luzula multiflora*, ängssyra *Rumex acetosa*, flockfibbla *Hieracium umbellatum*, sydvårbrodd *Antboxanthum odoratum* m fl.

Där skogen är tät och mörkare är fåltskikt näst obefintligt förutom ormbunkar som skogsbräken *Dryopteris carthusiana* och lundbräken *Dryopteris dilatata*.

Område 098

Mossor, lavar och svampar²⁹⁶

Mossfloran är artfattig då skogen saknar kontinuitet. Svampfloran består av mestadels allmänna vedlevande arter på ek som judasöra *Auricularia auricula-judae*, korkmussling *Daedalea quercina*, rostöra *Hymenochaete rubiginosa*, ekknotterskinn *Hyphodontia quercina* samt på mark rosa rättikhätta *Mycena rosea* m fl.

BEVARANDEMÅL

Eventuella skogliga ingrepp bör begränsas till återkommande gallring och inte slutavverkning. Bäst är om äldre ek gynnas. Skogen bör ha god ålderskiktning, domineras av äldre skogsek och tillåtas ha mer död ved. I markfloran bör finnas storrams, majsmörblomma, skogsviol, ekorrbär, harsyra och liljekonvalj.

FYSISK PLANERING

Översiktsplanen för Höganäs 2002 (2010) ger ingen vägledning om framtida markanvändning. Området är inte planlagt.

SITUATIONEN NU OCH I FRAMTID

Naturvärdena bedöms öka med stigande ålder och utvecklingspotential finns om skogliga ingrepp enbart sker i syfte att gynna grov och högvuxen ek och att mängden död ved tillåts öka. En slutavverkning eller utgallring av ek motverkar en sådan utveckling. Fågelfaunan bör inventeras.

²⁹⁶ Uppgifter om svamparter, dess miljö och synpunkter har lämnats av Kerstin Bergelin, Viken

099 GÖDSTORP, BETESMARK VID "SJU LERGRAVAR"

- Riksintresse kustzon
- Regionalt naturvårdsprogram
- Enskilda markägare

BESKRIVNING

Nordost om Viken ligger en mycket liten betesmark med en kedja av märeldammar i nord-sydlig riktning, delvis igenväxta med täta träd- och buskage. Dammarna är resultatet av märeldtäkt under 1800-talet. Området har höga värden för grönstrukturen, måttliga värden för hotade eller missgynnade arter och naturtyper och lågt värde som tätortsnära natur för rekreation.

Berggrunden utgörs av Helsingborgsledet (undre Jura) med ler- och siltavlagringar, vilka överlagras av lermoräner och i markytan delvis av postglacial sand.

Vy mot öst, maj 2015

Kärlväxter

Här finns träd som ask *Fraxinus excelsior*^{EN}, vartbjörk *Betula pendula*, asp *Populus tremula* och buskage som hybridhagtorn *Crataegus xmedia*, gråvide *Salix cinerea*, slån *Prunus spinosa*, kal stenros *Rosa canina* subsp. *canina* och hårig mellanros *Rosa dumalis* subsp. *subcollina* uppblandade med snår av sötbjörnbär *Rubus plicatus* och klobjörnbär *Rubus lindebergii*.

Örtvegetationen i gräsmarken är i stort trivial men i anslutning till gården och dammar finns en kvarstående ängsflora med gulmåra *Galium verum*, rödklint *Centaurea jacea*, jordtistel *Cirsium acaule*^{NT}, knippfryle *Luzula campestris*, kummin *Carum carvi*, sydvårbrodd *Anthoxanthum odoratum*, vildtimotej *Phleum pratense* subsp. *nodosum*, piggstarr *Carex spicata*, stallört *Ononis spinosa* subsp. *hircina*^{VU}, smågröe *Poa pratensis* subsp. *irrigata* m fl.

I och vid delar av märeldammarna växer våtmarksarter som vanlig agnsäv *Eleocharis uniglumis* var. *uniglumis*, liten hundstarr *Carex nigra* var. *nigra*, vanlig sumpförgätmigej *Myosotis laxa* subsp. *caespitosa*, sydknappsäv *Eleocharis palustris* subsp. *waltersii*, besksöta *Solanum dulcamara*, brunskära *Bidens tripartita*, fackelblomster *Lythrum salicaria*, mannagräs *Glyceria fluitans*, åkermynta *Mentha arvensis*, vanlig storigelknopp *Sparganium erectum* subsp. *microcarpum*,

svalting *Alisma plantago-aquatica*, säv *Schoenoplectus lacustris*, tiggarranunkel *Ranunculus sceleratus*, liten vattenmåra *Galium palustre* subsp. *palustre*, strandlysing *Lysimachia vulgaris* m fl.

Grod- och kräldjur

Vanlig groda *Rana temporaria* och mindre vattensalamander *Lissotriton vulgaris* har noterats (www.artportalen.se Göran Paulson, Höganäs).

Fåglar

Uppgifter saknas. Som busk- och trädrika betesmark i jordbruksbygd bör miljön vara lämplig för gulspurv *Emberiza citrinella*^{VU} och buskskvätta *Saxicola rubetra*^{NT}.

Område 099

BEVARANDEMÅL

Betesmark med träd- och buskage, stengärde och mägeldammar.

FYSISK PLANERING

Översiktsplanen för Höganäs 2002 (2010) ger ingen vägledning om framtida markanvändning. Området är inte planlagt.

SITUATIONEN NU OCH I FRAMTID

Området betas med kor vilket är optimalt men trots det är mägeldammar och stengärden kraftigt igenväxta. En måttlig röjning av de mer igenväxta delarna hade lyft värdena. Upplag av avfall från växthusodling intill mägeldammarna innebär risk för närsaltsbelastning.

100 KLAPPE, SKOG INOM VÄSTRA KLAPPE 13:1

- Riksintresse kustzon
- Enskild fastighetsägare

BESKRIVNING

På gränsen till Helsingborgs kommun öster om Viken växer en medel- och jämnåldrig hedbokskog i helåkersbygd. Skogskontinuitet²⁹⁷ ²⁹⁸ kan finnas. Berggrunden utgörs av järnhaltig sand- och siltsten från tidsperioden undre Jura (Döshultsledet), vilka överlagras av leriga moräner och i markytan av postglacial sand.

Området har höga värden för grönstrukturen, låga värden för hotade eller missgynnade arter och naturtyper och låga värden som tätortsnära natur för rekreation.

Maj 2015

Kärlväxter

Trädskiktet domineras av bok *Fagus sylvatica*, med visst inslag av skogsek *Quercus robur* och värtbjörk *Betula pendula*.

Buskskikt saknas och markfloran är hedartat med vitsippa *Anemone nemorosa*, ekorrbar *Maianthemum bifolium*, blåbär *Vaccinium myrtillus*, liljekonvalj *Convallaria majalis*, skogsnarv *Moehringia trinervia*, ärenpris *Veronica officinalis*, buskstjärnblomma *Stellaria holostea*^{signalart}, krustätel *Deschampsia flexuosa*, vildkaprifol *Lonicera periclymenum*, skogsviol *Viola riviniana* och harsyra *Oxalis acetosella*.

Fåglar

Vid ett besök 2015 hördes skogsduva *Columba oenas* och grönsångare *Phylloscopus sibilatrix*. Miljön är lämplig för röd glada *Milvus milvus*.

²⁹⁷ Skånska rekognoseringskartan 1812-1820

²⁹⁸ Häradsekonomiska kartan 1910-15. Lantmäteriets webbtjänst ”Historiska kartor”

BEVARANDEMÅL

Hedbokskog där skogliga ingrepp begränsas till återkommande gallring och inte slutavverkning. Skogen bör ha god ålderskiktning och tillåtas ha mer död ved. I markfloran bör finnas ekorrhår, liljekonvalj och vitsippa.

Område 100

FYSISK PLANERING

Översiktsplanen för Höganäs 2002 (2010) ger ingen vägledning om framtida markanvändning. Området är inte planlagt.

SITUATIONEN NU OCH I FRAMTID

Bokskogen är av måttlig ålder och inga höga värden bedöms finnas knutna till träden. Arterna i fältskiktet är allmänna. Med normal skogsskötsel bedöms situationen bli oförändrad.